היכל הקודש ברסלב

הלימוד היומי

בי"ת נצחי,
שנים מקרא ואחד תרגום,
נ"ך, רמב"ם

לעתיד בעולם הבא
מזכירין אותו כל מה שלמד
בעולם הזה
(שיחות הר"ן כח)

על ידי
לימוד
שיעורים אלו
אנו נותנים
את החומש
ואת המעשר
להקדוש
ברוך הוא
(עצתו אמונה)

פרשת שמיני תשפ"ד

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש
וויליאמסבורג
27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש
באדא פארק
4801 11th Ave,
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש
קרית יואל
8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש
קרית יואל
8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש
בלומינגראוו
24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש
מאנסי
32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551

היכל הקודש
ירושלים
רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

היכל הקודש
בני ברק
רחוב ירושלים 2
052.760.5715

נד"פס ע"י

קרן הדפסה
היכל הקודש
2623 State Route 52
Liberty, NY 12754
718.387.2691
www.BreslevCenter.com

צו הערן די
הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב
212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב
212.444.9169

תוספות

תְּרֵי מוּגוֹ תְּלָתָא וְאִי נַמִּי תְּרֵי סַהֲדֵי דְּפַלְגָא בְּאַפֵּי בֵּי תְּלָתָא א"ל מָנָא לָךְ הָא א"ל דְּתִנְנָן אִם יֵשׁ שָׁם ב"ד מַרְגָּנָה בִּפְנֵיהֶם אֵין שָׁם ב"ד בִּפְנֵי מִי יַרְגָּנָה שֶׁלּוֹ קוֹדֶם א"ל מִי דָּמֵי הָתָם דְּמַפִּיק מָמוֹנָא מַהֲנֵא וּמוֹתִיב לְהַאי בְּעִינָן ב"ד אֲבָל הָכָא דִּידֵיהּ שַׁקְלֵי גִּילּוּי מִילְּתָא בְּעַלְמָא הוּא בִּתְרֵי סַגִּי לֵיהּ תֵּדֵע דִּתְנַן אַלְמָנָה מוֹבֶרֶת שֶׁלֹּא בִּפְנֵי ב"ד אָמַר לֵיהּ אַבֵּיי וְלָאו מִי אִתְּמַר עָלֶהָ אָמַר רַב יוֹסֵף בַּר מְנִיוֹמִי אָמַר ר"נ אַלְמָנָה אֵינָהּ צְרִיכָה ב"ד שֶׁל מוּחְזָק אֲבָל צְרִיכָה בֵּית דִּין שֶׁל הֶדְיוֹטוֹת: **מתני'** מָצְאָהּ בְּרֶפֶת אֵין חַיָּיב בָּהּ בִּרה"ר וְאִם הָיְתָה בְּבֵית הַקְּבָרוֹת לֹא יַטֵּמֵא לָהּ אִם אָמַר לוֹ אָבִיו הִיטַּמֵּא אוֹ שֶׁאָמַר לוֹ אַל תַּחֲזִיר לֹא יִשְׁמַע לוֹ פָּרַק וְטָעַן פָּרַק וְטָעַן אֲפִילּוּ אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה פְּעָמִים חַיָּיב שֶׁנֶּאֱמַר עָזֹב תַּעֲזֹב הָלֹךְ יָשֹׁב לוֹ וְאָמַר הוֹאִיל וְעָלֶיךָ מְצָוָה אִם רְצוֹנְךָ לִפְרוֹק פְּרוֹק פָּטוּר שֶׁנֶּאֱמַר עִמּוֹ אִם הָיָה זָקֵן אוֹ חוֹלֶה חַיָּיב מִצְוָה מִן הַתּוֹרָה לִפְרוֹק אֲבָל לֹא לִטְעוֹן ר"ש אוֹמֵר אַף לִטְעוֹן רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר אִם הָיָה עָלָיו יֶתֶר עַל מַשָּׂאוֹ אֵין זָקוּק לוֹ שֶׁנֶּאֱמַר תַּחַת מַשָּׂאוֹ מַשָּׂאוֹ שֶׁיָּכוֹל לַעֲמוֹד בּוֹ: **גמ'** אָמַר רָבָא רֶפֶת שֶׁאָמְרוּ אֵינָהּ מַתְעָה וְאֵינָהּ מְשַׁמֶּרֶת אֵינָהּ מַתְעָה מִדְּקָתָנֵי אֵינוֹ חַיָּיב בָּהּ וְאֵינָהּ מְשַׁמֶּרֶת מִדְּאִיצְטְרִיךְ לְמִיתְנֵי אֵינוֹ חַיָּיב בָּהּ דְּאָתָךְ מִשְּׁמָעוּת הַשְׁתָּא מַשְׁכַּח לָהּ מִגַּוָּאֵי מִבְּעָיָא אֶלָּא שְׁמַע מִינָּהּ אֵינָהּ מְשַׁמֶּרֶת שְׁמַע מִינָּהּ: מְצָאָהּ בְּרֶפֶת אֵינוֹ חַיָּיב: א"ר יִצְחָק וְהוּא שֶׁעוֹמֶדֶת תּוֹךְ לְתָחוּם מִכְּלַל דְּבִרְשׁוּת הָרַבִּים וַאֲפִילּוּ בְּתוֹךְ הַתְּחוּם נַמִּי חַיָּיב אִיכָּא דְּמַתְנֵי לֵהּ אַסִּיפָא בִּרה"ר חַיָּיב בָּהּ אָמַר רַבִּי יִצְחָק וְהוּא שֶׁעוֹמֶדֶת חוּץ לְתָחוּם מִכְּלַל דְּבִרֶפֶת אֲפִילּוּ עוֹמֶדֶת חוּץ לְתָחוּם נַמִּי אֵינוֹ חַיָּיב בָּהּ: בְּבֵית הַקְּבָרוֹת לֹא יַטֵּמֵא לָהּ: ת"ר מִנַּיִן שֶׁאִם אָמַר לוֹ אָבִיו הִיטַּמֵּא אוֹ שֶׁאָמַר לוֹ אַל תַּחֲזִיר שֶׁלֹּא יִשְׁמַע לוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ אֲנִי ה' כּוּלְּכֶם חַיָּיבִין בִּכְבוֹדִי טַעֲמָא דִּכְתַב רַחְמָנָא אֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ הָא לָאו הָכִי הָוָה אָמְרִינָא לֵיהּ וְאַמַּאי הַאי עֲשֵׂה וְהַאי לֹא תַּעֲשֶׂה וַעֲשֵׂה וְלֹא אֲתִי עֲשֵׂה וְדָחֵי אֶת לֹא תַּעֲשֶׂה וַעֲשֵׂה אִיצְטְרִיךְ ס"ד אָמְרִינָא הוֹאִיל וְהוּקַּשׁ כִּיבּוּד אָב וָאֵם לְכִבּוֹדוֹ שֶׁל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר כַּאן כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ וְנֶאֱמַר לְהַלָּן כַּבֵּד אֶת ה' מֵהוֹנְךָ הִלְכָּךְ לְצֵיֵּת לֵיהּ קָמ"ל דְּלֵא לִשְׁמַע לֵיהּ: מִצְוָה מִן הַתּוֹרָה לִפְרוֹק אֲבָל לֹא לִטְעוֹן מַאי אֲבָל לֹא לִטְעוֹן אִילֵימָא אֲבָל לֹא לִטְעוֹן כְּלָל מַאי שְׁנָא פְּרִיקָה דִּכְתִיב עָזֹב תַּעֲזֹב עִמּוֹ טְעִינָה נַמִּי הָכְתִיב הָקֵם תָּקִים עִמּוֹ אֶלָּא מִצְוָה מִן הַתּוֹרָה לִפְרוֹק בְּחִנָּם וְלֹא לִטְעוֹן בְּחִנָּם אֶלָּא בְּשָׂכָר ר"ש אוֹמֵר אַף לִטְעוֹן בְּחִנָּם תְּנִינָא לְהָא דְּת"ר פְּרִיקָה בְּחִנָּם בְּשָׂכָר ר"ש אוֹמֵר זוּ וְזוּ בְּחִנָּם מַאי טַעְמַיְיהוּ דְּרַבָּנַן דְּאִי ס"ד כַּר"ש לְכִתּוֹב רַחְמָנָא טְעִינָה וְלֹא בָּעֵי פְּרִיקָה וַאֲנָא אֲמִינָא וּמַה טְּעִינָה דְּלֵית בָּהּ צַעַר בַּעֲלֵי חַיִּים וְלֵיכָּא חִסָּרוֹן כִּיס חַיָּיב פְּרִיקָה דְּאִית בָּהּ צַעַר בַּעֲלֵי חַיִּים וְחִסָּרוֹן כִּיס לֹא כָּל שֶׁכֵּן אֶלָּא לְמַאי הִלְכְתָא כַּתְּבִיהּ רַחְמָנָא לוֹמַר לְךָ פְּרִיקָה בְּחִנָּם טְעִינָה בְּשָׂכָר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַאי טַעְמָא מִשּׁוּם דְּלֵא מְסַיְּיעֵי קְרָאֵי אַמַּאי לֹא מְסַיְּיעֵי קְרָאֵי הָכָא כְּתִיב רוֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ הָתָם כְּתִיב נוֹפְלִין בַּדֶּרֶךְ אִינְהוּ וּטְעוּנֵיהוּ עֲלוּיֵיהוּ מַשְׁמַע אָמַר רָבָא מדברי

אַלְמָנָה מוֹבֶרֶת שֶׁלֹּא בִּפְנֵי ב"ד. וְא"ת הָתָם מִשּׁוּם חִינָּא אוֹ מִשּׁוּם שֶׁלֹּא תִּתְבַּזֶּה בִּפְנֵי ב"ד כִּדְמְפָרֵשׁ בְּאַלְמָנָה נִיזּוֹנֶת (כתובות דף צו. ושם) וְי"ל דִּסְ"ל כְּיָנִין דְּאַלְמָנָה מוֹבֶרֶת אע"ג דְּאִינָּהּ שֶׁלָּהּ אֲבָל בִּפְנֵי ב"ד אע"ג דְּלֵיכָא טַעַם דְּחִינָּא: **בית** דִּין הֶדְיוֹטוֹת. וא"ת וְהָאַמְרִינָן הָתָם (דף צח. ושם) אַלְמָנָה שֶׁשָּׁמְטָה לְעַצְמָהּ לֹא עֲשָׂתָה וְלֹא כְּלוּם דְּאַמְרִינָן לָהּ מֵאן שָׁם שֶׁם לָךְ הֲלָא מְבָרֵה עֲ"פ בְּ"ד הֶדְיוֹטוֹת וְי"ל כְּיָנִין שֶׁלּוֹקְחַת לְעַצְמָהּ נְרָאֶה לְעוֹלָם שֶׁמְּעֻכֶּבֶת מִנְּכְסֵי יְתוֹמִים בְּיָדָהּ אע"פ שֶׁיֵּשׁ בְּ"ד הֶדְיוֹטוֹת כְּיָנִין דְּלֵיכָא מוּמְחִין אֲבָל כְּשֶׁמּוֹבֶרֶת לְאֲחֵרִים אֵין נִרְאֶה שֶׁמְּעֻכֶּבֶת מִשֶּׁלָּהֶם שֶׁהֲרֵי לֹא עִכְּבָה כְּלוּם וְא"ת וּמ"ש דְּאַלְמָנָה מוֹבֶרֶת לְאֲחֵרִים שֶׁלֹּא בִּפְנֵי ב"ד וּבְב"ד יְכוֹלָה לְעַכֵּב אֲפִי' לְעַצְמָהּ מִדְּאַמְרִינָן הָתָם דְּא"ל מֵאן שָׁם לָךְ מִשֶּׁמַע דְּבִב"ד יְכוֹלָה לְשׁוֹן וְקָאָמַר נַמִּי הָתָם הַהוּא גַּבְרָא דְּאַפְקִידוּ גַּבֵּיהּ כִּסְתָא דְּיַתְמֵי אֲזַל שַׁמְּטָה לְנַפְשֵׁיהּ בְּתַ' זוּזִי לְסוֹף אֲיִיקּוּר כּוּ' אֲתָא לְקַמֵּיהּ דְּרַבִּי א"ל מֵאן שָׁם לָךְ מִשֶּׁמַע דְּבִב"ד יְכוֹל לְשׁוֹן וּלְקַמָּן בְּפֶרֶק הַמַּפְקִיד (דף לח.) תָּנֵן הַמַּפְקִיד פִּירוֹת אֵצֶל חֲבֵרוֹ וְהִרְקִיבוּ כו' עוֹשֶׂה לָהֶם תַּקָּנָה וּמוֹכְרָן בְּב"ד וּכְשֶׁהוּא מוֹכְרָן מוֹכְרָן לְאֲחֵרִים וְאֵין מוֹכְרָן לְעַצְמוֹ כְּיוֹצֵא בּוֹ גַּבֵּי צְדָקָה פּוֹרְטִין לְאֲחֵרִים וְאֵין פּוֹרְטִין לְעַצְמָם דְּאַפִּילּוּ בְּב"ד מוֹכְרִין לְאֲחֵרִים וְאֵין מוֹכְרִין לְעַצְמָם וְשֶׁלֹּא בְּב"ד אֵין מוֹכְרִין אֲפִילּוּ לְאֲחֵרִים וְלֵיכָא לְמִימַר הָא דְּאָמַר אִי יְדֵעִי ב"ד הַשּׁוּמָא יְכוֹל לְעַכֵּב לְעַצְמוֹ דְּבִירוּשְׁלְמִי מִסֵּיק עַל הַהוּא מַעֲשֶׂה דְּרַבִּי יוֹחָנָן חֲקוּקָאָה דְּמִיתִי פ"ק דְּפִקְדוֹן (דף יג. ושם) א"ל לֵךְ וּמוֹכְרָם בְּב"ד אֲלִמָּא אע"פ שֶׁנָּתַן לוֹ רְשׁוּת הָיָה צָרִיךְ לְמוֹכְרָם בְּב"ד וְי"ל דְּמוֹבֶרֶת שֶׁלֹּא בְּב"ד מִשּׁוּם חִינָּא וְגַבֵּי כִּסְתָא דְּיַתְמֵי נַמִּי דִּיכוֹל לְעַכֵּב לְעַצְמוֹ בְּב"ד מְצִינָן לְמִימַר דְּהַיְינוּ דְּוַקָא בְּדִיעֲבַד דְּמִשּׁוּם חֶשֶׁד לֹא מְהַדְּרִינָן עוּבְדָּא א"נ דְּגַבֵּי יַתְמֵי ב"ד עַצְמָם הֵם מְפַקִּידִין וּלְכָךְ יְכוֹל לְעַכֵּב לְעַצְמוֹ עַל פִּיהֶם אֲבָל פִּקְדוֹן שֶׁל אֲחֵרִים אֵינוֹ יְכוֹל לְעַכֵּב לְעַצְמוֹ עַל פִּי ב"ד: **כַּבֵּד** אֶת ה' מֵהוֹנָךְ. הָא דְּנָקֵט קְרָא דְּדִבְרֵי קַבָּלָה וְלֹא נָקֵט קְרָא דְּאִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וּכְתִיב אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ תִּירָא מִשּׁוּם דְּנִיחָא לֵיהּ לְאַתּוּיֵי קְרָא דְּכַבּוֹד: מדברי

מדברי שניהם נלמד צער בעלי חיים דאורייתא. וא"ת א"כ אמאי עוקרים על המלכים ולא מדרבי האמורי (ע"ז דף יא.) וי"ל משום דכבוד מלך וגשיא עדיף כמו בל תשחית דנדחה מפני כבודם דאונקלוס שרף על ר"ג ע' מנה צורר פ"ק דע"ז (שם) ועוד דכיון דכתיב את סוסיהם תעקר קל לדחות מפני המלך:

מי לא עסקינן דאדהכי והכי בטיל משוקיה.
וא"ת מ"מ נדרוש ק"ו מטעינה דלית בה חסרון כיס וי"ל כיון דטעינה שייש בה חסרון כיס לא הוי בשכר דמ"ש מפריקה א"כ אף טעינה דלית בה חסרון כיס נמי הוי בחנם ופריקה נכתבה לדרוש שום דרשה אחרת:

מכלל דת"ק סבר דזקוק לו. המקשה סבור דת"ק נמי ידרוש משאו שהוא יכול לעמוד בו ושאינו יכול לעמוד בו נהי דאין חייב לסייע בחנם משום דלית ביה מצות פריקה מ"מ בשכר חייב לסייעו משום צער בעלי חיים וא"ת ולרבי יוסי הגלילי דסבר צער בעלי חיים לאו דאורייתא ואית ליה לקמן (דף לג.) דטעינה בשכר מ"ש טעינה מפריקה וי"ל דדרש ק"ו מחסרון כיס דלכתוב טעינה גרידא דיש טעינה שאין בו חסרון כיס וכ"ש פריקה אלא כתב פריקה לאגמורי דטעינה בשכר וכיון דטעינה שאין בה חסרון כיס הויא בשכר היכא דאית בה חסרון כיס נמי דהיינו היכא דבטיל משוקיה הוי בשכר דלפי מטעינה דלית בה חסרון כיס והשתא לא בא להוכיח רק דצער בעלי חיים דאורייתא ולא לקיים שמכח ק"ו יש להוכיח דצער בעלי חיים דאורייתא דאפשר שק"ו הוי מחסרון כיס כדפרישית לר' יוסי וא"ת ודלמא זקוק לו מדרבנן וי"ל דכל הסוגיא מוכחת דאי צער בעלי חיים לאו דאורייתא אינו חייב לסייעו אפי' בשכר כדאמרינן בסמוך וכי ליתיה למריה בהדיה ליעבד גביה בשכר ולעולם צער בעלי חיים דאורייתא אבל אי הוי דרבנן פטור היה אפילו בשכר וכן בתר הכי דקאמר ואי אמרת לאו דאורייתא אמאי מטפל ביה ולישני מדרבנן:

ואי לאו דאורייתא אמאי מטפל בה. וא"ת והלא בספרי דורש שונאך אפילו שונא עובד כוכבים וי"ל דאסמכתא בעלמא היא דבערבי פסחים (פסחים דף קיג: ושם) מוקי בשונא ישראל:

ולהטעינה יין אסור אין זקוק לה. אבל שאר דברים זקוק ואפילו לטעון משום איבה: **אמאי** וחדלת. וא"ת ולישני בחנם אבל בשכר חייב ולעולם צער בעלי חיים דאורייתא וי"ל דוחדלת משמע לגמרי:

ואי בטעינה אמאי עזוב. וליכא למימר דבטיל משוקיה דאם כן רישא נמי:

לכוף יצרו. וא"ת כיון דבערבי פסחים (שם) מוקי לה בישראל שמותר לשנאותו כגון שארה בו דבר ערוה מה שייך בו לכוף יצרו וי"ל דלא מיירי בשונא דקרא: **מה** לי שונא עובד כוכבים. ה"מ לשנויי ישראל בחנם ולעובד כוכבים בשכר:

מה

מדברי שניהם נלמד צער בעלי חיים דאורייתא ואפי' ר"ש לא קאמר אלא משום דלא מסייעי קראי. ואם תאמר אלא משום צער בעלי חיים. והכי אליף מה טעינה דליכא צער בעלי חיים חייב פריקה דאיכא צער בעלי חיים לא כ"ש: מי לא עסקינן. וכי אין המקרא מדבר אף בהולך לסחורה דאדהכי בטיל משוקיה: תדע. דלרבנן דפליגי עליה דר"ש ולר"ש צער בעלי חיים דאורייתא: מכלל דת"ק. דרבי יוסי הגלילי רבנן ור"ש: זקוק לו. ואמאי זקוק לו אי משום מצות עזוב תעזב הא כתיב משאו הרא' לו אלא משום צער בעלי חיים: לא דרשינן משאו. למשא הראוי לו דמשאו כל משא שעליו משמע: ותדע. דהכי הוא בדדחינא לך דצער בעלי חיים לאו דאורייתא: עביה. משום צער בעלי חיים ועל כורחו יטול שכר: ליטא מסייע ליה. לרבא דאמר לעיל צער בעלי חיים דאורייתא: מטפל בה. לפרוק משאה: אי אמרת לאו דאורייתא. וטעמא משום איבה הוא מש"ה אין זקוק לה שיכול להשמט ולומר דבר איסור הוא לנו: ה"ק ולהטעינה. ולעולם דאורייתא ורישא תנא מטפל בה בין בפריקה בין בטעינה פריקה משום צער בעלי חיים וטעינה משום איבה ולהטעינה יין אסור דלאו צערא איבא ולאו איבה איבא אין זקוק לה: התם בטעינה. לקמיה פריך הא בפריקה כתיב: משום צערא דישראל. שצריך להשהות שם: בחמר עובד כוכבים. ואין בעל המשא שם ועל העובד כוכבים לטעון: מאי פסקת. וכי פסקת הדבר כן דכל בהמת עובד כוכבים הוי חמר עובד כוכבים וכל בהמת ישראל הוי חמר ישראל: שונא שאמרו. קס"ד שונא שאמרו אשונא דקרא קאי דמשתעי בפריקה כי תראה חמור שונאך רובץ וגומר: אשונא דמתניתין קאי. אהך מתניתא דלעיל דשונא לטעון הוא:

רובץ

מדברי שניהם נלמד צער בעלי חיים דאורייתא ואם תאמר אלא משום דלא מסייעי קראי. דאצטריך למכתב פריקה: אלא משום דלא מסייעי קראי. לטעינה: לאו משום צער בעלי חיים. והכי קליף מה טעינה דליכא צער בעלי חיים חייב פריקה דאיכא צער בעלי חיים לא כ"ש: מי לא עסקינן. וכי אין המקרא מדבר אף בהולך לסחורה דאדהכי בטיל משוקיה: תדע. דלרבנן דפליגי עליה דר"ש ולר"ש צער בעלי חיים דאורייתא: מכלל דת"ק. דרבי יוסי הגלילי רבנן ור"ש: זקוק לו. ואמאי זקוק לו אי משום מצות עזוב תעזב הא כתיב משאו הראוי לו אלא משום צער בעלי חיים: לא דרשינן משאו. למשא הראוי לו דמשאו כל משא שעליו משמע: ותדע. דהכי הוא בדדחינא לך דצער בעלי חיים לאו דאורייתא: עביה. משום צער בעלי חיים ועל כורחו יטול שכר: ליטא מסייע ליה. לרבא דאמר לעיל צער בעלי חיים דאורייתא: מטפל בה. לפרוק משאה: אי אמרת לאו דאורייתא. וטעמא משום איבה הוא מש"ה אין זקוק לה שיכול להשמט ולומר דבר איסור הוא לנו: ה"ק ולהטעינה. ולעולם דאורייתא ורישא תנא מטפל בה בין בפריקה בין בטעינה פריקה משום צער בעלי חיים וטעינה משום איבה ולהטעינה יין אסור דלאו צערא איבא ולאו איבה איבא אין זקוק לה: התם בטעינה. לקמיה פריך הא בפריקה כתיב: משום צערא דישראל. שצריך להשהות שם: בחמר עובד כוכבים. ואין בעל המשא שם ועל העובד כוכבים לטעון: מאי פסקת. וכי פסקת הדבר כן דכל בהמת עובד כוכבים הוי חמר עובד כוכבים וכל בהמת ישראל הוי חמר ישראל: שונא שאמרו. קס"ד שונא שאמרו אשונא דקרא קאי דמשתעי בפריקה כי תראה חמור שונאך רובץ וגומר: אשונא דמתניתין קאי. אהך מתניתא דלעיל דשונא לטעון הוא:

רובץ

עבד גביה בחנם וכי ליתיה למריה בהדיה עבד גביה בשכר ולעולם צער בעלי חיים דאורייתא (סימן בהמת בהמת אוה"ב שונ"א רבצ"ן) ליטא מסייע ליה בהמת עובד כוכבים מטפל בה בבהמת ישראל אי אמרת בשלמא צער בעלי חיים דאורייתא משום הכי מטפל בה בבהמת ישראל אלא אי אמרת צער בעלי חיים לאו דאורייתא אמאי מטפל בה בבהמת ישראל התם משום איבה הכי נמי מסתברא דקתני אם היתה טעונה יין אסור אין זקוק לה אי אמרת בשלמא לאו דאורייתא משום הכי אין זקוק לה אלא אי אמרת דאורייתא אמאי אין זקוק לה ה"ק ולהטעינה יין אסור אין זקוק לה שמע בהמת עובד כוכבים ומשאו ישראל וחדלת ואי אמרת צער בעלי חיים דאורייתא אמאי וחדלת עזוב תעזב מבעי ליה לעולם צער בעלי חיים דאורייתא התם בטעינה אי הכי איבה סיפא בהמת ישראל ומשאו עובד כוכבים עזוב תעזב ואי בטעינה אמאי עזוב תעזב משום צערא דישראל אי הכי אפילו רישא נמי רישא בחמר עובד כוכבים סיפא בחמר ישראל מאי פסקת סתמא דמלתא אינש בתר חמריה אזיל והא וחדלת ועזוב תעזב בפריקה הוא דכתיבי א"ל הא מני רבי יוסי הגלילי היא דאמר צער בעלי חיים לאו דאורייתא ת"ש אוהב לפרוק ושונא לטעון מצוה בשונא כדי לכוף את יצרו ואי סלקא דעתך צער בעלי חיים דאורייתא הא עדיף ליה ת"ש שונא שאמרו שונא ישראל ולא שונא עובד כוכבים אי אמרת צער בעלי חיים דאורייתא מה לי שונא ישראל ומה לי שונא עובד כוכבים מי סברת אשונא דקרא קאי אשונא דמתניתין קאי הא שמע

רובץ

רובין. מקֵרָה הוא לו שֶׁרוֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ בַּפַּעַם הַזֹּאת: **וְלֹא רַבָּצָן.** הֲרֵגִיל בְּכָךְ: **וְלֹא מְפוֹרָק.** וְהוּא צָרִיךְ טְעִינָה וּלְקִמָּן פָּרִיךְ הַכְּתִיב הֵקֵם תָּקִים: **יָכוֹל מַרְחוֹק.** וְהַטִּיל עָלָיו שֶׁיֵּלֵךְ שָׁם: **מְדַדֶּה עִמּוֹ.** לְאַחַר שֶׁהִטְעִינוּ שָׁמָּא יַחֲזוֹר וְיִפּוֹל: **גמ' מִנָּא הַנֵּי מִילֵּי.** דְּשִׁלּוּ קוֹדֶם: **לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֶבְיוֹן.** הַזְהֵר מִן עֲנִיּוּת: **כָּל הַמַּקְנִים בְּעַצְמוֹ בָּךְ.** אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִטִּילוּ עָלָיו הַכָּתוּב

יֵשׁ לְאָדָם לִיקַּבֵּנוּ לְפָנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין וְאִם תְּמִיד שֶׁלּוֹ קוֹדֵם אם לא בְּהֶפְסֵד מוֹכֵיר וְאִם תְּמִיד מְדַקְדֵּק פּוֹרֵק מֵעָלָיו עוֹל ג"ח וּצְדָקָה וְסוֹף שֶׁיִּבְטְרַדְ לְבַרְיוֹת: **שֶׁלְּהֵדוֹ הֶקְבֵּמָה.** סִבְּרָת טְעָמֵי הַמִּשְׁנָה וּלְקַמָּן שֶׁלֹּא יְהוּ סוֹתְרוֹת זוֹ אֶת זוֹ וְטְעָמֵי

1 איסור וְהֶיתֵּר וְהַחִיּוּב וְהַפְטוּר וְהוּא נִקְרָא גְּמָרָא: **מִקְרָא.** תּוֹרָה נְבִיאִים וּכְתוּבִים: **מִשְׁנָה.** כְּמוֹ שֶׁהַן שְׁנוּיוֹת וְאֵין מְעַגְּנִין בְּהֶן: **כָּל שֶׁרוֹב הֶקְבֵּמָתוֹ הֵימֶנּוּ.** אם מִקְרָא אם מִשְׁנָה אם גְּמָרָא: **הָאִיר עֵינָיו.** שֶׁהוֹדִיעוֹ טַעַם מִשְׁנָה אַחַת שֶׁלֹּא יְכוֹל לְהָבִין: **דְּאַסְבְּרָן זוּהֲמָא לִיסְטִרוֹן.** בְּסִדֶּר טְהָרוֹת (כלים פי"ג משנה ב ופכ"ח משנה ג) הִיא שְׁנוּיָה וְלֹא הָיִיתִי יוֹדֵעַ מַה כְּלִי הוּא וְלַמְּדֵנִי שֶׁהוּא כַּף גְּדוֹלָה שֶׁמְּסַלְּקִין בּוֹ זוֹהֲם הַקְּדֵירָה וְהַקְּלֹחֶת לְצִדְדֵיהֶן: **קָרֵע כְּאנִיָּה.** קָרֵע שֶׁאֵין מִתְאַחֶה כְּדֵין תַּלְמִיד עַל

2 חֲבֵרוֹ: **אֶחָד יוֹרֵד לְאֻמַּת הַשְּׁחִי.** מִשְׁנָה הִיא בְּמִסֶּכֶת תָּמִיד (פרק ג משנה ו) אֵצֶל הַנִּסְכָּים שֶׁחֲרִית לִפְתּוֹחַ דַּלְתּוֹת הַהֵיכָל מִי שֶׁזָּכָה בְּדִישּׁוּן מִזְבַּח הַפְּנִימִי כו' שְׁנֵי מִפְתְּחוֹת בְּיָדוֹ אֶחָד יוֹרֵד לְאֻמַּת הַשְּׁחִי וְאֶחָד פּוֹתֵחַ כִּיּוּן אֶחָד מִן הַמִּפְתְּחוֹת הַלְּלוּ פּוֹתֵחַ פִּשְׁפֵּשׁ הַצְּפוֹנִי שֶׁאֵצֶל

3 פֶּתַח הַהֵיכָל בְּקֶרֶן מִזְרָחִית צְפוֹנִית שֶׁל אּוּלָם וְהֵיכָל כְּדִתְנַן הֶתֵּם שְׁנֵי פִּשְׁפֵּשִׁים הָיָה לוֹ לְשֹׁעֵר הַגָּדוֹל אֶחָד לְצִפּוֹן הַהֵיכָל וְהָאוּלָם וְאֶחָד לְדָרוֹמוֹ וְאוֹתוֹ שֶׁבְּדָרוֹם לֹא נִכְנַס בּוֹ אָדָם מְעוֹלָם כְּדִמְפָרֵשׁ הֶתֵּם וְאוֹתוֹ פִּשְׁפֵּשׁ שֶׁבְּצִפּוֹן וְהוּא לְפֶתַח שֶׁבְּזָוִיּוֹת הָאוּלָם שֶׁאֵצֶל חֹמֶשׁ אַמּוֹת שֶׁל

4 כּוֹתֶל הַהֵיכָל שֶׁבְּצִפּוֹן פֶּתַח הַהֵיכָל וְדֶלֶת סוֹבֶבֶת בּוֹ וְאוֹתוֹ מִפְתַּח שֶׁל אוֹתוֹ הַפֶּתַח יוֹרֵד לְאֻמַּת הַשְּׁחִי. פִּשְׁפֵּשִׁים פְּתָחִים קְטַנִּים כְּמִין כִּיפּוֹת קְטַנּוֹת אָרְכוֹ כְּעוּבִי רוֹחַב הַכּוֹתֶל וְדֶלֶת סוֹבֶבֶת בּוֹ פֹּרֹשׁוּ"ר בְּלַעַז אֶחָד יוֹרֵד לְאֻמַּת הַשְּׁחִי הַבָּא לְפִתּוּחַ בּוֹ שַׁחֲרִית (וּפִשְׁפֵּשׁ שֶׁבְּזָוִיּוֹת הָאוּלָם) עוֹמֵד

5 מִבַּחוּץ בְּתוֹךְ הָאוּלָם וּמַכְנִיס יָדוֹ בְּחוֹר שֶׁבַּכּוֹתֶל עַד בֵּית שְׁחִיטוֹ וּפוֹתֵחוּ: **וְאֶחָד פּוֹתֵחַ כִּיּוּן.** לְאַחַר שֶׁנִּכְנַס בָּזֶה הָבָא לוֹ לִתְּא אֲשֶׁר עַל פְּנֵי אַחַת עֶשְׂרֵה אַמָּה שֶׁל אוּלָם וּקְצָת מִן הַהֵיכָל וּפוֹתֵחַ

6 בְּמִפְתַּח שְׁנֵי דֶּלֶת אֶחָד שֶׁמִּן הַתֵּא לְהֵיכָל מֵהַר בְּלֹא סוֹרֵת כִּשְׁאָר פְּתָחִים וְנִכְנָס לְהֵיכָל לְפִתּוּחַ דְּלָתוֹת הַהֵיכָל: **כִּיּוּן.** כְּמוֹ (פסחים דף ט.) יַעֲשָׂנָה בְּדִפּוּס וְיִקְבְּעֻנָּה כִּיּוּן מֵהַר בְּלֹא סוֹרֵת וְהַאי שַׁעַר הַגָּדוֹל הוּא מַפְּנֵי זֶה. כְּדֵין תַּלְמִיד לְרַב לְפִי שֶׁהָיָה:

7 עוֹסְדִין תָּמִיד בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ יַחַד וּמַקְשִׁין וּמְפָרְקִין וְכוּלָּם לְמִדִּים זֶה מִזֶּה: **לְרַבּוֹ מוּבְהָק.** שָׁרוּב חִבְּמָתוֹ מִמֶּנּוּ בְּר"י: **וְצָרִיךְ לוֹ רַבּוֹ.** שֶׁשָּׁמַע שְׁמוּעוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ מִפִּי אֲחֵרִים: **מַאי.** כְּלוֹמַר

8 קוֹדֶם לְאָבִיו לְעִנְיַן אֲבֵדָה: **וְתִנַּן רַבּוֹ שֶׁלְּמֵדוֹ חָכְמָה.** שֶׁתְּמֵא בְּר' מֵאִיר: **רוֹב חָכְמָתוֹ.** אם מִקְרָא אם מִשְׁנָה מִשְׁנָה: **מִדָּה.** הִיא קָצָת: **וְאֵינָהּ מִדָּה.** שֶׁהַמִּשְׁנָה וּגְמָרָא יָפִים מִמֶּנָּה מִפְּנֵי שֶׁתְּלוּיִן

בְּגִירְסָא וּמִשְׁתַּכְּחִים שֶׁבְּיָמֵינוּ לֹא הָיָה גְּמָרָא בְּכָתָב וְגַם לֹא הָיָה נִיתָּן לִכְתּוֹב אֶלָּא לְפִי שֶׁנִּתְמַעֲטוּ הַלְּבָבוֹת הַתְּחִילוּ דּוֹרוֹת (אַחֲרוֹנִים) לִכְתֹּבוּ: **גְּמָרָא.** כְּבָר פֵּרַשְׁתִּי לְמַעְלָה שֶׁהוּא לָתַת

9 לֵב לְהָבִין סְתִימוּת טְעֲמֵי הַמִּשְׁנָה מַה הֵם וּכְשֶׁשְּׁתַּיִם סוֹתְרוֹת זוֹ אֶת זוֹ יָבִין לְתָרֵץ שֶׁיִּהְיֶה קַיָּמוֹת אוֹ לָדַעַת דִּבְרֵי הַתַּנָּאִים הַחֲלוּקִים בְּדָבָר וְנִימְא הָא מַנִּי פְּלוּגֵי הָכָם הוּא:

מַה לִי רַבָּצָן. וְא"ת וְלֹישְׁנֵי רוֹבֵץ בְּחוּם בְּשָׁכָר דְּה"נ מִשֵּׁנִי וְלֹא מְפוֹרָק בְּחֵנָם אֶלָּא בְּשָׂכָר וּר"ל דְּנִיחָא לֵיהּ לִשְׁנוּיֵי דְּאַתֵּי כְּרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי מִדְּמוּכָח דְּאִתְיָא כְּוַוּתֵיהּ: **וְנוֹטֵל** שָׂכָר. בְּמוּה שֶׁמְּדַדֶּה וּבְפִרְיָקָה מְיִירֵי שֶׁיֵּרֵא פֵּן יִרְבֵּץ דְּאִי בְּטִעִינָה פְּשִׁיטָא דְּהָא טְעִינָה גּוּפָהּ בְּשָׂכָר וְכָל שֶׁכֵּן מַה שֶׁמְּדַדֶּה:

וְזֶהוּ רִיס. אֵית דְּגַרְסִי רוּס דְּשֶׁבַע וּמְחָצָה רוּס עוֹלֶה אַלְפַּיִם דְּהַיְנוּ שִׁעוּר מִיל כְּדִמוּכָח בְּפֶרֶק שְׁנֵי שְׁעָרִי (יומא דף סז.) גַּבֵּי סוּכּוֹת דְּשָׁעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ: **אֲבֵדָתוֹ** קוֹדֶמֶת. וְא"ת אֲבֵדָתוֹ וַאֲבֵדַת רַבּוֹ וּכְבוֹד אָבִיו אֵיזֶהוּ קוֹדֵם אִי אֲבֵדָתוֹ הָלָא כְּבוֹד אָבִיו עָדִיף לְמַאן דְּאָמַר בְּפ"ק דְּקִדּוּשִׁין (דף לב. ושם) מִשֵּׁל בֵּן וְאִם כְּבוֹד אָבִיו הָלָא אֲבֵדַת רַבּוֹ קוֹדֶמֶת כִּדְאָמַר לְעֵיל אֲנִי ה' וְיֵשׁ לוֹמַר אֲבֵדָתוֹ קוֹדֶמֶת דְּהֵיכָא דְּאֲבִיו נָהֲנֶה מִגּוּף הַבְּהֵמָה חַיָּיב לְכַבְּדוֹ כְּגוֹן שֶׁחוֹט לִי בְּהֶמְתְּךָ אֲבָל הַנִּיחָהּ לִיאֲבֵד וְתָבִיא לִי לָאֲכוֹל שֶׁגַּם לָאָב קָשֶׁה הָאֲבֵדָה אֶלָּא שֶׁרוֹצֶה לָאֲכוֹל:

וּמְקָרְעִין זֶה עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ יוֹתֵר לְפִי שֶׁלּוֹמְדִין זֶה מִזֶּה וְאִם תּאמַר דְּאָמְרִינָן בְּפֶרֶק הָאוֹרֵג (שבת דף קה: ושם) חַיָּיב לִקְרוֹעַ עַל אָדָם כְּשֵׁר אֲפִילּוּ לֹא הָיָה בְּשֹׁעַת יְצִיאַת נִשְׁמָה וְיֵשׁ לוֹמַר דְּהָכָא מְיִירֵי בְּקֶרַע שֶׁאֵינוֹ מִתְאַחֶה כְּדֵין תַּלְמִיד עַל רַבּוֹ וְכֵן פֵּרֵשׁ רַשִׁ"י:

אחיכם

אֲחֵיכֶם אלו בַּעֲלֵי מִקְרָא. שֶׁאֵינָם יוֹדְעִים דִּינִים וְהוֹרָאוֹת כִּי אִם עַל פִּי בַּעֲלֵי גְּמָרָא שׁוֹנְאֵיכֶם אלו בַּעֲלֵי מִשְׁנָה שֶׁקִּבְּרוּם לִידֵע כְּמוֹ בַּעֲלֵי גְּמָרָא וְאֵינָם יוֹדְעִים בֵּירוּר הַדָּבָר מְנַדֵּיכֶם אלו ע"ה שֶׁשּׂוֹנְאִים ת"ח וְשָׁמָּא תֹּאמַר אֲבָל סִבְּרָן ת"ל וּנְרָאֶה בְּשִׂמְחָתְכֶם יִשְׂרָאֵל תאמר יִשְׂמְחוּ וְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים יְבוֹשוּ:

הַדְּרָן עֲלָךְ אֵלּוּ מְצִיאוֹת

הַמַּפְקִיד. אית דְּלֵא גְּרְסֵי אוֹ שֶׁאֶבְדוּ מִשּׁוּם דְּבַאֲבִידָה לִיכָּא כֶּפֶל וְיֵשׁ לְיַישֵׁב שֶׁכַּךְ טוֹעֵן הַנִּפְקָד וְאַחַר כַּךְ נִמְצָא הַנָּגֵב אִי נַמִּי אָנוּ יוֹדְעִים שֶׁנִּגְנְבוּ מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ אַךְ אֵין אָנוּ יוֹדְעִים אם פֹּשֵׁע אוֹ שֶׁאֲבָדוּ שֶׁאִנּוּ יוֹדְעִין שֶׁנַּאֲבַד מִמֶּנּוּ אַךְ לֹא יָדְעִינָן אם עַל יְדֵי גְּנֵיבָה אוֹ עַל יְדֵי דָּבָר אַחֵר:

גְּנֻבוּ. ה"ה אם אָמַר פְּשָׁעוּתִי שֶׁהִכְפֵּל שְׁלוֹ דִּבְאָמַר בְּגֵמָרָא מִגּוֹ דְּאִי בְּעֵי פָּטַר נַפְשֵׁיהּ בְּגַנֵּיבָה אֶלָּא אוֹרְחָא דְּמִילְתָא נָקֵט נְגֻנְּבוּ שֶׁהוּא רְגִילוּת לִטְעוֹן דָּבָר שֶׁהוּא פָּטוּר אע"פ שֶׁהוּא רוֹצֶה לְשַׁלֵּם וְרִיבֵּ"ן פִּי' דְּמִתְנִי' נַמִּי ה"פ דְּהַנִּפְקָד אוֹמֵר שֶׁנִּגְנְבוּ בְּחֶשִׁיעָה וְלֹא רָצָה לִישַׁבֵּע הֵיינוּ וְלֹא רָצָה לִישַׁבֵּע לְשַׁקֵּר:

כְּגוֹן פִּירוֹת דָּקָל דַּעֲבִידֵי דְּאָתוּ. וא"ת וְהָכָא אֲפִילּוּ אִי בְּעִידֵי דְּאָתוּ הֵיאַךְ יְקָנֶה הַכֶּפֶל בְּמִעוֹת שֶׁשִּׁילֵּם וְהֵלֹא מְעוֹת אֵינָן קוֹנוֹת אֶלָּא לְמִיקַם עֲלֵיהּ בְּמִי שֶׁפָּרַע רוּעַד מֵאי קָפָרִיךְ בְּסָמוּךְ מִי יֵימַר דְּמִיגְּנְבָא וְהֵלֹא כְּשֶׁשִּׁילֵם בְּבָר נְגֻנְּבָה וְהוֹל"ל מִי יֵימַר דְּנִגְנְבָה פִּירוּשׁ שֶׁבְּבָר נִגְנְבָה שָׁמָא נָאֲבְדָה וְיֵשׁ לוֹמַר דְּהַמְקַשֶּׁה סָבַר דִּבְשַׁעַת מְשִׁיכָה הֶקְנָה לוֹ הַפְּרָה לְקַנּוֹת הַכֶּפֶל כְּשֶׁיָּבֹא וְאע"ג דִּבְפֶרֶק מִי שֶׁמֵּת (ב"ב דף קמז:) אֲמְרִי' דִּבְדֶקֶל לְפִירוֹת אֲפִילּוּ רַבָּנַן מוֹדוּ דְּקָנֵי הֵיינוּ מִשּׁוּם דַּעֲבִידֵי דְּאָתוּ אֲבָל הָכָא דְּלֹא עֲבִידוּ דְּאָתָא אֲפִילּוּ לְר' מֵאִיר לֹא קָנֵי וְקָשֶׁה דִּבְפ' הַשּׁוֹלֵחַ (גיטין מב: ושם) מִיבַּעְיָא לָן בְּעִבְבָּד שֶׁמָּכְרוֹ רַבּוֹ לְקָנָם דְּדִילְמָא אֲפִילּוּ לְר' מֵאִיר לֹא יוֹעִיל מִשּׁוּם דְּלֹא עֲבִידָא דְּאָתֵי דְּמִנַּגַּח אוֹ דִּילְמָא אֲפִילּוּ לְרַבָּנַן יוֹעִיל מִשּׁוּם דְּהָא קָאֵי עַבְדָּא וְחָזֵי דְּקֶדֶל לְפִירוֹתָיו וְהָכָא פְּשִׁיטָא לֵיהּ דְּלֹא מְהַנֵּי פָּרָה לְכַפֵּילָא וַאֲפִילּוּ לְר"מ וְי"ל דְּשָׁמָא הֶתֶם שְׁכִיחַ טְפֵי מֵהָכָא אִי נַמִּי הָכָא פָּרִיךְ מִן תִּימְצֵי לוֹמַר בְּעִבְבָּד שֶׁמָּכְרוֹ רַבּוֹ לְקָנָם דְּלֹא מְהַנֵּי לְר"מ וְנַעֲשָׂה כְּאִמּוֹר לוֹ לְכַשֶּׁהוּגְנֵב וְתִשְׁלֹמְנִי חֲרֵי פְּרָתִי קְנוּיָה לְךָ מֵעַכְשָׁיו שְׁגוּף הַפְּרָה מֻכָּר לוֹ דְּהַשְׁתָּא הַכֶּפֶל שֶׁלּוֹ מְמֵילָא:

דלמא

אֲבָל בְּהֵמָה דִּכְי טָבַח וּמָכַר מִשֶּׁלּוֹ ד' וְה' אֵימָא לֹא מַקְנֵי לֵיהּ כְּפֵילָא צְרִיכָא מַתְקִיף לָהּ רְמִי בַּר חָמָא וְהָא אֵין אָדָם מַקְנֶה דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם וַאֲפִילּוּ לְר"מ דְּאָמַר אָדָם מַקְנֶה דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם ה"מ כְּגוֹן פֵּירוֹת דֶּקֶל דַּעֲבִידֵי דְּאָתוּ אֲבָל הָכָא מִי

[1] בִּימֵי רֶבִּי נִשְׂגֵּית מִשְׁנָה זוּ שֶׁבָּקוּ כּוּלָּא עֲלָמָא [2] מַתְנִיתִין וְאָזְלוּ בְּתַר גְּמָרָא הֲדַר דָּרֵשׁ לְהוּ וּלְעוֹלָם [3] הֲווּ רָץ לַמִּשְׁנָה יוֹתֵר מִן הַגְּמָרָא מַאי דָּרוּשׁ כְּדְדָרִישׁ [4] רַבִּי יְהוּדָה בְּרַבִּי אִלְעָאי מַאי דִּכְתִיב הַגֵּד לְעַמִּי [5] פִּשְׁעָם וּלְבֵית יַעֲקֹב חַטֹּאתָם הַגֵּד לְעַמִּי פִּשְׁעָם אֵלּוּ [6] תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁשֻּׁגָּגוֹת נַעֲשׂוֹת לָהֶם כְּזִדּוֹנוֹת וּלְבֵית [7] יַעֲקֹב חַטֹּאתָם אֵלּוּ עַמֵּי הָאָרֶץ שֶׁזְّדוֹנוֹת נַעֲשׂוֹת [8] לָהֶם כְּשֶׁגָּגוֹת וְהֵיינוּ דְּתַנְיָא רֹ' יְהוּדָה אוֹמֵר הֲווּ זְהִיר [9] בַּתַּלְמוּד שֶׁשֶּׁגְגַת תַּלְמוּד עוֹלָה זָדוֹן דָּרֵשׁ רֹ' יְהוּדָה [10] בְּר' אִלְעָאי מַאי דִּכְתִיב שִׁמְעוּ דָבָר ה' הַחֲרֵדִים [11] אֶל דְּבָרוֹ אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים [אָמְרוּ] אֲחֵיכֶם אֵלּוּ [12] בַּעֲלֵי מִקְרָא שֹׂנְאֵיכֶם אֵלּוּ בַּעֲלֵי מִשְׁנָה מְנַדֵּיכֶם [13] אֵלּוּ עַמֵּי הָאָרֶץ שֶׁמָּא תֹּאמַר פֶּסֶק סִבְרָם וּבְטֵל [14] סִיכּוּם ת"ל וְנֵרָאֶה בְּשִׂמְחָתְכֶם שֶׁמָּא תֹּאמַר יִשְׂרָאֵל [15] יֵבוֹשׁוּ תַּלְמוּד לוֹמַר וְהֵם יֵבוֹשׁוּ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים יֵבוֹשׁוּ [16] וְיִשְׂרָאֵל יִשְׂמְחוּ:

הַדְּרָן עֲלָךְ אֵלּוּ מְצִיאוֹת

[17] **הַמַּפְקִיד** אֵצֶל חֲבֵירוֹ בְּהֵמָה אוֹ כֵּלִים וְנִגְנְבוּ אוֹ [18] שֶׁאָבְדוּ שִׁילֵּם וְלֹא רָצָה לִישָׁבַע שֶׁהֲרֵי אָמְרוּ שׁוֹמֵר [19] חִנָּם נִשְׁבַּע וְיוֹצֵא נִמְצָא הַגַּנָּב מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל [20] טָבַח וּמָכַר מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה לְמִי [21] מְשַׁלֵּם לְמִי שֶׁהַפִּקָּדוֹן אֲצָלוֹ נִשְׁבַּע וְלֹא רָצָה לְשַׁלֵּם [22] נִמְצָא הַגַּנָּב מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל טָבַח וּמָכַר מְשַׁלֵּם [23] תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה לְמִי מְשַׁלֵּם לְבַעַל הַפִּקָּדוֹן:

גמ' לָמָּה לֵיהּ לְמִתְנֵי בְּהֵמָה וְלָמָּה לֵיהּ לְמִתְנֵי [24] כֵּלִים צְרִיכֵי דְּאִי תָּנָא בְּהֵמָה הֲוָה אֲמִינָא בְּהֵמָה [25] הוּא דְּמַקְנֵי לֵיהּ כְּפֵילָא מִשּׁוּם דְּנָפֵישׁ טִירְחָה לְעַיּוּלָהּ [26] וּלְאַפּוּקָהּ אֲבָל כֵּלִים דְּלֹא נָפֵישׁ טִירְחַיְיהוּ אֵימָא לֹא [27] מַקְנֵי לֵיהּ כְּפֵילָא וְאִי תָּנָא כֵּלִים הֲוָה אֲמִינָא כֵּלִים [28] הוּא דְּקָמַקְנֵי לֵיהּ כְּפֵילָא מִשּׁוּם דְּלֹא נָפֵישׁ כְּפִלַּיְיהוּ [29] אֲבָל בְּהֵמָה דִּכְי טָבַח וּמָכַר מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי ד' וְה' אֵימָא לֹא מַקְנֵי לֵיהּ כְּפֵילָא צְרִיכָא [30] מַתְקִיף לָהּ רְמִי בַּר חָמָא וְהָא אֵין אָדָם מַקְנֶה דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם וַאֲפִילּוּ לְר"מ [31] דְּאָמַר אָדָם מַקְנֶה דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם ה"מ כְּגוֹן פֵּירוֹת דֶּקֶל דַּעֲבִידֵי דְּאָתוּ אֲבָל הָכָא [32] מִי

[1] בִּימֵי רֶבִּי נִשְׂגֵּית מִשְׁנָה זוּ שֶׁבָּקוּ כּוּלָּא עֲלָמָא [2] מַתְנִיתִין וְאָזְלוּ בְּתַר גְּמָרָא הֲדַר דָּרֵשׁ לְהוּ וּלְעוֹלָם [3] הֲווּ רָץ לַמִּשְׁנָה יוֹתֵר מִן הַגְּמָרָא מַאי דָּרוּשׁ כְּדְדָרִישׁ [4] רַבִּי יְהוּדָה בְּרַבִּי אִלְעָאי מַאי דִּכְתִיב הַגֵּד לְעַמִּי [5] פִּשְׁעָם וּלְבֵית יַעֲקֹב חַטֹּאתָם הַגֵּד לְעַמִּי פִּשְׁעָם אֵלּוּ [6] תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁשֻּׁגָּגוֹת נַעֲשׂוֹת לָהֶם כְּזִדּוֹנוֹת וּלְבֵית [7] יַעֲקֹב חַטֹּאתָם אֵלּוּ עַמֵּי הָאָרֶץ שֶׁזְّדוֹנוֹת נַעֲשׂוֹת [8] לָהֶם כְּשֶׁגָּגוֹת וְהֵיינוּ דְּתַנְיָא רֹ' יְהוּדָה אוֹמֵר הֲווּ זְהִיר [9] בַּתַּלְמוּד שֶׁשֶּׁגְגַת תַּלְמוּד עוֹלָה זָדוֹן דָּרֵשׁ רֹ' יְהוּדָה [10] בְּר' אִלְעָאי מַאי דִּכְתִיב שִׁמְעוּ דָבָר ה' הַחֲרֵדִים [11] אֶל דְּבָרוֹ אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים [אָמְרוּ] אֲחֵיכֶם אֵלּוּ [12] בַּעֲלֵי מִקְרָא שֹׂנְאֵיכֶם אֵלּוּ בַּעֲלֵי מִשְׁנָה מְנַדֵּיכֶם [13] אֵלּוּ עַמֵּי הָאָרֶץ שֶׁמָּא תֹּאמַר פֶּסֶק סִבְרָם וּבְטֵל [14] סִיכּוּם ת"ל וְנֵרָאֶה בְּשִׂמְחָתְכֶם שֶׁמָּא תֹּאמַר יִשְׂרָאֵל [15] יֵבוֹשׁוּ תַּלְמוּד לוֹמַר וְהֵם יֵבוֹשׁוּ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים יֵבוֹשׁוּ [16] וְיִשְׂרָאֵל יִשְׂמְחוּ:

הַדְּרָן עֲלָךְ אֵלּוּ מְצִיאוֹת

הַמַּפְקִיד. וְלֹא רָצָה לִישָׁבַע. שְׁבוּעַת שׁוֹמְרִים שֶׁלֹּא פָּשַׁע בָּהּ וְשֶׁלֹּא שָׁלַח בָּהּ יַד שֶׁהָיָה יָכוֹל לִיפָּטֵר בִּשְׁבוּעָה זוּ שֶׁהֲרֵי אָמְרוּ כו': לְמִי שֶׁהַפִּקָּדוֹן אֲצָלוֹ. דִּכְיוָן דִּשְׁלֹם קָנָה כָּל תַּשְׁלוּמֵיהּ וּבְגֵמָרָא מְפָרֵשׁ טַעְמָא: **גמ'** דְּמַקְנֵי לֵיהּ כְּפֵילָא. הַבְּעָלִים מְקַנִּין לְשׁוֹמֵר כֶּפֶל הָעֲתִידִין לְהִשְׁתַּלֵּם כְּדַאֲמַר לְקַמָּן שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁמְּסָרָהּ לוֹ לִשְׁמוֹר עַל מְנָת כֵּן מְסָרָהּ שֶׁאִם תִּגָּנֵב וְיִרְצֶה וְיִשָּׁלֵם יְהֵא כֶּפֶל שְׁלוֹ: אֵימַר לֹא מַקְנֶה לֵיהּ כְּפֵילָא. לא מְסָרָהּ לוֹ מִתְּחִילָּה עַל מְנָת כֵּן: דְּלֹא נָפֵישׁ כִּפְלַיְיהוּ. שֶׁאֵין בְּאֵין לִידֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה שֶׁאֵינָהּ בְּלוֹר וְשָׁה בְּלֹבֶד: מַתְקִיף לָהּ רְמִי כו': אמתמניתין קָא מִתְמַהּ: וְהָא אֵין אָדָם מַקְנֶה דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם. וְהֵיאַךְ הִקְנוּ לוֹ בְּעָלִים כֶּפֶל זֶה שֶׁעֲדַיִין לֹא נִתְחַדֵּשׁ בּוֹ גֵּנֶב; וְאֲפִילּוּ לְר' מֵאִיר דְּאָמַר. בְּפ"ג דִּקְדוּשִׁין (דף סג.) חֲרֵי אִתָּ מְקוּדֶּשֶׁת לִי שֶׁל מְנָת שֶׁאֶתְגַּיֵּר אֵיכָא לְמִימְגַּמַר מִינָּהּ מוֹכֵר פֵּירוֹת דֶּקֶל לַחֲבֵירוֹ עַד שֶׁלֹּא בָּאוּ לָעוֹלָם דְּאִסְתְּלִיגוּ בָּהּ רַב הוּנָא וְרַב נַחְמָן לְקַמָּן בְּאֵיזֶהוּ גָּשֶׁךְ (דף סו:); דַּעֲבִידֵי דְּאָתוּ.

מי **יימר דמגנבא.** שעתיד להיגנב דליקני ליה כפל בשעת מסירה דעל כרחך משעת מסירה בעי לאקנויה שמשכה ממנו על מנת כן: **נעשה כאומר** לו. בשעה שמסרה לו דקים להו לרבנן דניחא להו לבעלים שיהא בטוח בקרן על מנת שיהא קפץ כפל העתיד לבא של שומר והרי היא במסרה לו על מנת כן שאם תגנב וישלם לו קרן שתהא פרה קנויה לו משעה שמסרה נמצא למפרע בשגנב השל שומר והרי היא במסרה לו על מנת כן שאם תגנב ישלם לו **פסקא.** פסקה הדבר בכל אדם שדעתו להקנות כפל אם יבא לכך ואין דעתו להקנות הולדות: **נעשה כאומר** לו. בשעה שמסרה לו: **לכשתגנב ותרצה ותשלמני.** אם תשלם לי הקרן. **קמוך לגניבתה קנויה לך.** שעה אחת לפני גניבתה תהא הפרה קנויה לך והיא בבר היתה בעולם: **קושיא דר' זירא.** ללישנא בתרא ליכא לאקשויי גיזות וולדות דהא קמוך לגניבתה הוא דאקנייה: **א"נ דהוה קיימא באגם.** כשגנבה גנב ללישנא בתרא לא קני בפילא דהא קמוך לגניבתה לא היתה בחצירו שתהא חצירו קונה לו ומשיכה הדהוא שעתא לא קני: **אי** ובמאי נקני וא"ת תקני לו משיכה ראשונה שמשכה לו על מנת לקנותה שעה הסמוכה לגניבתה הא אמרינן בכתובות בהאשה שנפלו לה נכסים (דף פב.) האומר לחבירו משור פרה זו ולא תיקני לך אלא לאחר שלשים לא קנה: **השור פרה וגנבה כו'.** אע"פ שהשור חייב בגניבה ואבידה מ"מ אם רוצה לשקר ולישבע שנאנסה היה נפטר בשבועה הלכך כי אמר גנבה וחייב עצמו בקרן נקנה לו הבפל: **מקנה ליה בפילא.** נקנה לו הבפל: כל חיובי ופטורי דד' שומרין ילפינן מקראי לקמן בפרק השואל (דף צד:) שומר חנם ישבע על הכל אם לא פשע והשואל משלם את הכל נושא שכר והשור פטורין מן האונסין וחייבין בגניבה ואבידה שואל פטור במתה מחמת מלאכה הראויה לה דאמר ליה לכהני אושלת לי ולא לאוקמה בכיולתא: **וכל הנאה שלו.** שהיה עושה בה מלאכתו בלא שום שכר: **בדיבורא.** דהדרינו משלם: **לא מקני ליה.** הבעלים בכפל שאין זו שום טובה מוטל היה עליו להנימ דעתו שהשאילה לו חנם: **ללישנא קמא דרב פפא.** ודאי לא הוי תיובתא דנימא כיון דטעמא דרב פפא משום דלא הוה למפטר נפשיה דהא מתה מחמת מלאכה לא שכיחא אפי' קדם ושילם נמי אית ליה לרב פפא דלא קני ליה בפילא ותיקשי ליה הא ודאי ליכא לאותובי דמצי אמר לך אנא אע"פ שאמר הדרינו משלם אמרי ולא אמרי אע"פ ששילם: **ניחא תיהוי תיובתא.** מי נימא דשילם דקא קאמר תנא דברייתא: **והא מדקתני.** תנא דברייתא גבי שור דאמרינן כיון דטעמא דרב בוותיה דר' יוחנן וגבי שואל ושילם בהך דתניא בוותיה דרב זביד: **שיילינהו.** בני הישיבה: **לתנאי.** שהיו שונין תוספתא דרבי חייא ותוספתא דרבי אושעיא שהם עיקר דבאמרינן בעלמא (חולין דף קמא.) כל מתניתא דלא מיתניא בי רבי אושעיא ורבי חייא לא תותבוה בי מדרשא:

ואמרו

דילמא מודה ומפטר. פי' דלמא ימהר להודות קודם שיבאו עדים והיינו ברב דאמר מודה בקנס ואח"כ באו עדים פטור ואע"ג דממתני' דמרובה (ב"ק דף עה:) דייקי' דלא ברב פי' עצמו דומיא דעל פי עד אחד לפי מסקנא דהתם דאמר מסתברא מלתיה דרב בשחייב עצמו בקרן אבל הייכא דפטר עצמו מכלום לא אמר לא מפקא מדרב וכן הלכה ולא כשמואל דמחייב דר' יוחנן סבר נמי התם דפטור ושמואל ור' יוחנן הלכה בר' יוחנן כדאמר פ' מי שהוא ביאורו (עירובין דף מז:):

אי נמי דקיימא באגם. תימה דנימא נעשה כאומר לו לכשתגנב תשלמני הרי פרתי קנויה לך מעכשיו קמוך לגניבה דהשתא קני אפילו עומדת באגם כדאמר ר' יוחנן בפ' האשה שנפלו (כתובות ד' פב. ושם) משור פרה זו ותקנה לך מעכשיו ולאחר שלשים יום קנה אפי' עומדת באגם וגיזותיה וולדותיה לא קנה אע"פ שאומר מעכשיו שאין הקנין נגמר עד סמוך לגניבתה כדאמר ר' יוחנן בפ' האומר (קידושין דף ס.) בא אחד וקדשה מעכשיו ולאחר שלשים יום בא אחר וקדשה מעכשיו ולאחר כ' יום בא אחר וקדשה מעכשיו ולאחר עשרה ימים בא אחר וקדשה מעכשיו אפי' הן מאה כולם תופסים בה דבל חד וחד רוויחא לחבריה שבק ושמא י"ל דקודושין אלימי דכיון דאשכחו רווחא תו אי פקעי אבל הכא גיזות וולדות לכל הפחות הנהו דאיתנהו בשעת מסירה אהני מעכשיו לקנותה סמוך לגניבתה למפרע:

אלא מהא ליכא למשמע מינה. תימה כיון דקשיא ליה רישא לסיפא נימא נעשה כדאמרינן בפרק קמא דקידושין (דף ה:) ותקשה לר' יוחנן וי"ל דשילם נקט לאביי דפרק הגזל קמא (ב"ק ד' קח.) לאורויי דאם נשבע ושילם דאין הכפל שלו ולרבא לאורויי שילם אע"פ שנשבע תחלה שהכפל שלו ולא רצה לישבע היינו לא רצה לעמוד בשבועה אבל אם אמר הדרינו משלם אם נשבע תחלה אין הכפל שלו:

שואל עד שישלם. הואיל וכל הנאה שלו ולהאי טעמא אפי' אם התנה להיות כש"ח לא קנה עד שישלם ולטעמא דלעיל דמשום לא שכיחא אם התנה להיות כש"ח קנה כפל במגו דפטר נפשיה בגניבה ואבידה שכיחא: **לליישנא** קמא דרב פפא ודאי לא הויא תיובתא. דאמר הדרינו משלם לא קנה כפל אבל שילם קנה כפה כפל ור"ח גרס ודאי הויא תיובתא דכיון דרב פפא מפרש טעמא משום דלא שכיח האי טעמא שייך אפילו בשילם והא דנקט ואמר הדרינו משלם משום דנקט גבי ש"ח רש"ש נקט נמי גבי שואל:

וחזר

מי ליימר דמגנבא ואם תימצי לומר דמגנבא מי ליימר דמשתכח גנב ואי משתכח גנב מי ליימר דמשלם דילמא מודי ומפטר אמר רבא נעשה כאומר לו לכשתגנב ותרצה ותשלמני הרי פרתי קנויה לך מעכשיו סמוך לגניבה דהשתא קני אפילו עומדת באגם כדאמר ר' יוחנן בפ' האשה שנפלו (כתובות ד' פב. ושם) משור פרה זו ותקנה לך מעכשיו ולאחר שלשים יום קנה אפי' עומדת באגם וגיזותיה וולדותיה לא קנה אע"פ שאומר מעכשיו שאין הקנין נגמר עד סמוך לגניבתה כדאמר ר' יוחנן בפ' האומר (קידושין דף ס.) בא אחד וקדשה מעכשיו ולאחר שלשים יום בא אחר וקדשה מעכשיו ולאחר כ' יום בא אחר וקדשה מעכשיו ולאחר עשרה ימים בא אחר וקדשה מעכשיו אפי' הן מאה כולם תופסים בה דבל חד וחד רוויחא לחבריה שבק ושמא י"ל דקודושין אלימי דכיון דאשכחו רווחא תו אי פקעי אבל הכא גיזות וולדות לכל הפחות הנהו דאיתנהו בשעת מסירה אהני מעכשיו לקנותה סמוך לגניבתה למפרע: אלא מהא ליכא למשמע מינה. תימה כיון דקשיא ליה רישא לסיפא נימא נעשה כדאמרינן בפרק קמא דקידושין (דף ה:) ותקשה לר' יוחנן וי"ל דשילם נקט לאביי דפרק הגזל קמא (ב"ק ד' קח.) לאורויי דאם נשבע ושילם דאין הכפל שלו ולרבא לאורויי שילם אע"פ שנשבע תחלה שהכפל שלו ולא רצה לישבע היינו לא רצה לעמוד בשבועה אבל אם אמר הדרינו משלם אם נשבע תחלה אין הכפל שלו: שואל עד שישלם. הואיל וכל הנאה שלו ולהאי טעמא אפי' אם התנה להיות כש"ח לא קנה עד שישלם ולטעמא דלעיל דמשום לא שכיחא אם התנה להיות כש"ח קנה כפל במגו דפטר נפשיה בגניבה ואבידה שכיחא: לליישנא קמא דרב פפא ודאי לא הויא תיובתא. דאמר הדרינו משלם לא קנה כפל אבל שילם קנה כפה כפל ור"ח גרס ודאי הויא תיובתא דכיון דרב פפא מפרש טעמא משום דלא שכיח האי טעמא שייך אפילו בשילם והא דנקט ואמר הדרינו משלם משום דנקט גבי ש"ח רש"ש נקט נמי גבי שואל:

וחזר

כפל לשואל לליישנא קמא דרב פפא ודאי לא הויא תיובתא לליישנא בתרא ליכא תיהוי תיובתא אמר לך רב פפא מי אלימא ממתניתין דקתני שילם ואוקימנא באמר הכא נמי באמר מי דמי התם לא קתני קודם מאי קודם קודם ואמר הא מדקתני גבי שוכר ואמר ובגבי שואל קודם ש"מ דוקא קתני מידי גבי הדדי תניא שיילינהו לתנאי דבי רבי חייא ודבי ר' אושעיא ואמרי גבי הדדי תניין פשיטא אמר איני משלם וחזר ואמר הדרינו משלם הא קאמר הדרינו משלם אלא אמר הדרינו משלם

וחזר

וְחָזַר וְאָמַר אֵינִי מְשֻׁלָּם [מאי] מי אַמְרִינָן מֶהֱדַר קָהֲדַר בֵּיהּ. מִכֹּאן מוֹכִיחַ ר"ת דְּאִם אָמַר לַחֲבֵרוֹ הַשְּׁבֵע וְטוּל כּוֹדֶם שֶׁנִּשְׁבַּע יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ וְלוֹמַר אֲשַׁבֵּע וְלֹא אֲשַׁלֵּם וּבִפְרָק יֵשׁ נוֹחְלִין (ב"ב דף קכח. ושם) דְּאָמַר עַבְדִּי עַבְדִּי וְהִלָּה אוֹמֵר אַתָּה מִכְּרַתָּ לִי רְצוֹנְךָ הַשְּׁבֵע וְטוּל וְנִשְׁבַּע אֵינוֹ יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ לֹא גָּרַס נִשְׁבַּע בְּלֹא וָא"ו דְּמִשְּׁמָע שֶׁבַּע"כ יִשְׁבַּע וּבְרֵישׁ שְׁבוּעַת הַדַּיָּנִים (שבועות דף לט. ושם ד"ה אם) דְּאָמַר אם אָמַר אֵינִי נִשְׁבָּע פּוֹטְרִין אוֹתוֹ מִיָּד לֹא בִּפְרֵשׁ"י שֶׁפּוֹטְרִין אוֹתוֹ לְפִי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ אֶלָּא יֵשׁ לוֹמַר מִסְלְקִין אוֹתוֹ מב"ד כְּדֵי שֶׁיִּתְבַּיֵּשׁ לַחֲזוֹר וּלוֹמַר אֶשְׁבַּע מִידוֹ שוּב פִּרֵשׁ ר"ת בְּתִשְׁוּבָה אַחֵת דְּשַׁפִּיר גַּרְסִינָן נִשְׁבַּע בְּלֹא וָא"ו וְיִשְׁבַּע בְּע"כ וְהָא דְּאַמְרִינָן בְּפֶרֶק זֶה בּוֹרֵר (סנהדרין דף כז. ושם: ד"ה שלח) גַּבֵּי נָאֱמָן עָלַי אַבָּא וְאַבִיךָ מִחְלוֹקֶת לְאַחַר גְּמַר דִּין אֲבָל קוֹדֶם גְּמַר דִּין דִּבְרֵי הַכֹּל יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ הָכָא אֲפִילּוּ קוֹדֶם שֶׁנִּשְׁבַּע אֵינוֹ יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ דַּיְּנִין שֶׁקִּבֵּל עָלָיו לְשַׁלֵּם אם יִשְׁבַּע זֶה שֶׁכְּנֶגְדּוֹ הֲוֵי כְּמוֹ לְאַחַר גְּמַר דִּין וְהָכָא דְּקָאָמַר מֶהֱדַר קָהֲדַר בֵּיהּ לֹא שֶׁיּוּכַל לַחֲזוֹר אֶלָּא רוֹצֶה הוּא לַחֲזוֹר אף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל וְלֹא מְקַנֵּי לֵיהּ בִּפְלֵילָא מִשּׁוּם דְּאִטְרְחֵיהּ לֵב"ד כְּדְאָמַר בְּסָמוּךְ גַּבֵּי הַהוּא דְּאַפְקִיד בְּכִיסֵּי וּבְהָ"ג אִיבָּא בְּפ' יֵשׁ נוֹחְלִין (ב"ב דף קלח.) מִדְּאִשְׁתְּיק קְנִנְהוּ וּכְשֶׁצָּווּחַ לְבַסּוֹף מֶהֱדַר קָהֲדַר בֵּיהּ פִּרֵשׁ רוֹצֶה לַחֲזוֹר וְאֵינוֹ יָכוֹל:

הֲרֵינִי מְשֻׁלָּם וּמֵת כו'. תִּימַהּ הֵיאַךְ יִשְׁלַם לִבְנֵי הִנְפְּקַד כֶּפֶל הָא אֵין אָדָם מוֹרִישׁ קְנָס לִבְנָיו כִּדְתָנַן בְּרֵישׁ פֶּרֶק נַעֲרָה שֶׁנִּתְפַּתְּתָה (כתובות דף מא.):

שָׁאַל מִן הָאִשָּׁה. פִּי' רַשִּׁ"י פָּרָה מִנְכְּסֵי מְלוֹג שֶׁהֶקְדֵּן שֶׁלָּהּ וּפֵירוֹת לְבַעַל וְקָשֶׁה דְּמֵאי קָבְעֵי דְּכִי שָׁאַל פָּרָה מִן הָאִשָּׁה כְּאִילּוּ שָׁאַל הַפֵּירוֹת מִן הַבַּעַל וּכְשֶׁשִּׁילֵּם הַפָּרָה לְבַעַל כְּאִילּוּ שִׁילֵּם הַקֶּרֶן לְאִשָּׁה וְיֵשׁ לְיַישֵּׁב שֶׁשִּׁילֵּם לְבַעַל חֶלְקוֹ כְּמוֹ שֶׁהִיְּתָה שָׁוָה לְפֵירוֹתֶיהָ וְלֹא שִׁילֵּם הַקֶּרֶן וְגָרַע מִשִּׁילֵּם לְאֶחָד מִשּׁוּתָפִים חֶלְקוֹ דְּהָתָם שִׁילֵּם קֶרֶן וְרוֹחַק וְיֵשׁ לְפָרֵשׁ שֶׁאַל מִן הָאִשָּׁה כְּשֶׁהִיְּתָה פְּנוּיָה שֶׁהָיוּ שֶׁלָּהּ הַקֶּרֶן וְהַפֵּירוֹת וְנִיסֵּת דְּהַשְּׁתָא שִׁילֵּם הַפֵּירוֹת לְבַעַל אֲפִילּוּ נָתַן הַכֹּל לְאִשָּׁה דְּכִיוָן דְּנִיסֵּת יֵשׁ לוֹ פֵּירוֹת בְּדִין נִכְסֵי מְלוֹג וְכֵן אִשָּׁה שֶׁשְּׁאָלָהּ כְּשֶׁהִיא פְּנוּיָה וְנִיסֵּת וְשִׁלְּמָה דְּהַשְּׁתָא שִׁילֵּם הַבַּעַל דְּהוּא הַפֵּירוֹת שֶׁלּוֹ וְהָרִיבָ"ן פִּי' שָׁאַל מִן הָאִשָּׁה וּמֵתָה וְשִׁילֵּם לְבַעַל מֵהוּ דְּאֲפִילּוּ אִם תִּמְצָא לוֹמַר דְּשִׁילֵּם לְבָנִים קָנָה כְּפֵילָא מִשּׁוּם נִיחוּתָא דְּאַבּוּהוֹן אֲבָל בַּעַל לֹא חַיֵּיס לְנִיחוּתָא דְּאִשָּׁה וּלְיֵישְׁנָא דְּמַגְבְּשֵׁי אִשָּׁה אִינָהּ חָסָה עַל בַּעְלָהּ וְכֵן אִשָּׁה שֶׁשְּׁאָלָהּ וּמֵתָה וְשִׁילֵּם בַּעַל אֲפִי' אִם מִפְקִיד מְקַנֵּי בְּכִפֵּילָא לִבְנֵי נִפְקַד מִשּׁוּם דְּרַחֲמִים לְהוּ מִשּׁוּם אִשְׁתּוֹ שֶׁמֵּתָה:

אֲבָל לֹא מְקַנֵּי לְהוּ לְבַעַל מִשּׁוּם אִשְׁתּוֹ שֶׁמֵּתָה:

שֶׁמָּא יוֹצִיא הַלָּה הַפִּקָּדוֹן. פִּירֵשׁ רַשִּׁ"י וְיִפְסְלֻנוּ לְעֵדוּת וְלִשְׁבוּעָה וְקָשֶׁה לְר"ת דִּכְל שֶׁכֵּן שֶׁיִּשְׁבַּע הַלָּוֶה שֶׁהוּא יְדִקְדֵּק יוֹתֵר לִישְׁבַּע בְּאֱמֶת כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפְסְלֻנוּ הַמַּלְוֶה וְכִי עֲבַדְינָן תַּקָּנָה לְרַמַּאי וְכִי תִּימְא דְּחִישִׁינָן שֶׁמָּא הַמַּשְׁכּוֹן יִתְקַלְקֵל אַחֲרֵי כֵּן וְיוֹצִיא עָלָיו לֵעֵז אע"פ שֶׁנִּשְׁבַּע בְּאֱמֶת א"כ מאי פְּרִיךְ בְּסָמוּךְ כִּי מִשְׁתַּבַּע מַלְוֶה נַמִּי לִטְרַח לְהָהוּ וְלִיתֵי וְהִשְׁתָּא אִי שָׁוֶה יוֹתֵר אם כֵּן נִשְׁבַּע לְשַׁקֵּר וְקָל שֶׁכֵּן שֶׁיְּזַבֵּר בִּשְׁבוּעָתוֹ וְנִרְאֶה לְרַבִּינוּ תָּם בְּפֵרוּשׁ רַבֵּינוּ חֲנַנְאֵל דְּנִרְאֶה כְּמוֹ שְׁבוּעָה לְבַטְלָהּ וְגִנְאִי הוּא לְשַׁבֵּעַ הֵיכָא שֶׁהַדָּבָר מִתְבָּרֵר אַחֲרֵי כֵּן שֶׁהַמַּלְוֶה יוֹצִיא אֶת הַפִּקָּדוֹן אֲבָל כְּבָר רָמִינָן לָהּ עַל הַמַּלְוֶה לֵב שֶׁיִּבְדֹּק הַנִּשְׁבָּעִין (שבועות דף מד: ושם ד"ה ואלו) עַם הַנִּשְׁבָּעִין וְנוֹטְלִין דְּלֵיכָא לְמִימַר תְּנָא וְשַׁיְיר דְּאלו קָתָנֵי בְּס"ק דְּקִידּוּשִׁין (דף טז: ושם) גַּבֵּי אלו מְעַנְּיְקִין לָהֶם וְיֵשׁ לוֹמַר דְּלֹא חָשִׁיב אֶלָּא אוֹתָם שֶׁאֵין יְכוֹלִין לִישְׁבַּע כְּגוֹן גּוֹזֵל וְחוֹבֵל דְּנִיכְּרִים הַדְּבָרִים בֵּיוָן שֶׁנִּכְנַס שֶׁלָּם בְּבֵיתוֹ וְנִתְקוֹטְטוּ וְיָצָא חָבוּל שֶׁהוּא חָבְלוֹ וְכֵן בְּחֲנָנְיָנוּ אֵינוֹ יָכוֹל לִישְׁבַּע בעה"ב שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵע אם נָתַן חֲנָנְיָנוּ לְפוֹעֲלִים וְכֵן שָׁכִיר שֶׁאֵין בעה"ב יָכוֹל לִישְׁבַּע לְפִי שֶׁהוּא טָרוּד בְּמְלָאכָתוֹ וּמְהֵאי הָכָא אִשְׁתּוּ אמרי' בְּפֶרֶק הָאִשָּׁה שֶׁנִּפְדֵּית לְהָה כו' (כתובות דף פ. ושם ד"ה שבע) שֶׁבַע בְּמָה הוֹצִיא וִיטוֹל דַּאיִן הָאִשָּׁה יוֹדַעַת בְּמָה הוֹצִיא בַּעֲלָהּ וְלֹא חָשִׁיב לְהָה פ' כָּל הַנִּשְׁבָּעִים דְּהֲוֵי בִּכְלַל שכיר אֲבָל הָכָא הַלָּוֶה יָכוֹל לִישְׁבַּע דְּקִים לֵיהּ טְפֵי מִמַּלְוֶה אַף שֶׁלֹּא רָצוּ חֲכָמִים גְּזֵרָה שֶׁמָּא יוֹצִיא הַלָּה כו': [ועי"ע תוס' כתובות פ. ד"ה ישבע ועוד שם פז: ד"ה ואלו]:

1 וְחָזַר וְאָמַר אֵינִי מְשֻׁלָּם מַאי מִי אַמְרִינָן מֶהֱדַר קָא
2 הָדַר בֵּיהּ אוֹ דִּלְמָא בְּמִלְּתֵיהּ קָאֵי וּדְחוּיֵי הוּא דְּקָא
3 מְדַחֵי לֵיהּ אָמַר הֲרֵינִי מְשֻׁלָּם וּמֵת וְאָמְרוּ בָּנָיו אֵין
4 אָנוּ מְשֻׁלָּמִין מַאי מִי אַמְרִינָן מֶהֱדַר קָא הָדַרִי בְּהוּ
5 אוֹ דִּלְמָא בְּמִלְּתֵיהּ דַּאֲבוּהוֹן קַיְימִי וּדְחוּיֵי הוּא דְּקָא
6 מְדַחוּ לֵיהּ שֶׁלְּמוּ בָּנִים מַאי מְצֵי אָמַר לְהוּ כִּי אֶקְנֵאי
7 כְּפֵילָא לַאֲבוּכוֹן דְּעָבַר לִי נֵיְיהּ נַפְשָׁאי לְדִידְכוּ לֵא אוֹ
8 דִּלְמָא לֵא שְׁנָא שֶׁיִּלֵּם לַבָּנִים מַאי מְצוּ אַמְרֵי לֵיהּ כִּי
9 אַקְנֵי לָךְ אֲבוּנָא כְּפֵילָא דְּעָבַרְתָּ לֵיהּ נֵיְיהּ נַפְשֵׁיהּ אֲבָל
10 אֲנַן לְדִידַן לֵא אוֹ דִּלְמָא לֵא שְׁנָא שֶׁלְּמוּ בָּנִים לְבָנִים
11 מַאי שֶׁיִּלֵּם מֶחְצָה מַאי שָׁאַל שְׁתֵּי פְּרוֹת וְשֶׁיִּלֵּם אַחַת
12 מֵהֶן מַאי שָׁאַל מִן הַשּׁוּתְּפִין וְשֶׁיִּלֵּם לְאֶחָד מֵהֶן מַאי
13 שׁוּתְּפִין שֶׁשָּׁאֲלוּ וְשֶׁיִּלֵּם אֶחָד מֵהֶן מַאי שָׁאַל מִן
14 הָאִשָּׁה וְשֶׁיִּלֵּם לְבַעְלָהּ מַאי אִשָּׁה שֶׁשָּׁאֲלָהּ וְשֶׁיִּלֵּם
15 בַּעְלָהּ מַאי תִּיקוּ אָמַר רַב הוּנָא מַשְׁבִּיעִין אוֹתוֹ
16 שְׁבוּעָה שֶׁאֵינָהּ בְּרְשׁוּתוֹ מַאי טַעְמָא חַיְישִׁינָן שֶׁמָּא
17 עֵינָיו נָתַן בָּהּ מֵיתִיבֵי הַמַּלְוֶה אֶת חֲבֵרוֹ עַל הַמַּשְׁכּוֹן
18 וְאָבַד הַמַّשְׁכּוֹן וְאָמַר לוֹ סֶלַע הִלְוִיתִיךָ עָלָיו שֶׁקֶל
19 הָיָה שָׁוֶה וְהַלָּה אוֹמֵר לֹא כִּי אֶלָּא סֶלַע הִלְוִיתַנִי
20 עָלָיו סֶלַע הָיָה שָׁוֶה פָּטוּר סֶלַע הִלְוִיתִיךָ עָלָיו שֶׁקֶל
21 הָיָה שָׁוֶה וְהַלָּה אוֹמֵר לֹא כִּי אֶלָּא סֶלַע הִלְוִיתַנִי
22 עָלָיו שְׁלֹשָׁה דִּינָרִים הָיָה שָׁוֶה חַיָּיב סֶלַע הִלְוִיתַנִי
23 עָלָיו ב' הָיָה שָׁוֶה וְהַלָּה אוֹמֵר לֹא כִּי אֶלָּא סֶלַע
24 הִלְוִיתִיךָ עָלָיו סֶלַע הָיָה שָׁוֶה פָּטוּר סֶלַע הִלְוִיתַנִי
25 עָלָיו שְׁנַיִם הָיָה שָׁוֶה וְהַלָּה אוֹמֵר לֹא כִּי אֶלָּא סֶלַע
26 הִלְוִיתִיךָ עָלָיו ה' דִּינָרִים הָיָה שָׁוֶה חַיָּיב מִי נִשְׁבָּע
27 מִי שֶׁהַפִּקָּדוֹן אָצְלוֹ שֶׁמָּא יִשְׁבַּע זֶה וְיוֹצִיא הַלָּה אֶת
28 הַפִּקָּדוֹן אֲהַדְּיָיא אֵילִימָא אַפִּיפָא וְתִיפּוּק לֵיהּ דְּשִׁבּוּעָה
29 גַּבֵּי מַלְוֶה הִיא דְּהָא קָא מוֹדֵי מִקְצַת הַטַּעֲנָה אֶלָּא
30 אָמַר שְׁמוּאֵל אַרְיָשָׁא מַאי אַרְיָשָׁא אַפִּיפָא דְּרִישָׁא
31 סֶלַע הִלְוִיתִיךָ עָלָיו שֶׁקֶל הָיָה שָׁוֶה וְהַלָּה אוֹמֵר לֹא
32 כִּי אֶלָּא סֶלַע הִלְוִיתַנִי עָלָיו שְׁלֹשָׁה דִּינָרִין הָיָה שָׁוֶה
33 חַיָּיב דְּשִׁבּוּעָה גַּבֵּי לְוֶה הוּא וְאָמוּר רַבָּנַן לְשַׁתְּבַע
34 מַלְוֶה שֶׁמָּא יִשְׁבַּע זֶה וְיוֹצִיא הַלָּה אֶת הַפִּקָּדוֹן וְאִם

1 וְאָמְרוּ בָּנִים אֵין אָנוּ מְשֻׁלָּמִין. לֹא הַסְפֵּק לִשְׁלֹם עַד שֶׁמֵּת: שֶׁלְּמוּ בָּנִים. וְהָאֵב לֹא הִסְפִּיק לוֹמַר הֲרֵינִי מְשֻׁלָּם עַד שֶׁמֵּת: דְּעָבַר לִי נֵיְיהּ נַפְשָׁאי. פְּעָמִים רַבּוֹת עָשָׂה לִי כּוֹרֵת רוּחַ: שֶׁיִּלֵּם לַבָּנִים. מִתּוֹ הַבְּעָלִים וְנִגְנְבָה וְאָמַר הַשּׁוֹמֵר לַבָּנִים הֲרֵינִי מְשֻׁלָּם אוֹ שֶׁיִּלֵּם מֵהוּ: שֶׁלְּמוּ בָּנִים לְהוּ. דְּלֵיכָא שוּם צַד נֵיְיהָא נַפְשָׁא בְּאִלּוּ שֶׁהֵם קַיְימִים שֶׁלֹּא הֵם וְלֹא אֲבִיהֶם עָשׂוּ כּוֹרֵת רוּחַ לְאִלּוּ וְלֹא אֲבִיהֶם שֶׁל אִלּוּ כִּיבֵּל כּוֹרֵת רוּחַ מִבְּנֵי הַשּׁוֹמֵר: אוֹ דִּלְמָא. כֵּיוָן שֶׁשְּׁנֵיהֶם הִרְאוּנוּם הֲוָה לְהוּ נֵיְיהָא נַפְשָׁא וְהָקְדֵּיר קְנוּ בְּפֵילָא אַף בָּנִים מִן הַבָּנִים: שִׁילֵּם מֶחְצָה. מִתְּחִילָּתוֹ אָמַר הֲרֵינִי מְשֻׁלָּם מֶחְצָה וְלֹא יוֹתֵר: מֵהֶן. לִקְנוֹת חֲצִי הַכֶּפֶל: שָׁאַל שְׁתֵּי פְּרוֹת. אם תִּימְצֵי לוֹמַר לֹא קָנֵי מֶחְצָה שָׁאַל שְׁתֵּי פְּרוֹת וְנִגְנְבוּ וְאָמַר הֲרֵינִי מְשֻׁלָּם אַחַת וְלֹא אָמַר מֵהָה מֵחֲמַת מְלֹאבָה: מֵהֶן. לִקְנוֹת כֶּפֶל שֶׁלָּהּ מִי אַמְרִינָן כֵּיוָן דְּפָרָה שֶׁלִּימָה שִׁילֵּם קָנָה אוֹ דִּלְמָא כֵּיוָן דְּתַרְוַיְיהוּ חַד פִּקָּדוֹן הֲווּ וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶת שְׁתֵּיהֶם לֹא אַקְנֵי לֵיהּ בְּפֵילָא שֶׁהֲרֵי הוּא נִפְסָד עַל יָדוֹ: וְשֶׁיִּלֵּם לְאֶחָד מֵהֶם. חֶלְקוֹ חֲצִי דָּמֶיהָ שֶׁעָלָיו מֵהוּ לִקְנוֹת חֶלְקוֹ הַמְּגִיעוֹ מִי אַמְרִינָן כָּל הַקֶּרֶן שֶׁלּוֹ שִׁילֵּם אוֹ דִּלְמָא בְּעִינָן עַד שֶׁיְּשַׁלֵּם כָּל הַפָּרָה: וְשֶׁיִּלֵּם אֶחָד מֵהֶם. חֲצִי דָּמָיו שֶׁעָלָיו: מֵהוּ. שֶׁיִּקְנֶה חֲצִי הַכֶּפֶל מִי אַמְרִינָן הֲרֵי שִׁילֵּם כָּל הַמּוּטָל עָלָיו: שָׁאַל מִן הָאִשָּׁה. פָּרָה שֶׁל נִכְסֵי מְלוֹג שֶׁהֶקְדֵּן שֶׁלָּהּ וְהַפֵּירוֹת לְבַעַל: וְשִׁילֵּם. הַפָּרָה לְבַעַל: מֵהוּ. לִקְנוֹת הַכֶּפֶל מִי אַמְרִי' כֵּיוָן דְּקֶרֶן לְאוֹ דְּבַעַל הוּא לְאוֹ דִּלְמָא כֵּיוָן דְּאִפּוֹטְרוֹפּוֹס הוּא עַל הַנְּכָסִים וְאוֹכֵל הַפֵּירוֹת בְּעָלִים הֲוֵי עָלָיו וְתִשְׁלוּמִין הֵן: אִשָּׁה שֶׁשָּׁאֲלָהּ. לְצוֹרֶךְ קַרְקַע מְלוֹג שֶׁלָּהּ: מְשַׁבִּיעִין אוֹתוֹ. אַמְתִּנִי' קָאֵי אע"פ שֶׁהוּא מְשֻׁלָּם בְּדִקְתָנֵי שִׁילֵּם וְלֹא רָצָה לִישְׁבַּע מְשַׁבִּיעִין אוֹתוֹ שְׁבוּעָה שֶׁאֵינָהּ בִּרְשׁוּתוֹ: שֶׁקֶל. חֲצִי סֶלַע: פָּטוּר. הַלּוֹוֶה מִן הַשְּׁבוּעָה שֶׁאֵין כָּאן הוֹדָאָה בְּמִקְצָת: חַיָּיב. לִישְׁבַּע שֶׁכַּךְ הָיָה שָׁוֶה וּמְשַׁלֵּם לוֹ דִּינָר שֶׁהוֹדָה לוֹ: וּשְׁתַּיִם הָיָה שָׁוֶה. וְהַלּוֹוֶה תּוֹבֵעַ אֶת הַמַּלְוֶה אֶת יֶתֶר דָּמָיו וְקָא סָבַר דְּאִי תְּנָא הַמַּלְוֶה לַמִּשְׁכּוֹן שׁוֹמֵר שָׂכָר הוּא: פָּטוּר. מִן הַשְּׁבוּעָה שֶׁאֵין כָּאן הוֹדָאָה שֶׁחַיָּיב לוֹ בְּלוּם: וְיוֹצִיא הַלָּה כו'. וְיִפְסְלֻנוּ: אֲהַדְּיָיא. קָאֵי מִי נִשְׁבַּע דְּקָתָנֵי בָּהּ: אֵילִימָא אַפִּיפָא. אַחוּיֵיהּ דְּסִיפָא: תִּיפּוּק לֵיהּ כו'. וְלִמָּה לֵיהּ לְמִתְלִי טַעְמָא בְּשֶׁמָּא יוֹצִיא הַפִּקָּדוֹן וְיִפְסְלֻנוּ לְעֵדוּת וְלִשְׁבוּעָה: מַאי אַרְיָשָׁא. אַחוּיֵיב דְּקָתָנֵי בְּרִישָׁא קָאֵי: לִשְׁתַּבַּע מַלְוֶה. שֶׁלֹּא הָיְתָה שָׁוָה אֶלָּא שֶׁקֶל וּיְטוֹל שֶׁקֶל דְּכֵיוָן דְּאִיכָּא שְׁבוּעָה עַל הַלּוֹוֶה מִן הַתּוֹרָה אִי אַתָּה יָכוֹל לְפוֹטְרוֹ בּוּלָא בְּלוּם וּמִשּׁוּם תִּיקּוּן עוֹלָם שֶׁלֹּא יִפָּסֵל יִשְׂרָאֵל שֶׁקְּלוּתָהּ לִשְׁבוּעָה מִנִּיהּ וְשַׁדְיוּהָ אַמַּלְוֶה: וְאִם אִיתָא

מגו

תוספות

איתא לדרב הונא. שהמשומר המשלם דמים נשבע שאינה ברשותו אמאי חיישינן לשמא יוציא הא אשתבע: שיש עדים שנשרפה. דהשתא לא אשבעינהו שהרי הביא עדים: ברח ומיירתי לה. מחזר ושואל אחר הנבנסים בביתו וימצא הנגב: וזה נשבע. הלוה שהשבועה עליו נשבע במה שוה: מלוה נשבע תחילה. שאינה ברשותו: רישא דסיפא. הויא תיובתא לרב הונא רישא תביעת מלוה סיפא תביעת לוה רישא דסיפא דקתני פטור בתביעת לוה: אגילגול שבועה. דסלעה שאין בה שבועה עם טענה שיש בה שבועה מגלגלין עליו שבועה לישבע על שתיהן וגילגול שבועה דאורייתא היא בקדושין (דף כז:): **תא** במאמינו. היא דקתני פטור במאמינו לוה למלוה שאינה ברשותו: **לא** קים ליה בגויה. מימר אמר לוה לא קים למלוה בגויה דמשכון דלא נתן דעתו עליו לדעת דמיו: **מאי שנא כו'.** דנקט תנא למלתיה בהכי שזה נאמן על זה וזה אינו נאמן על זה: לוה מקיים כמלוה. מקרא זה תומת ישרים תנחם אם לא שאדם נאמן ויש הוא לא היו מעשרין אותו מן שמים ואייקור. יתר על הדמים שפרע לבעלים: היה יתיבנא. בשדן דין זה: ופרקין המפקיד היה. ובפרק זה היינו עוסקין: ואמרי ליה שילם ולא רצה לישבע. קתני מתני' דקני בכילא והאי נמי שילם ולקני רוחה דאייקור: דשומא חדר. נכסי לוה ששמו ב"ד לבעל חוב כי הכא דהדר אפדנא למרה: דשומא בטעות היה. דסבור היה שאבדו הנזמים והרי לא אבדו: דהא הוו כיסי מעיקרא. שהרי בתחילת השומא היו הנזמים בידו ולא היה יודע דאילו היה יודע שכן לא שמו לו השרקלין אבל שומא שב"ד שמין על שאין לו מעות והוא חייב לו הרי הוא כמכר גמור ואינה חוזרת: אמרינן. לבעל חוב שני: לא עדיפת. מבעל חוב ראשון שבאתו מכחו בשם שהוא מחזירה ויטול מעותיו משום ועשית הישר והטוב שהוא מעותיך מבעלים הראשונים משום ועשית הישר והטוב: זבנה אורתה כו'. בעל חוב ששמו לו קרקע ומברה או שנתנה או הורש: הני. אחרונים אז לוקח או יורש או מקבל מתנה: אדעתא דארעא נחות. שיהא קרקע שלהם ולא שיקבלו מעות דאילו בעל חוב אית ביה משום ועשית הישר והטוב דאמרינן לא היה לך עליו אלא מעות והרי הן לך אבל אלו קרקע קנו: ואנסיבא. אפילו לא שמאתן לבעלה בכתובתה להיות נכסי צאן ברזל שהן קנויין לבעל אלא עיכבתן לעצמה להיות נכסי מלוג הקרן שלה והבעל אוכל פירות: בעל. בנכסי מלוג של אשתו: לוקח הוי. דין לוקח נתנו בו חכמים הלכך לא מיהדר היכא דשמו לה ואינסיבא ומתה וירשה בעלה כדאמרינן זבנה אדעתא דארעא נחות: ולא מהדרינן ליה. היכא דשמו מינה ואינסיבא ומתה וירשה בעלה ובא להחזיר החוב ולישלול הקרקע לא מצי למימר יורשה האשה שמכרה דכלוקח שזיבה רבנן ולא כיורש: האשה שמכרה בנכסי מלוג. להיות הבעל אוכל פירות בחייה וגוף הקרקע יהיה ללוקח לכשתמות ומתה: בעל מוציא. גוף הקרקע מיד הלקוחות והכי מוקי לה בפרק האשה בכתובות (דף עח:) תקנת אושא בגופה של קרקע לאחר מיתה אלמא כלוקח שזיבוהו רבנן ואי אני לקחתי ראשון דאי כשאר יורש שזיבוהו רבנן וא"ל אני נכסיו בחייו אין לו ירושה בהן: באושא התקינו. כשהיתה סנהדרין באושא שלבתה ויבשבה שם סנהדרי גדולה כדאמרינן בר"ה (דף לא.) גבי עשרה מסעות:

אגביה

מגו דמשתבע מלוה שאינו ברשותו כו'. לרבה ולרב יוסף לא פריך אלא לאביי ורב אשי: **תהא** במאמינו. בריש לא מצי לאוקמי הכי משום דהתם לא ירצה להאמינו כיון שע"י כן לא יוכל לישבע אבל הכא אין כאן שבועה ואע"פ שמפסיד במה שמאמינו שבועה שהיה יכול לגלגל עליו אינו חושש:

ואותביניה שילם. רצ"ל דיוקרא דכיפי חיי שבתא דעלמא כמו בפ"לא ולא דמי לגיזות ולדות דאותו שבח ניכר בגוף הבהמה: **אסתרחיה** לב"ד. דלא דמי לאסתרחיה לשבועה דקני בכילא לרבא בששילם אחרי כן (בב"ק דף קח.) דהתם משלם ברצונו אבל רב נחמן הוצרך לגבות אפדנא:

זבנה כו'. וא"ת ואמאי לא מהדר מה מכר ראשון לשני כל זכות שתבא לידו ו"ל דהראשון מן הדין נמי אין מחזיר שמכורה היא לו שהרי אוכל פירות בלא נכייתא אלא משום ועשית הישר והטוב מהדר ולכך שני לא מהדר: **לוקח** חיי. אפי' אי חיי יורש לא מהדר כדאמר זבנה אורתה כו' אלא משום לא מהדרינן ליה נקטיה דאי יורש חיי מהדרינן ליה שהבן פודה קרקע של אביו ואע"ג דבפרק יש נוחלין (ב"ב דף קלט: ושם ד"ה התם) משיק דקנה ליה עבדו ליה או יורש או לוקח הא אמרינן התם בר היכא דאיכא פסידא לאחריני לא עבדי ליה טבא ולכך הכא לא חיי כיורש משום פסידא דמלוה ולא מהדר ממה נפשך דאפי' יורש חיי לא מהדר ודר' יוסי בר חנינא מפרש התם דלקוחות אפסדו אנפשייהו:

רבא

1 איתא לדרב הונא כיון דמשתבע מלוה שאינה
2 ברשותו היכי מצי מפיק לה אמר רבא שיש עדים
3 שנשרפה אי הכי מהיכא מייתי לה אלא אמר רב
4 יוסף שיש עדים שגנבה סוף סוף מהיכא מייתי
5 לה דתרח ומייתי לה אי הכי כי משתבע מלוה
6 נמי לתרח לוה ולייתי בשלמא מלוה ידע מאן קא
7 עייל ונפק בביתיה ואזיל ותרח ומייתי לה אלא
8 לוה מי ידע מאן עייל ונפק בביתיה דמלוה אבייי
9 אומר גזירה שמא יטעון ויאמר לו אחר שבועה
10 מצאתיך רב אשי אמר זה נשבע וזה נשבע זה
11 נשבע שאינה ברשותו וזה נשבע כמה היה שוה
12 והכי קאמר מי נשבע תחילה מלוה נשבע תחילה
13 שמא ישבע זה ויוציא הלה את הפקדון רב הונא בר
14 תחליפא משמיה דרבא אמר ריש"א דסיפא תיובתא
15 לרב הונא סלע הלויתני עליו שתים היה שוה והלה
16 אומר לא כי אלא סלע הלויתיך עליו סלע היה
17 שוה פטור ואם איתא לדרב הונא מגו דמשתבע
18 מלוה שאינה ברשותו לישתבע נמי אגילגול שבועה
19 כמה היה שוה אמר רב אשי אמרי ליה לשמעתא

20 קמיה דרב כהנא ואמר לי תהא במאמינו ונהמניה לוה למלוה נמי בהא כמה הוה
21 שוה לא קים ליה בגויה ונהמניה מלוה ללוה דקים ליה בגויה לא מהימן ליה ומאי
22 שנא לוה דמהימן ליה למלוה ומאי שנא מלוה דלא מהימן ליה ללוה מקיים ביה
23 בכמלוה תומת ישרים תנחם מלוה מקיים ביה בלוה וסלף בוגדים ישדם: ההוא גברא
24 דאפקיד כיסי גביה חבריה אמר ליה הב לי כיסי אמר ליה לא ידענא היכא אותבינהו
25 אתא לקמיה דרב נחמן אמר ליה כל לא ידענא פשיעותא היא זיל שלים לא אזל שילם אזל
26 רב נחמן אגביה לאפדניה מיניה לסוף איתתכח כיסי ואיקור אמר רב נחמן הדרי כיסי
27 למריהו והדרא אפדנא למרה אמר רבא הוה יתיבנא קמיה דרב נחמן ופרקין המפקיד
28 הוה ואמרי ליה שילם ולא רצה לישבע ולא אהדר לי ושפיר עבד דלא אהדר לי מאי
29 טעמא התם לא אטרחיה לבי דינא הכא אטרחיה לבי דינא למימרא דסבר רב נחמן
30 דשומא הדר שאני התם דשומא בטעות היה דקא הוה כיסי מעיקרא אמרי נהרדעי
31 שומא הדר עד תריסר ירחי שתא ואמר אמימר אנא מנהרדעא אנא וסבירא לי שומא
32 הדר לעולם והלכתא שומא הדר לעולם משום שנאמר ועשית הישר והטוב פשיטא שמו
33 ליה לבעל חוב ואזל איהו ושמה לבעל חוב דידיה אמרינן ליה לא עדיף אתי מגברא
34 דאתית מיניה זבנה אורתא וירתה במתנה ודאי הני מעיקרא אדעתא דארעא נחות ולאו
35 אדעתא דזוזי נחות שמו לה לאשה ואינסיבא או שמו מינה דאשה ואינסיבא ומתה
36 בעל בנכסי אשתו לוקח הוי לא מיהדר ולא מהדרינן ליה דאמר רבי יוסי בר חנינא
37 באושא התקינו האשה שמכרה בנכסי מלוג בחיי בעלה ומתה הבעל מוציא מיד הלקוחות

אגביה

מגו דמשתבע מלוה שאינה ברשותו ומתה: בעל מוציא. גוף הקרקע מיד הלקוחות והכי מוקי לה בפרק האשה בכתובות (דף עח:) תקנת אושא בגופה של קרקע לאחר מיתה אלמא כלוקח שזיבוהו רבנן ואי אני לקחתי ראשון דאי כשאר יורש שזיבוהו רבנן ובנכסיו בחייו אין לו ירושה בהן: **באושא התקינו.**

רָבָא אָמַר מִכִּי שָׁלְמוּ מִי אַכַּרְזְתָּךְ. וא"ת שלהי הנושא (כתובות דף קד: ושם ד"ה ה"ג) דְּאָמַר רָבָא אַחֲרֵי אַדְרַכְתָּיךְ וְהָתָם רָבָא גַּרְסִינָן דְּאָמַר וְהָא מַר הוא דְּאָמַר אַחֲרֵיוֹת טָעוּת סוֹפֵר הוּא וְהַיְינוּ רָבָא דְּפָסִיק בֵּן לְעִיל בפ"ק (דף טו: ושם) וּר"ל אַחֲרֵי לִי אַדְרַכְתָּיךְ דְּאִי בְּפִי שפיר כְּתִיבָא הָוֵה גָּבֵי מִיזְמָא דְּאַכְרַזְתָּךְ וְאֵת"ל דְּגַרְסִי בְּשִׁמְעָתִין רָבָא אָמַר מִכִּי מָטָא אַדְרַכְתִּיהּ לִידֵיהּ וּבְתַר הָכֵי רָבָה וּלְפִי זֶה אֲתֵי טִפֵּי בִּפְשִׁיטוּת הָהִיא דְּהַנּוֹשֵׁא וְהַקְּדִים רָבָא לְאַבַּיֵּי וְרָבָה מִשּׁוּם דְּאַדְרַכְתָּא קוֹדֶם לְאַכְרַזְתָּא וְדִבְרֵי אַבַּיֵּי דְּאָמַר עַדַּיוּ בְּחַתּוּמָיו זָכִין לוֹ מִיּוּשָׁב טִפֵּי לְשׁוֹנוֹת בָּתֵּר דִּבְרֵי רָבָא מִקּוֹדֶם:

תַּחֲזוֹר פָּרָה לְבַעֲלִים הָרִאשׁוֹנִים. אֵין לְפָרֵשׁ מִשּׁוּם דא"ל מְשַׁכִּיר לְשׁוֹכֵר קַרְתִּי גִּבָּךְ דְּהַשּׁוֹאֵל שִׁילֵם דָּמֶיהָ דִּבְפ' הַשּׁוֹאֵל (לקמן דף צז: ושם) בְּעֵי רְמִי בַּר חָמָא בַּעַל בְּנְכַסֵּי אִשְׁתּוֹ שׁוֹכֵר הָוֵי אוֹ שׁוֹאֵל הָוֵי הֵיכָא דְּאַגְּרָהּ פָּרָה מְעַלְּמָא וְאֵינְסֵיבָא אֵלִיבָא דְּרַבָּנָן וְדַאי בְּעֵלָהּ פָּטוּר מִשּׁוּם דְּאִשְׁתּוֹ עִמּוֹ בְּמִלְּאכְתּוֹ וְהוּיָא שְׁאֵלָה בְּבַעֲלִים (וְאִשָּׁה חַיֶּבֶת בְּדִין שׁוֹכֵר) כִּי תִּבְעֵי לָךְ אֵלִיבָא דְּר' יוֹסֵי שׁוֹאֵל הָוֵי לְהִתְחַיֵּב לְבַעֲלִים הָרִאשׁוֹנִים בְּמִתָּם בְּדִרְבָּה אוֹ שׁוֹכֵר הָוֵי וּפָטוּר וְהִשְׁתָּא הָתָם כֵּיוָן דְּלִרְבָּנָן הַבַּעַל פָּטוּר מִן הָאִשָּׁה מִשּׁוּם דְּהָוֵי שְׁאֵלָה בְּבַעֲלִים לא יִתְחַיֵּב נַמִּי לר' יוֹסֵי לְבַעֲלִים הָרִאשׁוֹנִים אֶלָּא שֶׁטְּעָמָא דְּרַבִּי יוֹסֵי הָוֵי מִשּׁוּם דְּסָבַר דְּשׁוֹכֵר לא קָנֵי אֶלָּא בִּשְׁבוּעָה וּמִשַּׁכִּיר יֹאמַר לוֹ דֵּל אַנַּתְּ וְדֵל שְׁבוּעָתָךְ וּמִשְׁתַּעְיְנָא דִּינָא בְּהַדֵּי שׁוֹאֵל וְאַפִּילּוּ אם יֵשׁ עֵדִים שֶׁמִּתָּה בְּדִרְבָּה דַּאין הַשּׁוֹכֵר צָרִיךְ לִישָׁבַע מִן מ"מ לא קָנֵי לֵהּ אֶלָּא בְּהַבְּאָת עֵדִים וַיֹּאמַר לוֹ אֲנִי פּוֹטֵרְךָ מֵהַבְּאַת עֵדִים וְרַבָּנָן סְבְרֵי דְּשׁוֹכֵר קָנֵי לֵהּ בְּמִיתָה וּפְלִיגֵי בְּדִבְרֵי הַמְּקַשֶּׁה וְהַמְּתָרֵץ שֶׁבְּגִמ' וְנִרְאֶה אם הַמְשַׁכִּיר עַצְמוֹ הָיָה שָׁם בִּשְׁעַת שֶׁמִּתָּה בִּיד שׁוֹאֵל שֶׁר' יוֹסֵי יוֹדֶה לִדְבְרֵי רַבָּנָן דְּהָתָם וַדַּאי קָנֵי לֵהּ בְּמִיתָה גְּרִידָא דְּדִשְׁתָּא אֵין הַשּׁוֹכֵר צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת כְּלוּם:

אָגְרָה ק' יוֹם וְשִׁיְּלֵהּ צ' יוֹם. הַשְּׁתָּא אם מֵתָה חַיֵּב שְׁתֵּי פָּרוֹת לְשׁוֹכֵר אַחַת שֶׁתְּהֵא שֶׁלּוֹ וְאַחַת שֶׁיַּעֲשֶׂה בָּהּ מְלָאכָה י' יָמִים וְיַחֲזִירֶנָּה לְמַשְׁכִּיר אֲבָל אִי שֵׁיְילוּהָ ק' יוֹם לא יִתְחַיֵּב לוֹ רַק אַחַת שֶׁל שְׁאֵלָה:

אָגְרָה פ' יוֹם. ה"מ לְמִימַר אַגְרָהּ צ' יוֹם אֶלָּא לְפִי שֶׁבִּשְׁאֵלָה הוּרְגַּל לְפָרוֹת פּוֹרֵחַת גַּם בִּשְׁבִירוּת וְע"ל דְּאִי אַגְרָהּ צ' יוֹם דְּהַיְינוּ כָּל יְמֵי הַשְּׁאֵלָה הָוֵי כְּאִילּוּ נָתַן לוֹ מְעוֹת לְבַטֵּל הַשְּׁאֵלָה כֵּיוָן שֶׁאִינָהּ חוֹזֶרֶת לוֹ לְאַחַר הַשְּׁבִירוּת לְהִשָּׁלֵים יְמֵי הַשְּׁאֵלָה וְאִי הָדַר שֵׁיְילֵיהּ) ע' יוֹם לא יִתְחַיֵּב רַק אַחַת דִּשְׁאֵלָה וְדִשְׁכִירוּת) ק' יוֹם וְכֵן ר"ל בְּרִישָׁא דְּאִי שֵׁיְילֵיהּ ק' יוֹם בִּימֵי הַשְּׁכִירוּת כְּאִילּוּ בִּיקֵּשׁ שֶׁיִּתְבַּטֵּל הַשְּׁכִירוּת וְלא יִתְחַיֵּב כְּלוּם וּמַתְנִי' דְּהַשּׁוֹכֵר הָוֵי בְּעֲלִים דְּשׁוֹאֵל לְרַבָּנָן אִי מִיירֵי שֶׁלֹּא שָׁאַל כָּל יְמֵי הַשְּׁכִירוּת אֲתֵי הַשְּׁאֵלָה תַּחֲזוֹר לְשׁוֹכֵר וְאַפִּילּוּ אם הַשְּׁאֵלָה כָּל יְמֵי הַשְּׁכִירוּת מ"מ כֵּיוָן שֶׁהִיא בְּאַחֲרֵיוֹת הַשּׁוֹכֵר מְגַנֵּיבָה וְאֲבֵידָה וּפְשִׁיעָה אם הָיָה עִם הַשּׁוֹאֵל בְּמִלְּאכְתּוֹ דְּאִז הַשּׁוֹאֵל פָּטוּר וְהַשּׁוֹכֵר חַיָּב מִקְּרֵי בְּעֲלִים אֲבָל הָכָא אִי שֵׁיְילֵיהּ ק' יוֹם הַשּׁוֹכֵר פָּטוּר מִכָּל דָּבָר:

שוכר

אַגְּבֵיהּ אִיהוּ בְּחִזּוּבוֹ פְּלִיגֵי בָּהּ רַב אַחָא וְרָבִינָא חַד אָמַר הָדְרָה וְחַד אָמַר לָא הָדְרָה מַאן דְּאָמַר לא הָדְרָה סָבַר הַאי זְבִינֵי מְעַלְּיָא הִיא דְּהָא מְדַעֲתָא דְּנַפְשֵׁיהּ אַגְּבֵיהּ וּמַאן דְּאָמַר הָדְרָה סָבַר לא זְבִינֵי מְעַלְּיָא הוּא וְהַאי דְּאַגְּבֵיהּ מַדַּעֲתֵיהּ וְלא אָתָא לְדִינָא מֵחֲמַת כִּיסּוּפָא הוּא דְּאַגְּבֵיהּ וּמֵאֵימַת אֲכִיל פֵּירֵי אָמַר רַבָּה אָמַר מִכִּי מַטְיָא אַדַּרְכְתָּא לְיָדֵיהּ אַבַּיֵּי אָמַר עֲדַיוּ בְּחַתּוּמָיו זָכִין לוֹ רָבָא אָמַר מִכִּי שְׁלִימוּ יְמֵי אַכַּרְזְתָּא: **מתני'** הַשּׁוֹכֵר פָּרָה מֵחֲבֵירוֹ וְהִשְׁאִילָהּ לְאַחֵר וּמֵתָה בְּדִרְכָּהּ יִשְׁבַּע הַשּׁוֹכֵר שֶׁמִּתָּה בְּדִרְבָּהּ וּפָטוּר וְהַשּׁוֹאֵל יְשַׁלֵּם לַשּׁוֹכֵר א"ר יוֹסֵי כֵּיצַד הַלָּה עוֹשֶׂה סְחוֹרָה בְּפָרָתוֹ שֶׁל חֲבֵירוֹ אֶלָּא תַּחֲזוֹר פָּרָה לַבְּעָלִים:

גמ' א"ל רַב אִידִי בַּר אָבִין לְאַבַּיֵּי מִכְּדֵי שׁוֹכֵר בְּמַאי קָנֵי לַהַאי פָּרָה בִּשְׁבוּעָה וְנִימָא לֵיהּ מַשַּׁכִּיר לַשּׁוֹכֵר דֵּל אַנַּתְּ וְדֵל שְׁבוּעָתָךְ וְאָנָא מִשְׁתַּעְיְנָא דִּינָא בְּהַדֵּי שׁוֹאֵל א"ל מִי סָבְרַת שׁוֹכֵר בִּשְׁבוּעָה הוּא דְּקָא קָנֵי לָהּ מִשְּׁעַת מִיתָה הוּא דְּקָנֵי וּשְׁבוּעָה כְּדֵי לְהַפִּיס דַּעְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת א"ר זֵירָא פְּעָמִים שֶׁהַבַּעֲלִים מְשַׁלְּמִין כְּמָה פְּרוֹת לַשּׁוֹכֵר הֵיכִי דְּמֵי אַגְרָהּ מִינַּיהּ מְאָה יוֹמֵי וְהָדַר שַׁיְילֵהּ מִינַּיהּ תִּשְׁעִין יוֹמֵי וְהָדַר אַגְרָהּ מִינַּיהּ תְּמַנְּן יוֹמֵי וְהָדַר שַׁיְילֵהּ מִינַּיהּ שִׁבְעִין יוֹמֵי וּמֵתָה בְּתוֹךְ יְמֵי שְׁאֵלָתָהּ דְּאִכָּל שְׁאֵלָה וּשְׁאֵלָה מִיחַיֵּב חָדָא פָּרָה א"ל רַב אַחָא מִדִּיפָּתֵי לְרַבִּינָא מִכְּדֵי חָדָא פָּרָה הִיא עַיְילֵהּ וְאַפְקָהּ אַפְקָהּ מִשְּׁכִירוּת וְעַיְילֵהּ לִשְׁאֵלָה אַפְקָהּ מִשְּׁאֵלָה וְעַיְילֵהּ לִשְׁכִירוּת א"ל וּמִי אִיתָא לְפָרָה בְּעֵינָא דִּנִימָא לֵיהּ הָכִי מַר בַּר רַב אַשִּׁי אֲמַר אֵין לוֹ עֲלֵיהֶן אֶלָּא שְׁתֵּי פָּרוֹת חָדָא דִּשְׁאֵלָה וְחָדָא דִּשְׁכִירוּת שוּם שְׁאֵלָה אַחַת הִיא וְשוּם שְׁכִירוּת אַחַת הִיא דִּשְׁאֵלָה קָנֵי לְגַמְרֵי דִּשְׁכִירוּת עָבֵד בָּהּ יְמֵי שְׁכִירוּתֵיהּ וּמִיהַדַּר לֵיהּ לְמָרָהּ אָמַר ר' יִרְמְיָה פְּעָמִים שֶׁשְּׁנֵיהֶם בְּחַטָּאת

פעמים

שְׁכִירוּת הַשֵּׁנִי וְאם הָיְתָה מֵתָה בְּתוֹךְ שִׁבְעִים יוֹם הֵלְוֹ הֲרֵי יֵשׁ כָּאן דִּין הַשֵּׁנִי כְּדִין הָרִאשׁוֹן וְיִשְׁבַּע רָאוּבֵן שֶׁמִּתָּה בְּדִרְבָּהּ וּשְׁמְעוֹן הַשּׁוֹאֵל מְשַׁלֵּם לו ד' פְּרוֹת שְׁתַּיִם בְּחֶלְבָּוֹת לו בִּשְׁבִיל שְׁתֵּי פְּרוֹת שאולות שֶׁהִשְׁאִילוֹ רָאוּבֵן וּבִפְעָם זֶה בְּאִילּוּ מֵתוּ שְׁתֵּיהֶן שֶׁהֲרֵי אֵין פָּרָתוֹ בְּעִין שֶׁהִשְׁאִילוֹ בְּרִאשׁוֹן דְּנִימָא הֲרֵי הַחֲזִיר לו פָּרָתוֹ וְזוּ שֶׁהוּא מְשַׁלֵּם לוֹ עַכְשָׁיו בְּתוֹרַת תְּשִׁלּוּמִין בָּאָה לִידוֹ וְהֲרֵי יֵשׁ לוֹ עָלָיו שְׁתֵּי תְּבִיעוֹת עַל שְׁתֵּי שְׁאֵילוֹת וּשְׁתֵּי תְּבִיעוֹת עַל שְׁתֵּי שְׁכִירוּת לַעֲשׂוֹת עֶשְׂרִים יוֹם: **מִכְּדֵי חָדָא פָּרָה הֲוָאי כו'.** וְלְעִנְיַן תְּשִׁלּוּמִין נַמִּי לשלם לֵיהּ פָּרָה אַחַת וְתַעֲמוֹד בְּמִקּוֹם הָרִאשׁוֹנָה תַּחַת שְׁתֵּי הַשְּׁאֵילוֹת וּתְהֵא שְׁלוֹ וְאַחַת יִמְסוֹר לוֹ לַעֲשׂוֹת בָּהּ עֶשְׂרִים יוֹם: **מִי אִיתָא לְפָרָה בְּעֵינָא דִּנִימָא הָכִי.** אילו הָיְתָה קַיֶּמֶת הָיָה פָּטוּר לְגַמְרֵי אֶלָּא שֶׁיַּעֲשֶׂה בָּהּ עֶשְׂרִים יוֹם: עַכְשָׁיו בָּא עָלָיו בְּתוֹרַת תְּשִׁלּוּמִין שׁוֹאֵל לְשׁוֹכֵר עַל שְׁתֵּי תְּבִיעוֹת: מַר בַּר רַב אַשִּׁי ס"ל בְּאִתְקַפְּדָא דְּרַב אַחָא מִדִּפְתֵּי: **שוּם שְׁאֵלָה אַחַת הִיא.** דְּכֵיוָן דְּחָדָא פָּרָה הֲוָאי אֶלָּא שֶׁמְּחַמֵּת שׁוֹכֵר שֶׁהִשְׁאִיל הוּא בָּא עָלָיו שְׁנֵי שְׁאֵילוֹת פָּרָה אַחַת אֵינָן אֶלָּא אַחַת: **פְּעָמִים שֶׁשְּׁנֵיהֶם בְּחַטָּאת.** אמתניתין קָאֵי הַשּׁוֹכֵר וְהַשּׁוֹאֵל נִשְׁבְּעוּ לְשַׁקֵּר וְלא כְּפִרוּ מְמוֹן וְהֲרֵי הֵן בִּשְׁבוּעוֹת בִּיטוּי וְקָרְבָּן שֶׁלּוֹ חִטָּאת כִּדְכְתִיב בְּקָרְבָּן אוֹ נֶפֶשׁ כִּי תִשְׁבַּע וגו': שניהם

שניהם באשם. אם נשבעו לשקר וחייו נשברים בשבועתם להקל פרעון מעליהם בפירת ממון היא זו וקרבן שבועה שקלהם אשם איל בן ב' שנים דכתיב (ויקרא ה) והביא את אשמו איל תמים בערכך בסף (שני) שקלים והוא אשם גזילות: נאנסה. ע"י לסטים ונשבעו שכך אע"פ שהשואל משלם אונסין משבעין אותו בדרב הונא שבועה שאינה ברשותו דחיישינן שמא נתן עיניו בה ונשבע שנאנסה ואינה ברשותו: שוכר דבין כך ובין כך מיפטר. מתשלומין קאי בחטאת: בין כך ובין כך. בין שנשבע באמת שמתה בדרכה בין שנשבע לשקר שנאנסה פטר עצמו מלשלם הלכך אין בשקר זה כפירת ממון דהא אם הודה על האמת היה פטור שבועת ביטוי היא ובחטאת: שואל דבין כך ובין כך חייב לשלם. נמצא שלא כפר ממון בשיקור שבועתו ושבועת ביטוי קאי בחטאת: בגון שנגנבה. והשוכר חייב לשלם לבעלים והשואל ישלם לשוכר: ואמרו מתה מחמת מלאכה. ופטר שואל עצמו בשקר מלשלם לשוכר והשוכר מלשלם לבעלים: שמתה בדרכה. ואם הודו על האמת שוכר פטור ושואל חייב: שנגנבה. ושניהם חייבין: ואמרו מתה בדרכה. השוכר פוטר עצמו בשקר אבל השואל לא נפטר בכך מלשלם: חייבי מיחייב. לשלם קאי על שבועתו בחטאת: מאי קמ"ל. רבי ירמיה משניות שלימות הן בשבועות המשנה מחובה לחובה ומפטור לפטור ומפטור לחובה פטור מאשם גזילות מחובה לפטור חייב: רב אמר פטור. מכל מה שהיה נפטר אם שמרה הוא עצמו: חייב. אפי' באונסין: ולא מיבעיא כו'. דבפטור מן האונסין ואין לך לומר פשיעה היא זו שמסרה לאחר: קרייהו. פרשוי"ר בלע"ז: מאן דחיוא. אחד מן התלמידים שמעם מפיו דפסריה סבר שומר שמסר לשומר כו': הוו מפקדי לה. דלא מצו אמרי ליה אין רצונו שיהא ביידה: לרא שמעתא. דר' יוחנן רביה: אי הכי לבעלים בעי לשלומי. שואל שהם השאילוהו לו: דאמרי ליה. בעלים לשוכר: לדעתך. ברצונך אם תרצה להשאילה לו: ימי שבירותיך אין אנו מקפידין הלכך הוא השאילה והבעלים אין יכולין לומר אין רצונו: מסרן לבנו כו'. או שמסרן לבנו ולבתו הקטנים: בפניהם. בפני אותם הקטנים שלא יצאו לחוץ ויאבדו המעות: על

1 פעמים ששניהם באשם פעמים ששוכר בחטאת
2 והשואל באשם פעמים ששוכר באשם והשואל
3 בחטאת הא כיצד כפירת ממון אשם ביטוי שפתים
4 חטאת פעמים ששניהם בחטאת כגון שמתה בדרכה
5 ואמרו נאנסה שוכר דבין כך ובין כך מיפטר פטור
6 בחטאת שואל דבין כך ובין כך חיובי מיחייב בחטאת
7 פעמים ששניהם באשם כגון שנגנבה ואמרו מתה
8 מחמת מלאכה דתרוייהו קא כפרי ממונא דהא
9 מיחייבי וקא פטרי נפשייהו שוכר בחטאת ושואל
10 באשם כגון שמתה בדרכה ואמרו מתה מחמת
11 מלאכה שוכר דבין כך ובין כך מיפטר פטור חייב
12 בחטאת שואל דמיחייב במתה בדרכה וקא פטר
13 נפשיה במתה במלאכה באשם שוכר באשם
14 ושואל בחטאת כגון שנגנבה ואמרו מתה בדרכה
15 שוכר הוא דמיחייב בגניבה ואבידה וקא פטר נפשיה
16 במתה בדרכה באשם שואל דבין כך ובין כך חיובי
17 מיחייב בחטאת מאי קמ"ל לאפוקי מדרבי אמי דאמר
18 כל שבועה שהדיינים משביעים אותה אין חייבין
19 עליה משום שבועת ביטוי שנאמר או נפש כי תשבע
20 לבטא בשפתים כי תשבע מעצמה קמ"ל דלא כר'
21 אמי אתמר שומר שמסר לשומר רב אמר פטור
22 ור' יוחנן אמר חייב אמר אביי למעמיה דרב לא
23 מבעיא שומר חנם שמסר לשומר שכר דעלויי עליה
24 לשמירתו אלא אפילו שומר שכר שמסר לשומר חנם
25 דגרוגעי גרעה לשמירתו פטור מאי טעמא דהא מסרה
26 לבן דעת ולטעמייה דר' יוחנן לא מיבעיא שומר
27 שכר שמסר לשומר חנם דגרוגעי גרעה לשמירתו
28 אלא אפי' ש"ח שמסר לשומר שכר דעלויי עליה
29 לשמירתו חייב דא"ל אין רצוני שיהא פקדוני ביד
30 אחר אמר רב חסדא הא דרב לאו בפירוש אתמר אלא מכללא דהנהו גינאי דכל
31 יומא הוו מפקדי מריהו גבה דההיא יומא חד אפקדינהו לבני חד מיניהו שמע
32 קלא בי הלולא נפק אזל אפקדינהו לגבה דההיא סבתא אדאזל ואתא אגנוב מריהו
33 אתא לקמיה דרב ופטריה מאן דחזא סבר משום שומר שמסר לשומר פטור ולא היא
34 שאני התם דכל יומא נמי אינהו גופייהו גבה דההיא סבתא הוו מפקדי להו יתיב
35 ר' אמי וקאמר לה להא שמעתא איתיביה ר' אבא בר מגמל לר' אמי השוכר פרה
36 מחבירו והשאילה לאחר ומתה בדרכה ישבע השוכר שמתה בדרכה והשואל משלם
37 לשוכר ואם איתא ליימא ליה אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר א"ל הכא במאי עסקינן
38 בשנתנו לו (רשות הבעלים) להשאיל אי הכי לבעלים בעי לשלומי דאמרו ליה לדעתך
39 מתיב רמי בר חמא המפקיד מעות אצל חבירו צררן והפשילן לאחריו מסרן לבנו ובתו
40 הקטנים (ונעל בפניהם שלא כראוי חייב שלא שמר בדרך השומרים טעמא דקטנים הא
41 גדולים פטור אמאי ניימא ליה אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר אמר רבא כל המפקיד
על

שוכר דמיחייב בגניבה ואבידה. מכאן יש להוכיחו דהלכה כמ"ד דשוכר כשומר שקר דמי וכן מוכח ברישׁ אלמנה לב"ג (יבמות סו:) וכן פרק השואל (לקמן דף צז. ושם) גבי מרימר בר חנינא אוגר בודנייתא לבי חוזאי:

לאפוקי מדר' אמי. ה"ה דדרה מצי למימר לאפוקי מדשמואל דאמר פ"ג דשבועות (דף כח.) דשבועת ביטוי ליתא אלא ביכולת להיות להבה אבל שבועה שקרן פלוני צרור לים פטור שאין יכול לומר שבועה שיזרוק והכא מיחייב שבועה כי נשבע שנאנסה אע"ג דליתא בלהבה:

רב אמר פטור. וא"ת והא תנן ג' דגיסין (דף כט.) אם אמר טול הימנה חפץ פלוני לא ישלחנו ביד אחר וי"ל דאע"ג דאסור להפקידו ביד אחר מ"מ בשבילו כך אינו חייב לפרוש:

אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר. אין לפרש דשמעמא דחייב לר' יוחנן אליבא דאביי משום דשיעה מדעת המפקיד ולכך יתחייב בכל האונסין אפי' באונסין שהיה ראוין לבא ברשות שומר הראשון דא"כ מאי פריך אביי לרבה לקמן ליימא ליה ר' אמי לר' אבא מלאך המות מה לי הכא מה לי התם כו' והלא כיון דשיעה מדעת בעל הפרה הוא חייב אפילו באונסין שהיו באין אפי' אם היתה ברשותו לכך הוצרך לתרץ שהשאיל מדעת בעלים אלא י"ל דהשתעם הוא דחשיב באילו פירש לו שאם ישנה מדעתו בגון שיסרבנה לאחר שיהיה באילו פשע בה וכל אונסין שיארעו לה שנוכל לתלות שאם לא מסרה לאחר שלא היו נארעים חייב בה בגון אם מתה בבית שומר שני דיש לתלות דהבלא דאותו בית קטלה ושמא אם היתה בבית שומר הראשון לא היתה מתה שברייא בית אחד יותר מאחר וחזי בפשע בה ויצאה לאנס שהוא מרעה שמן וטוב ומתה דחייב לאביי דאמר דהבלא דאגמא קטלה וכן לרב אם מסרה לחש"ו ומתה ברשותן חייב מדאי טעמא והיכא שלא פשע בה בגון לרב בשמסרה לבן דעת או שנעל בפניה כראוי ויצאה לאנס אם שהוליכה בעצמו לאנס ומתה שם פטור אבל אם נעל בפניה שלא כראוי אע"פ שפשע אם מתה שם פטור ביון דאפילו נעל בפניה כראוי היתה מתה שם ואפילו למ"ד תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב היינו דוקא כמו צריפא דאורבני דאפשר אם לא פשע מתחילה לא היה נארע אונס של גניבה וכן מוכח פרק האומנין (לקמן דף עח. ושם ד"ה הוחמה) דתנן השוכר את הפרה להוליכה בהר והוליכה בבקעה והוחקלקה פטור הוחמה חייב והשתא למ"ד תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב כי נמי הוחקלקה אמאי פטור הלא תחילתה בפשיעה לענין הוחמה וסופה באונס לענין הוחקלקה אלא משום דאפילו הוליכה בהר כל שכן דהוחקלקה לכך פריך לקמן אביי לרבה שפיר ואפי' למ"ד תחילתו בפשיעה וסופו באונס פטור הכא בשמסר לשומר אחר חייב דהתם בצריפא דאורבני לא היה האונס ראוי להיות נארע עד שבאו גנבים אבל הכא אגלאי מילתא שאותו הבל ואותו מקום היה מסוכן יותר להמית בהמה זו דמיד שבאת שם התחיל הוולי וכן קאמר אביי לקמן דאפי' למ"ד פטור הכא חייב: דאם

דְּאם כֵּן לִיתְנֵי קְטָנִים סְתָמָא. וא"ת תִּקְשֵׁה לְרַב דְּ"ל דְּבָנְיָא נָקֵט לִרְבוּתָא דְּסֹד"א דְּעֵל דַּעַת בְּנָיָא קְטָנִים נְמֵי מִפְקִיד דִּרְגִילוּת הוּא שֶׁלְּפְעָמִים מוֹסֵר חֲפָצָיו לְבָנָיו קְטָנִים קְמ"ל אִי נְמֵי לְכַּר נָקֵט בְּנָיָא וְלֹא נָקֵט קְטָנִים סְתָמָא מִשּׁוּם דְּבָעֵי לְמִירַדְּ הָא גְּדוֹלִים הֲוֵי כְּדֶרֶךְ הַשּׁוֹמְרִים וּמוּתָּר מִשּׁוּם דְּעֵל דַּעַת בְּנָיָא הַגְּדוֹלִים מִפְקִיד אֲבָל גְּדוֹלִים דְּעִלְמָא אָסוּר לְמִסּוֹר אע"פ שֶׁאִינוֹ מִתְחַיֵּיב בְּכַּר:

אַתְּ מְהֵימְנַת לִי בִּשְׁבוּעָה. וְלִכְּרַ הֵיכָא שֶׁהַשּׁוֹמֵר הָרִאשׁוֹן יָכוֹל לִישָׁבַע עַל הָאוֹנֹס אוֹ שֶׁהִיוּ עֵדִים בְּדָבָר פָּטוּר וְאַפּ' מֶסֶר לְחֹשׁ"ו וּמִתָּה בְּרִשׁוּתָם כֵּיוָן דְּאַף בְּבֵית שׁוֹמֵר הָרִאשׁוֹן הָיְתָה מִתָּה דְּמִלְּאַךְ הַמָּוֶת מַה לִּי הֵיכָא מ"ל תָּתֵם כו' וְסוֹבֵר רָבָא שֶׁזֶּהוּ טַעְמוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן וְלֹא כְּאַבָּיֵי דְּאָמַר מִשּׁוּם דְּאֵין רְאוֹנוֹ כו' וְכֵן הֲלָכָה כְּרָבָא וְלֹא כְּרַ"ח דְּפָסִיק כְּאַבָּיֵי:

שֶׁהֲעֲלָה לְמַרְעֶה שָׁמֵן וְטוֹב. דְּהַשְׁתָּא לֹא הָוֵי פְּשִׁיעָה בְּהַעֲלָאָה: **אִי** הָכִי עֲלָתָה נְמֵי. בְּשִׁלְּמָא לְרָבָא דְּאָמַר מִלְּאַךְ הַמָּוֶת כו' לֹא יִצְטְרֵךְ לְהַעֲמִיד בְּמַרְעֶה שָׁמֵן וְטוֹב וּלְכַּרְ הֶעֱלָה לְרָאשֵׁי צוּקִין וְנָפְלָה חַיָּיב מִשּׁוּם הַעֲלָאָה אע"פ שֶׁנָּפְלָה בְּע"כ שֶׁתִּקְפוּתוֹ וְיָרְדָה וְרִישָׁא דְּקָתָנֵי אִי עָלְתָה פָּטוּר מִיירֵי שֶׁתִּקְפוּתוֹ וְעָלְתָה וְכֵן הַנִּפְלֵיגָה הָיְתָה בְּתִקְפוּתוֹ וְיָרְדָה כְּמוֹ בְּסֵיפָא אֲבָל לְאַבַּיֵי דְּאוֹקְמָה בְּמַרְעֶה שָׁמֵן וְטוֹב וְלֹא פָּשַׁע בְּהַעֲלָאָה וְחַיָּיב מִשּׁוּם שֶׁפָּשַׁע בִּנְפִילָתָהּ דְּמִיירֵי שֶׁהָיָה יָכוֹל לְתִקְפָּהּ וְלֹא תִּקְפָּהּ א"כ רִישָׁא נְמֵי אַפּ' תִּקְפוּתוֹ וְעָלְתָה אַמַּאי פָּטוּר לִיחַיֵּיב מִשּׁוּם נְפִילָה שֶׁהָיָה לוֹ לְשׁוֹמְרָהּ שֶׁלֹּא תִּפּוֹל דְּמִסְתַּמָּא נְפִלָּה דְּרִישָׁא הָוֵי כְּמוֹ נְפִלָּה דְּסֵיפָא שֶׁהָיָה יָכוֹל לְתִקְפָּהּ וּמִשְּׁנֵי נְפִלָּה דְּרִישָׁא שֶׁתִּקְפוּתוֹ וְיָרְדָה דּוּמְיָא דְּעָלְתָה דְּמִיירֵי דְּתִקְפוּתוֹ וְעָלְתָה וְלֹא דְּמָיָא לְנִפְלֵיהּ דְּסֵיפָא וְא"ת אַמַּאי נָקֵט בְּרִישָׁא עָלְתָה וּבְסֵיפָא הֶעֱלָה הֲלָא אֵין חִילּוּק בֵּין הֶעֱלָה מִדַּעְתּוֹ לְעָלְתָה בְּעַל כָּרְחוֹ וּבִנְפִילָה לִבַּד הָוֵה לֵיהּ לְפַלּוגֵי דְּתִקְפוּתוֹ וְיָרְדָה הָוֵה אוֹנֹס לֹא תִּקְפוּתוֹ חַיָּיב וְרִ"ל דְּרִישָׁא נָקֵט עָלְתָה לְגַלּוּיֵי דְּנִפְלָה הָוֵי בַּע"כ וְסֵיפָא נָקֵט הֶעֱלָה לְגַלּוּיֵי דְּנִפְלָה הָוֵי שֶׁהָיָה בִּידוֹ לְתִקְפָּהּ וְלֹא תִּקְפָּהּ דּוּמְיָא דְּהֶעֱלָה שֶׁהָיָה בִּידוֹ וְא"ת וְסֵיפָא כֵּיוָן דְּמִיירֵי שֶׁהָיָה יָכוֹל לְתִקְפָּהּ אַמַּאי אוֹקְמָה בְּמַרְעֶה שָׁמֵן וְטוֹב אֲפִילּוּ לֹא הָיָה מַרְעֶה שָׁמֵן וְטוֹב לֹא פָּשַׁע בְּהַעֲלָאָה כֵּיוָן שֶׁהָיָה יָכוֹל לְשׁוֹמְרָהּ מִנְּפִילָה וְרִ"ל כֵּיוָן דְּאֵין עוֹרֵךְ הַבְּהֵמָה בְּהַעֲלָאָה זוֹ פּוֹשֵׁעַ הוּא שֶׁיֵּשׁ לוֹ לְחוֹשׁ שֶׁמָּא יִשְׁכַּח וְלֹא יִשְׁמְרֶנָּה מִלִּיפּוֹל וּלְכַּרְ אם מִתָּה הָיָה חַיָּיב:

גזל

1 עַל דַּעַת אִשְׁתּוֹ וּבְנָיו הוּא מַפְקִיד אַמְרֵי נְהַרְדְּעֵי
2 דֵּיקָא נְמֵי דְּקָתָנֵי אוֹ שֶׁמְּסָרָן לִבְנוֹ וּבִתּוֹ הַקְּטַנִּים חַיָּיב
3 הָא לִבְנוֹ וּלְבִתּוֹ הַגְּדוֹלִים פָּטוּר מִכְּלַל דְּלַאֲחֵרִים
4 לֹא שָׁנָא גְּדוֹלִים וְלֹא שָׁנָא קְטַנִּים חַיָּיב דְּאם כֵּן
5 לִיתְנֵי קְטַנִּים סְתָמָא שְׁמַע מִינָּה אָמַר רָבָא הִלְכְּתָא
6 שׁוֹמֵר שֶׁמְּסַר לְשׁוֹמֵר חַיָּיב לֹא מִבָּעְיָא שׁוֹמֵר שָׁכָר
7 שֶׁמְּסַר לְשׁוֹמֵר חִנָּם דְּגִרְעֵי גָּרְעָה לְשַׁמִּירָתוֹ אֶלָּא
8 אֲפִילּוּ שׁוֹמֵר חִנָּם שֶׁמְּסַר לְשׁוֹמֵר שָׁכָר חַיָּיב מַאי
9 טַעְמָא דְּאָמַר לֵיהּ אַתְּ מְהֵימְנַת לִי בִּשְׁבוּעָה הַאֵיךְ
10 לֹא מְהֵימְנַן לִי בִּשְׁבוּעָה: אִתְּמַר פָּשַׁע בָּהּ וְיָצְאַת
11 לָאֹנֶס וּמִתָּה כְּדַרְכָּהּ אַבַּיֵי מִשְׁמֵיהּ דְּרַבָּה אָמַר חַיָּיב
12 רָבָא מִשְׁמֵיהּ דְּרַבָּה אָמַר פָּטוּר אַבַּיֵי מִשְׁמֵיהּ דְּרַבָּה
13 אָמַר חַיָּיב כָּל דַּיְּינָא דְּלֹא דָּאֵין כִּי הַאי דַּיְּינָא לָאו
14 דַּיְּינָא הוּא לֹא מִבָּעְיָא לְמ"ד תְּחִילָּתוֹ בִּפְשִׁיעָה
15 וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֶס חַיָּיב דְּחַיָּיב אֶלָּא אֲפִילּוּ לְמ"ד פָּטוּר
16 הָכָא חַיָּיב מ"ט דְּאַמְרִינָן הַבְלָא דְּאַנְמָא קָטְלָה רָבָא
17 מִשְׁמֵיהּ דְּרַבָּה אָמַר פָּטוּר כָּל דַּיְּינָא דְּלֹא דָּאֵין כִּי
18 הַאי דַּיְּינָא לָאו דַּיְּינָא הוּא לֹא מִיבָּעְיָא לְמ"ד תְּחִילָּתוֹ
19 בִּפְשִׁיעָה וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֶס פָּטוּר דְּפָטוּר אֶלָּא אֲפִילּוּ
20 לְמ"ד חַיָּיב הָכָא פָּטוּר מַאי טַעְמָא דְּאַמְרִינָן מַלְאַךְ
21 הַמָּוֶת מַה לִּי הָכָא וּמַה לִּי הָתָם וּמוֹדֵי אַבַּיֵי דְּאִי
22 הָדְרָא לְבֵי מָרָהּ וּמִתָּה דְּפָטוּר מ"ט דְּהָא הָדְרָא לָהּ
23 וְלֵיכָּא לְמֵימַר הַבְלָא דְּאַנְמָא קָטְלָה וּמוֹדֵי רָבָא כָּל
24 הֵיכָא דְּאִינְגְּבָהּ גְּנָב בְּאָנֵס וּמִתָּה כְּדַרְכָּהּ בֵּי גְּנָב
25 דְּחַיָּיב מַאי טַעְמָא דְּאִי שַׁבְקָהּ מַלְאַךְ הַמָּוֶת בְּבֵיתֵיהּ
26 דְּגַנְבָא הָוָה קַיְּימָא אָמַר לֵיהּ אַבַּיֵי לְרָבָא לְדִידָךְ
27 דְּאַמְרַת מַלְאַךְ הַמָּוֶת מַה לִּי הָכָא וּמַה לִּי הָתָם
28 הַאי דְּאוֹתְבֵיהּ ר' אַבָּא בַּר מַמָּל לְרַבִּי אַמִּי וְשַׁנֵּי
29 לֵיהּ בְּשָׁנְתָנוּ לוֹ בְּעָלִים רְשׁוּת לְהַשְׁאִיל וְלִימָא לֵיהּ
30 מַלְאַךְ הַמָּוֶת מַה לִּי הָכָא וּמַה לִּי הָתָם א"ל לְדִידְכוּ
31 דְּמַתְנִיתוּ אֵין רְצוֹנוֹ שֶׁיְּהֵא פִּקְדוֹנוֹ בְּיַד אַחֵר אִיכָּא
32 לְאוֹתְבָהּ לְהַהִיא לְדִידִי דַּאֲמִינָא אֲנָתְּ מְהֵימְנַת לִי בִּשְׁבוּעָה וְהַאֵיךְ לֹא מְהֵימְנַן לִי בִּשְׁבוּעָה
33 לֵיכָּא לְאוֹתְבָהּ כְּלָל מֵתִיב רָמִי בַּר חָמָא הֶעֱלָה לְרָאשֵׁי צוּקִין וְנָפְלָה אֵין זֶה אוֹנֶס וְחַיָּיב
34 הָא מֵתָה כְּדַרְכָּהּ הָרֵי זֶה אוֹנֶס וּפָטוּר וְאַמַּאי לֵימָא לֵיהּ אַוִּירָא דְּהַר קָטְלָה אִי נְמֵי
35 אוּבְצָנָא דְּהַר קָטְלָה הָכָא בְּמַאי עַסְקִינָן שֶׁהֶעֱלָה לְמַרְעֶה שָׁמֵן וְטוֹב אִי הָכִי נָפְלָה נְמֵי
36 שֶׁהָיָה לוֹ לְתוֹקְפָהּ וְלֹא תִּקְפָּהּ אִי הָכִי אֵימָא רִישָׁא עָלְתָה לְרָאשֵׁי צוּקִין וְנָפְלָה הָרֵי זֶה
37 אוֹנֶס אִיבָּעֵי לֵיהּ לְמֵיתְקְפָהּ לֹא צְרִיכָא שֶׁתִּקְפָּתוֹ וְיָרְדָה: אָמַר רַבִּי יוֹסֵי אָמַר
38 כֵּיצַד הַלָּה עוֹשֶׂה סְחוֹרָה בְּפָרָתוֹ כו': אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי אָמַר
39 לֵיהּ רַב שְׁמוּאֵל בַּר יְהוּדָה לְרַב יְהוּדָה אַמְרַת לָן מִשְׁמֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל חָלוּק הָיָה רַבִּי יוֹסֵי

אף

עַל דַּעַת אִשְׁתּוֹ וּבְנָיו. עַל דַּעַת שֶׁהִנִּפְקָד מוֹסְרוֹ לְאִשְׁתּוֹ וּבְנָיו הַגְּדוֹלִים וְאֵין יְכוֹלִין לוֹמַר אֵין רְצוֹנוֹ כו': דֵּיקָא נְמֵי. דְּהַאי דִּגְדוֹלִים פְּטוּרִין דְּוַקָא בְּנָיו נָקֵט וְלֹא אֲחֵרִים: **דְּאם**. דְּלַאֲחֵרִים נְמֵי גְּדוֹלִים פְּטוּר לִיתְנֵי קְטַנִּים סְתָמָא: **בִּשְׁבוּעָה**. רִשְׁלָא פְּשַׁע בָּהּ: **שֶׁלֹּא נָעַל בְּפָנֶיהָ כְּרָאוּי**: **וְיָצְאַת לָאֹנֶס**. מָקוֹם שֶׁאֵינָהּ מִשְׁתַּמֶּרֶת שָׁם אֶצֶל זְאֵבִים וְלֹא אֶצֶל גְּנָבִים וּמִיהוּ לֹא אֶכְלוּהָ לֹא זְאֵבִים וְלֹא גְּנָבִים: **וּמִתָּה**. דַּהֲוֵי הִתְחִילָּתוֹ בִּפְשִׁיעָה שֶׁמָּא יִטְרְפוּהָ זְאֵבִים וְסוֹפוֹ לֹא אֲבָדָהּ בְּאוֹנֹס אֶלָּא בְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא אוֹנֹס: **לא מִבָּעְיָא לְמ"ד**. לְקַמָּן בְּפִרְקִין (דף מב.) גַּבֵּי הַהוּא דְּאוֹתִיב זוּזִי דִּפְקִדוֹן בְּצִרְיָפָא דְּאוּרְבָּנֵי דְּהַוְיָא פְּשִׁיעוּתָא לְגַבֵּי נוּרָא וּנְטִירוּתָא לְעִנְיָן גְּנֵבֵי וְאִינְגּוּב וּגְנֵיבָה לְגַבֵּי שׁוֹמֵר חִנָּם אוֹנֹס הוּא: **אֶלָּא אֲפִילּוּ לְמ"ד פָּטוּר הָכָא חַיָּיב**. דְּתָתֵם לֵיכָּא פְּשִׁיעוּתָא אֶלָּא לְעִנְיָן נוּרָא אֲבָל הָכָא אִיכָּא לְמִימַר בִּפְשִׁיעָה מִתָּה שֶׁאם הָיְתָה בְּבֵית לֹא מִתָּה וּיְצִיאָתָהּ לָאֹנֶס הִיא פְּשִׁיעַת מִיתָתָהּ דְּשֶׁמָּא הָבֵל הַמְּצוּיָה בָּאֹנֶס קְטָלָה: **מַה לִּי הָכָא כו'**. אֲבָל הָתָם גַּבֵּי זוּזִי אם שָׁמְרָם בְּהִלְכָתָם דִּקְ"ל (שם) כְּסָפִים אֵין לָהֶם שְׁמִירָה אֶלָּא בְּקַרְקַע לֹא נִגְנְבוּ וְאע"ג דִּקְ"ל בְּצִרְיָפָא דְּאוּרְבָּנֵי אֵין דֶּרֶךְ גַּנָּבִים לְבַקֵּשׁ שָׁם מָעוֹת וְאוֹנֹס הוּא מִיהוּ עַ"י שֶׁלֹּא שָׁמַר כְּדִין שְׁמִירָתָם אֲבָדוּ אֲבָל פָּרָה זוּ אם הָיְתָה בְּבֵית נְמֵי הָיְתָה מִתָּה: **דְּאינְגְּבָהּ גָּנֵב מֵאֹנֶס**. שֶׁזֶּהוּ דָּבָר שֶׁהוּא פְּשִׁיעָה אֵצֶל יְצִיאָתָהּ לָאֹנֶס אע"פ שֶׁסּוֹפָהּ מִתָּה בֵּי גָּנֵב חַיָּיב וְלֹא אָמַר אי הָוָה בְּבֵית שׁוֹמֵר נְמֵי הָוָה מִתָּה: **מ"ש**. מִשְׁעַת גְּנֵיבָה הִיא אֲבוּדָה מִן הַבְּעָלִים דְּאי נְמֵי שַׁבְקָהּ מַלְאַךְ הַמָּוֶת בֵּי גָּנֵב הָוָה קַיְּימָא הִלְכָּךְ הַחִיּוּב בָּא לוֹ עַל שְׁעַת הַגְּנֵיבָה: **הָא דְּאוֹתְבֵיהּ ר' אבא**. לְעֵיל מֵהַשּׁוֹכֵר פָּרָה וְהִשְׁאִילָהּ לְאַחֵר לִימָא אין רְצוֹנוֹ כו': **וְשַׁנֵּי לֵיהּ בִּשְׁנָתְנוּ לוֹ הַבְּעָלִים רְשוּת**. מאי דּוּחְקֵיהּ לְשַׁנּוּיֵי הָכֵי נִימָא לֵיהּ אם אֵירַע בָּהּ אוֹנֹס אַחַר דְּמָצִינוּ לְמִימַר אם הָיְתָה בְּבֵיתוֹ לֹא נֶאֱנְסָה הָיְתָה חַיָּיב אֲבָל זוּ מִתָּה כְּדַרְכָּהּ מַלְאַךְ הַמָּוֶת נְמֵי בְּבֵית שׁוֹכֵר קָטִיל לָהּ וּמִדְּלָא שַׁנֵּי לֵיהּ הָכֵי שְׁמִעִינָן לְמ"ד תְּחִילָּתוֹ בִּפְשִׁיעָה וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֹס חַיָּיב לֹא שָׁנָא אוֹנֹס מַלְאַךְ הַמָּוֶת מִשָּׁאר אוֹנְסִין: **לְדִידְכוּ**. דְּאַמְרִיתוּ טַעְמָא דְּשוֹמֵר שֶׁמְּסַר לְשׁוֹמֵר חַיָּיב מִשּׁוּם אין רְצוֹנוֹ אִיכָּא לְאוֹתוּבֵהּ לְהַהִיא וּמאי דְּנִיתָא לֵיהּ לְרַבִּי אמי שַׁנֵּי לֵיהּ אַנָּא לא סְבִירָא לִי לא אִתְקַפְּתָא וְלָא שִׁינּוּיָא דְּלִדְידִי דְּאַמְרִי לְעֵיל טַעְמָא מִשּׁוּם דְּלֹא מְהֵימְנַן לֵיהּ בִּשְׁבוּעָה לֵיכָּא לְאוֹתוּבֵהּ כְּלָל שׁוֹכֵר שׁוֹכֵר עַצְמוֹ נִשְׁבַּע לוֹ כְּדִתְנַן יִשְׁבַּע הַשּׁוֹכֵר שֶׁמִּתָּה בְּדַרְכָּהּ: **הֶעֱלָה לְרָאשֵׁי צוּקִין**. שׁוֹמֵר שֶׁהֶעֱלָה לְרָאשֵׁי הָרִים חָדִים וּמִשּׁוּפָעִים וְנָפְלָה: **אין זֶה אוֹנֹס**. אֶלָּא פְּשִׁיעָה דְּדַרְכָּהּ לִיפּוֹל: **הָא מֵתָה כְּדַרְכָּהּ**. בְּרֵאשׁ הַצּוּק: **פָּטוּר*. דַּהֲוֵי סוֹפוֹ בְּאוֹנֹס: **אוּבְצָנָא*. צִינָּה: **אוּבְצָנָא*. עֲיָיפוּת טוֹרַח הַמַּעֲלָה: **לְמַרְעֶה שָׁמֵן וְטוֹב*. דְּדֶרֶךְ הָרוֹעִים לְהַעֲלוֹת שָׁם בְּהֵמוֹת לִרְעוֹת: **לְתוֹקְפָהּ*. לְהַחֲזִיק בָּהּ שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ הָרוֹעִים: **עָלְתָה*. מֵאֵלֶיהָ: **שֶׁתִּקְפָּתוֹ*. עַל כָּרְחוֹ וְעָלְתָה וְלֹא יָכוֹל לְהַחֲזִיקָהּ בָּהּ שֶׁחֲזָקָה הָיְתָה מִמְּנוּגוֹ:

אף

אף בראשונה. בשילים ולא רצה לישבע כיצד זה נותן לחוזר כיסו כפילו של זה אלא יחזיר הכפל לבעלים: **שכבר שילם.** קודם שנמצא הגנב וקנה כפל כדאמר מעיקרא אדעתא דהכי אתאי לידיה: **מתני'** שהודה **מפי עצמו.** הואיל והודה מפי עצמו ובגמ' מפרש טעמא מה הוא: **זה אומר מאתים שלי.** לאחר זמן כשבאו ליטול פקדונו: **מה הפסיד הרמאי.** א"כ לא יודה לעולם על האמת: **מתוך הגדול.** ישברנו: **גמ' מספיקא מפקי' ממונא.** דקתני נותן לזה מנה ולזה מנה: **ולא אמרינן.** כשזיד תובע וזה אומר איני יודע אם לך אם לחברך אוקי ממונא בחזקת נתבע זה שלא נפסידנו ממונו ויהא מונח עד שיבא אליהו: **רישא.** דחד גברא הפקיד אצלו והוה ליה כשנים שהפקידו אצלו בשני בריכות כלומר זה שלא בפני זה דה"ל למידק מי הפקיד אצלו מנה ומי מאתים: **סיפא.** שהפקידו לו שניהם זה בפני זה ה"ל כמי שנאמנים זה על זה להפקיד שני פקדונותם בצרור אחד דלית ליה למידק מה יש לזה בתוכו ומה יש לחבירו ואע"ג דלא ברך אחד הוה מידו כיון שהפקידו זה בפני זה גילו דעתן שלא חשדו זה את זה לומר שמא חבירו יתבע המאתים: **ומתני' דקתא מטאי דר"ט היא.** דתקשי לך דלקמן ר"ע היא דפליג נמי בהדיא ואומר לא זו הדרך מוציאתו מידי עבירה עד שישלם גזילה לכל אחד ואחד: **דקתני עלה דההיא כו'.** אלמא מודה ר"ט בה ומאי שנא: **ומשנינן התם דקתבעי ליה.** והוא אין חפץ ליתן אלא מן הדין ומספיקא לית לן לחיובייה לכל חד וחד: **הכא בבא לצאת ידי שמים.** מאליו בא לימלך מה יעשה ולא יענש דהשתא ודאי אמרינן ידי שמים לא יצאתן עד שתתן לשניהם שאם תהא מונחת עד שיבא אליהו נמצא הנגזל מספיד על ידך: **דיקא נמי.** דטעמא דמתני' בבא לצאת ידי שמים מן היעונש ולא מן הדין מדתלי טעמא בהודה מפי עצמו שלא היה אדם תובעו כלום משמע שהוא בא לימלך: **והלה מה טוען.** לכל אחד דקתני מניח גזילה ביניהם ומסתלק: צווח

גזל מחמשה. לא שייך הך פלוגתא לפלוגתא דרבי יוחנן ורב הונא דפ' השואל (לקמן דף צז:) בברי ושמא דאפי' לר"ש דאמר מניח גזילה ביניהם היינו משום דיודע בודאי שלא גזל לכולם רק לאחד אבל ברי ושמא יודה דברי עדיף ואפי' לר"ע דאמר ישלם לכל אחד ואחד היינו משום שיודע בודאי שהוא חייב לאחד מהם אבל גבי ברי ושמא יודה דפטור שאינו יודע שהוא חייב בכלל:

דקתני עלה ומודה ר"ט. ה"ה דה"מ למפרך מברייתא אמאי מודה אבא ניחא ליה למפרך מדקתניתין דיבמות אמתניתין: **התם** דקא תבעי ליה הכא בבא לצאת ידי שמים. לבאורה נראה דהשתא לא צריך לשינויי קמאי דאין חילוק בין ברך אחד לב' בריכות ורישא דנותן מנה לזה ומנה לזה בבא לצאת ידי שמים ופשיטא דקתבעי ליה יהא מונח אך מדלא קאמר אלא התם דקא תבעי ליה משמע דלא הדר משונייא קמא וכן לקמן (ע"ב) דפריך נמי ומי אמר רבא בב' בריכות ה"ל למידק משמע דלא הדר ביה לכך נראה דבולה מתני' איירי בבא לצאת ידי שמים ולכך ברישא דהוה ליה למידק נותן לזה מנה ולזה מנה בבא לצאת ידי שמים ופשיטא דבבר אחד ביון דלא ה"ל למידק אפילו בבא לצאת ידי שמים אינו חייב ולרבי טרפון נקט ברישא אביו של אחד מכם ולא נקט אחד מכם לרבותא דאפילו שמא נותן לכל אחד ואחד בבא לצאת ידי שמים ולר"ע נקט אביו דמשמע שמא ושמא לכך אינו חייב אלא לצאת ידי שמים כדאמר לקמן (שם) דבשמא ושמא אינו חייב לכל אחד ואחד לר"ע מדינא ונקט אביו דאי הם עצמן הפקידו אם בן מסתמא תבעי ליה וה"ל ברי ושמא ואפילו מדינא חייבין לר"ע דמתניתין אתיא בר"ע נמי דקאמר לקמן (שם) מאמי דמתני' דהכא ר"ע היא ועוד דודלכה כר"ע מחבירו ובסיפא דלא נקט שני אבותיכם הפקידו לרבותא לא תני הכי דאע"ג דטעמו ברי פטור אפילו לצאת ידי שמים ואפי' לר"ע כיון דלא פשע ודלא הוה ליה למידק ולא מחייב ר"ע מדינא אלא בברי ושמא והיכא דהוה ליה למידק אבל בשמא ושמא אפי' בשני בריכות אינו חייב אלא לצאת ידי שמים והיכא דלא הוי ליה למידק פטור אפי' לצאת ידי שמים ואפילו בברי ושמא וא"ת דבפרק הגוזל קמא (ב"ק דף קג: ושם קד. ד"ה שכבר) קאמר מעשה בחיטה אחד שבא לפני ר"ט ואמר ליה הנח דמי מקחך ביניהם וכי לא בעי חסיד לצאת ידי שמים וי"ל דר"ט אמר ליה שכך הדין (וא"ת התם דפריך אמתניתין דקתני הגוזל מחבירו שוה פרוטה ונשבע לו יוליכנו אחריו אפילו למדי ומוקי בר"ט כו' ומאי איריא נשבע אפי' הודה נמי דתניא דמודה ר"ט כו' ומאי פריך והא אוקמי' בריתא דמודה ר"ט בבא לצאת ידי שמים ומתני' דהתם מיירי מדינא וי"ל דמתני' דהתם מיירי לצאת ידי שמים לחביא קרבן וקא אמר אם רוצה לחביא קרבן צריך לחביא גזלו למדי דתנן הביא אשמו עד שלא הביא גזלו לא יצא לכך פריך דבלא שבועה ולא קרבן צריך להביא גזלו למדי אם רוצה לצאת ידי שמים: מודה

1 אף בראשונה הלכה כמותו או אין הלכה כמותו
2 אמר ליה חלוק היה ר' יוסי אף בראשונה והלכה
3 כמותו אף בראשונה אתמר נמי אמר ר' אלעזר
4 חלוק היה ר' יוסי אף בראשונה והלכה כמותו
5 אף בראשונה ור' יוחנן אמר מודה היה ר' יוסי
6 בראשונה שכבר שילם שילם אין לא שילם לא
7 והאמר ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן לא שילם
8 שילם ממש אלא כיון שאמר הריני משלם אע"פ
9 שלא שילם אימא מודה היה ר' יוסי בראשונה
10 שכבר אמר הריני משלם: **מתני'** אמר לשנים
11 גזלתי לאחד מכם מנה ואיני יודע איזה מכם או
12 אביו של אחד מכם הפקיד לי מנה ואיני יודע איזה
13 הוא נותן לזה מנה ולזה מנה שהודה מפי עצמו
14 שנים שהפקידו אצל אחד זה מנה וזה מאתים זה
15 אומר שלי מאתים וזה אומר שלי מאתים נותן לזה
16 מנה ולזה מנה והשאר יהא מונח עד שיבא אליהו
17 א"ר יוסי א"כ מה הפסיד הרמאי אלא הכל יהא
18 מונח עד שיבא אליהו וכן שני בלים אחד יפה
19 מנה ואחד יפה אלף זוז זה אומר יפה שלי וזה
20 אומר יפה שלי נותן את הקטן לאחד מהן ומתוך
21 הגדול נותן דמי קטן לשני והשאר יהא מונח עד
22 שיבא אליהו א"ר יוסי א"כ מה הפסיד הרמאי
23 אלא הכל יהא מונח עד שיבא אליהו: **גמ'** אלמא
24 מספיקא מפקינן ממונא ולא אמרינן אוקי ממונא
25 בחזקת מריה ורמינהי שנים שהפקידו אצל אחד זה
26 מנה וזה מאתים זה אומר שלי מאתים נותן לזה מנה ולזה
27 מנה והשאר יהא מונח עד שיבא אליהו א"ל פקדון אגזל קא רמית גזל דעבד איסורא
28 קנסוהו רבנן פקדון דלא עבד איסורא לא קנסוהו רבנן ורמי פקדון אפקדון ורמי גזל
29 אגזל פקדון אפקדון דקתני רישא או אביו של אחד מכם הפקיד אצלי מנה ואיני יודע
30 איזה הוא נותן לזה מנה ולזה מנה ורמינהי שנים שהפקידו וכו' אמר רבא רישא נעשה
31 כמי שהפקידו לו בשני בריכות דהוה ליה למידק סיפא כמי שהפקידו לו בבריך
32 אחד דלא הוה ליה למידק כגון דאפקידו תרוויהו בהדי הדדי בחד זימנא דאמר להו
33 אנתי גופייכו לא קפידנא ורמי גזל אגזל קתני הכא אמר לשנים
34 גזלתי לאחד מכם מנה ואיני יודע איזה מכם או אביו של אחד מכם הפקיד לי מנה
35 ואיני יודע איזהו נותן לזה מנה ולזה מנה ורמינהי גזל אחד מהמשה ואיני יודע איזה
36 מהן גזל זה אומר אותי גזל וזה אומר אותי גזל מניח גזילה ביניהם ומסתלק דברי ר"ט
37 אלמא מספיקא לא מפקינן ממונא ואמרינן אוקים ממונא בחזקת מריה ומאי דמתני'
38 דהכא ר"ט היא דקתני עלה דההיא מודה ר"ט באומר לשנים גזלתי לאחד מכם מנה
39 ואיני יודע איזה מכם שנותן לזה מנה ולזה מנה דקא תבעי ליה הכא בבא
40 לצאת ידי שמים דיקא נמי דקתני שהודה מפי עצמו מינה אמר מר התם דקא
41 תבעי ליה והלה מה טוען רב יהודה אמר רב הלה שותק רב מתנה אמר רב הלה
צווח

מודה אני בזה. אע"ג דקאמר מודה אני לאו משום דליהוי מתלמידי ב"ש דבפ"ק דיבמות (דף טו.) בצרת הבת קטר בב"ה דקאמר תמיה אני מתי תבא צרת הבת לידי ואשיאנה והיינו בב"ה אלא אגב דשנה לעיל אלו ואלו מודים תנא הכא מודה אני:

ומימא דר"ע היא. וא"ת ואלא כמאן דאי כר"ט ב"ש דלר"ע נותן לזה מנה ולזה מנה ור"ל דהכי פי' מאי דר"ע היא ומדינא דלמא לצאת ידי שמים ומשני מדקאמר מודה ר"ט למאן מודה לאו לר"ע דאמר מדינא משלם לכל אחד ואחד ואמר ר"ט מדינא מניח ביניהם ומסתלק אבל לצאת ידי שמים מודינא דמשלם לכל אחד ואחד וקאמר הא אוקימנא בבא לצאת ידי שמים ומודה דקאמר ר"ט ה"פ כי היכי דאמרת בשמא ושמא משלם לכל אחד ואחד לצאת ידי שמים הכי מודינא לך הכא:

ומי אמר רבא כל בשתי כריכות ה"ל למידק והא אמר רבא כו'. וא"ת והא מתני' איירי לצאת ידי שמים ור"ל מודנקט במתני' דאתי נמי בר"ע אביו של אחד מכם משמע משום דהוי שמא ושמא אינו חייב אלא לצאת ידי שמים דוקא כדמשמע לשון הודה הא הפקידו הן עצמן דמסתמא תבעי ליה והודה ליה ברי ושמא חייב אפי' מדינא אע"ג דלא עבד איסורא כיון דה"ל למידק דאי לאו הכי אמאי נקט אביו דאי לאורויי דאפי' בשמא ושמא חייב לצאת ידי שמים זה אין נראה שום חידוש לר"ע ועוד דר"ע נמי אית לי' בהדגוזל קמא (ב"ק דף קג: ושם) בלקח מחמשה בני אדם שמשלם לכל אחד ואחד ואע"ג דלא עבד איסורא ומדינא משלם לצאת ידי שמים אפילו ר"ט מודה שמשלם לכל אחד ואחד אע"ג דלא עבד איסורא דהא מתני' אוקמינן נמי בר"ט וקתני אביו של אחד מכם הפקיד לי מנה נותן לכל אחד ולהכי פריך והאמר רבא הכל מודים כו' דאפי' לר"ע מניח ביניהם אע"ג דה"ל למידק כמו שאפרש משום דלא עביד איסורא וה"ד דבלא רבא ה"מ למיפרך מר"ע דאמר גבי מקח אע"ג דלא עבד איסורא משלם לכל אחד ואחד והתם אמר רבא דאפי' לר"ע מניח רועה ביניהם ומסתלק אלא דניחא ליה למיפרך דרבא אדרבא:

והאמר רבא הכל מודים בשנים שהפקידו אצל רועה. פרש"י זה טלה אחד וזה שני טלאים שמנחין ביניהם ומסתלק והתם כשני כריכות נינהו אפי' הפקידו זה בפני זה דבדר הנראה מי הביא אחד ומי הביא שנים אבל במעות לא היה לו להבחין בין ערור גדול לערור קטן וקשה דמתני' מסתמא מיירי אפילו זה הפקיד מאתים בב' כיסין וזה מנה בכיס אחד ותו דלמא מיירי רבא בב' שהפקידו שני טלאים זה בחוש וזה שמן דהוי במעות דלא הוה ליה למידק אי נמי בשנים שהפקידו שני טלאים ומת אחד מהם וכל אחד אומר שלו חבירו דכי האי גונא מיירי מתניתין דהתם בפרק שני דבכורות (דף יז: ושם) אלא יש לומר דאפי' הפקידו טלאים זה בפני זה הוה ליה למידק דלא שייך למימר אתון לא קפדיתון משום דלא יוכלו לתקן דאפי' הפקידו זה שלא בפני זה יראה חבירו הטלאים בשהולכים במרעה ושואל של מי הם אבל במעות שהיה יכול להפקיד שלא בפני חבירו יכול הנפקד לומר אתון לא קפדיתון כל שכן דלא הוה לי למידק:

שלא מדעתו. לאו דוקא שלא מדעתו אלא בלומר שלא בראייתו של רועה דהשתא לא הוה ליה למידק:

שמא

1 צוֹוֵחַ מ"ד הֲלָה צוֹוֵחַ אֲבָל שְׁתִיקָה כְּהוֹדָאָה ומ"ד
2 הֲלָה שׁוֹתֵק שְׁתִיקָה דְּהָכָא לַאו כְּהוֹדָאָה הוּא מְצֵי
3 אָמַר לֵיהּ הַאי דִּשְׁתִיקִי לְכָל חַד וְחַד דַּאֲמִינָא דִּלְמָא
4 הַאי הוּא אָמַר מַר מַנִּיחַ גְּזֵילָה בֵּינֵיהֶם וּמִסְתַּלֵּק וְשַׁקְלֵי
5 לָהּ כּוּלְּהוּ וְאַזְלִי וְהָאמַר רַבִּי אַבָּא בַּר זַבְדָּא אָמַר רַב
6 כָּל סְפֵק הִינּוּחַ לְכַתְּחִלָּה לֹא יִטּוֹל וְאִם נָטַל לֹא יַחֲזִיר
7 אָמַר רַב סַפְּרָא וְנָיַיח א"ל אַבֵּיי לְרָבָא מִי א"ר עֲקִיבָא
8 לֹא זוּ הַדֶּרֶךְ מוֹצִיאָתוֹ מִידֵי עֲבֵירָה עַד שֶׁיְּשַׁלֵּם גְּזֵילָה
9 לְכָל חַד וְחַד אַלְמָא מִסְפֵּיקָא מַפְקִינָן מְמוֹנָא וְלֹא
10 אַמְרִי' אוֹקִים מְמוֹנָא בְּחֶזְקַת מָרֵיהּ וּרְמִינְהִי נָפַל הַבַּיִת
11 עָלָיו וְעַל אִמּוֹ יוֹרְשֵׁי הַבֵּן אוֹמְרִים הָאֵם מֵתָה רִאשׁוֹנָה
12 וְיוֹרְשֵׁי הָאֵם אוֹמְרִים הַבֵּן מֵת רִאשׁוֹן אִלּוּ וְאִלּוּ מוֹדִים
13 שֶׁיַּחֲלוֹקוּ וְאָמַר ר"ע מוֹדֶה אֲנִי בְּזוּ שֶׁהַנְּכָסִים בְּחֶזְקָתָן
14 אָמַר לֵיהּ הָתָם שֶׁמָּא וְשֶׁמָּא גָּזַל אֶחָד מֵהֶמְשֹׁה בְּרִי
15 וְשֶׁמָּא וְהָא מַתְנִי' דְּהָכָא אָמַר לִשְׁנַיִם גָּזַלְתִּי לְאֶחָד
16 מִכֶּם מָנֶה דְּשֶׁמָּא וְשֶׁמָּא הוּא וְקָתָנֵי נוֹתֵן לְזֶה מָנֶה
17 וּלְזֶה מָנֶה וּמִמַּאי דְּר"ע הִיא דְּקָתָנֵי עָלָה דְּהַהִיא מוֹדֶה
18 ר' טַרְפוֹן בְּאוֹמֵר לִשְׁנַיִם גָּזַלְתִּי לְאֶחָד מִכֶּם מָנֶה וְאֵינִי
19 יוֹדֵעַ אֵיזֶה מִכֶּם כּוּ' לְמַאן מוֹדֶה (לאו) לְר"ע בַּר
20 פְּלוּגְתֵּיהּ וּמִמַּאי דְּשֶׁמָּא וְשֶׁמָּא הוּא הָדָא דְּלֹא קָתָנֵי
21 תּוֹבְעִין אוֹתוֹ וְעוֹד הָא תָּנֵי ר' חִיָּא זֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ
22 וְזֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ הָא אוֹקִימְנָא לָהּ בְּבָא לְצֵאת יְדֵי
23 שָׁמַיִם אָמַר לֵיהּ רָבִינָא לְרַב אַשִׁי וּמִי אָמַר רָבָא כָּל
24 בִּשְׁתֵּי כְּרִיכוֹת הָוֶה לֵיהּ לְמִידַק וְהָאָמַר רָבָא וְאִי תֵּימָא
25 רַב פָּפָּא הַכֹּל מוֹדִים בִּשְׁנַיִם שֶׁהִפְקִידוּ אֵצֶל רוֹעֶה
26 שֶׁמְּנִיחַ רוֹעֶה בֵּינֵיהֶן וּמִסְתַּלֵּק א"ל הָתָם כְּשֶׁהִפְקִידוּ
27 בְּעֶדְרוֹ שֶׁל רוֹעֶה שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ: וְכֵן שְׁנֵי כֵּלִים אֶחָד
28 יָפֶה מָנֶה וְאֶחָד יָפֶה אֶלֶף זוּז כּוּ': וְצָרִיכָא דְּאִי
29 אִשְׁמוֹעִינָן הַךְ קַמַּיְיתָא בְּהַהִיא קָאָמְרֵי רַבָּנַן מִשּׁוּם
30 דְּלִיכָּא פְּסִידָא אֲבָל בְּהָא דְּאִיכָּא פְּסִידָא דְּגָדוֹל אֵימָא
31 מוֹדוּ לֵיהּ לְר' יוֹסֵי וְאִי אִתְּמַר בְּהָא קָאָמַר ר'
32 יוֹסֵי אֲבָל בְּהַךְ אֵימָא מוֹדֵי לְהוּ לְרַבָּנַן צְרִיכָא

והא

מִכֵּם וְאִינִי יוֹדֵעַ אֵיזֶהוּ זֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ וְזֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ וְזֶה מָנֶה בּוּ' כִּדְקָתָנֵי בְּמַתְנִי' אֲלָמָא בְּשֶׁמָּא וְשֶׁמָּא עִסְקִינָן: הַכֹּל **מוֹדִים בִּשְׁנַיִם שֶׁהִפְקִידוּ** כו'. גַּבֵּי פְּלוּגְתָּא דְּר"ט וְר"ע אֵיתְמַר בְּמַסֶּכֶת בְּכוֹרוֹת (דף יז:) שְׁנַיִם שֶׁהִפְקִידוּ זֶה טָלֶה אֶחָד וְזֶה שְׁנַיִם זֶה אוֹמֵר שְׁנַיִם שֶׁלִּי וְזֶה אוֹמֵר שְׁנַיִם שֶׁלִּי תּוֹבְעִין כְּרִיכוֹת וְהָתָם שְׁתֵּי כְּרִיכוֹת הָוֶה לֵיהּ לְמִידַק וְאַפִּילּוּ הִפְקִידוּ זֶה בְּפְנֵי זֶה דָּבָר הַנִּרְאֶה הוּא מִי מְבִיא אֶחָד וּמִי מְבִיא שְׁנַיִם דְּבִשְׁלָמָא גַּבֵּי כְּרִיכוֹת מְעוּת הוֹאִיל דְּאִלּוּ וְאִלּוּ צְרוּרִין הוּא שׁוֹכֵחַ מִי הִפְקִיד אֲצֹלוֹ צְרוֹר גָּדוֹל וּמִי צְרוֹר קָטָן הוֹאִיל וְהִפְקִידוּ אֲצֹלוֹ יַחַד אֲבָל גַּבֵּי טָלֶאים מְיוֹלָדִים מוּכָּחַת טִפְּהּ: **פְּסִידָא דְּגָדוֹל**. שֶׁל כֵּלִי גָּדוֹל שֶׁשָּׁבְרוּהוּ וּכְשֶׁיַּבִּיא אֵלָיהוּ וְיֹאמַר שֶׁל מִי הוּא נִמְצָא מְפַסִּיד בְּשֶׁבִּירָתוֹ: **בְּהָא קָאָמַר ר' יוֹסֵי**. מִשּׁוּם פְּסִידָא דְּגָדוֹל:

והא

וְהָא מַעֲמָא דְּרַבִּי יוֹסֵי מִשּׁוּם הֶפְסֵד הָרַמַּאי הוּא. וְכֵיוָן דְּטַעְמָא בְּהָכֵי מַה לִּי כְּלִי מַה לִּי מְעוֹת וְהִיכִּי תִּיסֹּק אַדַּעְתִּין לְמִימַר דְּבִמְעוֹת מוֹדֶה לְהוּ לְרַבָּנָן וְאַמַּאי אִצְטְרִיךְ לְמִתְנְיֵיהּ: לְרַבָּנָן אִיצְטְרִיךְ. לְאִשְׁמוֹעִינָן מִילְּתָא דְּרַבָּנָן תְּנִנְהוּ לְתַרְוַיְיהוּ וְאִי תְּנָא כֵּלִים בְּרֵישָׁא הָכֵי נָמֵי דְּלָא אִצְטְרִיךְ תּוּ לְמִתְנֵי מְעוֹת אֶבָל הַשְׁתָּא דְּתָנֵי מְעוֹת בְּרֵישָׁא תָּנֵי כֵּלִים לְמִימַר לֹא

זוּ בְּלֵבַד דְּלִיכָּא פְּסִידָא דְּשִׁבִּירַת כְּלִי אֶלָּא אַף זוּ דְּאִיכָּא פְּסִידָא דְּגָדוֹל אֲמִרִינָן הָכִי: **מתני'** אֲבוּדִין. ע"י עַבְּדִים או רִיקְבוֹן: לֹא יַגִּיעַ בָּהֶן. לְמוֹכְרָן וּתְעִמְא מִפְּרַשׁ בְּגְמָ': **גמ'** קַב שֶׁלּוֹ. חֲבִיבָה עָלָיו עַל יְדֵי שֶׁעָמַל בָּהֶן וְקַב שֶׁיִּשְׁאַר לוֹ מֵהֶם הוּא רוֹצֶה מִתִּשְׁעָה קַבִּין של אֲחֵרִים שִׁיקַּח בְּדַמֵּיהֶן אם יִמְכְּרוּ: חַיְּישִׁינָן כו'. וְאָסוּר לְהַאֲבִילוֹ לְזָרִים: לְפִיכָךְ. הוֹאִיל וְאָסוּר לְמוֹכְרָן מִשּׁוּם דְּרוֹצֶה אָדָם בְּקַב שֶׁלּוֹ הָרֵי הֵן בְּחֶזְקַת קַיְּימִים וּמוּתָּר בַּעַל הַבַּיִת לַעֲשׂוֹתָן תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר עַל פֵּירוֹת שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּבֵיתוֹ: מַאי לְפִיכָךְ. אִיסּוּר מִכִּירָה מִשּׁוּם הָא הוּא וְהִיכִּי תְּלִי תְּנָא עֲשָׂיָיתוּ בְּאִיסּוּר מִכִּירָה: הַשְׁתָּא דְּאָמוּר רַבָּנָן לֹא תִּנְּנֵי דְּחַיְּישִׁינָן. שֶׁמָּא עֲשָׂאָן הַמַּפְקִיד תְּרוּמָה הָרֵי הֵן בְּחֶזְקָת שֶׁלּוֹ נִמְכְּרוּ וְעוֹשֶׂה אוֹתָן בַּעַל הַבַּיִת כו': מַחֲלוֹקֶת. דְּמִתְנֵי': בְּכִדֵּי חֶסְרוֹנָן. בְּדֶרֶךְ שֶׁאֵר תְּבוּאוֹת כְּמוֹ שֶׁמְּפוֹרָשׁ בְּמִשְׁנָתֵינוּ (לקמן דף מ.) לְחִישִׁין וּלְאוֹרוֹ תִּשְׁעָה חֲצָאֵי קַבִּין לְכוֹר: אֲבָל אם אֲבוּדִין יוֹתֵר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן. אֲפִי' רַבָּנָן מוֹדוּ דִּימְכְּרָם בַּב"ד: וְדַאי פְּלִיגָא. הָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן דְּאִי אִיכָּא לְמִיחַשׁ לְשֶׁמָּא עֲשָׂאָן בַּעֲלֵיהֶן תְּרוּמָה אֲפִילּוּ בְּיוֹתֵר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן נָמֵי אִסּוּר לְמִזְבְּנִינְהוּ: מִי לֵימָא פְּלִיגָא. דְּוָקָא אָמַר רַב כַּהֲנָא שֶׁאם תִּשְׁעָה קַבִּין הֵן נוֹחִין לוֹ שֶׁיֵּאָבְדוּ עַד קַב וְאַל יִמְכְּרֵם דַּהֲוָה לֵיהּ יוֹתֵר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן וּפְלִיגָא הָא דְּר' יוֹחָנָן עֲלֵיהּ אוֹ לֵאו דְּוָקָא ט' קַבִּין נָקֵט אֶלָּא נוֹחַ לוֹ שֶׁיִּהְא נִפְסָד קְצָת וּלְעוֹלָם כְּדֵי חֶסְרוֹנָן וְהוּ לא: גּוּזְמָא. שֶׁפֵּת יָתֵר: מִיתֵּיבִי. לְרַבִּי יוֹחָנָן: וְקָאֲכִיל. בַּעַל הַבַּיִת טְבָלִים שֶׁאֵין פִּירוֹתָיו מְתוּקָּנִין שֶׁאֵין אֶלּוּ קַיְּימִין שֶׁהוּא סוֹמֵךְ עֲלֵיהֶן: לֹא שְׁכִיחִי. וְאֵין לְחוּשׁ בְּכָךְ: וּפְרַכְינָן וְאִי מִשְׁתַּכְּחִי מִי מְזַבְּנִינָן לְהוּ. בְּתַמִּיהָ: לֵיחוּשׁ שֶׁמָּא עֲשָׂאָן כו'. וְנִמְצָא הַמּוֹכֵר מֵאָכִיל תְּרוּמָה לְזָרִים: בְּדִמֵּי תְּרוּמָה. בְּזוּל שֶׁאֵין עָלֶיהָ קוֹפְצִין לִקְנוֹתָהּ שֶׁאִינָּהּ נֶאֱכֶלֶת אֶלָּא לְכֹהֲנִים וּצְרִיכָה שִׁמּוּר בְּטָהֳרָה: לְקַמֵּיהּ הוּא דְּהַוְיָא יָתֵר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן. לְזַמָּן מְרוּבֶּה יֵשׁ בְּאִבּוּדָן יָתֵר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן: מִקַּמֵּי דְּנָיְחֵי כו'. שֶׁאֵין אָדָם מִשְׁהֶה טְבָלִים כָּל כַּךְ זְמַן מְרוּבֶּה בְּזֶה מִלְּתַקְּנָן: וְהַדְּבִישׁ. יָצָא טַעַם דּוּבְשָׁנוֹ וְהַחֲמִיץ אשמל"ר בְּלַע"ז (כדראתמר) (איוב לא) וּבִכְלָ תְּבוּאָתִי תִּשְׁרֹשׁ תְּעִקֹּר שָׁרְשִׁיהָ וּיבֹשׁ עַד לא יַרְתֵּק חֶבֶל הַכֶּסֶף (קהלת יב) יִפְתְּחוּ רְחוּקוֹת עֲבוֹתֶיהָ: עוֹשֶׂה לֶחֶם תַּקָּנָה. לְקַמֵּיהּ מִפְּרֵשׁ מַאי תַּקָּנָה יֵשׁ עוֹד הָלֵא כָּל קִילְקוּל הָעָתִיד לָבֹא כְּבָר בָּא הוּא: וְאִין מוֹכְרָן לְעַצְמוֹ. שֶׁלֹּא יְחַשְּׁדוּהוּ שֶׁמָּא לְקָחָן בְּזוּל: פּוֹרְטִין. מַחֲלִיפִין פְּרוּטוֹת נְחוּשֶׁת בְּסֶלְעֵי כֶּסֶף מִפְּנֵי שֶׁהַפְּרוּטוֹת מִתְעַפְּשׁוֹת וְנִפְסָלוֹת: תַּמְחוּי. מְאֻכָּל שֶׁגּוּבִין מִבַּעֲלֵי בָּתִּים לְחַלֵּק לְעֲנִיִּים בְּכָל יוֹם: מַאי לֵאו אֲפִילּוּ יֶתֶר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן. וְאִיכָּא לְמֵימַן דְּאָמַר לא יַגִּיעַ וְאַתְּ אֲמַרְתְּ דִּבְרֵי הַכֹּל מוֹכְרָן: כֵּינָן דְּקָם קָם. מֵאַחַר שֶׁעָמְדוּ בְּקִלְקוּלָם הָרֵי כְּבָר עָמְדוּ וְלֹא יִתְקַלְקְלוּ מֵעַתָּה יוֹתֵר אֲבָל שְׁאָר פֵּירוֹת הוֹלְכִין וּמִתְקַרְקְבִין

תְּמִיד:

1 וְהָא מַעֲמָא דְּרַבִּי יוֹסֵי מִשּׁוּם הֶפְסֵד הָרַמַּאי הוּא
2 אֶלָּא תְּרוַיְיהוּ לְרַבָּנָן אִיצְטְרִיךְ וְלֹא זוּ אַף זוּ קְתָנֵי:
3 **מתני'** הַמַּפְקִיד פֵּירוֹת אֵצֶל חֲבֵירוֹ אֲפִילּוּ הֵן אֲבוּדִין
4 לֹא יַגִּיעַ בָּהֶן רשב"ג אוֹמֵר מוֹכְרָן בִּפְנֵי ב"ד מִפְּנֵי
5 שֶׁהוּא כְּמֵשִׁיב אֲבֵידָה לַבְּעָלִים: **גמ'** מַאי מַעֲמָא
6 אָמַר רַב כַּהֲנָא אָדָם רוֹצֶה בְּקַב שֶׁלּוֹ מִתִּשְׁעָה
7 קַבִּים שֶׁל חֲבֵירוֹ וְרַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק אָמַר חַיְּישִׁינָן
8 שֶׁמָּא עֲשָׂאָן הַמַּפְקִיד תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר עַל מָקוֹם אַחֵר
9 מֵיתִיבֵי הַמַּפְקִיד פֵּירוֹת אֵצֶל חֲבֵירוֹ הֲרֵי זֶה לֹא יַגִּיעַ
10 בָּהֶן לְפִיכָךְ בַּעַל הַבַּיִת עוֹשֶׂה אוֹתָן תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר
11 עַל מָקוֹם אַחֵר בִּשְׁלֹמָא לְרַב כַּהֲנָא הַיְינוּ דִּקְתָנֵי
12 לְפִיכָךְ אֶלָּא לְרַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק מַאי לְפִיכָךְ הַאי
13 קָאָמַר הַשְׁתָּא דְּאָמוּר רַבָּנָן לֹא נְזַבֵּין דְּחַיְּישִׁינָן לְפִיכָךְ
14 בַּעַל הַבַּיִת עוֹשֶׂה אוֹתָן תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר עַל מָקוֹם
15 אַחֵר אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חַנָּה א"ר יוֹחָנָן מַחְלוֹקֶת
16 בִּכְדֵי חֶסְרוֹנָן אֲבָל יוֹתֵר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן דִּבְרֵי הַכֹּל
17 מוֹכְרָן בִּב"ד אַדְרַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק וַדַּאי פְּלִיגָא
18 אַדְרַב כַּהֲנָא מִי לֵימָא פְּלִיגָא כִּי קָאָמַר רַב כַּהֲנָא
19 בִּכְדֵי חֶסְרוֹנָן קָאָמַר וְהָא רוֹצֶה בְּקַב שֶׁלּוֹ מִתִּשְׁעָה
20 קַבִּין שֶׁל חֲבֵירוֹ קָאָמַר גּוּזְמָא בְּעַלְמָא מֵיתִיבֵי לְפִיכָךְ
21 בְּעוֹשֶׂה אוֹתָן תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר עַל מָקוֹם אַחֵר
22 וְלֵיחוּשׁ דִּלְמָא הָוֵי לְהוּ יוֹתֵר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן וְזַבְּנִינְהוּ
23 וְקָא אָכִיל טְבָלִים יוֹתֵר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן לֹא שְׁכִיחִי וְאִי
24 מִשְׁתַּכְּחִי מַאי מְזַבְּנִינָן לְהוּ וְלֵיחוּשׁ שֶׁמָּא עֲשָׂאָן בַּעַל
25 הַבַּיִת תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר עַל מָקוֹם אַחֵר כִּי מְזַבְּנִינָן
26 נַמִּי לְכֹהֲנִים בְּדִמֵּי תְּרוּמָה מְזַבְּנִינָן לְהוּ וּלְרַב נַחְמָן
27 בַּר יִצְחָק נַמִּי נְזַבְּנִינְהוּ לְכֹהֲנִים בְּדִמֵּי תְּרוּמָה בְּהָא
28 פְּלִיגִי דְּרִבָּה בַּר בַּר חַנָּה סָבַר יוֹתֵר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן
29 לֹא שְׁכִיחַ מִידֵי וְכִי מִשְׁתַּכְּחִי הוּא דְּהַוְיָא יָתֵר
30 מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן אִי עָבֵיד לְהוּ בעה"ב תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר
31 עַל מָקוֹם אַחֵר מִקַּמֵּיהּ דַּהֲווֹ לְהוּ יוֹתֵר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן
32 עָבֵיד לְהוּ הִלְכָּךְ כִּי הֲווֹ לְהוּ יוֹתֵר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן
33 זַבְּנִינְהוּ לְכֹהֲנִים בְּדִמֵּי תְּרוּמָה וְרַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק
34 סָבַר יָתֵר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן מִשּׁכַּח שְׁכִיחַ וְכִי הֲווֹ לְהוּ
35 לְאַלְתַּר הוּא דַּהֲווֹ לְהוּ וְאִי אַמְרַת נְזַבְּנִינְהוּ זִימְנִין
36 דְּקָדְמִים וּמְזַבֵּין לְהוּ וְכִי עָבֵיד לְהוּ בַּעַל הַבַּיִת תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר עַל מָקוֹם אַחֵר לֹא יָדַע
37 דְּזַבְּנָא וְקָא אָכִיל טְבָלִים מֵיתִיבֵי הַמַּפְקִיד פֵּירוֹת אֵצֶל חֲבֵירוֹ יַיִן וְהֶחְמִיץ שֶׁמֶן
38 וְהַבְאִישׁ דְּבַשׁ וְהִדְבִּישׁ הֲרֵי זֶה לֹא יַגִּיעַ בָּהֶן תַּקָּנָה
39 וּמוֹכְרָן בְּבֵית דִּין וּכְשֶׁהוּא מוֹכְרָן מוֹכְרָן לַאֲחֵרִים וְאֵינוֹ מוֹכְרָן לְעַצְמוֹ בּוֹ נָבְאֵי
40 צְדָקָה בִּזְמַן שֶׁאֵין לָהֶם עֲנִיִּים לְחַלֵּק פּוֹרְטִין לַאֲחֵרִים וְאֵין פּוֹרְטִין לְעַצְמָן נָבְאֵי תַּמְחוּי בִּזְמַן
41 שֶׁאֵין לָהֶם עֲנִיִּים לְחַלֵּק מוֹכְרִין לַאֲחֵרִים וְאֵין מוֹכְרִין לְעַצְמָן קָתָנֵי מִיהַת פֵּירוֹת וְהָרְקִיבוּ
42 מַאי לֵאו אֲפִילּוּ יֶתֶר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן לֹא בִּכְדֵי חֶסְרוֹנָן וְהָא יַיִן וְהֶחְמִיץ שֶׁמֶן וְהַבְאִישׁ דְּבַשׁ
43 וְהִדְבִּישׁ דְּיֶתֶר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן נִינְהוּ שַׁאנִי הַנֵּי כֵּינָן דְּקָם קָם שֶׁמֶן וְהַבְאִישׁ דְּבַשׁ וְהִדְבִּישׁ

שֶׁמָּא עֲשָׂאָן תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר עַל מָקוֹם אַחֵר. הִקְשָׁה ר"ת וְכִי בְּחֶדְוֵהוּ חֲבֵירִים לְתִרוּם שֶׁלֹּא מִן הַמּוּקָף כִּדְאָמַר בְּפֶרֶק כֹּל הַגֵּט (גיטין דף ל.) וּפ"ק דְּחוּלִּין (דף ז.) גַּבֵּי ד"מ שֶׁאֹכַל עֵלָה שֶׁל יָרָק וְאו"ר דְּהָכָא גַּבֵּי פִּקָּדוֹן תּוֹלִין בְּחַיְּשָׁא מוּעָטֶת שֶׁלֹּא יַגִּיעַ בָּהֶם וְחַיְּישִׁינָן שֶׁמָּא בְּעֵרֶב שַׁבָּת תָּרַם שֶׁלֹּא מִן הַמּוּקָף דְּשָׁרֵי כִּדְאַמְרִינָן בְּהָאשָׁה רַבָּה (יבמות דף עצ.) אי נַמִּי כִּדְאַמְרִינָן פֶּרֶק בֵּכֵל מַעֲרָבִין (עירובין דף לב.) נִיחָא לֵיהּ לְחָבֵר דְּקַלְעֲבִיד אִיסּוּרָא וּטְהָרָה וְהַיְינוּ שֶׁלֹּא מִן הַמּוּקָף אֲבָל בְּחוּלִּין (דף ז.) וּבְפֶרֶק כֹּל הַגֵּט (גיטין דף ל.) לֹא חַיְּישִׁינָן כֵּינָן שֶׁאינוֹ פִּקָּדוֹן וּטְפֵי אַמְרִינָן בְּפֶרֶק זֶה בּוֹרֵר (סנהדרין דף ל.) רָאוּ שֶׁאֲבִיהֶם הִטְמִין מְעוֹת בְּשִׁיפָּה תִּיבָה וּמִגְדֵּל וְאָמַר של מַעֲשֵׂר שֵׁנִי הֵם אם בְּמַעֲרִים לא אָמַר כְּלוּם אֶלְמָא אַזְלִינָן בָּתַר רוּב מְעוֹת שֶׁהֵם חוּלִּין לְהֶקֵּל וְאע"פ שֶׁפִּירֵשׁ שֶׁהֵם מַעֲשֵׂר וּבְהָאשָׁה שֶׁהֶלְכָה (יבמות דף קטו:) גַּבֵּי מְצָא כְּלִי וְהִיָּה כְּתוּב עָלָיו קו"ף קָרְבָּן תי"ו תְּרוּמָה הָא אין כְּתוּב עָלָיו לא חַיְּישִׁינָן וְהָא דְּאַמְרִינָן בְּהַזְהָבָה (לקמן דף מט.) יִשְׂרָאֵל שֶׁאָמַר לְבַן לְוִי כּוֹר מַעֲשֵׂר לְאָבִיךָ בְּיָדִי רָשָׁאי לַעֲשׂוֹתוֹ תְּרוּמָה מַעֲשֵׂר עַל מָקוֹם אַחֵר הַיְינוּ נַמִּי בְּשִׁבְּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים וְכֵן הָא דְּקָתָנֵי בְּסָמוּךְ לְפִיכָךְ בַּעַל הַבַּיִת עוֹשֶׂה אוֹתוֹ תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר עַל מָקוֹם אַחֵר:

מַחֲלוֹקֶת בִּכְדֵי חֶסְרוֹנָן. פִּרֵשׁ"י בְּדֶרֶךְ שְׁאָר תְּבוּאוֹת וְהִקְשָׁה רִיב"ם וְכִי פְּלִיגֵי בְּמִשְׁנָה דִּבְפִּחוֹת מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן לֵב"ע לא יִמְכּוֹר וְעוֹד דְּא"כ מ"מ דִּרְשׁוּ"ג וּר"ל דִּפְלִיגֵי שֶׁנִּתְחַסֵּר בְּחֹדֶשׁ אוֹ בְּחֹדָשִׁים יוֹתֵר מִשָּׁרְגוּלוֹת לְהִתְחַסֵּר בְּחוֹדֶשׁ אוֹ אוֹתוֹ הַזְּמַן וּפְלִיגֵי עַד שֶׁיַּעֲלֶה הַחִסָּרוֹן בְּחוֹדֶשׁ אוֹ בִּשְׁנֵי חֳדָשִׁים תִּשְׁעָה חֲצָאֵי קַבִּין לְכוֹר שֶׁהוּא בִּכְדֵי חֶסְרוֹנָן לְשָׁנָה שְׁלֵימָה:

מְזַבְּנִינָן לְכֹהֲנִים. וּלְשֶׁמָּא יַעֲשֵׂם אַחֵר הַמַּכִּירָה לִיכָּא לְמִיחַשׁ דְּיֶתֶר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן לא שְׁכִיחַ דְּיֶתֶר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן וּמַעֲשֵׂר עָבִיד לְהוּ מִקַּמֵּי דְּלֵיקְווּ יוֹתֵר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן וּפְרִיךְ לְרַב נַחְמָן נַמִּי דְּלֵיקְווּ יוֹתֵר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן בְּכִדֵּי חֶסְרוֹנָן לא פְּרִיךְ דְּהָא אִיכָּא לְמִיחַשׁ לְשֶׁמָּא יַעֲשֵׂם אֶלָּא בְּיוֹתֵר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן פְּרִיךְ דְּלֵיקְווּנְהוּ וְכִי תִּימָא הָכֵי נַמִּי וְהָא אַמְרַת דְּרַב נַחְמָן וְדַאי פְּלִיג וּמִשְׁנֵי דְּלִרַב נַחְמָן יוֹתֵר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן שְׁכִיחַ וְהִקְשָׁה רִיב"ם מִי דְּחִסְרוֹנָן לוֹמַר דְּרַב נַחְמָן פְּלִיג לֵימָא דְּבְיֶתֶר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן לִד"ה מוֹכְרָן וְלִיכָּא לְמִיחַשׁ לְשֶׁמָּא יַעֲשֵׂם דְּלֵא שְׁכִיחַ כְּמוֹ לְרַב כַּהֲנָא וְתִי' ר"ת דְּמִתְנֵי' מְיַיְרֵי אֲפִילּוּ בְּפִשְׁתָּן אוֹ בְּפֵירוֹת מְתוּקָנִים וְהָתָם מַאי טַעְמָא לא יַגִּיעַ בָּהֶם ע"כ מִשּׁוּם דְּרַב כַּהֲנָא דְּרוּצָה אָדָם בְּקַב שֶׁלּוֹ מִבְּתִשְׁעָה קַבִּין שֶׁל חֲבֵירוֹ אם כֵּן מַאי אַהֲנֵי טַעְמָא דְּשָׁמָּא עֲשָׂאָן תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר עַל מָקוֹם אַחֵר אי לֵאו דְּאִשְׁמוֹעִינָן דְּאַפִּי' בְּיֶתֶר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן חַיְּישִׁינָן אע"פ שֶׁבָּר דְּאֲפִילּוּ יוֹתֵר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן שכ"ח:

עד כאן לא קָאָמַר רשב"ג כו' אֲבָל הָכָא אין מוֹרִידִין. וְא"ת וְהָא לְקָמָן מַייְתִי דְּאית לֵיהּ לרשב"ג מוֹרִידִין וְי"ל דְּמַהָא לֵיקָא לְמִשְׁמַע מִינָּהּ אֲבָל קֻשְׁיָא דְּמַאי מוֹכִיחַ דְּחִד טַעְמָא הוּא מִדְּשַׁמּוּאֵל דְּסָבַר כְּרשב"ג וְסָבַר מוֹרִידִין לוֹכַח כֵּן מרשב"ג גּוּפֵיהּ וְצ"ל דְּלא שְׁמִיעַ לֵיהּ בְּרֵייְתָא דִּלְקָמָן:

בְּשֶׁשָּׁמְעוּ בו שֶׁמֵּת כ"ע לֹ"פ דְּמוֹרִידִין. אין לִפְרֹשׁ בְּשֶׁשָּׁמְעוּ בב' עדים דְּא"כ פְּשִׁיטָא דְּמוֹרִידִין אֶלָּא שֶׁשָּׁמְעוּ הַיְינוּ בְּקוֹל וְעֵד אֶחָד אע"ג דְּשָׁמְעוּ בו שֶׁמֵּת דִּבְּרֵי ב' דַּיְינֵי גְּזֵרוֹת (כתובות דף קז.) גַּבֵּי אין פּוֹסְקִין מְזוֹנוֹת לְאִשָּׁה אִישׁ מִשֶּׁמֵּת סוּגְיָא דִּהָתָם דַּהֲוֵי בְּעֵדוּת גְּמוּרָה:

אָמַר רָבָא לְיַרֵד וְלִמְכּוֹר תְּנַן. וְא"ת וְאַמּאי לא פָּרִיךְ מִמַּתְנִיתִין דְּהָאִשָּׁה שֶׁהֵלְכָה (יבמות דף קטז: ושם ד"ה שאין) דְּקָתָנֵי מְצִינוּ שֶׁאין אֶחָדִים נִכְנָסִין לִנְחָלָה עַל פִּיהָ וְלִשְׁנֵי נַמִּי לְיַרֵד וְלִמְכּוֹר תְּנַן וְי"ל דְּמַהָכָא אֲלִימָא לֵיהּ לְאַקְשׁוּיֵי מִשּׁוּם דְּדוּמְיָא דְּנִשּׂוֹתֵיהֶם קָתָנֵי דְּמֵשֶׁמֵּת בְּכָל בְּלָל לא:

הַיּוֹרֵד לִנְכְסֵי שְׁבוּי אין מוֹציאין אוֹתו מִיָּדוֹ. הוא הַדִּין דְּאַפּ' מוֹרִידִין אוֹתו לְכַתּוּבָּה דְּהָא נְטוּשִׁים מוֹרִידִין לרשב"ג דְּאָמַר הַנְּטוּשִׁים כִּשְׁבוּיִין אֶלָּא אגב דְּתָנָא בְּסֵיפָא בַּנְּטוּשִׁים מוֹציאין תָּנָא נַמִּי בִּשְׁבוּיִין אין מוֹציאין וְא"ת לִימָא רב הֲלָכָה כְּתַנָּא קַמָּא וְשִׁמּוּאֵל הֲלָכָה כרשב"ג וְי"ל דְּלא שְׁמִיעַ לֵיהּ בְּרֵייְתָא אי נַמִּי אִיבָּא דְּמַפְּכֵי לֵיהּ:

וכולם

1 לְמַאי חָזוּ שֶׁמָּן חָזֵי לְגִלְדָּאֵי דְּבֵישׁ לִכְתִּישָׁא דְּגַמְלֵי
2 וְחַכ"א עוֹשֶׂה לָהֶם תַּקָּנָה וּמוֹכְרָן בְּב"ד כו' מַאי תַּקָּנָתָא
3 עָבִיד לְהוּ אָמַר רַב אַשִּׁי לְקַנְקַנִּים בְּמַאי קָא מִיפְּלְגִי
4 דְּמַר סָבַר לְהֶפְסֵד מְרוּבֶּה חָשְׁשׁוּ לְהֶפְסֵד מוּעָט לֹא
5 חָשְׁשׁוּ וּמַר סָבַר אֲפִילּוּ לְהֶפְסֵד מוּעָט נַמִּי חָשְׁשׁוּ:
6 רשב"ג אוֹמֵר יִמְכְּרֵם בְּבֵית דִּין מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמֵשִׁיב
7 אֲבִידָה לַבְּעָלִים: אִתְּמַר רַבִּי אַבָּא בְּרַבִּי יַעֲקֹב א"ר
8 יוֹחָנָן הֲלָכָה כְּרשב"ג וְרָבָא אָמַר רַב נַחְמָן הֲלָכָה
9 כְּדִבְרֵי חֲכָמִים וְהָא אָמְרָה ר' יוֹחָנָן חָדָא זִמְנָא דְּאָמַר
10 רַבָּה בַּר בַּר חַנָּה א"ר יוֹחָנָן כָּל מָקוֹם שֶׁשָּׁנָה רַבָּן
11 שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל בְּמִשְׁנָתֵינוּ הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ חוּץ
12 מֵעֲרֵב וְצִידָן וּרְאָיָה אַחֲרוֹנָה אָמְרוּ אֵינוּ וְאַלִּיבָא
13 דְּר' יוֹחָנָן מִדְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל נִשְׁמַע דְּמוֹרִידִין
14 קָרוֹב לִנְכְסֵי שָׁבוּי מִדְּרַבָּנָן נִשְׁמַע דְּאֵין מוֹרִידִין קָרוֹב
15 לִנְכְסֵי שָׁבוּי וּמַאי דְּלִמָּא עַד כַּאן לֹא קָאָמַר רַבָּן
16 שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל הָכָא אֶלָּא מִשּׁוּם דְּקָא כַּלְיָא
17 קַרְנָא אֲבָל הָתָם הָכִי נַמִּי דְּאֵין מוֹרִידִין וְעַד כַּאן
18 לֹא קָאָמְרֵי רַבָּנָן הָכָא אֶלָּא אִי כְּרַב כַּהֲנָא אִי כְּרַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק אֲבָל הָתָם הָכִי
19 נַמִּי דְּמוֹרִידִין לְמֵימְרָא דְּתְרֵי טַעֲמֵי נִינְהוּ וְהָאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל הֲלָכָה כְּרַבָּן
20 שִׁמְעוֹן ב"ג וְאָמַר שְׁמוּאֵל מוֹרִידִין קָרוֹב לִנְכְסֵי שָׁבוּי לָאו מִשּׁוּם דְּחַד טַעְמָא הוּא לֹא תְּרֵי
21 טַעֲמֵי נִינְהוּ הָכֵי נַמִּי מִסְתַּבְּרָא דְּאָמַר רָבָא אָמַר רַב נַחְמָן הֲלָכָה כְּדִבְרֵי חֲכָמִים וְאָמַר
22 רַב נַחְמָן מוֹרִידִין קָרוֹב לִנְכְסֵי שָׁבוּי אֶלָּא ש"מ תְּרֵי טַעֲמֵי נִינְהוּ שְׁמַע מִינָּהּ אִתְּמַר שָׁבוּי
23 שֶׁנִּשְׁבָּה רַב אָמַר אֵין מוֹרִידִין קָרוֹב לִנְכְסָיו שְׁמוּאֵל אָמַר מוֹרִידִין קָרוֹב לִנְכְסָיו בְּשֶׁשָּׁמְעוּ
24 בו שֶׁמֵּת כ"ע לֹא פְּלִיגִי דְּמוֹרִידִין כִּי פְּלִיגִי בְּשֶׁלֹּא שָׁמְעוּ בו שֶׁמֵּת רַב אָמַר אֵין מוֹרִידִין
25 דִּלְמָא מַפְסִיד לְהוּ וּשְׁמוּאֵל אָמַר מוֹרִידִין כֵּיוָן דְּאָמַר מַר שַׁיְימִינָן לְהוּ כְּאָרִים לֹא מַפְסִיד
26 לְהוּ מֵיתִיבֵי ר"א אוֹמֵר מִמַּשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר וְחָרָה אַפִּי וְהָרַגְתִּי אֶתְכֶם יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁנְּשׁוֹתֵיהֶם
27 אַלְמָנוֹת וּבְנֵיהֶם יְתוֹמִים אֶלָּא מַה ת"ל וְהָיוּ נְשֵׁיכֶם וגו' מְלַמֵּד שֶׁנְּשׁוֹתֵיהֶם מְבַקְּשׁוֹת לִינָּשֵׂא
28 וְאֵין מַנִּיחִין אוֹתָן וּבְנֵיהֶן רוֹצִים לֵירֵד לְנִכְסֵי אֲבִיהֶן וְאֵין מַנִּיחִין אוֹתָן אָמַר רָבָא לְיַרֵד
29 וְלִמְכּוֹר תְּנַן הָוָה עוּבְדָּא בְּנַהַרְדְּעָא וּפְשַׁטָהּ רַב שֵׁשֶׁת מֵהָא מַתְנִי' א"ל רַב עַמְרָם לְמָא
30 לְיַרֵד וְלִמְכּוֹר תְּנַן א"ל דִּלְמָא מִפּוּמְבְּדִיתָא אַתְּ דְּמַעְיֵילִין פִּילָא בְּקוֹפָא דְּמַחְטָא וְהָא דּוּמְיָא
31 דְּנִשּׂוֹתֵיהֶם [וּבְנֵיהֶם] קָתָנֵי מַה הָתָם כְּלָל לֹא אַף הָכָא נַמִּי כְּלָל לֹא וּמוֹרִידִין קָרוֹב לִנְכְסֵי
32 שָׁבוּי תַּנָּאֵי הִיא דְּתַנְיָא הַיּוֹרֵד לִנְכְסֵי שָׁבוּי אֵין מוֹציאין אוֹתו מִיָּדוֹ וְלֹא עוֹד אֶלָּא אֲפִי'
33 שָׁמַע שֶׁמְּמַשְׁמְשִׁין וּבָאִין וְקָדֵם וְתָלַשׁ וְאָכַל הֲרֵי זֶה זָרִיז וְנִשְׁכָּר וְאֵלּוּ הֵן נִכְסֵי שְׁבוּיִין
34 הֲרֵי שֶׁהָיָה אָבִיו אוֹ אָחִיו אוֹ אֶחָד מִן הַמּוֹרִישִׁין הָלְכוּ לָהֶם לְמְדִינַת הַיָּם וְשָׁמְעוּ בָּהֶן
35 שֶׁמֵּת הַיּוֹרֵד לִנְכְסֵי נְטוּשִׁים מוֹציאין אוֹתו מִיָּדוֹ וְאֵלּוּ הֵן נִכְסֵי נְטוּשִׁים הֲרֵי שֶׁהָיָה אָבִיו
36 אוֹ אָחִיו אוֹ אֶחָד מִן הַמּוֹרִישִׁין הָלְכוּ לָהֶם לְמְדִינַת הַיָּם וְלֹא שָׁמְעוּ בָּהֶם שֶׁמֵּת וְאָמַר
37 רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל שֶׁמַּעְתִּי שֶׁהַנְּטוּשִׁים כִּשְׁבוּיִין הַיּוֹרֵד לִנְכְסֵי רְטוּשִׁים מוֹציאין אוֹתו
38 מִיָּדוֹ וְאֵלּוּ הֵן נִכְסֵי רְטוּשִׁים הֲרֵי שֶׁהָיָה אָבִיו אוֹ אָחִיו אוֹ אֶחָד מִן הַמּוֹרִישִׁין כַּאן וְאֵינוֹ
39 יוֹדֵעַ לְהֵיכָן הָלְכוּ מַאי שְׁנָא הַנָּךְ דְּקָרוּ לְהוּ נְטוּשִׁים וּמַאי שְׁנָא הַנֵּי דְּקָרוּ לְהוּ רְטוּשִׁים

נטושים

תוספות

לְמַאי חָזוּ. דִּקְתָנֵי מוֹכְרָן: לְגִלְדָּאֵי. לְסוּף עוֹרוֹת: **לִכְתִּישָׁא דְּגַמְלֵי.** לִכְתִּישָׁא שֶׁעַל הַגַּמָּל שֶׁגּוּבוֹ כְּתוּשׁ וּמְסוּקָּב מִחֲמַת מַשּׂאוֹתָיו איישר"א בְּלַע"ז: **לְקַנְקַנִּים.** הַכֵּלִי שֶׁהֵיְתָה בְּתוֹכוֹ יִתְקַלְקֵל אם יִשְׁהֶא בְּתוֹכוֹ: **בְּמַאי קָמִיפְּלְגִי.** ר"מ וְרַבָּנָן מֵאַחַר שֶׁמּוּדָּה ר"מ בְּיֶתֶר מִכְּדֵי חִסָּרוֹנוֹ: **לְהֶפְסֵד מוּעָט.** כְּגוֹן בְּכְדֵי חִסָּרוֹן דִּרִיכְּבוֹן פֵּירוֹת וְקִילְקוּל הַקְּנָקָן דַּיְינֵי וְהִתְחַמְּיֵין: **עָרֵב.** גְּבוּ פָּשׁוּט (ב"ב קעג:): **צִידָן.** דִּמַסֶּכֶת גִּיטִּין (דף עד.): **רְאָיָה.** בְּדִינֵי מְמוֹנוֹת הַשֵּׁנִי (סנהדרין לא.) שֶׁנִּחְלְקוּ בִּשְׁנֵי מְחֻלּוֹקוֹת בְּמַבִּיא שְׁטָר רְאָיָה לְסִתּוֹר אֶת הַדִּין בְּרִאשׁוֹנָה הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ וּבְאַחֲרוֹנָה אֵין הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ: **אָמוֹרָאֵי נִינְהוּ.** רָבָה אָמַר בִּכְלָלָא אָמַר ר' יוֹחָנָן וכו' אַבָּא אָמַר לְאו בִּכְלָלָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן אֶלָּא יֵשׁ מֵהֶן שֶׁהֲלָכָה כְּמוֹתוֹ: **מִדְּרַבָּן שִׁמְעוֹן שֶׁנִּשְׁמַע דְּמוֹרִידִין קָרוֹב.** הָרְאוּי לִירֵדוּ: **בְּנִכְסֵי שָׁבוּי.** לְקַרְקָעוֹת שָׁבוּי לְעוּבְדָן וּלְשׁוֹמְרָן עַד שֶׁיָּבוֹאוּ הַבְּעָלִים וּלְקָמָן פְּלִיגִי בָּהּ אֲמוֹרָאֵי: **עַד כַּאן לֹא קָאָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן הָכָא.** דִּמּוּכְרָן: **אֶלָּא מִשּׁוּם דְּקָא כַּלְיָא קַרְנָא.** אם יִנִּיחֵם שָׁם אֲבָל גַּבֵּי קַרְקָעוֹת וּכְרָמִים אע"פ שֶׁמִּתְקַלְקְלוֹת קָצָת לא כַּלְיָא קַרְנָא: **אי כְּרַב כַּהֲנָא.** דְּאָמַר לְעֵיל רוֹצֶה אָדָם בְּקַב שֶׁלּוֹ: **אי כְּרַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק.** דְּאָמַר שָׁמָא עֲשָׂאָן תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר: **דְּתְרֵי טַעֲמֵי נִינְהוּ.** מִתְנִי' וּנְכָסֵי שָׁבוּי וְאִיבָּא דְּאִית לֵיהּ מוֹכְרִין פֵּירוֹת הָאֲבוּדִין וְלֵית לֵיהּ מוֹרִידִין: **קָרוֹב.** הָרָאוּי לִירֹשׁוֹ וְאֵין קָרוֹב מִמֶּנּוּ: **בְּשֶׁשָּׁמְעוּ בו שֶׁמֵּת כּוּלֵּי עֲלְמָא לֹא פְּלִיגִי דְּמוֹרִידִין.** דְּאִם יָבוֹאוּ הַבְּעָלִים קוֹדֶם שֶׁיֹּאבַד זֶה הַפֵּירוֹת יְטוֹל הוּא כְּשֶׁאֵר אֲרִיסִין וְיַחֲזִיר הַשְּׁאָר וְאִם יָבוֹאוּ עֵדִים שֶׁמֵּת יִרַשׁ הַכֹּל: **מַפְסִיד לְהוּ.** וְלֹא יִזְבֹּל הַקַּרְקָעוֹת וְיַזְרְעֵם תָּמִיד וְיַחְרִישׁוּם: **כֵּיוָן דְּאָמַר מַר.** לְקָמָן וכו'וּכוּלָּם שָׁמִין לָהֶם כְּאָרִיס אם יָבוֹאוּ הַבְּעָלִים שֶׁמִּין לְזֶה חֶלְקוֹ בְּכָל שָׁנָה שֶׁעָבַד בָּהּ כְּמִנְהַג אֲרִיסֵי הָעִיר אם מְחֻיָּבָה אם שְׁלִישׁ אם רְבִיעַ: **אֶלָּא מְלַמֵּד שֶׁנִּשּׂוֹתֵיהֶם מְבַקְּשׁוֹת לִינָּשֵׂא כו'.** שֶׁיֵּלְכוּ בְּשִׁבְיָ וְלֹא יִדְעוּ בְּנֵיהֶם אם חַיִּים אם מֵתִים וְיִהְיוּ נְשֵׂיהֶם אַלְמָנוֹת לְעוֹלָם שֶׁאין ב"ד מַנִּיחִין אוֹתָן לִינָּשֵׂא וּבְנֵיהֶם כֵּיתוֹמִים שֶׁלֹּא יִרְשׁוּ נִכְסֵיהֶם וּשְׁתֵּי קְלָלוֹת הֵן אַחַת שֶׁל חֶרֶב וְאַחַת שֶׁל שְׁבִי שֶׁמִּי מִינָּהּ אין מוֹרִידִין: **הָוָה עוּבְדָּא בְּנַהַרְדְּעָא.** בְּשִׁבוּי שֶׁיָּרַד לִנְכָסָיו: **וּפְשַׁטָהּ רַב שֵׁשֶׁת מֵהָא מַתְנִיתָא.** יוֹרְשׁוֹ לִנְכָסָיו: **וּפְשַׁטָהּ רַב שֵׁשֶׁת מֵהָא מַתְנִיתָא.** דְּאִין מוֹרִידִין: **א"ל רַב עַמְרָם דִּלְמָא דִּלְיַרֵד וְלִמְכּוֹר תְּנַן.** [וְקָתָנֵי] תְּנָא דְּאִין מַנִּיחִין אֲבָל לַעֲשׂוֹת וְלֵאֱכוֹל וְלִיטּוֹל בְּאָרִיס שֶׁפִּיר דָּמֵי: **דְּמַעְיֵילִין פִּילָא כו'.** וּמִשֵּׁנִי שֶׁנּוּיָיא דְּדִיקָא בְּמַבְקֵשׁ לְהַכְנִיס פִּיל שֶׁהוּא חַיָּה גְּדוֹלָה בְּנֶקֶב מַחַט: **וְתָלַשׁ.** פֵּירוֹת שָׁנָה זוּ: **הֲרֵי זֶה זָרִיז.** מְהֵיר לִזְכּוֹת בְּשֶׁלּוֹ בְּטֶרֶם יַפְסִיד וְנִשְׁכָּר וְנִשְׁכָּרוּתוֹ: **וְאֵלּוּ הֵן נִכְסֵי שְׁבוּיִין.** דְּאָמַר אין מוֹציאין אוֹתָם מִיָּדוֹ: **שֶׁהַנְּטוּשִׁים כִּשְׁבוּיִין.** וְאין מוֹציאין מִיָּדוֹ: **נִכְסֵי נְטוּשִׁין.** שֶׁהַנְּכָסִים נְטוּשִׁין: **נִכְסֵי רְטוּשִׁין.** שֶׁהַנְּכָסִים רְטוּשִׁים וּלְקָמָן מְפָרֵשׁ לֵהוּ רְטוּשִׁין מִשֶּׁמַע שֶׁעָזְבוּם בְּעָלִים וְהָלְכוּ לָהֶם דַּיְינִין דְּהָיָה לוֹ לְצוּוֹת הוֹרִידוּ יוֹרְשֵׁי לְנִכְסֵי וְלֹא עָזָה ש"מ לא נִיחָא לֵיהּ וּנְטוּשִׁים שֶׁנִּטְשׁוּם בְּעָלֵיהֶם בְּעוֹל כֶּרֶחָן כִּגּוֹן שֶׁנִּשְׁבוּ וְהַיְינוּ תְּנָאֵי דְּרַבָּן שִׁמְעוֹן סָבַר מוֹרִידִין וְרַבָּנָן סְבְרֵי אין מוֹרִידִין:

אָמַר רַבִּי יוֹסָה: בְּכָל אֲתַר רַבִּי לְעָזָר סְמִיךְ לְרַבִּי חִיָּה רוּבָּה, תְּנֵי רַבִּי חִיָּה ׳כֵּיצַד מַתִּירִין רְשׁוּת הָרַבִּים? רַבִּי יוּדָה אוֹמֵר: לֶחִי מִיכָּן וְלֶחִי מִיכָּן וְקוֹרָה מִיכָּן וְקוֹרָה מִיכָּן; וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֶחִי וְקוֹרָה מִיכָּן, וְיַעֲשֶׂה צוּרַת הַפֶּתַח מִיכָּן׳, וְכָא אָמַר הָכִין?

כָּאן בְּעֶשֶׂר וְכָאן בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה.

[דף ט"ז ע"ב] מִילֵּיהוֹן דְּרַבָּנָן פְּלִיגִין. רַבִּי אַחָא אָמַר: רַב הוֹשַׁעְיָה שָׁאַל לְאַבָּא: כַּמָּה תְּהֵא פִּרְצַת הַמָּבוֹי עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוּדָה? וְהוּא אָמַר לֵיהּ: מִשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה. וְכָא אָמַר הָכִין!

דְּרַבָּנָן דְּקֵיסָרִין אָמְרִין: תַּמָּן עוֹמֵד רַבָּה עַל הַפָּרוּץ, בְּרַם הָכָא פָּרוּץ רַבָּה עַל הָעוֹמֵד.

מַה בֵּין בּוֹר הָרַבִּים וּמַה בֵּין בּוֹר הַיָּחִיד? בּוֹר הָרַבִּים יֵשׁ לוֹ קוֹל, בּוֹר הַיָּחִיד אֵין לוֹ קוֹל.

מֵעַתָּה אֲפִלּוּ לְבְאֵרוֹ? אֶלָּא בּוֹר הָרַבִּים מֵימָיו מְצוּיִין לְכְלוֹת, בּוֹר הַיָּחִיד אֵין מֵימָיו מְצוּיִין לְכְלוֹת.

רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא, עַמְרָם, רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: הֲלָכָה כְּרַבִּי יוּדָה בֶּן בָּבָא. אָמַר רַבִּי יוּדָה אָבוֹי דְּרַבִּי מַתַּנְיָה: מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵּן: ׳עוֹשִׂין פַּסִּין לְבֵירָיוֹת׳ וְלֹא לְבוֹרוֹת.

וְהָא תְּנַן ׳אֲבָל לְבוֹר הַיָּחִיד עוֹשִׂין לוֹ מְחִצָּה גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים; דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא׳, אֶלָּא כָּאן אֲנַן קַיָּמִין לְבוֹר הָרַבִּים. וְדִכְוָותַהּ, עוֹשִׂין פַּסִּין לְבֵירָיוֹת וּלְבוֹר הָרַבִּים:

הֲלָכָה ה׳ מַתְנִי׳ – וְעוֹד אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בָּבָא, הַגִּנָּה וְהַקַּרְפֵּף שֶׁהֵן שִׁבְעִים אַמָּה וְשִׁירַיִם עַל שִׁבְעִים אַמָּה וְשִׁירַיִם, מַקֶּפֶת גָּדֵר גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים, מְטַלְטְלִין בְּתוֹכָהּ, וּבִלְבַד שֶׁיְּהֵא בָהּ שׁוֹמִירָה אוֹ בֵית דִּירָה, אוֹ שֶׁתְּהֵא סְמוּכָה לָעִיר:

גְּמָרָא – רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן בְּשֵׁם רַבִּי יוֹנָתָן: מֵחֲצַר הַמִּשְׁכָּן לָמְדוּ – **"אֹרֶךְ הֶחָצֵר מֵאָה בָאַמָּה וְרֹחַב חֲמִשִּׁים בַּחֲמִשִּׁים"** (שְׁמוֹת כז, יח). וְחַמִּשִּׁין זִימְנִין מִן מֵאָה – הָא חָמֵשׁ אַלְפִּין. שׁוֹבְעִין מִן שׁוֹבְעִין – הָא חַמְשָׁא אַלְפִּין פְּרָא מֵאָה. וּתְנִינַן שִׁבְעִים וְשִׁירַיִים. וְתָנֵי שְׁמוּאֵל, ׳שִׁבְעִים אַמָּה וּשְׁנֵי

[דף י"ז ע"א]

שְׁלִישֵׁי אַמָּה׳ שָׁנוּ, שׁוֹבְעִין זִימְנִין מִן תְּרֵין תַּלְתּוּתִין, וְשִׁבְעִין זִמְנִין מִן תְּרֵין תַּלְתּוּתִין, דְּעָבְדִין מֵאָה וְאַרְבָּעִים תַּלְתּוּתִין, מֵאָה וְאַרְבָּעִים תַּלְתּוּתִין שֶׁהֵן תִּשְׁעִים וְשָׁלֹשׁ אַמָּה וּשְׁלִישׁ, צֵא מֵהֶן אַרְבָּעָה תִּשׁוּעִין לְאַרְבַּע רוּחוֹת.

נִשְׁתַּיֵּיר שָׁם תִּשְׁעָה עָשָׂר תַּלְתּוּלִין חָסֵר תִּשּׁוּעַ. כַּהֲדָא דְתָנֵי: יֵשׁ כָּאן דָּבָר קַל, וְלֹא יָכְלוּ חֲכָמִים לַעֲמֹד עָלָיו.

קַרְפֵּף שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מִידַּת סָאתַיִם – אֵינוֹ מֵתָר לְטַלְטֵל בּוֹ אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת. הָיוּ שְׁנַיִם, בָּזֶה בֵּית סְאָה וּבָזֶה בֵּית סְאָה חָסֵר אַרְבַּע אַמּוֹת, רַבִּי זְעֵירָה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: מְטַלְטְלִין בְּשֵׁנִי תַּשְׁלוּמִין לְרִאשׁוֹן. רַבִּי לָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: אֵין מְטַלְטְלִין בְּשֵׁנִי תַּשְׁלוּמִין לְרִאשׁוֹן.

אָמַר רַבִּי זְעֵירָא: מוֹדֶה רַבִּי לָא, שֶׁאִם הָיוּ שְׁלֹשָׁה, בָּזֶה בֵּית סְאָה וּבָזֶה בֵּית סְאָה, וּבָזֶה בֵּית סְאָה, מוֹדִין שֶׁמְּטַלְטְלִין בְּשֵׁנִי תַּשְׁלוּמִין לְרִאשׁוֹן.

קַרְפֵּף שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עַד בֵּית סָאתַיִם, אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ: הוֹאִיל וְהוּא רָאוּי לַתִּיר עַל יְדֵי שַׁיָּירָה, וְזָרַק מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לְתוֹכוֹ – חַיָּב.

רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק בָּעֵי: לִכְשֶׁתִּיירְצוּ, שַׁיָּירָה לֶאֱסֹר – אָסוּר. הָא חַיָּב חַטָּאת אֵין כָּאן.

מֵעַתָּה, מָבוֹי שֶׁקּוֹרָתוֹ לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים, הוֹאִיל וְהוּא כָּשֵׁר עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוּדָה, מִשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה וְזָרַק מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לְתוֹכוֹ – חַיָּב.

מָבוֹי שֶׁנִּפְרַץ יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר, הוֹאִיל וּפִרְצַת הַמָּבוֹי עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוּדָה מִשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, וְזָרַק מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לְתוֹכוֹ – חַיָּב.

חָצֵר שֶׁהִיא פְּתוּחָה לְקַרְפֵּף – מְטַלְטְלִין מִן הֶחָצֵר לְקַרְפֵּף, אֲבָל לֹא מִן הַקַּרְפֵּף לֶחָצֵר.

רַבִּי יוּדָן עַנְתּוּדְרָיָא שָׁאַל: מַהוּ לְטַלְטֵל מִקַּרְפֵּף לְקַרְפֵּף דֶּרֶךְ חָצֵר?:

[דף י"ז ע"ב]

הֲלָכָה ז' מַתְנִי' – רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אֲפִלּוּ אֵין בָּהּ אֶלָּא בּוֹר וְשִׂיחַ וּמְעָרָה, מְטַלְטְלִין בְּתוֹכָהּ.

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, אֲפִלּוּ אֵין בָּהּ אַחַת מִכָּל אֵלּוּ, מְטַלְטְלִין בְּתוֹכָהּ, וּבִלְבַד שֶׁיְּהֵא בָהּ שִׁבְעִים אַמָּה וְשִׁירַיִם עַל שִׁבְעִים אַמָּה וְשִׁירַיִם:

גְּמָרָא – מְחַלְּפָה שִׁיטָתֵיהּ דְּרַבִּי יוּדָה, דְּתָנֵינַן תַּמָּן: אֵי זֶהוּ קַרְפֵּף? כָּל שֶׁהוּא סָמוּךְ לָעִיר; דִּבְרֵי רַבִּי יוּדָה. וְכָא הוּא אָמַר הָכִין?

אָמַר רַבִּי מָנָא: כְּבֵית דִּירָה עָבֵיד לָהּ רַבִּי יוּדָה:

הֲלָכָה ז׳ מַתְנִי׳ – רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אִם הָיָה אָרְכָּהּ יָתֵר עַל רָחְבָּהּ אֲפִלּוּ אַמָּה אַחַת, אֵין מְטַלְטְלִין בְּתוֹכָהּ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, אֲפִלּוּ אָרְכָּהּ פִּי שְׁנַיִם בְּרָחְבָּהּ, מְטַלְטְלִין בְּתוֹכָהּ:

גְּמָרָא – תָּנֵי, רַבִּי לְעָזָר אוֹמֵר: אִם הָיָה אָרְכָּהּ יוֹתֵר עַל רָחְבָּהּ אֲפִילוּ אַמָּה אַחַת – אֵין מְטַלְטְלִין מִתּוֹכָהּ. וְהָדָא פְּלִיגָא עַל דְּרַבִּי יוֹנָתָן. רַבִּי יוֹסָה אוֹמֵר: אֲפִלּוּ אָרְכָּהּ כִּשְׁנַיִם בְּרָחְבָּהּ – מְטַלְטְלִין בְּתוֹכָהּ, הָדָא מְסַיְּעָא לְרַבִּי יוֹנָתָן.

וְהָא תָּנֵי כִּלְאַיִם בְּרוֹבָהּ. רַבִּי יוֹסָה אוֹמֵר: אֲפִילוּ אָרְכָּהּ כִּשְׁנַיִם בְּרָחְבָּהּ:

הֲלָכָה ח׳ מַתְנִי׳ – אָמַר רַבִּי אֶלְעַאי, שָׁמַעְתִּי מֵרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, וַאֲפִלּוּ הִיא כְּבֵית כּוֹר. וְכֵן שָׁמַעְתִּי מִמֶּנּוּ, אַנְשֵׁי חָצֵר שֶׁשָּׁכַח אֶחָד מֵהֶן וְלֹא עֵרֵב, בֵּיתוֹ אָסוּר מִלְּהַכְנִיס וּמִלְּהוֹצִיא לוֹ, אֲבָל לָהֶם מֻתָּר.

וְכֵן שָׁמַעְתִּי מִמֶּנּוּ, שֶׁיּוֹצְאִין בְּעַקְרְבָנִין בַּפֶּסַח. וְחִזַּרְתִּי עַל כָּל תַּלְמִידָיו וּבִקַּשְׁתִּי לִי חָבֵר, וְלֹא מָצָאתִי:

גְּמָרָא – רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי אֶלְעָזָר: בְּמַחֲלֹקֶת.

סָאתַיִם מִבֵּית כּוֹר הִיא מַתְנִיתָא:

וְכֵן שָׁמַעְתִּי מִמֶּנּוּ אַנְשֵׁי חָצֵר שֶׁשָּׁכַח אֶחָד מֵהֶן וְלֹא עֵרֵב בֵּיתוֹ אָסוּר: תַּמָּן רַבָּנָן, בְּרַם הָכָא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר.

רַבָּנָן אָמְרִי: אָדָם מְבַטֵּל רְשׁוּת בֵּיתוֹ, וְאֵין אָדָם מְבַטֵּל רְשׁוּת חֲצֵרוֹ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: כְּשֵׁם שֶׁאָדָם מְבַטֵּל רְשׁוּת בֵּיתוֹ.

כָּךְ מְבַטֵּל רְשׁוּת חֲצֵרוֹ. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, יֵעָשֶׂה כְּאַכְסַנַאי – וְיֵהֵא מֻתָּר? רַבִּי חִיָּה בַּר אַדָּא בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: קְנָם קְנָסוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר.

[דף י״ח ע״א]

רַבִּי שַׁמַּי בָּעֵי: דָּבָר מִדִּבְרֵיהֶן קוֹנְסִין לוֹ בְּשׁוֹגֵג כְּרַבִּי לִיעֶזֶר?

רַבִּי בָּא בְּרֵיהּ דְּרַב פַּפִּי בָּעֵי: אָמַר – "הֲרֵינִי מְבַטֵּל רְשׁוּת בֵּיתִי" אוּף רַבָּנָן מוֹדֵי?

אָמַר – "הֲרֵינִי מְבַטֵּל רְשׁוּת חֲצֵרִי" אוּף רַב לִיעֶזֶר מוֹדֶה?: וְכֵן שָׁמַעְתִּי מִמֶּנּוּ שֶׁיּוֹצְאִין בְּעַרְקַבְנִין בְּפֶסַח. הֲוִינָן סָבְרִין מֵימַר בְּעַרְקַבְנִין. אַשְׁכַּח תָּנֵי עַל כּוּלָּהֶן:

הֲדָרָה עֲלָן עוֹשִׂין פַּסִּין

פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

הֲלָכָה א׳ מַתְנִי׳ – בַּכֹּל מְעָרְבִין וּמִשְׁתַּתְּפִים, חוּץ מִן הַמַּיִם וּמִן הַמֶּלַח. וְהַכֹּל נִקָּח בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר, חוּץ מִן הַמַּיִם וּמִן הַמֶּלַח. הַנּוֹדֵר מִן הַמָּזוֹן, מֻתָּר בַּמַּיִם וּבַמֶּלַח.

מְעָרְבִין לַנָּזִיר בַּיַּיִן וּלְיִשְׂרָאֵל בַּתְּרוּמָה. סוּמְכוּס אוֹמֵר, אַף בַּחֵלִּין. וְלַכֹּהֵן בְּבֵית הַפְּרָס.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אֲפִלּוּ בֵּין הַקְּבָרוֹת, מִפְּנֵי שֶׁיָּכוֹל לֵילֵךְ לָחוּץ וְלוֹכַל:

גְּמָרָא – אָמַר רַבִּי אַחָא: דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הִיא,

[דף י״ח ע״ב]

דְּתָנֵינַן תַּמָּן: ׳בַּכֹּל מְעָרְבִין וּמִשְׁתַּתְּפִין חוּץ מִן הַמַּיִם וּמִן הַמֶּלַח; דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר׳.

אָמַר רַבִּי יוֹסָה: דִּבְרֵי הַכֹּל הִיא! ״מְעָרְבִין״ – בַּחֲצֵרוֹת. ״וּמִשְׁתַּתְּפִין״ – בֵּין בַּחֲצֵרוֹת בֵּין בַּתְּחוּמִין.

מַתְנִיתָא דְּרַבִּי מֵאִיר, דְּתָנֵי: ׳כָּל דָּבָר שֶׁהוּא נֶאֱכָל חַי כְּמוֹת שֶׁהוּא – מְעָרְבִין בּוֹ, עִם הַפַּת – אֵין מְעָרְבִין בּוֹ׳; הַשּׁוּם וְהַבְּצָלִים עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי מֵאִיר – אֵין מְעָרְבִין בָּהֶן, דְּתָנֵי, אָמַר רַבִּי יוּדָה: מַעֲשֶׂה שֶׁשָּׁבַת רַבִּי מֵאִיר בְּאַרְדַּקְסַס, וּבָא אֶחָד וְאָמַר: עֲרַבְתִּי עַל יְדֵי בְּצָלִים, וְהוֹשִׁיבוֹ רַבִּי מֵאִיר בְּאַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁלּוֹ. אַף עַל גַּב דְּרַבִּי מֵאִיר אָמַר: ׳בַּכֹּל מְעָרְבִין וּמִשְׁתַּתְּפִין חוּץ מִן הַמַּיִם וּמִן הַמֶּלַח׳ וּבִלְבַד דָּבָר שֶׁהוּא נֶאֱכָל חַי כְּמוֹת שֶׁהוּא,

הַלּוּף וְהַקּוּלְקָס, עַל דַּעְתּוּן דְּרַבָּנָן – אֵין מְעָרְבִין בָּהֶן.

תְּנֵינַן, תְּרֵין כְּלָלִין וְלֹא דָּמְיָין חַד לְחַד – בַּכֹּל מְעָרְבִין וּמִשְׁתַּתְּפִין חוּץ מִן הַמַּיִם וּמִן הַמֶּלַח – וּבִלְבַד דָּבָר שֶׁהוּא נֶאֱכָל חַי כְּמוֹת שֶׁהוּא. וְהַכֹּל נִקָּח בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר חוּץ מִן הַמַּיִם וּמִן הַמֶּלַח – בֵּין בְּדָבָר שֶׁהוּא נֶאֱכָל חַי כְּמוֹת שֶׁהוּא בֵּין בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ נֶאֱכָל חַי כְּמוֹת שֶׁהוּא.

בַּכֹּל מְעָרְבִין וּמִשְׁתַּתְּפִין חוּץ מִן הַמַּיִם וּמִן הַמֶּלַח בֵּין בְּרַבִּי עֲקִיבָה בֵּין בְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל, וְהַכֹּל נִקָּח בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר חוּץ מִן הַמַּיִם וּמִן הַמֶּלַח כְּרַבִּי עֲקִיבָה, בְּרַם כְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל. תָּנֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: **וְנָתַתָּה הַכֶּסֶף בְּכֹל אֲשֶׁר תְּאַוֶּה נַפְשֶׁךָ** (דברים יד, כו) – הֲרֵי זֶה כְּלָל בַּבָּקָר וּבַצֹּאן בַּיַּיִן וּבַשֵּׁכָר – הֲרֵי זֶה פְּרָט. וּבְכָל אֲשֶׁר תִּשְׁאָלְךָ נַפְשֶׁךָ – הֲרֵי זֶה כְּלָל אַחַר כְּלָל, וּפְרָט וּכְלָל, אִי אַתָּה דָּן אֶלָּא כְּעֵין הַפְּרָט, לוֹמַר,

מַה הַפְּרָט מְפֹרָשׁ דָּבָר שֶׁהוּא וְלָד וְלָדוֹת הָאָרֶץ אַף אֵין לִי אֶלָּא דָּבָר שֶׁהוּא וְלָד וְלָדוֹת הָאָרֶץ. רַבִּי עֲקִיבָה מְפָרֵשׁ, מַה הַפְּרָט מְפֹרָשׁ שֶׁהוּא פְּרִי, וּוְלַד פְּרִי, וּמַכְשִׁירֵי פְּרִי, אַף אֵין לִי אֶלָּא דָּבָר שֶׁהוּא פְּרִי וּוְלַד פְּרִי, וּמַכְשִׁירֵי פְּרִי.

מַה נָּפַק מִבֵּינֵיהֶן? דָּגִים וַחֲגָבִים כְּמֵהִין וּפִטְרִיּוֹת. כְּרַבִּי עֲקִיבָה נִלְקָחִין בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר, כְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל אֵינָן נִלְקָחִין.

בַּכֹּל מְעָרְבִין וּמִשְׁתַּתְּפִין חוּץ מִן הַמַּיִם וּמִן הַמֶּלַח. אָמַר רַבִּי יֵסָא: לְפִי שֶׁאֵין הַגּוּף נִזּוֹן מֵהֶן. אָמַר רַבִּי לֵוִי: שֶׁהֵן מִין קְלָלָה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר:

[דף י"ט ע"א]

עָשָׂאן מֵי מֶלַח – נִלְקָחִין בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר. רַבִּי אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי מְיָישָׁא: וְהוּא שֶׁנָּתַן לְתוֹכָהּ שֶׁמֶן.

רַבִּי יוֹסֵי בְּעֵי: מֵעַתָּה, לֹא יְעָרֵב אֶלָּא לְפִי חֶשְׁבּוֹן שֶׁבָּהֶן. תַּמָּן תָּנִינָן, חֲצִי לוֹג יַיִן. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: רְבִיעִית. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: וְכֵן לְעֵרוּב.

אָמַר רַבִּי חִינָנָא: הֲדָא דְתִימַר בְּיַיִן, אֲבָל בְּשֶׁמֶן – מְעָרְבִין מִזּוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת.

תָּנֵי, מְעָרְבִין בְּחֹמֶץ מִזּוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת. תָּנֵי, מְעָרְבִין בְּשֶׁמֶן מִזּוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת. רַבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק: כְּדֵי לְטַבֵּל יֶרֶק הַנֶּאֱגָד מִזּוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת.

רַבִּי יִצְחָק עֲטוּשָׁיָא אָמַר קוֹמֵי רַבִּי זְעֵירָא מִשּׁוּם דְּבֵית רַבִּי יַנַּאי: אֲפוּגִים חַיִּים – מְעָרְבִין בָּהֶן. לְמִי נִצְרְכָה? לְרַבִּי מֵאִיר, שֶׁלֹּא תֹאמַר הוֹאִיל וְהֵן מַסְרִיחִין אֶת הַפֶּה אֵין מְעָרְבִין בָּהֶן.

דָּג מָלִיחַ – מְעָרְבִין בּוֹ. בָּשָׂר מָלִיחַ – מְעָרְבִין בּוֹ. בָּשָׂר חַי – מְעָרְבִין בּוֹ, דְּתָנֵינַן: הַבַּבְלִיִּים אוֹכְלִין אוֹתוֹ כְּשֶׁהוּא חַי מִפְּנֵי שֶׁדַּעְתָּן יָפָה.

רַבִּי יוּדָן בְּעֵי, הֲדָא כַּלְבּוּדָא, הוֹאִיל וְאִילֵּין כּוּתָאֵי אָכְלִין מִינָהּ חַיָּיא – מְעָרְבִין בָּהּ.

שְׁמוּאֵל בַּר שִׁילַת בְּשֵׁם רַב: פַּעְפּוּעִין וְגַדְגְּדָנִיּוֹת וְחַלּוּגְלוּגוֹת – מְעָרְבִין בָּהֶן. בָּעוֹן קוֹמוֹי: אִילֵּין אִינּוּן? אָמַר לוֹן: קָקוּלֵי וְחִנְדְּקוּקֵי וּפַרְפְּחִינְיָה:

הַנּוֹדֵר מִן הַמָּזוֹן מֵתָר בַּמַּיִם וָמֶלַח. תַּמָּן תְּנִינַן: הַנּוֹדֵר מִן הַמְּבַשָּׁל מֵתָר בְּצָלִי וּבְשָׁלוּק. מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵּן, שֶׁהַשָּׁלוּק קָרוּי מְבֻשָּׁל, דְּתָנֵינַן: הָיָה מְבַשֵּׁל אֶת הַשְּׁלָמִים אוֹ שׁוֹלְקָן. וּקְרָיָיא אָמַר שֶׁהַצָּלוּי קָרוּי מְבֻשָּׁל, שֶׁנֶּאֱמַר (דִּבְרֵי הַיָּמִים–ב' לה, יג): **"וַיְבַשְּׁלוּ אֶת הַפֶּסַח בָּאֵשׁ"**; אֵין תֵּימַר

[דף י"ט ע"ב]

שֶׁלֹּא כַּהֲלָכָה. רַבִּי יוֹנָה בּוֹצְרָיֶיה אָמַר: "כַּמִּשְׁפָּט". מַתְנִיתָא שֶׁהַשָּׁלוּק קָרוּי מְבֻשָּׁל וּקְרָיֶיא אָמַר שֶׁהַצָּלוּי קָרוּי מְבֻשָּׁל, וּתְנִינַן הַנּוֹדֵר מִן הַמְּבֻשָּׁל מֻתָּר בְּצָלִי וּבְשָׁלוּק!

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הִלְכוּ בַּנְּדָרִים אַחַר לְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם. אָמַר רַבִּי יֹאשִׁיָּה: הִלְכוּ בַּנְּדָרִים אַחַר לְשׁוֹן תּוֹרָה.

מַה נָּפַק בֵּינֵיהוֹן? אָמַר – 'קוֹנָם יַיִן שֶׁאֲנִי טוֹעֵם בֶּחָג'; עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן – אָסוּר בְּיוֹם טוֹב הָאַחֲרוֹן. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יֹאשִׁיָּה – מֻתָּר.

אוּף רַבִּי יֹאשִׁיָּה מוֹדֶה שֶׁהוּא אָסוּר, לֹא אָמַר רַבִּי יֹאשִׁיָּה אֶלָּא לְחוּמְרָן.

אָמַר רַבִּי חִיָּה בַּר בָּא: רַבִּי יוֹחָנָן אָכַל אֲלִיטִין, וְאָמַר – לֹא טְעָמִית מִידֵי בְּהַהוּא יוֹמָא. וּתְנִינַן: הַנּוֹדֵר מִן הַמָּזוֹן מֻתָּר בַּמַּיִם וְמֶלַח! פְּתַר לָהּ כְּרַבִּי יֹאשִׁיָּה, דְּרַבִּי יֹאשִׁיָּה אָמַר הִלְכוּ בַּנְּדָרִים אַחַר לְשׁוֹן תּוֹרָה.

וּמִנַּיִן שֶׁכָּל הַדְּבָרִים קְרוּיִין מָזוֹן? רַבִּי אַחָא בֵּי רַבִּי עִלָּא אָמַר: **"וְעָשֹׂר אֶתְּנֹת נִשְׁאֹת בֹּר וָלֶחֶם וּמָזוֹן"** (בְּרֵאשִׁית מה, כג) מַה תַּלְמוּד לוֹמַר "מָזוֹן"? אֶלָּא מִיכַּן שֶׁכָּל הַדְּבָרִים קְרוּיִין "מָזוֹן".

נָדַר מִן הַכִּכָּר – מְעָרְבִין בּוֹ. הִקְדִּישוֹ – אֵין מְעָרְבִין בּוֹ. 'נָדַר מִן הַכִּכָּר מְעָרְבִין בּוֹ' – שֶׁכֵּן רָאוּי לְאוֹכְלוֹ. 'הִקְדִּישוֹ אֵין מְעָרְבִין בּוֹ' – שֶׁלֹּא הוּא וְלֹא אַחֵר רְאוּיִין לְאוֹכְלוֹ. רַבִּי אַחָא בָּעֵי: וְאֵין אָדָם נִשְׁאַל עַל הֶקְדֵּשׁוֹ?

רַבִּי אַחָא אָמַר: רַבִּי מְיֵישָׁא בָּעֵי תַּמָּן, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: חִיָּה בְּרִיהּ דְּרַב אָמַר עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁעֲשָׂאָהּ לֶחִי לַמָּבוֹי – מַתֶּרֶת אֶת הַמָּבוֹי, וְהָכָא אַתְּ אָמַר הָכִין? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: תַּמָּן מִכָּל מָקוֹם נִסְתַּם הַמָּבוֹי, וְהָכָא מַה אִית לָךְ?

מְעָרְבִין לַנָּזִיר בְּיַיִן – שֶׁכֵּן אַחֵר רָאוּי לִשְׁתּוֹתוֹ. וּלְיִשְׂרָאֵל בִּתְרוּמָה – שֶׁכֵּן כֹּהֵן רָאוּי לְאוֹכְלָהּ.

וּלְכֹהֵן בְּבֵית הַפְּרָס – מַתְנִיתָא דְּבֵית שַׁמַּאי, דְּבֵית שַׁמַּאי אָמְרִין: אֵין מְעָרְבִין לְאָדָם אֶלָּא אִם כֵּן הָיוּ כְּלֵי תַּשְׁמִישׁוֹ שָׁם.

סוּמְכוּס בְּבֵית שַׁמַּאי, דְּתָנֵינַן: סוּמְכוּס אוֹמֵר: אַף בְּחֵלִין לְכֹהֵן בְּבֵית הַפְּרָס.

מֵעַתָּה, אַפִּלּוּ בֵּית הַקְּבָרוֹת?! רָאוּי הוּא לַעֲבוֹר עַל הַשְּׁבוּת. וְלוֹכַל – שֶׁכֵּן הוּא רָאוּי לִכָּנֵס בְּשִׂדָּה תֵּבָה וּמִגְדָּל, וְלַעֲשׂוֹת לוֹ

[דף כ׳ ע״א]

חוֹר פָּחוֹת מִטֶּפַח וְלִתְחֹב בְּכוּשׁ וּבְקֵיסָם וְלֶאֱכֹל.

הֲלָכָה ב׳ מַתְנִי׳ – מְעָרְבִין בַּדְּמַאי, וּבְמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁנִּטְּלָה תְרוּמָתוֹ, וּבְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֶקְדֵּשׁ שֶׁנִּפְדּוּ, וְהַכֹּהֲנִים בַּחַלָּה וּבַתְּרוּמָה.

אֲבָל לֹא בַטֶּבֶל, וְלֹא בְּמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁלֹּא נִטְּלָה תְרוּמָתוֹ, וְלֹא בְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֶקְדֵּשׁ שֶׁלֹּא נִפְדּוּ.

הַשּׁוֹלֵחַ אֶת עֵרוּבוֹ בְּיַד חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן, אוֹ בְּיַד מִי שֶׁאֵינוֹ מוֹדֶה בָּעֵרוּב, אֵינוֹ עֵרוּב. וְאִם אָמַר לְאֶחָד לְקַבְּלוֹ מִמֶּנּוּ, הֲרֵי זֶה עֵרוּב:

גְּמָרָא – רַבִּי יַעֲקֹב דְּרוֹמְיָא בָּעֵי: מַתְנִיתִין דְּלֹא כְּבֵית שַׁמַּאי, דְּתָנֵינַן: ׳וְשֶׁל דְּמַאי, בֵּית שַׁמַּאי פּוֹסְלִין, וּבֵית הִלֵּל מַכְשִׁירִין,

וְשֶׁל מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בִּירוּשָׁלַם – לֹא יִטּוֹל, וְאִם נָטַל – כָּשֵׁר.

רַב שֵׁשֶׁת בְּשֵׁם רַבִּי חִיָּה רַבָּה: טֶבֶל שֶׁיֵּשׁ עָלָיו תְּנַיי – מֻתָּר לְטַלְטְלוֹ. כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה? נוֹתֵן עֵינָיו בְּמִקְצָתוֹ וְאוֹכֵל אֶת הַשְּׁאָר.

וְתָנֵי, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִין: אֵין מְעָרְבִין בְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי בִּירוּשָׁלַם. אָמַר יִרְמְיָה: הֲדָא דְּאַתְּ אָמַר בְּעֵירוּבֵי חֲצֵרוֹת, אֲבָל בְּעֵרוּבֵי תְּחוּמִין, תָּנֵי,

[דף כ׳ ע״ב]

שֶׁנָּתַן עֵרוּבוֹ בִּירוּשָׁלַם שֶׁהוּא יָכוֹל לַעֲלוֹת וּלְאוֹכְלוֹ שָׁם.

שְׁמוּאֵל אָמַר: כְּבֶן תֵּשַׁע כְּבֶן עֶשֶׂר – עֵרוּבוֹ עֵרוּב. אָמַר רַבִּי יוֹסָה: הֲדָא דְּתֵימַר בְּעֵירוּבֵי תְּחוּמִין, אֲבָל בְּעֵירוּבֵי חֲצֵרוֹת אֲפִילּוּ קָטָן.

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: מִפְּנֵי מַה מְעָרְבִין בַּחֲצֵרוֹת? מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם. מַעֲשֶׂה בְּאִשָּׁה אַחַת שֶׁהָיְתָה דְבוּבָה לַחֲבֵרְתָּהּ, וְשָׁלְחָה עֵרוּבָהּ גַּבֵּי בְּרָהּ. נְסָתֵיהּ וְנָפְפְתֵיהּ וְנָשַׁקְתֵיהּ, אָתָא וְאָמַר קוֹמֵי אִימֵּהּ, אָמְרָה: הָכִין הַוּוֹת רַחֲמָה לִי? וְלֹא הֲוֵינָא יָדְעָה! מִתּוֹךְ כָּךְ עָשׂוּ שָׁלוֹם, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב: **״דְּרָכֶיהָ דַּרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם״:** (משלי ג׳ יז)

הַשּׁוֹלֵחַ אֶת עֵרוּבוֹ בְּיַד חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן כו׳. אָמַר רַבִּי לְעָזָר: וְצָרִיךְ לַעֲמֹד עִמּוֹ. תַּמָּן.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵה בְּשֵׁם רַב שֵׁשֶׁת, רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר יוֹסֵי בְּשֵׁם רַבִּי אָבוּן: בְּאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ – ״הֲרֵי אֲנִי מְעַשֵּׁר עַל יָדְךָ שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לַעֲמוֹד עִמּוֹ״, וְהָכָא אַתְּ אָמַר הָכִין? אָמַר רַבִּי חִיָּה בַּר אַדָּא: כָּאן בְּגָדוֹל וְכָאן בְּקָטָן.

רַבִּי אַחָא בְּשֵׁם רַב חִינָנָא: וַאֲפִילוּ תֵּימַר כָּאן וְכָאן בְּגָדוֹל, וְכָאן בְּקָטָן, תַּמָּן, בְּאוֹמֵר לוֹ – ״הֲרֵי אֲנִי מְעַשֵּׁר עַל יָדְךָ״, שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לַעֲמוֹד עִמּוֹ, בְּרַם הָכָא, בְּאוֹמֵר לוֹ – ״עָרֵב עַל יָדִי״.

הֲדָא יַלְפָּא מִן הַהִיא וְהַהִיא יַלְפָּא מִן הֲדָא, הֲדָא יַלְפָּא מִן הַהִיא, שֶׁאִם אָמַר לוֹ – ״אֲנִי מְעַשֵּׁר עַל יָדְךָ״, שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לַעֲמוֹד עִמּוֹ. וְהַהִיא יַלְפָּא מִן הֲדָא, שֶׁאִם אָמַר לוֹ – ״עָרֵב עַל יָדִי״, שֶׁהוּא צָרִיךְ לַעֲמוֹד עִמּוֹ.

הֲלָכָה ג׳ מַתְנִי׳ – נִתְּנוּ בָאִילָן, לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, אֵינוֹ עֵירוּב. לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, הֲרֵי זֶה עֵירוּב.

[דף כ״א ע״א]

נִתְּנוּ בַבּוֹר, אֲפִילוּ עָמוֹק מֵאָה אַמָּה, הֲרֵי זֶה עֵירוּב.

נִתְּנוּ בְּרֹאשׁ הַקָּנֶה אוֹ בְּרֹאשׁ הַקַּנְדָּם בִּזְמַן שֶׁהוּא תָלוּשׁ וְנָעוּץ. אֲפִילוּ גָּבוֹהַּ מֵאָה אַמָּה, הֲרֵי זֶה עֵרוּב.

נִתְּנוּ בַּמִּגְדָּל וְאָבַד הַמַּפְתֵּחַ, הֲרֵי זֶה עֵרוּב.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אִם אֵינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁהַמַּפְתֵּחַ בִּמְקוֹמוֹ, אֵינוֹ עֵרוּב:

גְּמָרָא – ״הֲרֵי זֶה עֵרוּב״ – וְאָסוּר לְטַלְטְלוֹ, לְמַטָּה מִשְּׁלֹשָׁה – מֻתָּר.

וְקַשְׁיָא, אִם עֵרוּבוֹ עֵרוּב – יְהֵא מֻתָּר לְטַלְטְלוֹ! אִם אָסוּר לְטַלְטְלוֹ – לֹא יְהֵא עֵרוּבוֹ עֵרוּב!

רָאוּי הוּא לַעֲבוֹר עַל הַשְּׁבוּת וְלֶאֱכֹל.

מֵעַתָּה, אֲפִילוּ לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה!

רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: תִּפְתֵּר שֶׁהָיְתָה כִּירָתוֹ אַרְבָּעָה.

אָמַר רַבִּי מָנָא: וְהוּא שֶׁתְּהֵא רְשׁוּת הָרַבִּים מַקֶּפְתּוֹ מִכָּל צַד, בְּאוֹמֵר שְׁבִיתָתִי תַּחְתָּיו.

[דף כ״א ע״ב]

תָּנֵי, נִתְּנוּ בְּכַלְכָּלָה וּתְלָאוּ בָּאִילָן, לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים – אֵינוֹ עֵרוּב. לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים – עֵרוּבוֹ עֵרוּב, וְאָסוּר לְטַלְטְלוֹ, לְמַטָּה מִשְּׁלֹשָׁה – מֻתָּר.

וְקַשְׁיָא, אִם עֵרוּבוֹ עֵרוּב – יְהֵא מֻתָּר לְטַלְטְלוֹ! אִם אָסוּר לְטַלְטְלוֹ – לֹא יְהֵא עֵרוּבוֹ עֵרוּב! רַבִּי אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי חִינְנָא: רָאוּי הוּא לְהוֹפְכָהּ וּלְבַטֵּל רְשׁוּת הַיָּחִיד שֶׁבָּהּ. אָמַר רַבִּי יוֹסָה: הֲדָא אָמְרָה, סַפְסָל שֶׁהוּא נוֹתֵן בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה וְרָחָב אַרְבָּעָה, מִכֵּיוָן שֶׁהוּא רָאוּי לְהוֹפְכוֹ וּלְבַטֵּל רְשׁוּת הַיָּחִיד שֶׁבּוֹ,

הֲדָא אָמְרָה שֶׁעֵרוּבוֹ עֵרוּב, וּמֻתָּר לְטַלְטְלוֹ. תַּמָּן תָּנִינָן, שְׁתַּיִם בִּידֵי אָדָם וְאַחַת בָּאִילָן, אוֹ שְׁתַּיִם בָּאִילָן וְאַחַת בִּידֵי אָדָם – כְּשֵׁרָה, וְאֵין עוֹלִין לָהּ בְּיוֹם טוֹב. וְהָכָא אַתְּ אָמַר ״עֵרוּבוֹ עֵרוּב, וּמֻתָּר לְטַלְטְלוֹ״?

אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: כָּאן לְמַעְלָן וְכָאן מִן הַצַּד.

הֲדָא יַלְפָּא מִן הַהִיא, וְהַהִיא יַלְפָּא מִן הֲדָא. הֲדָא יַלְפָּא מִן הַהִיא – שֶׁאִם הָיוּ שְׁתֵּי יְתֵדוֹת יוֹצְאוֹת, וְסִכֵּךְ עַל גַּבֵּיהֶן, שֶׁהִיא כְּשֵׁרָה, וְעוֹלִין לָהּ בְּיוֹם טוֹב. וְהַהִיא יַלְפָּא מִן הֲדָא, שֶׁאִם הָיָה נָתוּן בְּאִבּוֹ שֶׁל אִילָן שֶׁעֵרוּבוֹ עֵרוּב, וְאָסוּר לְטַלְטְלוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹסָה: בֵּין הָכָא בֵּין תַּמָּן מִן הַצַּד הִיא. מַאי כְּדוּן? כַּיי דְּמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי זְעֵירָא: דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר הִיא! דְּתָנֵי, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: מֻתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עַל צְדָדֵי בְּהֵמָה בַּשַּׁבָּת, הִיא צְדָדֵי בְּהֵמָה הִיא צְדָדֵי אִילָן.

[דף כ״ב ע״א]

אֵיךְ אַתְּ רוֹאֶה עָמוּק כְּגָבֹהַּ?

אַבָּא בַּר רַב חוֹנָה אָמַר: בְּאוֹמֵר שְׁבִיתָתִי תַּחְתָּיו:

נְתָנוֹ בְּרֹאשׁ הַקָּנֶה אוֹ בְּרֹאשׁ הַקּוּנְטָס, כָּל זְמַן שֶׁהוּא תָּלוּשׁ וְנָעוּץ, אֲפִילוּ גָּבוֹהַּ מֵאָה אַמָּה – הֲרֵי זֶה עֵרוּב. מִפְּנֵי שֶׁהוּא תָּלוּשׁ וְנָעוּץ, הָא אִם אֵינוֹ תָּלוּשׁ וְנָעוּץ אֵין עֵרוּבוֹ עֵרוּב?

לֵית פְּלִיגָא עַל שְׁמוּאֵל, דְּמַר רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: תִּפְּתֵר, בְּשֶׁהָיְתָה כִּירָתוֹ אַרְבָּעָה.

אָמַר רַבִּי מָנָא: וְהוּא שֶׁתְּהֵא טַבְלָה נְתוּנָה בְּרֹאשׁוֹ.

תָּנֵי, רַבִּי לִיעֶזֶר אוֹמֵר: אִם בַּשָּׂדֶה אָבַד – אֵין עֵרוּבוֹ עֵרוּב. אִם בָּעִיר אָבַד – הֲרֵי זֶה עֵרוּב. אִם בַּשָּׂדֶה אָבַד – אֵין עֵרוּבוֹ עֵרוּב, שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהָבִיאוֹ דֶּרֶךְ שְׁבִיתָה, אִם בָּעִיר אָבַד – הֲרֵי זֶה עֵרוּב, שֶׁהוּא יָכוֹל לְהָבִיאוֹ דֶּרֶךְ פְּטוֹר.

יָאוּת אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מַה טַעֲמָא דְּרַבִּי? אָמַר רַבִּי בָּא בְּרֵיהּ דְּרַב פַּפִּי: דְּרַבִּי מֵאִיר הִיא, דְּרַבִּי מֵאִיר אָמַר: אַף פּוֹחֵת הוּא בַּתְּחִלָּה וְנוֹטֵל.

כְּלוּם אָמַר רַבִּי מֵאִיר לֹא בְּיוֹם טוֹב, דִּילְמָא בַּשַּׁבָּת? וְהָכָא בַּשַּׁבָּת אֲנַן קָיְימִין.

אָמַר רַבִּי אַבְמָרִי: דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב הִיא! דְּתַנִּינַן תַּמָּן, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: קוֹשְׁרִין לִפְנֵי בְּהֵמָה בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא תֵצֵא; הִיא קְשִׁירָה הִיא נְעִילָה,

הֲדָא דְּתִימַר בְּמִגְדַּל שֶׁל אֶבֶן, אֲבָל בְּמִגְדַּל שֶׁל עֵץ – נַעֲשֶׂה כְּשׁוֹבֵר אֶת הֶחָבִית לוֹכַל מִמֶּנָּה גְּרוֹגְרוֹת:

הֲלָכָה ד׳ מַתְנִי׳ – נִתְגַּלְגֵּל חוּץ לַתְּחוּם, וְנָפַל עָלָיו גַּל, אוֹ נִשְׂרַף, אוֹ תְּרוּמָה וְנִטְמֵאת, מִבְּעוֹד יוֹם, אֵינוֹ עֵרוּב.

[דף כ״ב ע״ב]

מִשֶּׁהֶחֱשַׁכָה, הֲרֵי זֶה עֵרוּב.

אִם סָפֵק, רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמְרִים, הֲרֵי זֶה חֲמָר גַּמָּל.

רַבִּי יוֹסֵי (וְרַבִּי שִׁמְעוֹן) אוֹמְרִים, סְפֵק עֵרוּב, כָּשֵׁר. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אַבְטַלְמוֹס הֵעִיד מִשּׁוּם חֲמִשָּׁה זְקֵנִים עַל סְפֵק עֵרוּב שֶׁכָּשֵׁר:

גְּמָרָא – לֹא אָמְרוּ אֶלָּא וְנִטְמֵאת, סָפֵק נִטְמֵאת מִבְּעוֹד יוֹם סָפֵק נִטְמֵאת מִשֶּׁהֶחֱשַׁכָה, אֲבָל אִם הָיְתָה סָפֵק טְהוֹרָה סָפֵק טְמֵאָה – מְעָרְבִין בָּהּ.

רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן בְּשֵׁם רַבִּי יוֹנָתָן: אַחַר חֲזָקוֹת הָלְכוּ.

מְתִיבִין רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יוּדָה לְרַבִּי יוֹסֵי וּלְרַבִּי שִׁמְעוֹן: אִילּוּ נֶאֱכַל מִבְּעוֹד יוֹם, שֶׁמָּא אֵינוֹ אָסוּר? לְעוֹלָם הוּא בְּהֶתֵּרוֹ עַד שֶׁיִּוָּדַע לוֹ שֶׁהוּא אָסוּר.

מְתִיבִין רַב יוֹסָה וְרַבִּי שִׁמְעוֹן לְרַבִּי מֵאִיר וּלְרַבִּי יוּדָה: אִילּוּ נֶאֱכַל מִשֶּׁהֶחֱשַׁכָה, שֶׁמָּא אֵינוֹ מֻתָּר? לְעוֹלָם הוּא בְּאִסּוּרוֹ עַד שֶׁיִּוָּדַע לוֹ שֶׁהוּא מֻתָּר.

מַהוּ לִתֵּן לוֹ אַלְפַּיִם אַמָּה מֵעֵרוּבוֹ לְבֵיתוֹ? רַבִּי בָּא בַּר מַמָּל אָמַר: נוֹתְנִין לוֹ. רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק אָמַר: אֵין נוֹתְנִין לוֹ. רַבִּי שַׁמַּי אָמַר קוֹמֵי רַבִּי יוֹסָה בְּשֵׁם רַבִּי אַחָא: מַה פְּלִיגִין כְּרַבִּי מֵאִיר, בְּרַם כְּרַבִּי יוּדָא – כָּל עַמָּא מוֹדֵיי שֶׁנּוֹתְנִין לוֹ.

[דף כ"ג ע"א]

וְלֹא דָּמֵי חַמָּר וְגַמָּל דְּרַבִּי מֵאִיר לְחַמָּר וְגַמָּל דְּרַבִּי יוּדָה. חַמָּר וְגַמָּל דְּרַבִּי מֵאִיר בְּעֵרוּבוֹ אֵינוֹ, שֶׁלֹּא זָכָה לוֹ עֵרוּבוֹ לַעֲקוֹר אֶת רַגְלָיו מִבְּנֵי עִירוֹ. חַמָּר וְגַמָּל דְּרַבִּי יוּדָה, שֶׁנָּתַן דַּעְתּוֹ לַעֲקוֹר רַגְלָיו מִבְּנֵי עִירוֹ.

תַּמָּן תְּנִינַן, סְפֵקוֹ טָהוֹר – רַבִּי יוֹסֵי מְטַמֵּא. אָמַר רַבִּי יוֹנָה: לֹא טִמֵּא רַבִּי יוֹסָה אֶלָּא מִשּׁוּם הוֹכֵחַ. אָמַר רַבִּי יוֹנָה: וַאֲפִילוּ מְקוֹם אַחֵר – רַבִּי יוֹסֵי מְטַמֵּא.

מְחַלְּפָא שִׁיטָתֵיהּ דְּרַבִּי יוֹסָה דְּרַבִּי יוֹסָה. דְּתָנֵינַן, אָמַר רַבִּי יוֹסָה: הֵעִיד אַבְטוּלֶם בְּשֵׁם חֲמִשָּׁה זְקֵנִים שֶׁסְּפֵק הָעֵרוּב כָּשֵׁר, וְכָא אַתְּ אָמַר הָכִין? תַּמָּן בְּשֵׁם גַּרְמֵיהּ, בְּרַם הָכָא בְּשֵׁם חֲמִשָּׁה זְקֵנִים.

חֲוֹוֹן בָּעֵי מֵימַר: מַאן דְּמַר תַּמָּן טָהוֹר אָמַר הָכָא מֵתָּר, מַאן דְּמַר תַּמָּן טָמֵא אָמַר הָכָא אָסוּר,

וַאֲפִילוּ כְּמַאן דְּמַר תַּמָּן טָמֵא – מוֹדֵי הוּא הָכָא שֶׁהוּא מֵתָּר.

אָמַר רַבִּי חִינְנָא: כְּלוּם אֵינוּן פְּלִיגִין? תַּמָּן לֹא מִדִּבְרֵיהֶן? וְסָפֵק דִּבְרֵיהֶן לְהָקֵל! וְעֵרוּב דְּבַר תּוֹרָה, וּסְפֵק דְּבַר תּוֹרָה לְהַחְמִיר!

וְעֵרוּב דְּבַר תּוֹרָה? רַבִּי יוֹנָתָן אָמַר קוֹמֵי רַבִּי חִיָּה רוּבָּה, בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן, בֵּי רַבִּי יוֹסֵי בֶּן לָקוּנְיָא: לוֹקִין עַל תְּחוּמֵי שַׁבָּת דְּבַר תּוֹרָה. אָמַר לֵיהּ רַבִּי חִיָּה רוּבָּה: וַהֲלֹא אֵין בַּשַּׁבָּת אֶלָּא סְקִילָה וְכָרֵת! אָמַר לֵיהּ: וְהָכְתִיב – "אַל תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא". אָמַר לֵיהּ: מַה כְּתִיב 'לֹא'? – 'אַל' כְּתִיב! אָמַר לֵיהּ: וְהָכְתִיב: "שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו אַל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי". אָמַר לֵיהּ: מַה כְּתִיב 'לֹא'? 'אַל' כְּתִיב! אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בוֹן: אַף עַל פִּי כֵן זֶה עוֹמֵד בִּשְׁמוּעָתוֹ וְזֶה עוֹמֵד בִּשְׁמוּעָתוֹ.

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר סִיסְרַטָא:

[דף כ"ג ע"ב]

עֵרוּב עָשׂוּ אוֹתוֹ כְּסָפֵק חֵרֵשׁ.

רַבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי: עַד כְּדוּן בַּקַּיָּם, וַאֲפִילוּ נִשְׁרַף?

אָמַר רַבִּי יוֹסָה: קַיְּמוּתֵיהּ כַּיי דְּמַר רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: הִגִּיעוּךָ סוֹף תְּחוּמֵי שַׁבָּת שֶׁאֵינָן מְחַוָּרִין מִדְּבַר תּוֹרָה.

רַב מָנָא בָּעֵי: גִּיחָא לְאַלְפַּיִם אַמָּה אֵינוֹ מְחַוָּר, אַרְבַּעַת אֶלָּפִים אַמָּה מְחַוָּר הוּא. רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר כָּרְסַנָא בְּשֵׁם רַבִּי אַחָא: אֵין לְךָ מְחַוָּר מִכֻּלָּם, אֶלָּא תְּחוּם שְׁנֵים עָשָׂר מִיל כְּמַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל:

הֲלָכָה ה׳ מַתְנִי׳ – מַתְנֶה אָדָם עַל עֵרוּבוֹ וְאוֹמֵר, אִם בָּאוּ גוֹיִם מִן הַמִּזְרָח, עֵרוּבִי לַמַּעֲרָב. מִן הַמַּעֲרָב, עֵרוּבִי לַמִּזְרָח. אִם בָּאוּ מִכָּאן וּמִכָּאן, לְמָקוֹם שֶׁאֶרְצָה אֵלֵךְ. לֹא בָאוּ לֹא מִכָּאן וְלֹא מִכָּאן, הֲרֵינִי כִּבְנֵי עִירִי. אִם בָּא חֶכָם מִן הַמִּזְרָח, עֵרוּבִי לַמִּזְרָח. מִן הַמַּעֲרָב, עֵרוּבִי לַמַּעֲרָב. בָּא לְכָאן וּלְכָאן, לִמְקוֹם שֶׁאֶרְצָה אֵלֵךְ. לֹא לְכָאן וְלֹא לְכָאן, הֲרֵינִי כִּבְנֵי עִירִי;

גְּמָרָא – כִּינִי מַתְנִיתָא? עַל עֵרוּבָיו.

אָמַר רַבִּי לְעָזָר: מַאן תַּנָּא ׳אִם בָּאוּ אִם לֹא בָּאוּ׳ – רַבִּי מֵאִיר. הֵיידֵן רַבִּי מֵאִיר? חַבְרַיָּא אָמְרִין: רַבִּי מֵאִיר דְּקִדּוּשִׁין; דְּתָנֵי, הָאוֹמֵר לְאִשָּׁה: ׳הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי עַל מְנָת שֶׁיֵּרְדוּ גְּשָׁמִים׳, יָרְדוּ גְּשָׁמִים – מְקֻדֶּשֶׁת. וְאִם לָאו – אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: בֵּין יָרְדוּ בֵּין לֹא יָרְדוּ – מְקֻדֶּשֶׁת, עַד שֶׁיִּכְפֹּל תְּנָאוֹ. הַכֹּל מוֹדִין שֶׁאִם אָמַר לְאִשָּׁה: הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי לְאַחַר שֶׁיֵּרְדוּ גְּשָׁמִים, יָרְדוּ גְּשָׁמִים – מְקֻדֶּשֶׁת. וְאִם לָאו – אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת. בְּרַם כְּרַבָּנִין, בֵּין שֶׁיָּרְדוּ בֵּין שֶׁלֹּא יָרְדוּ – מְקֻדֶּשֶׁת.

רַבִּי יוֹסָה אָמַר: רַבִּי מֵאִיר דְּעֵרוּבִין, דְּתָנֵינַן: אִם סָפֵק, רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יוּדָה אוֹמֵר: הֲרֵי זֶה חַמָּר גַּמָּל. רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: סְפֵק הָעֵרוּב כָּשֵׁר. אָמַר רַבִּי יוֹסָה: לֹא אָמַר רַבִּי מֵאִיר אֶלָּא לְחוֹמְרִין. אָמַר רַבִּי מָנָא: וְיָאוּת, בְּעֵרוּבוֹ אֵינוֹ, שֶׁלֹּא זָכָה לוֹ עֵרוּבוֹ לַעֲקוֹר אֶת רַגְלָיו מִבְּנֵי עִירוֹ. וְהָכָא, לָרִאשׁוֹן אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת – שֶׁלֹּא יָרְדוּ גְּשָׁמִים,

[דף כ״ד ע״א]

וְלַשֵּׁנִי אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת, שֶׁלֹּא כְּפַל הָרִאשׁוֹן אֶת תְּנָיוֹ.

רַבִּי חַגַּיי בְּעָא קוֹמֵי רַבִּי יוֹסָה: הָהֵן אִם לֹא כִּי לֹא חַד הוּא. אָמַר, שַׁנְיָיה הִיא שֶׁהָיְתָה הָאָרֶץ לִפְנֵיהֶן וְהוּא מְבַקֵּשׁ לְהוֹצִיאָהּ מִיָּדָן.

וְרַבִּי יוּדָה בֶּן שָׁלוֹם רַבִּי יוּדָה בֶּן פָּזִי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: יָרְדוּ לְסִימְפּוֹן בְּשִׁיטַת רַבִּי מֵאִיר בְּקִדּוּשִׁין. רַבִּי יִרְמְיָה רַבִּי חִינְנָא חַבְרָהּ דְּרַבָּנָן בָּעֵי: וְלָמָּה כְּרַבִּי מֵאִיר? וַאֲפִילוּ כְּרַבָּנָן! לֵית כֵּן.

אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: סֵדֶר סִימְפּוֹן כָּךְ הוּא: אֲנָא פְּלוֹנִי בַּר פְּלוֹנִי מְקַדֵּשׁ אוֹתָךְ אַנְתְּ פְּלוֹנִית בַּת פְּלוֹנִי, עַל מְנָת מִיתֵּן לִיךְ מִקְּמַת פְּלוֹנִי, וּמִיכְנְסִינִיךְ בְּיוֹם פְּלוֹנִי, אִין אָתָא יוֹם פְּלוֹנִי וְלֹא כְנַסְתִּיךְ – לֹא יֶהֱוּוּ לִי עָלָיִךְ כְּלוּם. וְיֵימַר: עַל מְנָת שֶׁלֹּא יִכְפֹּל תְּנָיוֹ, אִילּוּ לֹא כָּפַל תְּנָיוֹ מִי עָקַר קִדּוּשָׁיו.

אָמַר רַבִּי יוֹסָה בֵּי רַבִּי בּוֹן: בְּכָל אֲתָר אִית לֵיהּ לְרַבִּי מֵאִיר ׳מִמַּשְׁמַע לָאו אַתְּ שׁוֹמֵעַ הִין׳, וְהָכָא לֵית לֵיהּ? אָמַר רַבִּי מַתַּנְיָה: עַל שֵׁם חֹמֶר הוּא בַּעֲרָיוֹת.

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת סוֹטָה פֶּרֶק שְׁלִשָׁה עָשָׂר

א. מִשֶּׁנִּבְנָה בֵּית רִאשׁוֹן – נִגְנַז אֹהֶל מוֹעֵד, וְנִגְנַז עִמּוֹ קְרָשָׁיו, קְרָסָיו, וּבְרִיחָיו וְעַמּוּדָיו וַאֲדָנָיו, וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הָיוּ מִשְׁתַּמְּשִׁין אֶלָּא בְּשֶׁלְחָן שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה, וּמְנוֹרָה שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה לֹא הָיְתָה צְרִיכָה שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, שֶׁקְּדֻשָּׁה הָרִאשׁוֹנָה קְדֻשָּׁהּ וְקִדְּשָׁהּ לֶעָתִיד לָבֹא.

ב. מִשֶּׁנִּגְנַז הָאָרוֹן – נִגְנַז עִמּוֹ צִנְצֶנֶת הַמָּן וּצְלוּחִית שֶׁל שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, וּמַקְלוֹ שֶׁל אַהֲרֹן שְׁקֵדֶיהָ, פְּרָחֶיהָ, וְאַרְגָּז שֶׁהֶשִׁיבוּ פְּלִשְׁתִּים דּוּרוֹן לֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל – כֻּלָּם הָיוּ בְּבֵית קֹדֶשׁ קָדָשִׁים. וּמִשֶּׁנִּגְנַז הָאָרוֹן – נִגְנְזוּ עִמּוֹ. וּמִי גְּנָזוֹ? יֹאשִׁיָּה הַמֶּלֶךְ גְּנָזָם. מַה רְאָה? כֵּיוָן שֶׁרָאָה שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה (דִּבְרֵי הַיָּמִים כח ח): "יוֹלֵךְ ה' אוֹתְךָ וְאֶת מַלְכְּךָ" וְגוֹ', פָּקַד לַלְוִיִּם וּגְנָזוּהוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (דִּבְרֵי הַיָּמִים ב לה ג): "וַיֹּאמֶר לַלְוִיִּם הַמְּבִינִים לְכָל יִשְׂרָאֵל וְגוֹ', תְּנוּ אֶת אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ בַּבַּיִת אֲשֶׁר בָּנָה שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֵין לָכֶם מַשָּׂא בַּכָּתֵף"; אָמַר לָהֶם: גְּנָזוּ אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יַעֲלֶה לְבָבֶל כִּשְׁאָר כָּל הַכֵּלִים, שֶׁתַּחֲזִירֵהוּ לִמְקוֹמָן, שֶׁנֶּאֱמַר (דִּבְרֵי הַיָּמִים ב לה ג): "עַתָּה עִבְדוּ אֶת ה' אֱלֹהֵיכֶם וְאֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל", מִיַּד גְּנָזוּהוּ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אָרוֹן גָּלָה לְבָבֶל, שֶׁנֶּאֱמַר (דִּבְרֵי הַיָּמִים ב לה ז): "לֹא יִוָּתֵר דָּבָר אָמַר ה'", וְאֵין דִּבּוּר אֶלָּא דִּבְרוֹת שֶׁבּוֹ. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (דִּבְרֵי הַיָּמִים ב לו ז): "לְתִשּׁוּבַת הַשָּׁנָה שָׁלַח הַמֶּלֶךְ נְבוּכַדְנֶצַּר וַיְבִיאֵהוּ בָבֶלָה עִם כְּלֵי חֶמְדַּת בֵּית ה'" – זֶהוּ אָרוֹן. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן לָקִישׁ אוֹמֵר: אָרוֹן בִּמְקוֹמוֹ נִגְנַז, שֶׁנֶּאֱמַר (מְלָכִים א ה ז): "וַיַּאֲרִיכוּ הַבַּדִּים וַיֵּרָאוּ וְגוֹ' וַיִּהְיוּ שָׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה".

ג. מִשֶּׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ רִאשׁוֹן בָּטְלוּ עָרֵי מִגְרָשׁ, וּפָסְקוּ אוּרִים וְתֻמִּים, וּבָטְלָה מְלוּכָה מִבֵּית דָּוִד, שֶׁנֶּאֱמַר (עזרא ב ס"א): "וַיֹּאמֶר הַתִּרְשָׁתָא לָהֶם אֲשֶׁר לֹא יֹאכְלוּ מִקֹּדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים עַד עֲמֹד הַכֹּהֵן לְאוּרִים וְתוּמִּים". אָמַר לוֹ: כְּאָדָם שֶׁאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ עַד שֶׁיִּחְיוּ מֵתִים אוֹ עַד שֶׁיָּבֹא מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד.

הַשָּׁלֵם

ד. מִשֶּׁמֵּתוּ חַגַּי זְכַרְיָה וּמַלְאָכִי – נִסְתַּלְּקָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל, וְאַף עַל פִּי כֵן הָיוּ מִשְׁתַּמְּשִׁין בְּבַת קוֹל. פַּעַם אַחַת הָיוּ מְסֻבִּין בַּעֲלִיַּת בֶּן גּוּרְיוֹן בִּירִיחוֹ, יָצְתָה בַת קוֹל מִן הַשָּׁמַיִם וְאָמְרָה: יֵשׁ בָּכֶם אָדָם אֶחָד שֶׁרָאוּי שֶׁתִּשְׁרֶה עָלָיו שְׁכִינָה, אֶלָּא שֶׁאֵין דּוֹרוֹ זַכַּאי לְכָךְ, נָתְנוּ עֵינֵיהֶם בְּהִלֵּל הַזָּקֵן. וּכְשֶׁמֵּת, הִסְפִּידוּהוּ: "הַי חָסִיד הַי עָנָיו תַּלְמִידוֹ שֶׁל עֶזְרָא".

ה. וְשׁוּב פַּעַם אַחֶרֶת הָיוּ מְסֻבִּין בַּעֲלִיָּה בִּיבְנֶה, וְיָצְאַת בַּת קוֹל וְאָמְרָה: "יֵשׁ כָּאן אֶחָד שֶׁרָאוּי שֶׁתִּשְׁרֶה שְׁכִינָה עָלָיו אֶלָּא שֶׁאֵין דּוֹרוֹ זַכַּאי לְכָךְ", נָתְנוּ עֵינֵיהֶם בִּשְׁמוּאֵל הַקָּטָן, כְּשֶׁמֵּת, הִסְפִּידוּהוּ: "הַי עָנָיו הַי חָסִיד תַּלְמִידוֹ שֶׁל הִלֵּל הַזָּקֵן". וְאַף הוּא אָמַר בִּשְׁעַת מִיתָתוֹ: "שִׁמְעוֹן וְיִשְׁמָעֵאל לְחַרְבָּא וְחַבְרוֹהִי לִקְטָלָא, וּשְׁאָר עַמָּא לְבִיזָּא וְעָקוּ סַגִּיאִין עֲתִידִין לְמֵיתֵי עַל עָלְמָא"[1]. וְאַף עַל רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בָּבָא בִּקְּשׁוּ לוֹמַר כֵּן: "הַי עָנָיו הַי חָסִיד תַּלְמִידוֹ שֶׁל שְׁמוּאֵל הַקָּטָן", אֶלָּא שֶׁנִּטְרְפָה הַשָּׁעָה – שֶׁאֵין מַסְפִּידִין הֲרוּגֵי מַלְכוּת.

ו. יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל שָׁמַע דָּבָר מִבֵּית קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים: "נִצָּחִין טַלְיָא דְּאַזְלִי לְאַגָּחָא קְרָבָא בְּאַנְטוֹכַת"[2], וְכָתְבוּ אוֹתָהּ הַשָּׁעָה וְאוֹתוֹ הַיּוֹם, וְכִוְּנוּ, וְאוֹתָהּ שָׁעָה הָיְתָה שֶׁנִּצְּחוּ. שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק שָׁמַע דָּבָר מִבֵּית קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים: "בְּטֵלַת עֲבִידְתָּא, דְּיֹאמַר סַנְאָה לְאַיְתָאָה לְהֵיכְלָא, וְנֶהֱרַג גַּסְקְלָנוֹס וּבָטְלוּ גְּזֵרוֹתָיו"[3]; וּבְלָשׁוֹן אֲרַמִּי שָׁמַע וְלֹא הֱבִינוֹ.

---

[1] שִׁמְעוֹן וְיִשְׁמָעֵאל לַחֶרֶב, וַחֲבֵרָיו לַהֶרֶג, וּשְׁאָר הָעָם לְבִזָּה וְצָרוֹת רַבּוֹת עֲתִידוֹת לָבוֹא עַל הָעוֹלָם.

[2] נִצְּחוּ הַיְלָדִים שֶׁהָלְכוּ לַעֲרֹךְ קְרָב בְּאַנְטוֹכַת.

[3] בָּטְלָה הָעֲבוֹדָה שֶׁרָצָה הַשּׂוֹנֵא לְהָבִיא לַהֵיכָל, וּמֵת וְכוּ'.

ז. כָּל זְמַן שֶׁהָיָה שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק קַיָּם, הָיָה נֵר מַעֲרָבִי תָּדִיר, מִשֶּׁמֵּת, הָלְכוּ וּמְצָאוּהוּ שֶׁכָּבָה, מִכָּאן וָאֵילָךְ מוֹצְאִין אוֹתָהּ, פְּעָמִים כָּבָה פְּעָמִים דָּלוּק. כָּל זְמַן שֶׁהָיָה שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק קַיָּם – הָיְתָה מַעֲרָכָה תְּדִירָה, כְּשֶׁמְּסַדְּרִין אוֹתָהּ בְּשַׁחֲרִית הָיְתָה מִתְגַּבֶּרֶת וְהוֹלֶכֶת כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ, וְהָיוּ מַקְרִיבִין עָלֶיהָ תְּמִידִין וּמוּסָפִין וְנִסְכֵּיהֶן, וְלֹא הָיוּ מוֹסִיפִין עָלֶיהָ אֶלָּא שְׁנֵי גִּזְרֵי עֵצִים עִם תָּמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם, כְּדֵי לְקַיֵּם מִצְוַת עֲשֵׂה, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא ו): "וּבִעֵר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן" וְכוּ'. מִשֶּׁמֵּת שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק – תָּשַׁשׁ כֹּחָהּ שֶׁל מַעֲרָכָה, כְּשֶׁמְּסַדְּרִין אוֹתָהּ בְּשַׁחֲרִית לֹא הָיוּ נִמְנָעִין מִלְּהוֹסִיף עָלֶיהָ עֵצִים כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ, כָּל זְמַן שֶׁהָיָה שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק קַיָּם – בְּרָכָה נִכְנֶסֶת בִּשְׁתֵּי לֶחֶם וּבְלֶחֶם הַפָּנִים, שְׁתֵּי הַלֶּחֶם מִתְחַלֶּקֶת בַּעֲצֶרֶת לַכֹּהֲנִים, וְלֶחֶם הַפָּנִים בָּרֶגֶל לְכָל הַמִּשְׁמָרוֹת, יֵשׁ מֵהֶן שֶׁאוֹכְלִין וּשְׂבֵעִין וְיֵשׁ מֵהֶן שֶׁאוֹכְלִין וּמוֹתִירִים, וְלֹא עָלָה בְּיַד כָּל אֶחָד וְאֶחָד אֶלָּא כַּזַּיִת. מִשֶּׁמֵּת שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק לֹא הָיְתָה בְּרָכָה נִכְנֶסֶת לֹא בִּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם וְלֹא בְּלֶחֶם הַפָּנִים. הַצְּנוּעִין מוֹשְׁכִין יְדֵיהֶן וְהַגַּרְגְּרָנִין חוֹלְקִין בֵּינֵיהֶם, וְלֹא עָלָה בְּיַד כָּל אֶחָד וְאֶחָד אֶלָּא כְּפוּל. מַעֲשֶׂה בְּכֹהֵן אֶחָד מִצִּפּוֹרִי שֶׁנָּטַל חֶלְקוֹ וְחֵלֶק חֲבֵרוֹ, וְאַף עַל פִּי כֵן לֹא עָלָה בְּיָדוֹ אֶלָּא כְּפוּל, וְהָיוּ קוֹרִין אוֹתוֹ בֶּן הַחַמְצָן עַד הַיּוֹם הַזֶּה.

ח. אוֹתָהּ שָׁנָה שֶׁמֵּת בָּהּ שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק הָיָה אוֹמֵר: "בְּשָׁנָה הַזּוֹ הוּא מֵת"! אָמְרוּ לוֹ: מִנַּיִן אַתָּה יוֹדֵעַ? אָמַר לָהֶם: כָּל יְמוֹת הַכִּפּוּרִים הָיָה זָקֵן וְלוּבֵשׁ בְּגָדִים לְבָנִים וּמִתְכַּסֶּה לְבָנִים – נִכְנַס עִמִּי וְיָצָא עִמִּי. שָׁנָה זוֹ, נִכְנַס עִמִּי וְלֹא יָצָא עִמִּי. לְאַחַר הָרֶגֶל חָלָה שִׁבְעַת יָמִים וָמֵת. מִשֶּׁמֵּת שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק פָּסְקוּ מִלְּבָרֵךְ בַּשֵּׁם[4].

---

[4] סְפָרִים אֲחֵרִים: **'נִמְנְעוּ אֲחָיו מִלְּבָרֵךְ בַּשֵּׁם'.**

ט. מְעוֹרְרִין – אֵלּוּ הַלְוִיִּם שֶׁהָיוּ עוֹמְדִים עַל הַדּוּכָן, וְאוֹמְרִים (תְּהִלִּים מד): "עוּרָה לָמָּה תִישַׁן ה'" וְגוֹ'. אָמַר לָהֶן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי: וְכִי יֵשׁ שֵׁינָה לְפָנָיו? וַהֲלֹא כְּבָר נֶאֱמַר (תְּהִלִּים קכא): "הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל", אֶלָּא כָּל זְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל שְׁרוּיִין בְּצַעַר וְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים בְּנַחַת וּבְשַׁלְוָה, לְכָךְ נֶאֱמַר: "עוּרָה לָמָּה תִישַׁן ה'". נוֹקְפִין – אֵלּוּ שֶׁהָיוּ חוֹבְטִין אוֹתוֹ בְּמַקְלוֹת בֵּין קַרְנָיו כְּדֶרֶךְ שֶׁעוֹשִׂין לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. אָמַר לָהֶם רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי: עַד מָתַי אַתֶּם מַאֲכִילִין נְבֵלוֹת לַמִּזְבֵּחַ? עָמַד וְהִתְקִין לָהֶם טַבְּעוֹת בַּקַּרְקַע.

י. עַד יָמָיו הָיָה פַּטִּישׁ מַכֶּה בִּירוּשָׁלַיִם בְּחֵלוֹ שֶׁל מוֹעֵד, אַף הוּא גָּזַר עַל הַוַּדַּאי וּבִטֵּל אֶת הַדְּמַאי, לְפִי שֶׁשָּׁלַח בְּכָל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל וְרָאָה שֶׁאֵין מַפְרִישִׁין אֶלָּא תְּרוּמָה גְּדוֹלָה בִּלְבַד, וּמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי – מְקֻצָּתָן מְעַשְּׂרִין וּמְקֻצָּתָן אֵין מְעַשְּׂרִין. אָמַר לָהֶם: "בָּנַי! בּוֹאוּ וְאֹמַר לָכֶם, כְּשֵׁם שֶׁתְּרוּמָה גְּדוֹלָה יֵשׁ בָּהּ עָוֹן מִיתָה – כָּךְ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וְטֶבֶל יֵשׁ בָּהּ עָוֹן מִיתָה". עָמַד וְהִתְקִין לָהֶם, הַלּוֹקֵחַ פֵּרוֹת מֵעַם הָאָרֶץ – מַפְרִישׁ מֵהֶן מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי, מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן מַפְרִישׁ מִמֶּנּוּ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר, וְנוֹתְנָהּ לַכֹּהֵן. וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי עוֹלֶה וְאוֹכְלָהּ בִּירוּשָׁלַיִם, מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן וּמַעֲשֵׂר עָנִי – הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵרוֹ עָלָיו הָרְאָיָה.

מַסֶּכֶת סוֹטָה פֶּרֶק אַרְבָּעָה עָשָׂר

יד,א רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי אוֹמֵר: מְשָׁרְבוּ הָרִצְחָנִים – בָּטְלָה עֶגְלָה עֲרוּפָה, לְפִי שֶׁאֵינָהּ בָּאָה אֶלָּא עַל הַסָּפֵק. מְשָׁרְבוּ הָרִצְחָנִים בְּגָלוּי – בָּטְלָה עֶגְלָה עֲרוּפָה. מְשָׁרְבוּ הַמְּנָאֲפִים – פָּסְקוּ מֵי הַמָּרִים, לְפִי שֶׁאֵין מֵי הַמָּרִים בָּאִים אֶלָּא עַל הַסָּפֵק, עַכְשָׁו כְּבָר רָבוּ הָרוֹאִים בְּגָלוּי. מְשָׁרְבוּ בַּעֲלֵי הֲנָאָה – נִתְעַוְּתוּ הַדִּינִין וְנִתְקַלְקְלוּ הַמַּעֲשִׂים וְאֵין נֹחַ בָּעוֹלָם. מְשָׁרְבוּ רוֹאֵי פָּנִים בַּדִּין – בָּטֵל "לֹא תָגוּרוּ", וּפָסַק "לֹא תַכִּירוּ", וּפֵרְקוּ עֹל שָׁמַיִם וְנָתְנוּ עֲלֵיהֶם עֹל

תוֹסֶפְתָּא

בָּשָׂר וָדָם. מִשֶּׁרַבּוּ לוֹחֲשֵׁי לְחִישׁוֹת בַּדִּין – חָרוֹן אַף בְּיִשְׂרָאֵל וְנִסְתַּלְּקָה הַשְּׁכִינָה, מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר: "בְּקֶרֶב אֱלֹקִים יִשְׁפֹּט". מִשֶּׁרַבּוּ "אַחֲרֵי בִּצְעָם לְבָם הוֹלֵךְ" – רַבּוּ "אוֹמְרִים לָרַע טוֹב וְלַטּוֹב רַע". מִשֶּׁרַבּוּ "הָאוֹמְרִים לָרַע טוֹב וְלַטּוֹב רַע" – רַבּוּ "הוֹי הוֹי" בְּיִשְׂרָאֵל. מִשֶּׁרַבּוּ מוֹשְׁכֵי הָרֹק – רַבּוּ הַיְהִירִים, וְנִתְמַעֲטוּ הַתַּלְמִידִים, וְהַתּוֹרָה חָזְרָה עַל לוֹמְדֶיהָ. מִשֶּׁרַבּוּ הַיְהִירִים – נִתְחַלּוּ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל לְהִנָּשֵׂא לִיהִירִים, שֶׁאֵין דּוֹרֵנוּ רוֹאֶה אֶלָּא לְפָנִים. מִשֶּׁרַבּוּ מַטִּילֵי מְלָאי עַל בַּעֲלֵי בָּתִּים – רַבָּה הַשֹּׂחַד וְהַטִּיַּת הַמִּשְׁפָּט וּפָסְקָה טוֹבָה וְהָיָה לְאָחוֹר וְלֹא לְפָנִים. וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, כְּעַל בְּנֵי שְׁמוּאֵל (שמואל א ח): "לֹא הָלְכוּ בָנָיו בִּדְרָכָיו" וְגוֹ'. וְכִי לָקְחוּ שֹׁחַד וּמִשְׁפָּט הִטּוּ? – רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: חֶלְקָם שָׁאֲלוּ בְּפִיהֶם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מְלָאי הֵטִילוּ עַל בַּעֲלֵי בָּתִּים. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: קָפָה יִתְרָה שֶׁל מַעֲשֵׂר נָטְלוּ בִּזְרוֹעַ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: מֵתוֹת נָטְלוּ בִּזְרוֹעַ. אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא קִלֵּל עֵלִי אֶת שְׁמוּאֵל אֶלָּא עַל תְּנַאי, רְאֵה הֵאֵיךְ דָּבְקָה בּוֹ. מִשֶּׁרַבּוּ מְקַבְּלֵנִי טוֹבָתֶךָ וּמַחֲזִיקֵנִי טוֹבָתֶךָ – רַבּוּ אִישׁ הַיָּשָׁר בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה, שְׁפָלִים הִגְבִּיהוּ וּגְבוֹהִים הֶשְׁפִּילוּ, וּמַלְכוּתָא אָזְלָא וְנִוְּלָה, מִשֶּׁרַבּוּ צָרֵי עַיִן וְטוֹרְפֵי טֶרֶף – רַבּוּ מְאַמְצֵי הַלֵּב מִלְּהַלְווֹת, וְעָבְרוּ עַל מַה שֶּׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה: "הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן" וְגוֹ'. מִשֶּׁרַבּוּ נְטִיּוֹת הַגָּרוֹן מְסֻקָּרוֹת הָעֵינַיִם – רַבּוּ מַיִם הַמָּרִים, אֶלָּא שֶׁפָּסְקוּ. מִשֶּׁרַבּוּ מְקַבְּלֵי מַתָּנוֹת – נִתְמַעֲטוּ הַיָּמִים וְנִתְקַצְּרוּ הַשָּׁנִים, דִּכְתִיב: "וְשׁוֹנֵא מַתָּנוֹת יִחְיֶה". מִשֶּׁרַבּוּ זְחוּחֵי הַלֵּב – רַבּוּ מַחְלֹקֶת בְּיִשְׂרָאֵל, תַּלְמִידֵי שַׁמַּאי וְהִלֵּל שֶׁלֹּא שִׁמְּשׁוּ כָּל צָרְכָּן – רַבּוּ מַחְלֹקֶת בְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁנַּעֲשָׂה תּוֹרָה כִּשְׁתֵּי תּוֹרוֹת. מִשֶּׁרַבּוּ מְקַבְּלֵי צְדָקָה מִכּוּתִים – הִתְחִילוּ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים לְהִתְמַעֵט וְיִשְׂרָאֵל לְהִתְרוֹמֵם, וְאֵין נוֹחַ בָּעוֹלָם לְיִשְׂרָאֵל.

הַשָּׁלֵם

מַסֶּכֶת סוֹטָה פֶּרֶק חֲמִשָּׁה עָשָׂר

א. מִשֶּׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ – בָּטֵל שְׁמִיר וְנִפֶּת צוּפִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַה טִּיבוֹ שֶׁל שָׁמִיר זֶה? בְּרִיָּתוֹ כִּשְׁעוֹרָה, מִשֶּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית נִבְרָא, וְאֵין כָּל דָּבָר קָשֶׁה יָכוֹל לַעֲמֹד בְּפָנָיו, בַּמֶּה מְשַׁמְּרִין אוֹתוֹ? כּוֹרְכִין אוֹתוֹ בִּסְפוּגִין שֶׁל צֶמֶר, וּמַנִּיחִין אוֹתוֹ בְּאִיתְנִי שֶׁל אֲבָר מְלֵאָה סְבִין שְׁעוֹרָה, וּבוֹ בָּנָה שְׁלֹמֹה אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ – "וְהַבַּיִת בְּהִבָּנוֹתוֹ אֶבֶן אֶבֶן שְׁלֵמָה מַסָּע נִבְנָה" – הַדְּבָרִים כִּכְתָבָן; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: וְכִי אֶפְשָׁר לוֹמַר כֵּן? וַהֲלֹא כְּבָר נֶאֱמַר: "כֹּל אֵלֶּה אֲבָנִים יְקָרוֹת וְגוֹ' מְגֹרָרוֹת בַּמַּגְרֵה"?! אִם כֵּן מַה תַּלְמוּד לוֹמַר "לֹא נִשְׁמַע בַּבַּיִת בְּהִבָּנוֹתוֹ" – שֶׁהָיָה מְתֻקָּן מִבַּחוּץ וּמַכְנִיס מִבִּפְנִים. אָמַר רַבִּי: נִרְאִין דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה בְּאַבְנֵי מִקְדָּשׁ, וְדִבְרֵי רַבִּי נְחֶמְיָה בְּאַבְנֵי בֵּיתוֹ, וְנוֹתְנִים אוֹתוֹ עַל גַּבֵּי אֲבָנִים, עַל גַּבֵּי קוֹרוֹת, וּמִתְפַּתְּחִים לְפָנָיו כְּלוּחֵי פִּנְקָס, וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁנּוֹתְנִין אוֹתוֹ עַל גַּבֵּי בַּרְזֶל, הוּא בּוֹקֵעַ וְיוֹרֵד מִלְּפָנָיו, וְאֵין כָּל דָּבָר יָכוֹל לַעֲמֹד בּוֹ.

ב. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: תֵּדַע שֶׁנִּתְאָרְרוּ טְלָלִים, שֶׁבָּרִאשׁוֹנָה, כְּשֶׁהָיָה טַל יוֹרֵד עַל גַּבֵּי תֶּבֶן וְעַל גַּבֵּי קַשׁ – מַלְבִּין. שֶׁנֶּאֱמַר (שמות טז): "וְהִנֵּה עַל פְּנֵי הַמִּדְבָּר דַּק מְחֻסְפָּס"; וְעַכְשָׁו מַשְׁחִיר. בָּרִאשׁוֹנָה הָיָה כָּל עִיר שֶׁהָיוּ טְלָלִין מְרֻבִּין מֵחַבְרוֹתֶיהָ – הָיוּ פֵּרוֹתֶיהָ מְרֻבִּין. עַכְשָׁו – מְמֻעָטִין. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, מִשּׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: מִיּוֹם שֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ – אֵין יוֹם שֶׁאֵין בּוֹ קְלָלָה, וְלֹא יָרַד טַל לִבְרָכָה, וְנִטַּל טַעַם הַפֵּרוֹת, וְרִאשׁוֹן רִאשׁוֹן עוֹמֵד. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אַף נִטַּל שֶׁמֶן הַפֵּרוֹת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: טָהֲרָה נִטְלָה אֶת הַטַּעַם וְאֶת הָרֵיחַ, מַעֲשְׂרוֹת נִטְלָה שֶׁמֶן דָּגָן. מִשֶּׁמֵּת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר – בָּטֵל כְּבוֹד הַתּוֹרָה. מִשֶּׁמֵּת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ – בָּטְלוּ אַנְשֵׁי עֵצָה, וּפִסְקָה מַחֲשָׁבָה מִיִּשְׂרָאֵל. מִשֶּׁמֵּת רַבִּי עֲקִיבָא – בָּטְלוּ זְרוֹעוֹת הַתּוֹרָה, וּפִסְקוּ

תּוֹסֶפְתָּא

מַעְיְנוֹת הַחָכְמָה. מִשֶּׁמֵּת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֲזַרְיָה – בְּטְלָה עֲטֶרֶת חָכְמָה, שֶׁעֲטֶרֶת חֲכָמִים עָשְׂרָם. מִשֶּׁמֵּת בֶּן עַזַּאי – בָּטְלוּ הַשַּׁקְדָּנִין. מִשֶּׁמֵּת בֶּן זוֹמָא – בָּטְלוּ הַדַּרְשָׁנִין. מִשֶּׁמֵּת רַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא – בָּטְלוּ אַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה מִיִּשְׂרָאֵל. מִשֶּׁמֵּת אַבָּא יוֹסֵי בֶּן קַטְינָתָא "אִישׁ קַטְנָתָא" – נִתְקַטְּנָה חֲסִידוּת מִיִּשְׂרָאֵל, וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ "אִישׁ קַטְנָתָא"? – שֶׁהוּא מִקְּטַנֵּי הַחֲסִידִים. מִשֶּׁמֵּת רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל – בָּא גּוֹבַאי וְרַבּוּ צָרוֹת. מִשֶּׁמֵּת רַבִּי – נִכְפְּלוּ צָרוֹת. מִשֶּׁמֵּת רַבִּי – בְּטְלָה עֲנָוָה וְיִרְאַת חֵטְא. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵין לְךָ כָּל צָרָה שֶׁבָּאָה עַל הַצִּבּוּר, שֶׁאֵין בֵּית דִּין מְבַטְּלִין שִׂמְחָה כְּנֶגְדָּהּ.

ג. מִשֶּׁבָּטְלָה סַנְהֶדְרִין – בָּטֵל שִׁיר בֵּית הַמִּשְׁתָּאוֹת. וְכִי מַה הָיְתָה סַנְהֶדְרִין מוֹעֶלֶת לָהֶן לְיִשְׂרָאֵל? אֶלָּא לְעִנְיָן שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כ): "וְאִם הַעְלֵם יַעְלִימוּ עַם הָאָרֶץ" וְגוֹ'. בָּרִאשׁוֹנָה הָיְתָה אֵימַת סַנְהֶדְרִין עֲלֵיהֶן, וְלֹא הָיוּ אוֹמְרִין דִּבְרֵי נְבָלָה בַּשִּׁיר. אֲבָל עַכְשָׁו שֶׁאֵין אֵימַת סַנְהֶדְרִין עֲלֵיהֶן – הֵן אוֹמְרִין דִּבְרֵי נְבָלָה בַּשִּׁיר. בָּרִאשׁוֹנָה לֹא הָיוּ נִפְרָעִין אֶלָּא מֵאוֹתוֹ אִישׁ, עַכְשָׁו מִמֶּנּוּ וּמִקְּרוֹבָיו, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כ): "וְשַׂמְתִּי אֲנִי אֶת פָּנַי בָּאִישׁ הַהוּא וּבְמִשְׁפַּחְתּוֹ" וְגוֹ'. מָשְׁלוּ מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה[5]? לְאֶחָד שֶׁסָּרַח בָּעִיר, וּמְסָרוּהוּ לְרוֹצְעָן[6], וְרָצְעוּ, הָיָה קָשֶׁה מִן הָרַצָּעִין[7], מְסָרוּ לְבַעַל זְמוֹרָה[8], וְחָבְטוּהוּ,

הַשָּׁלֵם

וְהָיָה קָשֶׁה מִבַּעַל זְמוֹרָה. וּמְסָרוּהוּ לְקִטְרוֹן[9] וַחֲבָשׁוּ, וְהָיָה קָשֶׁה מִקִּטְרוֹן, וּמְסָרוּהוּ לַשִּׁלְטוֹן וְהִטִּילוּ בַּקֶּמִין[10]. אַף יִשְׂרָאֵל – צָרוֹת – אַחֲרוֹנוֹת מְשַׁכְּחוֹת אֶת הָרִאשׁוֹנוֹת.

ד. בְּפִלְמוֹס שֶׁל אַסְפַּסְיָנוּס – גָּזְרוּ עַל עֲטָרוֹת חֲתָנִים. וְאֵלּוּ הֵן עֲטָרוֹת חֲתָנִים, שֶׁל מֶלַח וְשֶׁל גָּפְרִית, אֲבָל שֶׁל וֶרֶד וְשֶׁל הֲדַס – הִתִּירוּ. בְּפִלְמוֹס שֶׁל טִיטוּס גָּזְרוּ עַל עֲטָרוֹת כַּלּוֹת, זֶה עִיר שֶׁל זָהָב, אֲבָל יוֹצֵא בְּגַפָּה שֶׁל מִלַּת. וְשֶׁלֹּא לְלַמֵּד אֶת בְּנוֹ יְוָנִית, הִתִּירוּ לָהֶם לְבֵית רַבָּן גַּמְלִיאֵל לְלַמֵּד בְּנֵיהֶם יְוָנִית מִפְּנֵי שֶׁהֵן קְרוֹבִין לַמַּלְכוּת. וְשֶׁלֹּא לָסוּד אֶת בֵּיתוֹ בַּסִּיד – בְּבֵיצַת הַסִּיד, וְאִם עֵרֶב בּוֹ חוּל אוֹ תֶּבֶן – מֻתָּר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם עֵרֶב בּוֹ חוּל – הֲרֵי זֶה טְרַכְּסִיד[11] וְאָסוּר. אִם עֵרֶב בּוֹ תֶּבֶן – מֻתָּר. פִּלְמוֹס הָאַחֲרוֹן גָּזְרוּ עַל חֻפַּת חֲתָנִים. אֵלּוּ הֵן חֻפַּת חֲתָנִים – זְהוֹרִית הַמַּזְהֶבֶת, אֲבָל עוֹשֶׂה הוּא אַפִּיפְיָרוֹת[12], וְתוֹלֶה בָּהּ כָּל מַה שֶּׁיִּרְצֶה, וְשֶׁלֹּא תֵּצֵא כֻּלָּהּ בָּאַפִּרְיוֹן בְּתוֹךְ הָעִיר, וְרַבּוֹתֵינוּ הִתִּירוּ שֶׁתֵּצֵא בָּאַפִּרְיוֹן בְּתוֹךְ הָעִיר, אַף עַל פַּלְיָטִין[13] גָּזַר רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בָּבָא, וְלֹא הוֹדוּ לוֹ חֲכָמִים.

ה. אָמַר רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן אֱלִישָׁע: מִיּוֹם שֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ דִּין הוּא שֶׁנִּגְזַר עַל עַצְמֵנוּ שֶׁלֹּא לֶאֱכוֹל בָּשָׂר וְשֶׁלֹּא לִשְׁתּוֹת יַיִן, אֶלָּא שֶׁאֵין בֵּית דִּין גּוֹזְרִין עַל הַצִּבּוּר אֶלָּא אִם כֵּן רוֹב הַצִּבּוּר יְכוֹלִין לַעֲמֹד בָּהּ. הוּא הָיָה אוֹמֵר: הוֹאִיל וְעוֹקְרִין אֶת הַתּוֹרָה

---

[5] מָשְׁלוּ אֶת הַצָּרוֹת שֶׁבָּאוֹת עַל יִשְׂרָאֵל מֵעֵת שֶׁחָרַב בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וְגָלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ – לְמַה הַדָּבָר דּוֹמֶה?

[6] לְמִי שֶׁמַּכֶּה בְּרִצּוּעָה.

[7] הָיָה קָשֶׁה הַחֵטְא מִן הָרוֹצְעָן, הָאִישׁ שֶׁסָּרַח הָיָה קָשֶׁה מִן הָרוֹצְעָן.

[8] לְמִי שֶׁמַּכֶּה בַּשּׁוֹטִים שֶׁל עֲנָפִים רַכִּים.

[9] מִי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ לְקוֹשְׁרוֹ וְלָתֵת יָדָיו וְרַגְלָיו בִּכְבָלִים.

[10] תַּנּוּר אֵשׁ.

[11] הַחוֹל מְהַדֵּק אֶת הַסִּיד וְעוֹשֶׂה אוֹתוֹ חָזָק וָטוֹב, וְאַף עַל פִּי שֶׁמַּשְׁחִיר קְצָת – אָסוּר.

[12] אֲרִיגוֹת שֶׁעוֹשִׂים מִן הַקָּנִים וּמִן הָעֵצִים.

[13] שֶׁמֶן אַפְּרַסְמוֹן.

תּוֹסֶפְתָּא

מִבֵּינוֹתֵינוּ, וְשֶׁלֹּא לִכְנֵס לְשָׁבוּעַ הַבֵּן, דִּין הוּא שֶׁנִּגְזַר עַל עַצְמֵנוּ שֶׁלֹּא לִישָׁא אִשָּׁה וּלְהוֹלִיד בָּנִים וְנִמְצָא זַרְעוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ כֻּלֶּה מֵאֵלָיו. אָמְרוּ לוֹ: הַנַּח לָהֶן לְיִשְׂרָאֵל מוּטָב שֶׁיִּהְיוּ שׁוֹגְגִים וְאַל יִהְיוּ מְזִידִין. מִשֶּׁחָרַב בֵּית הָאַחֲרוֹן רַבּוּ פְּרוּשִׁין בְּיִשְׂרָאֵל – שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל בָּשָׂר וְלִשְׁתּוֹת יַיִן, נִטְפַּל לָהֶם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אָמַר לָהֶם: מִפְּנֵי מַה אֵין אַתֶּם אוֹכְלִים בָּשָׂר וְאֵין אַתֶּם שׁוֹתִים יַיִן? אָמְרוּ לוֹ: נֹאכַל בָּשָׂר? שֶׁבְּכָל יוֹם הָיָה תָּמִיד קָרֵב עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ עַכְשָׁו בָּטֵל! נִשְׁתֶּה יַיִן שֶׁמְּנַסְּכִים עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ וְעַתָּה בָּטֵל!? אָמַר לָהֶם: אִם כֵּן, לֶחֶם לֹא נֹאכַל – שֶׁכְּבָר בָּטְלוּ מִנְחוֹת וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם וְלֶחֶם הַפָּנִים. מַיִם לֹא נִשְׁתֶּה – שֶׁמֵּהֶן הָיוּ מְנַסְּכִין מַיִם בְּחַג. תְּאֵנִים וַעֲנָבִים – לֹא נֹאכַל שֶׁכְּבָר בָּטְלוּ מִנְחוֹת בַּעֲצֶרֶת! שְׁתְקוּ. אָמַר לָהֶם: בָּנַי! בּוֹאוּ וְאֹמַר לָכֶם: לְהִתְאַבֵּל יוֹתֵר מִדַּאי – אִי אֶפְשָׁר, וְשֶׁלֹּא לְהִתְאַבֵּל כְּלָל – אִי אֶפְשָׁר, אֶלָּא כָּךְ אָמְרוּ חֲכָמִים: סָד אָדָם אֶת בֵּיתוֹ בַּסִּיד וּמְשַׁיֵּר דָּבָר מֵעַט זֵכֶר לִירוּשָׁלַיִם. עוֹשֶׂה אָדָם כָּל צָרְכֵי הַסְּעוּדָה וּמְשַׁיֵּר דָּבָר מֵעַט זֵכֶר לִירוּשָׁלַיִם. עוֹשֶׂה אִשָּׁה כָּל תַּכְשִׁיטֶיהָ וּמְשַׁיֶּרֶת דָּבָר מֵעַט זֵכֶר לִירוּשָׁלַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קלז): "אִם אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלִַם תִּשְׁכַּח יְמִינִי תִּדְבַּק לְשׁוֹנִי לְחִכִּי אִם לֹא אֶזְכְּרֵכִי" וְגוֹ'. וְכָל הַמִּתְאַבְּלִים עָלֶיהָ בָּעוֹלָם הַזֶּה – שְׂמֵחִים עִמָּהּ לָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סו): "שִׂמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלַיִם וְגִילוּ בָהּ כָּל אֹהֲבֶיהָ" וְגוֹ'.

סָלִיק סֵדֶר נָשִׁים בְּסִיַּיעְתָּא דִּשְׁמַיָּא

הַשָּׁלֵם

סֵדֶר נְזִיקִין

מַסֶּכֶת בָּבָא קַמָּא פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א,א[14] **כָּל שֶׁחַבְתִּי בִּשְׁמִירָתוֹ חַבְתִּי בְּנִזְקוֹ** – זֶה הַשּׁוֹר וְהַבּוֹר. **הִכְשַׁרְתִּי בְּמִקְצָת נִזְקוֹ כְּהֶכְשֵׁר כָּל נִזְקוֹ** – זֶה הַבּוֹר. **חַבְתִּי בְּתַשְׁלוּמֵי נִזְקוֹ** – מְלַמֵּד שֶׁהַבְּעָלִים מְטַפְּלִין בַּנְּבֵלָה. **נְכָסִין שֶׁאֵין בָּהֶן מְעִילָה** – פְּרַט לְשׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנָּגַח לְשׁוֹר שֶׁל הֶקְדֵּשׁ, וְשׁוֹר שֶׁל הֶקְדֵּשׁ שֶׁנָּגַח לְשׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל. **נְכָסִין שֶׁהֵן שֶׁל בְּנֵי בְּרִית** – פְּרַט לְשׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנָּגַח לְשׁוֹר שֶׁל כְּנַעֲנִי. **נְכָסִין הַמְּיֻחָדִין** – פְּרַט לְנִכְסֵי הֶפְקֵר. **חוּץ מֵרְשׁוּת הַמְּיֻחֶדֶת לַמַּזִּיק** – פְּרַט לְשֶׁהִזִּיק שׁוֹר בִּרְשׁוּתוֹ. **וּרְשׁוּת הַנִּזָּק וְהַמַּזִּיק. וּכְשֶׁהִזִּיק חֵב הַמַּזִּיק** – כְּגוֹן חֲצַר הַשֻּׁתָּפִין וְהַבִּקְעָה. **נְכָסִין הַמְּיֻחָדִין** – שֶׁהֵן חוּץ מֵרְשׁוּת הַמְּיֻחֶדֶת לַמַּזִּיק. וּרְשׁוּת הַנִּזָּק וְהַמַּזִּיק. וְהַשּׁוֹמֵר חִנָּם וְהַשּׁוֹאֵל, נוֹשֵׂא שָׂכָר וְהַשּׂוֹכֵר, שֶׁהִזִּיק שׁוֹר בִּרְשׁוּתוֹ – מוּעָד מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם, וְתַם מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. אֶחָד נִזְקֵי אָדָם וְאֶחָד נִזְקֵי בְהֵמָה – שָׁמִין לָהֶם מִן הָעִידִית, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כב, ד): "מֵיטַב שָׂדֵהוּ וּמֵיטַב כַּרְמוֹ יְשַׁלֵּם".

א,ב[15] **שׁוּם כֶּסֶף** – אֵין אוֹמְרִים תֵּצֵא פָּרָה בְּטַלִּית, וְלֹא טַלִּית בְּפָרָה. אֶלָּא שָׁמִין אוֹתָן כְּסָפִים. **שָׁוֶה כֶּסֶף** – מְלַמֵּד: שֶׁאֵין בֵּית דִּין שָׁמִין אֶלָּא מִדָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַחֲרָיוּת. תָּפַס הַנִּזָּק בַּמִּטַּלְטְלִין – שָׁמִין לוֹ מֵהֶן בִּפְנֵי בֵּית דִּין, וַאֲפִלּוּ מִן הַיְתוֹמִים. וְהוּא – שֶׁתָּפַס מִחַיִּים. **בִּפְנֵי בֵּית דִּין** – מְלַמֵּד שֶׁאֵין חַיָּב עַד שֶׁיַּעֲמֹד בַּדִּין. וְלֹא בְּבֵית דִּין הֶדְיוֹטוֹת. **עַל פִּי עֵדִים** – מְלַמֵּד: שֶׁכָּל דָּבָר שֶׁהוּא קָנָס – אֵין מְשַׁלֵּם עַל פִּי עַצְמוֹ. **בְּנֵי חוֹרִין וּבְנֵי**

---

[14] הֲלָכָה זוֹ בְּנוּיָה עַל פִּי מִשְׁנָה בְּפֶרֶק רִאשׁוֹן דְּבָבָא קַמָּא מִשְׁנָה ב׳, וְכָאן הוֹלֵךְ וּמְפָרְשָׁהּ פִּסְקָה וּפִסְקָה, כָּל דָּבָר שֶׁכָּתוּב שָׁם – מַה עִנְיָנוֹ.

[15] עַל פִּי מִשְׁנָה ג׳ שָׁם.

תוֹסֶפְתָּא

בְּרִית – יָצְאוּ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, וַעֲבָדִים, וּפְסוּלֵי עֵדוּת. **נָשִׁים בִּכְלָל הַנֶּזֶק** – אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא דִּבֵּר הַכָּתוּב אֶלָּא בְּאִישׁ, סוֹפֵנוּ לְרַבּוֹת אֶת הָאִשָּׁה, הַנֶּזֶק וְהַמַּזִּיק בַּתַּשְׁלוּמִין לְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק.

א,ג חֲמִשָּׁה תַּמִּין וַחֲמִשָּׁה מוּעָדִין – אַף הַצָּבוּעַ. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אַף הַנִּחָשׁ. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁבָּאוּ מִן הַמִּדְבָּר, אֲבָל אִם הָיוּ מֵרוֹם[16], מוּעָד – מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק שָׁלֵם, תַּם – מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. וְהַנִּחָשׁ – בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ מוּעָד לְשַׁלֵּם. **הַבְּהֵמָה אֵינָהּ מוּעָדֶת לֹא לְגַח וְלֹא לְגוּף וְלֹא לְשׁוּף וְלֹא לִרְבֹּץ וְלֹא לִבְעֹט** – עַל כֻּלָּן מְשַׁלֶּמֶת חֲצִי נֶזֶק, בֵּין בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וּבֵין בִּרְשׁוּת הָרַבִּים – [17]וְנִתְּזוּ צְרוֹרוֹת מִתַּחַת רַגְלֶיהָ וְנָפַל עַל הַכְּלִי וּשְׁבָרָתוּ – מְשַׁלֶּמֶת חֲצִי נֶזֶק. הָיְתָה מְהַלֶּכֶת כְּדַרְכָּהּ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וּדְרָסָהּ עַל הַכְּלִי וּשְׁבָרָתוּ, וְנִתַּז הֵימֶנּוּ חֶרֶס וְשָׁבַר כְּלִי אַחֵר: עַל הָרִאשׁוֹן – מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. וְעַל הָאַחֲרוֹן – מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק.

א,ד בְּהֵמָה שֶׁנִּכְנְסָה מֵאֵלֶיהָ לִרְשׁוּת הַיָּחִיד, וְהִזִּיקָה בְּיָדָהּ, וּבְרַגְלָהּ, וּבְקַרְנָהּ, וּבְעֹל שֶׁעָלֶיהָ, וּבְמַשּׂוֹי שֶׁעַל גַּבָּהּ, וּבַעֲגָלָה כְּשֶׁהִיא מוֹשֶׁכֶת – מְשַׁלֶּמֶת נֶזֶק שָׁלֵם. וְהַמַּזִּיק בְּכַרְמְלִית – מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. בְּהֵמָה שֶׁהָיְתָה מְהַלֶּכֶת כְּדַרְכָּהּ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, נָפְלָה לַגִּנָּה וְנֶהֱנֵית –מְשַׁלֶּמֶת מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית. מִצַּד הָרָחְבָּה וּמִתּוֹךְ הַחֲנוּת – מְשַׁלֶּמֶת מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית. כֵּיצַד מְשַׁלֶּמֶת מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית? אוֹמְדִין כַּמָּה אָדָם רוֹצֶה לְהַאֲכִיל אֶת בְּהֶמְתּוֹ מַה שֶּׁאָכְלָה הִיא, אֵינוֹ רָאוּי לְהַאֲכִילָהּ[18], לְפִיכָךְ אִם אָכְלָה חִטִּין

[16] שֶׁגִּדְּלָם בְּבֵיתוֹ וְהֶאֱכִילָם מִיָּדוֹ.

[17] זֶה הֶמְשֵׁךְ לַמִּלִּים "**וְלֹא לִבְעֹט**", וּכְדִבְרֵי הַמִּשְׁנָה בִּתְחִלַּת כֵּיצַד הָרֶגֶל: הָיְתָה מְבַעֶטֶת אוֹ שֶׁהָיוּ צְרוֹרוֹת מְנַתְּזִין תַּחַת רַגְלֶיהָ.

[18] הוּא בַּעַל הַבְּהֵמָה אֵינוֹ דַּרְכּוֹ וְרָגִיל לְהַאֲכִיל לִבְהֶמְתּוֹ שְׁעוֹרִים, מִכָּל מָקוֹם אוֹמְדִים בָּאָדָם אַחֵר שֶׁרָגִיל לְהַאֲכִיל לִבְהֶמְתּוֹ שְׁעוֹרִים, כְּשֶׁהוּא מוֹצְאָם בְּזוֹל.

הַשָּׁלֵם

הָרְאוּיוֹת לָהּ – הֲרֵי זוֹ פְּטוּרָה. שִׁנְּתָה וְאָכְלָה –מְשַׁלֶּמֶת מַה שֶּׁהִזִּיקָה. כֵּיצַד שִׁנְּתָה וְאָכְלָה? הָיְתָה קַפְּתוֹ מַפְשֶׁלֶת לַאֲחוֹרָיו בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. פָּשְׁטָה פָּרָה פִּיהָ לְתוֹכָהּ וְאָכְלָה – מְשַׁלֶּמֶת מַה שֶּׁהִזִּיקָה. מַשְׁאוּי שֶׁנְּתָן עַל פֶּתַח הַחֲנוּת, חֲצָיוֹ בִּפְנִים וְחֲצָיוֹ בַּחוּץ, פָּשְׁטָה פָּרָה פִּיהָ לְתוֹכוֹ וְאָכְלָה – הֲרֵי זוֹ פְּטוּרָה.

א,ה בְּהֵמָה שֶׁאָכְלָה אוֹכְלִין שֶׁאֵין רְאוּיִין לָהּ, וְשָׁתְתָה מַשְׁקִין שֶׁאֵין רְאוּיִן לָהּ. וְכֵן חַיָּה שֶׁאָכְלָה אוֹכְלִין שֶׁאֵין רְאוּיִן לָהּ, וְשָׁתְתָה מַשְׁקִין שֶׁאֵין רְאוּיִן לָהּ. טָרְפָה אֶת הַבְּהֵמָה וְאָכְלָה אֶת הַבָּשָׂר, חֲמוֹר שֶׁאָכַל כַּרְשִׁינִין, פָּרָה שֶׁאָכְלָה שְׂעוֹרִין, חֲזִיר שֶׁאָכַל חֲתִיכוֹת שֶׁל בָּשָׂר, כֶּלֶב שֶׁלִּקְלֵק אֶת הַשֶּׁמֶן – מְשַׁלְּמִין נֶזֶק שָׁלֵם.

בְּהֵמָה – מוּעֶדֶת לֵילֵךְ כְּדַרְכָּהּ לְשַׁבֵּר, לְמַעַךְ אֶת הָאָדָם וְאֶת הַפֵּרוֹת וְאֶת הַכֵּלִים, בֵּין שֶׁהִזִּיקָה בְּרַגְלָהּ בְּדֶרֶךְ הִלּוּכָהּ, וּבְגוּפָהּ בְּדֶרֶךְ הִלּוּכָהּ. חֲמוֹר – בְּמַשָּׂאוֹ שֶׁעָלָיו בְּדֶרֶךְ הִלּוּכוֹ. סוּמְכוּס אוֹמֵר: חֲזִיר שֶׁהָיָה נוֹבֵר וְהִזִּיק בְּחוֹטְמוֹ – מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם.

א,ו אַרְבָּעָה כְּלָלִים הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר בְּנִזְקִין: כָּל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ רְשׁוּת לַנִּזָּק וְלֹא לַמַּזִּיק – חַיָּב בְּנֶזֶק שָׁלֵם. לַמַּזִּיק וְלֹא לַנִּזָּק – פָּטוּר מִן הַכֹּל. לָזֶה וְלָזֶה, כְּגוֹן חָצֵר הַשֻּׁתָּפִין וְהַבִּקְעָה, עַל הַשֵּׁן וְעַל הָרֶגֶל – פָּטוּר. עַל נְגִיחָה, וְעַל נְגִיפָה, עַל נְשִׁיכָה, וְעַל רְבִיצָה, וְעַל בְּעִיטָה: מוּעָד – מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. וְתַם – מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק.

כָּל מָקוֹם שֶׁאֵין רְשׁוּת לֹא לָזֶה וְלֹא לָזֶה, כְּגוֹן חָצֵר שֶׁאֵינָהּ שֶׁל שְׁנֵיהֶם, עַל הַשֵּׁן וְעַל הָרֶגֶל – מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. עַל נְגִיחָה, וְעַל נְגִיפָה, עַל נְשִׁיכָה, וְעַל רְבִיצָה, וְעַל בְּעִיטָה. מוּעָד – מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. וְתַם – מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמְרִים: רַבִּי

תּוֹסֶפְתָּא

טַרְפוֹן הָיָה אוֹמֵר: עַל הַכֹּל מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: עַל הַשֵּׁן וְעַל הָרֶגֶל – מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. עַל נְגִיחָה, וְעַל נְגִיפָה, עַל נְשִׁיכָה, וְעַל רְבִיצָה, וְעַל בְּעִיטָה. מוּעָד – מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. וְתַם – מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק.

א,ז ׳שׁוֹר הַמַּזִּיק בִּרְשׁוּת הַנִּזָּק׳ כֵּיצַד? נָגַח, נָגַף, נָשַׁךְ, רָבַץ, בָּעַט. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: עַל הַשֵּׁן וְעַל הָרֶגֶל – מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. עַל נְגִיחָה, וְעַל נְגִיפָה, עַל נְשִׁיכָה, וְעַל רְבִיצָה, וְעַל בְּעִיטָה, מוּעָד – מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. וְתַם – מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק.

מַסֶּכֶת בָּבָא קַמָּא פֶּרֶק שֵׁנִי

ב,א תַּרְנְגוֹלִין שֶׁהִדְסוּ[19] אֶת הָעִסָּה וְאֶת הַפֵּרוֹת, אוֹ שֶׁנִּקְּרוּ[20] – מְשַׁלְּמִין חֲצִי נֶזֶק. הֶעֱלוּ עָפָר עַל גַּבֵּי עִסָּה וְעַל גַּבֵּי פֵּרוֹת – מְשַׁלְּמִין חֲצִי נֶזֶק. הָיוּ מְחַטְּטִין בְּחַבְלוֹ שֶׁל דְּלִי, נָפַל וְנִשְׁבַּר – מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. נָפַל וְנִשְׁבַּר וְשָׁבַר כְּלִי אַחֵר, עַל הָרִאשׁוֹן – מְשַׁלְּמִין נֶזֶק שָׁלֵם, וְעַל הָאַחֲרוֹן – מְשַׁלְּמִין חֲצִי נֶזֶק. תַּרְנְגוֹלִין שֶׁיָּרְדוּ לַגִּנָּה, וְשָׁבְרוּ אֶת הַחֲלִיפִין[21], וְקִטְּמוּ אֶת הַיָּרָק[22] – מְשַׁלְּמִין נֶזֶק שָׁלֵם. סוּמְכוּס אוֹמֵר: עַל הַקִּיטּוּם – נֶזֶק שָׁלֵם. וְעַל הַשִּׁבּוּר – חֲצִי נֶזֶק. תַּרְנְגוֹל שֶׁהָיָה פּוֹרֵחַ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וְהִזִּיק בְּגוּפוֹ – מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. בְּרוּחַ שֶׁבִּכְנָפָיו – חֲצִי נֶזֶק. סוּמְכוּס אוֹמֵר: נֶזֶק שָׁלֵם. הַכֶּלֶב וְהַגְּדִי שֶׁנָּפְלוּ – הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין. קָפְצוּ וְהִזִּיקוּ – הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִין. אֲבָל אָדָם שֶׁקָּפַץ, בֵּין מִלְּמַעְלָה בֵּין מִלְּמַטָּה, וְהִזִּיק – הֲרֵי זֶה חַיָּב. נָפַל עַל גַּבֵּי חֲבֵרוֹ וְהִזִּיק, הַתַּחְתּוֹן בָּעֶלְיוֹן

[19] שֶׁחָפְרוּ בְּרַגְלֵיהֶם.

[20] שֶׁנִּקְּרוּ בְּחַרְטוּמֵיהֶם, אֶת הָעִסָּה וְאֶת הַפֵּרוֹת וְטִנְּפוּם.

[21] הַשָּׁרָשִׁים שֶׁנִּשְׁאֲרוּ בְּקַרְקַע וְצָמְחוּ בַּשַּׁנִּית.

[22] כְּשֶׁחָפְרוּ הַתַּרְנְגוֹלִים בְּאֶרֶץ בְּרַגְלֵיהֶם כְּדַרְכָּם – הֶעֱלוּ עָפָר עַל הַיָּרָק וְהִפְסִידוּהוּ.

הַשָּׁלֵם

וְהָעֶלְיוֹן בַּתַּחְתּוֹן – הַתַּחְתּוֹן פָּטוּר. וְאִם אָמַר לוֹ ׳קַבְּלֵנִי׳![23] שְׁנֵיהֶן אַחֲרָאִין זֶה לָזֶה.

ב,ב אֵיזֶהוּ תָּם וְאֵיזֶהוּ מוּעָד? מוּעָד – שֶׁהֵעִידוּ בּוֹ שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים. וְתַם – שֶׁהָיוּ הַתִּינוֹקוֹת מְמַשְׁמְשִׁין בּוֹ בֵּין קַרְנָיו. נַעֲשָׂה תָּם בֶּן יוֹמוֹ וְנַעֲשָׂה מוּעָד בֶּן יוֹמוֹ. צָהֲבִין[24] הַבָּקָר שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים זֶה אַחַר זֶה, אֲפִלּוּ בְּיוֹם אֶחָד – הֲרֵי זֶה תָּם. רָדַף שָׁלֹשׁ רְדִיפוֹת זוֹ אַחַר זוֹ, אֲפִלּוּ בְּיוֹם אֶחָד – הֲרֵי זֶה מוּעָד; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מוּעָד – שֶׁהֵעִידוּ בּוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים זֶה אַחַר זֶה, וְתַם – שֶׁהֶחְזִיר בּוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים זֶה אַחַר זֶה.

ב,ג לְעוֹלָם אֵין נַעֲשָׂה שׁוֹר מוּעָד עַד שֶׁיַּעֲדוּהוּ בִּפְנֵי בְּעָלִים וּבִפְנֵי בֵּית דִּין, הֶעִידוּהוּ בִּפְנֵי בְּעָלִים וְלֹא בִּפְנֵי בֵּית דִּין, בִּפְנֵי בֵּית דִּין וְלֹא בִּפְנֵי בְּעָלִים – אֵין נַעֲשָׂה שׁוֹר הַמּוּעָד עַד שֶׁיַּעֲדוּהוּ בִּפְנֵי בְּעָלִים וּבִפְנֵי בֵּית דִּין. הֶעִידוּהוּ בִּפְנֵי שְׁנַיִם יוֹם הָרִאשׁוֹן, בִּפְנֵי שְׁנַיִם יוֹם הַשֵּׁנִי, בִּפְנֵי שְׁנַיִם יוֹם הַשְּׁלִישִׁי – הֲרֵי אֵלּוּ שָׁלֹשׁ עֵדֻיּוֹת, וְהֵן עֵדוּת אַחַת. נִמְצֵאת כַּת הָרִאשׁוֹנָה זוֹמֶמֶת – הֲרֵי יוֹם אֶחָד פָּטוּר מִלְּשַׁלֵּם. שְׁנִיָּה זוֹמֶמֶת – שְׁנֵי יָמִים פָּטוּר מִלְּשַׁלֵּם. שְׁלִישִׁית זוֹמֶמֶת – הֲרֵי שִׁלְשְׁתָּן זוֹמְמִין. הוּא פָּטוּר וְהֵן חַיָּבִין, וְעַל זֶה נֶאֱמַר (דְּבָרִים יט, יט): ״וַעֲשִׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאָחִיו״.

ב,ד נִשְׁבְּרוּ כַּדּוֹ וּצְלוּחוֹתָיו בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וּבָא אַחֵר וְהֶזֵּק בָּהֶן – הֲרֵי זֶה חַיָּב. רַבִּי יְהוּדָה פּוֹטֵר, שֶׁאֵין שְׁמִירָתָן עָלָיו. מוֹדֶה רַבִּי יְהוּדָה לַחֲכָמִים, בְּמַנִּיחַ אַבְנוֹ וּצְלוּחִיתוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וּבָא אַחֵר וְהֶזֵּק בָּהֶן – שֶׁהוּא חַיָּב, מִפְּנֵי שֶׁשְּׁמִירָתוֹ עָלָיו. וּמוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי יְהוּדָה, בְּמַנִּיחַ קַנְקַנִּים בְּרֹאשׁ הַגָּג

[23] אִם אָמַר הָעֶלְיוֹן לְתַחְתּוֹן קַבְּלֵנִי – הֵינוּ שֶׁאָמַר לוֹ נְטֵה הַצִּדָּה וְהַנַּח לִי מָקוֹם לִקְפֹּץ עָלָיו.

[24] בְּנֵי אָדָם שֶׁהָיוּ מַכְעִיסִים אֶת הַבָּקָר זֶה עַל זֶה.

לְנַגְבָּן, וְנָפְלוּ וְנִשְׁבְּרוּ, וּבָא אַחֵר וְהֵזִיק בָּהֶן - שֶׁהוּא פָּטוּר, מִפְּנֵי שֶׁאֵין שְׁמִירָתָן עָלָיו.

ב,ה הֵנִיחַ אַבְנוֹ וּמַשָּׂאוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, אָמְרוּ לוֹ: "פַּנֵּה אוֹתָן". אָמַר לָהֶם: "אִי אֶפְשִׁי בָּהֶן" - כָּל הַקֹּדֶם בָּהֶן זָכָה. וְאִם בָּא אַחֵר וְהֵזִיק בָּהֶן - הֲרֵי זֶה חַיָּב. נָפְלָה כָּתְלוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים, אָמְרוּ לוֹ: "פַּנֵּה אוֹתָן". וְאָמַר: "אִי אֶפְשִׁי בָּהֶן" - כָּל הַקֹּדֶם בָּהֶן זָכָה בָּהֶן. וְאִם בָּא אַחֵר וְהֵזִיק בָּהֶן - הֲרֵי זֶה חַיָּב. הַמַּפְרִיחַ גְּדֵרוֹ בְּקוֹצִין וּבְצְרוֹרוֹת לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וּבָא אַחֵר וְהֵזִיק בָּהֶן - הֲרֵי זֶה פָּטוּר. נָפְלוּ, וּבָא אַחֵר וְהֵזִיק בָּהֶן - הֲרֵי זֶה חַיָּב. בְּנָאָן כְּדַרְכּוֹ - פָּטוּר עַד שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ זְמַן. נָתְנוּ לוֹ וְנָפְלוּ בְּתוֹךְ זְמַן - פָּטוּר. לְאַחַר זְמַן - הֲרֵי זֶה חַיָּב. וְכַמָּה הוּא זְמַן? אֵין פָּחוֹת מִשְּׁלֹשִׁים יוֹם.

ב,ו הַמַּצְנִיעַ קוֹצִים וּזְכוּכִית בְּתוֹךְ כָּתְלוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, וּבָא בַּעַל הַכֹּתֶל וְסָתְרוֹ, וּבָא אַחֵר וְהֵזִיק בָּהֶן - הֲרֵי זֶה חַיָּב. חֲסִידִים הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ מוֹצִיאִין אוֹתוֹ לְתוֹךְ שָׂדוֹת עַצְמָן, וּמַעֲמִיקִין לָהֶן שְׁלֹשָׁה טְפָחִים, כְּדֵי שֶׁלֹּא תַּעְלֶם הַמַּחֲרֹשֶׁת. הָיָה בָּא בְּקַקָּפָה שֶׁל תֶּבֶן, וּבָא חֲבִילָה שֶׁל קוֹצִים בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וּבָא אַחֵר וְהֵזִיק בָּהֶן - הֲרֵי זֶה חַיָּב. רַבִּי יְהוּדָה פּוֹטֵר, שֶׁלֹּא נִתְּנוּ עָרֵי יִשְׂרָאֵל אֶלָּא לְכָךְ.[25] כְּגוֹן אֵלּוּ הַפּוֹתְחִין בִּיבֵיהֶן מְעָרוֹתֵיהֶן בִּרְשׁוּת הָרַבִּים בִּימוֹת הַחַמָּה - שֶׁאֵין לָהֶן רְשׁוּת, בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לָהֶן רְשׁוּת, וּבָא אַחֵר וְהֵזִיק בָּהֶן - הֲרֵי זֶה חַיָּב. הַמּוֹצִיא תִּבְנוֹ וְקַשּׁוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים לִזְבָלִים, וּבָא אַחֵר וְהֵזִיק בָּהֶן - הֲרֵי זֶה חַיָּב. וְכָל הַקֹּדֶם בָּהֶן - זָכָה. הַחוֹפֵר אֶת הַגָּלָל לִזְכוּת בָּהּ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וּבָא אַחֵר וְהֵזִיק בָּהּ - הֲרֵי זֶה חַיָּב, וַאֲסוּרָה מִשּׁוּם גָּזֵל. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: כָּל הַמְּקַלְקְלִין בִּרְשׁוּת הָרַבִּים מַתִּירִין מִשּׁוּם גָּזֵל.

ב,ז קְדָרִין שֶׁהָיוּ מְהַלְּכִין זֶה אַחַר זֶה, נִתְקַל הָרִאשׁוֹן וְנָפַל, בָּא חֲבֵרוֹ וְנִתְקַל בּוֹ וְנָפַל,

[25] מִילְּתָא בְּאַנְפֵּי נַפְשֵׁהּ הִיא.

הָרִאשׁוֹן - מְשַׁלֵּם לַשֵּׁנִי, וְהַשֵּׁנִי - לַשְּׁלִישִׁי. וְאִם מֵחֲמַת הָרִאשׁוֹן נָפְלוּ כֻּלָּם - הָרִאשׁוֹן מְשַׁלֵּם עַל יְדֵי כֻּלָּן. וְחַיָּבִין עַל נִזְקֵי אָדָם, וּפְטוּרִין עַל נִזְקֵי כֵלִים. לְפִיכָךְ אִם הִזְהִירוּ זֶה אֶת זֶה - הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין.

חֲמָרִין שֶׁהָיוּ מְהַלְּכִין זֶה אַחַר זֶה, נִתְקַל הָרִאשׁוֹן וְנָפַל, בָּא חֲבֵרוֹ וְנִתְקַל בּוֹ וְנָפַל, וּבָא חֲבֵרוֹ וְנִתְקַל בּוֹ, וְנָפַל, אֲפִלּוּ מֵאָה - כֻּלָּן פְּטוּרִין. הָרִאשׁוֹן - מְשַׁלֵּם לַשֵּׁנִי, וְהַשֵּׁנִי - לַשְּׁלִישִׁי. וְאִם מֵחֲמַת הָרִאשׁוֹן נָפְלוּ כֻּלָּם - הָרִאשׁוֹן מְשַׁלֵּם עַל יְדֵי כֻּלָּם, שֶׁחַיָּב עַל נִזְקֵי אָדָם וּפָטוּר עַל נִזְקֵי בְּהֵמָה, לְפִיכָךְ אִם הִזִּיקוּ זֶה אֶת זֶה - כֻּלָּן פְּטוּרִין.

שׁוֹר שֶׁדָּחַף אֶת חֲבֵרוֹ וַחֲבֵרוֹ אֶת חֲבֵרוֹ - הָרִאשׁוֹן מְשַׁלֵּם לַשֵּׁנִי, וְהַשֵּׁנִי לַשְּׁלִישִׁי. וְאִם מֵחֲמַת הָרִאשׁוֹן נָפְלוּ - הָרִאשׁוֹן מְשַׁלֵּם עַל יְדֵי כֻּלָּם, וַאֲפִלּוּ הֵן מֵאָה - כֻּלָּן פְּטוּרִין.

ב,ח חֲמִשָּׁה שֶׁיָּשְׁבוּ עַל גַּבֵּי סַפְסָל וְנִשְׁבַּר - כֻּלָּן חַיָּבִין לְשַׁלֵּם. וְאִם מֵחֲמַת הָאַחֲרוֹן נִשְׁבַּר - הָאַחֲרוֹן מְשַׁלֵּם עַל יְדֵי כֻּלָּם. חֲמוֹרִין שֶׁרַגְלָיו שֶׁל אֶחָד מֵהֶן רָעוֹת - אֵין רַשָּׁאִין לַעֲבוֹר עָלָיו. נָפַל - רַשָּׁאִין לַעֲבוֹר עָלָיו. הָיָה אֶחָד מֵהֶן טָעוּן, וְאֶחָד מֵהֶן רָכוּב - מַעֲבִירִין אֶת הַטָּעוּן מִפְּנֵי הָרָכוּב. אֶחָד טָעוּן וְאֶחָד רֵיקָן - מַעֲבִירִין אֶת הָרֵיקָן מִפְּנֵי הַטָּעוּן. אֶחָד רָכוּב וְאֶחָד רֵיקָן - מַעֲבִירִין אֶת הָרֵיקָן מִפְּנֵי הָרָכוּב. הָיוּ שְׁנֵיהֶם טְעוּנִין, שְׁנֵיהֶן רְכוּבִין, שְׁנֵיהֶן רֵיקָנִין - עוֹשִׂין פְּשָׁרָה בֵּינֵיהֶן. וְכֵן שְׁתֵּי סְפִינוֹת שֶׁהָיוּ בָּאוֹת זוֹ כְּנֶגֶד זוֹ, אַחַת פְּרוּקָה וְאַחַת טְעוּנָה - מַעֲבִירִין אֶת הַפְּרוּקָה מִפְּנֵי הַטְּעוּנָה. שְׁתֵּיהֶן פְּרוּקוֹת וּשְׁתֵּיהֶן טְעוּנוֹת - עוֹשׂוֹת פְּשָׁרָה בֵּינֵיהֶן.

ב,ט שְׁנַיִם שֶׁהָיוּ מְהַלְּכִין בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, אֶחָד רָץ וְאֶחָד מְהַלֵּךְ, שְׁנֵיהֶן רָצִין, שְׁנֵיהֶן מְהַלְּכִין, שְׁנֵיהֶם מְמַשְׁמְשִׁין, וְהִזִּיקוּ זֶה אֶת זֶה -שְׁנֵיהֶן פְּטוּרִין, שֶׁלָּזֶה רְשׁוּת לְהַלֵּךְ וְלָזֶה רְשׁוּת לְהַלֵּךְ. אִיסִי הַבַּבְלִי אוֹמֵר: הָרָץ - חַיָּב מִפְּנֵי שֶׁשִּׁנָּה. וּמוֹדֶה אִיסִי הַבַּבְלִי, שֶׁאִם הָיָה עֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה - פָּטוּר.

ב,י מְסַקְּלִין דֶּרֶךְ רְשׁוּת הָרַבִּים; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: כְּשֵׁם שֶׁאֵין לוֹ רְשׁוּת לְקַלְקֵל - כָּךְ לֹא יְסַקֵּל. אִם סָקַל - יוֹצִיא לַיָּם אוֹ לַנָּהָר, אוֹ לִמְקוֹמוֹת הַטְּרָשִׁים. וְהַמְּסַקֵּל נוֹטֵל אֶבֶן מִן הָאֶמְצַע וְנוֹתֵן לַצְּדָדִים. וְאִם בָּא אַחֵר וְהִזַּק בָּהֶן - הֲרֵי זֶה חַיָּב. אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ[26], הֲרֵי הוּא כְּמְסַקֵּל מִלִּפְנֵי בְּהֵמָה וְנוֹתֵן לִפְנֵי אָדָם, מִלִּפְנֵי הָרוֹאִים וְנוֹתֵן לִפְנֵי הַסּוּמִין, שֶׁדֶּרֶךְ בְּהֵמָה לְהַלֵּךְ בְּאֶמְצַע, וּבְנֵי אָדָם מִצַּדְּדִין. דֶּרֶךְ הָרוֹאִין לַהֲלֹךְ בְּאֶמְצַע, וְהַסּוּמִין מִן הַצְּדָדִים. הַמְּסַקֵּל נוֹטֵל מִתּוֹךְ שָׁדֵהוּ וְנוֹתֵן לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וּבָא אַחֵר וְהִזַּק בָּהֶן - הֲרֵי זֶה חַיָּב, אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ 'הֲרֵי הוּא כְּמְסַקֵּל מִתּוֹךְ שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ וְנוֹתֵן לְתוֹךְ שֶׁלּוֹ'.

מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁהָיָה מְסַקֵּל מִתּוֹךְ שָׁדֵהוּ וְנוֹתֵן לִרְשׁוּת הָרַבִּים, הָיָה חָסִיד אֶחָד רוֹדְפוֹ, אָמַר לוֹ: מִפְּנֵי מָה אַתָּה מְסַקֵּל מִתּוֹךְ שֶׁאֵינוֹ שֶׁלְּךָ, וְנוֹתֵן לְתוֹךְ שֶׁלְּךָ? שָׂחַק עָלָיו. לְאַחַר זְמַן, נִצְטָרֵךְ אוֹתוֹ הָאִישׁ וּמָכַר אֶת שָׁדֵהוּ, וְהָיָה מְהַלֵּךְ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, וְנִתְקַל. אָמַר: לֹא לְחִנָּם אָמַר לִי אוֹתוֹ חָסִיד: 'הֲרֵי אַתְּ מְסַקֵּל מִתּוֹךְ שֶׁאֵינוֹ שֶׁלְּךָ וְנוֹתֵן לְתוֹךְ שֶׁלְּךָ'.

מַסֶּכֶת בָּבָא קַמָּא פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

ג,א שׁוֹר שֶׁהִזִּיק, שֶׁהָיָה מוּעָד בְּקַרְנוֹ, וְתַם בְּשִׁנּוֹ. וְחָבַל בָּזֶה וּבָזֶה. תַּם - מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק מִגּוּפוֹ. מוּעָד - מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם מִן הָעֲלִיָּה. אֵין שָׁם עֲלִיָּה, תָּם - מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק מִגּוּפוֹ. מוּעָד - יוֹצִיא וְיִבַּקֵּשׁ לַעֲלִיָּה. כְּלָל אָמְרוּ בַּנִּזְקִין: הָרַג אֶת שׁוֹרוֹ וְקָרַע אֶת כְּסוּתוֹ, וְקוֹצֵץ נְטִיעוֹתָיו, לֹא יֹאמַר: "טוֹל אֶת הַנְּבֵלָה וְתֵן לִי אֶת הַפָּרָה", "טוֹל אֶת הַקְּרָעִים וְתֵן לִי אֶת הַטַּלִּית", "טוֹל אֶת הַקְּצָצִין וְתֵן לִי אֶת הַנְּטִיעוֹת", אֶלָּא שָׁמִין אוֹתָן כַּמָּה הֵן יָפִין עַד שֶׁלֹּא הִזִּיקוּ, וְכַמָּה הֵן

[26] הַיְנוּ "הוֹאִיל וְאָמְרוּ", כֵּיוָן שֶׁאָמְרוּ כֵּן, הֲרֵי הוּא חַיָּב בְּתַשְׁלוּמִים.

יָפִין מִשֶּׁהִזִּיקוּ, לְפִיכָךְ הֵן מְשַׁלְּמִין. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: אַף הַתָּם שֶׁחָבַל בָּאָדָם - מְשַׁלֵּם בַּמּוֹתָר נֶזֶק שָׁלֵם, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כא, לא): "כַּמִּשְׁפַּט הַזֶּה יֵעָשֶׂה לוֹ", יָכוֹל יְשַׁלֵּם מִן הָעֲלִיָּה? תַּלְמוּד לוֹמַר "יֵעָשֶׂה" - מִגּוּפוֹ הוּא מְשַׁלֵּם, וְאֵין מְשַׁלֵּם מִן הָעֲלִיָּה.

ג,ב שׁוֹר שָׁוֶה מָנֶה שֶׁנָּגַח שׁוֹר שָׁוֶה מָאתַיִם, וְאֵין הַנְּבֵלָה יָפָה כְּלוּם - נוֹטֵל אֶת שׁוֹרוֹ. מֵת אוֹ הִכְחִישׁ - אֵין לוֹ אֶלָּא שׁוֹר. שׁוֹר שָׁוֶה מָאתַיִם שֶׁנָּגַח שׁוֹר שָׁוֶה מָאתַיִם וְהַנְּבֵלָה יָפָה חֲמִשִּׁים זוּז - זֶה נוֹטֵל חֲצִי הַחַי וַחֲצִי הַמֵּת, וְזֶה נוֹטֵל הַחֲצִי הַחַי וַחֲצִי הַמֵּת, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כא, לה): "וּמָכְרוּ אֶת הַשּׁוֹר הַחַי וְחָצוּ אֶת כַּסְפּוֹ וְגַם אֶת הַמֵּת יֶחֱצוּן"; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. אָמַר לוֹ רַבִּי מֵאִיר: לֹא בָּזֶה דִּבְּרָה תּוֹרָה! אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁאֵין הַנְּבֵלָה יָפָה כְּלוּם. הָא מַה תַּלְמוּד לוֹמַר "וְגַם אֶת הַמֵּת יֶחֱצוּן"? - יֶחֱצוּ דְּמֵי מִיתָה בֵּינֵיהֶם.

ג,ג יֵשׁ חַיָּב עַל נִזְקֵי עַצְמוֹ וְעַל נִזְקֵי שׁוֹרוֹ וַחֲמוֹרוֹ, וּפָטוּר עַל נִזְקֵי עַצְמוֹ וְעַל נִזְקֵי שׁוֹרוֹ. כֵּיצַד חַיָּב עַל נִזְקֵי עַצְמוֹ וְעַל נִזְקֵי שׁוֹרוֹ וַחֲמוֹרוֹ? הִזִּיק בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד - חַיָּב. שׁוֹרוֹ וַחֲמוֹרוֹ - חַיָּבִים. הִזִּיק בְּמִתְכַּוֵּן - חַיָּב. שׁוֹרוֹ וַחֲמוֹרוֹ - חַיָּבִים. הִדְלִיק גְּדִישׁוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים - חַיָּב. שׁוֹרוֹ וַחֲמוֹרוֹ - חַיָּבִין. כֵּיצַד פָּטוּר מִלְּשַׁלֵּם עַל נִזְקֵי עַצְמוֹ וְעַל נִזְקֵי שׁוֹרוֹ וַחֲמוֹרוֹ? הִזִּיק בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, בְּדֶרֶךְ הִלּוּכוֹ -פָּטוּר. שׁוֹרוֹ וַחֲמוֹרוֹ - פְּטוּרִין. הֵמִית בְּלֹא מִתְכַּוֵּן - פָּטוּר. שׁוֹרוֹ וַחֲמוֹרוֹ - פְּטוּרִין. חָבַל בַּהֶקְדֵּשׁ בַּגֵּר וְעֶבֶד מְשֻׁחְרָר - פָּטוּר. שׁוֹרוֹ וַחֲמוֹרוֹ - פְּטוּרִין, וּפָטוּר עַל נִזְקֵי עַבְדּוֹ וַאֲמָתוֹ.

ג,ד כֵּיצַד מְשַׁלֵּם בַּמּוֹתָר חֲצִי נֶזֶק? שׁוֹר שָׁוֶה מָנֶה שֶׁנָּגַח שׁוֹר שָׁוֶה מָאתַיִם, הִכְחִישׁוֹ חֲמִשִּׁים זוּז, חָזַר הָאַחֲרוֹן הִכְחִישׁוֹ, שְׁלִשָׁה שֶׁל זָהָב - הָאַחֲרוֹן מְשַׁלֵּם לְרִאשׁוֹן חֲצִי דִּינָר זָהָב. שׁוֹר שָׁוֶה מָאתַיִם שֶׁנָּגַח שׁוֹר שָׁוֶה מָאתַיִם, וְחָבַל בּוֹ חֲמִשִּׁים זוּז, חָזַר הָאַחֲרוֹן וְהִכְחִישׁוֹ, הִשְׁבִּיחַ הַנִּזָּק, הָיָה יָפֶה

תוֹסֶפְתָּא

אַרְבַּע מֵאוֹת זוּז, שֶׁאִלְמְלֵא לֹא הִזִּיקוֹ הָיָה יָפֶה שְׁמֹנֶה מֵאוֹת זוּז, עַד שֶׁלֹּא עָמַד בְּבֵית דִּין. הִשְׁבִּיחַ הַמַּזִּיק, אִם עַד שֶׁלֹּא עָמַד בַּדִּין הִשְׁבִּיחַ – אֵין לוֹ אֶלָּא כִּשְׁעַת נִזְקוֹ. הִכְחִישׁ – אֵין לוֹ אֶלָּא כִּשְׁעַת עֲמִידָתוֹ בְּבֵית דִּין. אִם מִשֶּׁעָמַד בְּבֵית דִּין הִשְׁבִּיחַ – אֵין לוֹ אֶלָּא כִּשְׁעַת עֲמִידָתוֹ בְּבֵית דִּין. הָרַג שׁוֹרוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, הוּקְרָה בְּהֶמְתּוֹ אוֹ שֶׁהוּזְלָה, הִדְלִיק גְּדִישׁ שֶׁל חֲבֵרוֹ וְהוּקְרָה תְּבוּאָה, אוֹ שֶׁהוּזְלָה, בֵּין מִשֶּׁעָמַד בְּבֵית דִּין וּבֵין עַד שֶׁלֹּא עָמַד בְּבֵית דִּין – אֵין לוֹ אֶלָּא כִּשְׁעַת נִזְקוֹ.

ג,ה שׁוֹר שֶׁהָיָה רוֹדֵף אַחַר חֲבֵרוֹ, וְהָפַךְ הַנִּרְדָּף וְחָבַל בּוֹ, אוֹ שֶׁחָבְלוּ בּוֹ אֲחֵרִים – הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין. הַזַּק הָרוֹדֵף בַּנִּרְדָּף – פָּטוּר. נִרְדָּף בָּרוֹדֵף – חַיָּב. שׁוֹר שֶׁעָלָה עַל גַּבֵּי חֲבֵרוֹ, וּבָא בַּעַל הַתַּחְתּוֹן וְשָׁמְטוֹ, אוֹ שֶׁשָּׁמַט אֶת עַצְמוֹ, וְנָפַל וּמֵת – פָּטוּר. דָּחֲאוֹ וְנָפַל וָמֵת – חַיָּב.

ג,ו שׁוֹר שֶׁהָיָה רוֹעֶה, וְיָצָא שׁוֹר אַחֵר אַחֲרָיו, נִמְצָא הָרוֹעֶה זֶה שֶׁמֵּת, אֲפִלּוּ זֶה מְנוּגָח וְזֶה מוּעָד לִנְגִיחָה, זֶה מְנוּשָׁךְ וְזֶה מוּעָד לִנְשִׁיכָה – פָּטוּר. רַבִּי אַחָא אוֹמֵר: גָּמָל שֶׁהָיָה אוֹחֵר בֵּין הַגְּמַלִּים, וְנִמְצָא שָׁם גָּמָל מֵת – חַיָּב, בְּיָדוּעַ שֶׁזֶּה הֱמִיתוֹ. יָצְאוּ שְׁנֵי שְׁוָרִים אֲחֵרִים, סָפֵק שֶׁהֵן הֱמִיתוּהוּ, סָפֵק מִמָּקוֹם אַחֵר מֵת – הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין. אִם בְּיָדוּעַ שֶׁהֵן הֱמִיתוּהוּ – הֲרֵי אֵלּוּ מְשַׁלְּמִין בַּקָּטָן וְלֹא בַּגָּדוֹל, בַּתָּם וְלֹא בְּמוּעָד. שְׁנֵי שְׁוָרִים שֶׁהָיוּ רוֹעִים, וְיָצְאוּ שְׁנֵי שְׁוָרִים אֲחֵרֵיהֶם, נִמְצְאוּ הָרוֹעִים הַלָּלוּ מֵתִים, סָפֵק שֶׁהֵם הֱמִיתוּם, סָפֵק מִמָּקוֹם אַחֵר מֵתוּ – הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין. וְאִם בְּיָדוּעַ שֶׁהֵם הֱמִיתוּם – הֲרֵי אֵלּוּ מְשַׁלְּמִין, בַּקָּטָן וְלֹא בַּגָּדוֹל, בְּתָם וְלֹא בְּמוּעָד. וְאִם בְּיָדוּעַ שֶׁהַשְּׁחוֹרִין הֱמִיתוּ אֶת הַלְּבָנִים, וְהָיוּ שָׁם אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן, אֶחָד תָּם וְאֶחָד מוּעָד – הֲרֵי אֵלּוּ מְשַׁלְּמִין לַגָّדוֹל מִן הַקָּטָן, וְלַקָּטָן מִן הַגָּדוֹל, לַגָּדוֹל מִן הַתָּם, וְלַקָּטָן מִן הַמּוּעָד. הָיוּ הַנִּזָּקִין שֶׁל שְׁנַיִם, וְהַמַּזִּיקִין שֶׁל אֶחָד, אַף עַל פִּי שֶׁבְּיָדוּעַ שֶׁהַשְּׁחוֹרִים הֱמִיתוּ אֶת הַלְּבָנִים – הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין, שֶׁזֶּה אוֹמֵר לוֹ: "שֶׁלְּךָ הֵמִית". וְזֶה אוֹמֵר: "שֶׁלְּךָ הֵמִית". אִם בְּיָדוּעַ שֶׁשְּׁנַיִם הֱמִיתוּ אֶת הַשְּׁנַיִם, הָיוּ שָׁם אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן, אֶחָד תָּם וְאֶחָד מוּעָד – הֲרֵי אֵלּוּ מְשַׁלְּמִין לַגָּדוֹל וְלַקָּטָן, לַגָּדוֹל מִן הַקָּטָן וְלַקָּטָן מִן הַגָּדוֹל, לַגָּדוֹל מִן הַתָּם וְלַקָּטָן מִן הַמּוּעָד, וְהַמַּזִּיקִין מְשַׁמְּנִין בֵּינֵיהֶם, זֶה נוֹתֵן לְפִי שֶׁלּוֹ, וְזֶה נוֹתֵן לְפִי שֶׁלּוֹ.

הָיוּ הַמַּזִּיקִין שֶׁל שְׁנַיִם וְהַנִּזָּקִים שֶׁל שְׁנַיִם, אַף עַל פִּי שֶׁבְּיָדוּעַ שֶׁהַשְּׁחוֹרִים הֱמִיתוּ אֶת הַלְּבָנִים – הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין, שֶׁזֶּה אוֹמֵר לוֹ: "שֶׁלְּךָ הֵמִית". וְזֶה אוֹמֵר לוֹ: "שֶׁלְּךָ הֵמִית". וְאִם בְּיָדוּעַ שֶׁהַשְּׁנַיִם הֱמִיתוּ אֶת הַשְּׁנַיִם, בִּזְמַן שֶׁכֻּלָּן בָּאִין לְבֵית דִּין – פְּטוּרִין, אֵין כֻּלָּן בָּאִין לְבֵית דִּין – חַיָּבִין. שְׁנַיִם שֶׁזָּרְקוּ שְׁנֵי אֲבָנִים, וְשָׁבְרוּ שְׁתֵּי חָבִיּוֹת, אַחַת שֶׁל יַיִן וְאַחַת שֶׁל שֶׁמֶן, זֶה אוֹמֵר: "אֶת שֶׁל יַיִן". וְזֶה אוֹמֵר: "אֶת שֶׁל שֶׁמֶן" – מְשַׁלְּמִין אֶת שֶׁל יַיִן. אַחַת מְלֵאָה וְאַחַת רֵיקָנִית, זֶה אוֹמֵר: "אֶת הָרֵקָנִית". וְזֶה אוֹמֵר: "אֶת הַמְּלֵאָה" – מְשַׁלְּמִין אֶת הָרֵיקָנִית. שָׁבְרוּ אֶת הֶחָבִיּוֹת, זֶה אוֹמֵר: "אַתָּה שְׁבַרְתָּה"! וְזֶה אוֹמֵר: "אַתָּה שְׁבַרְתָּה"! – שְׁנֵיהֶן פְּטוּרִין.

הַשָּׁלֵם

סָפֵק מִמָּקוֹם אַחֵר מֵתוּ – הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין. וְאִם בְּיָדוּעַ שֶׁהֵן הֱמִיתוּם – הֲרֵי אֵלּוּ מְשַׁלְּמִין, בַּקָּטָן וְלֹא בַּגָּדוֹל, בַּתָּם וְלֹא בְּמוּעָד. וְאִם בְּיָדוּעַ שֶׁהַשְּׁחוֹרִים הֱמִיתוּ אֶת הַלְּבָנִים, וְהָיוּ שָׁם אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן, אֶחָד תָּם וְאֶחָד מוּעָד – הֲרֵי אֵלּוּ מְשַׁלְּמִין לַגָּדוֹל וְלַקָּטָן מִן הַקָּטָן, לַגָּדוֹל מִן הַתָּם, וְלַקָּטָן מִן הַמּוּעָד. וְהַנִּזָּקִין מְשַׁמְּנִין בֵּינֵיהֶם – זֶה נוֹטֵל לְפִי שֶׁלּוֹ, וְזֶה נוֹטֵל לְפִי שֶׁלּוֹ.

הָיוּ הַמַּזִּיקִין שֶׁל שְׁנַיִם, וְהַנִּזָּקִין שֶׁל אֶחָד, אַף עַל פִּי שֶׁבְּיָדוּעַ שֶׁהַשְּׁחוֹרִים הֱמִיתוּ אֶת הַלְּבָנִים – הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין, שֶׁזֶּה אוֹמֵר לוֹ: "שֶׁלְּךָ הֵמִית". וְזֶה אוֹמֵר: "שֶׁלְּךָ הֵמִית". אִם בְּיָדוּעַ שֶׁשְּׁנַיִם הֱמִיתוּ אֶת הַשְּׁנַיִם, הָיוּ שָׁם אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן, אֶחָד תָּם וְאֶחָד מוּעָד – הֲרֵי אֵלּוּ מְשַׁלְּמִין לַגָּדוֹל וְלַקָּטָן, לַגָּדוֹל מִן הַקָּטָן וְלַקָּטָן מִן הַגָּדוֹל, לַגָּדוֹל מִן הַתָּם וְלַקָּטָן מִן הַמּוּעָד, וְהַמַּזִּיקִין מְשַׁמְּנִין בֵּינֵיהֶם, זֶה נוֹתֵן לְפִי שֶׁלּוֹ, וְזֶה נוֹתֵן לְפִי שֶׁלּוֹ.

הָיוּ הַמַּזִּיקִין שֶׁל שְׁנַיִם וְהַנִּזָּקִים שֶׁל שְׁנַיִם, אַף עַל פִּי שֶׁבְּיָדוּעַ שֶׁהַשְּׁחוֹרִים הֱמִיתוּ אֶת הַלְּבָנִים – הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין, שֶׁזֶּה אוֹמֵר לוֹ: "שֶׁלְּךָ הֵמִית". וְזֶה אוֹמֵר לוֹ: "שֶׁלְּךָ הֵמִית". וְאִם בְּיָדוּעַ שֶׁהַשְּׁנַיִם הֱמִיתוּ אֶת הַשְּׁנַיִם, בִּזְמַן שֶׁכֻּלָּן בָּאִין לְבֵית דִּין – פְּטוּרִין, אֵין כֻּלָּן בָּאִין לְבֵית דִּין – חַיָּבִין. שְׁנַיִם שֶׁזָּרְקוּ שְׁנֵי אֲבָנִים, וְשָׁבְרוּ שְׁתֵּי חָבִיּוֹת, אַחַת שֶׁל יַיִן וְאַחַת שֶׁל שֶׁמֶן, זֶה אוֹמֵר: "אֶת שֶׁל יַיִן". וְזֶה אוֹמֵר: "אֶת שֶׁל שֶׁמֶן" – מְשַׁלְּמִין אֶת שֶׁל יַיִן. אַחַת מְלֵאָה וְאַחַת רֵיקָנִית, זֶה אוֹמֵר: "אֶת הָרֵקָנִית". וְזֶה אוֹמֵר: "אֶת הַמְּלֵאָה" – מְשַׁלְּמִין אֶת הָרֵיקָנִית. שָׁבְרוּ אֶת הֶחָבִיּוֹת, זֶה אוֹמֵר: "אַתָּה שְׁבַרְתָּה"! וְזֶה אוֹמֵר: "אַתָּה שְׁבַרְתָּה"! – שְׁנֵיהֶן פְּטוּרִין.

תוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת בָּבָא קַמָּא פֶּרֶק רְבִיעִי

ד,א שׁוֹר שֶׁחֲצִיוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְחֲצִיוֹ שֶׁל הֶקְדֵּשׁ שֶׁהִזִּיק שֶׁל יִשְׂרָאֵל, מוּעָד – מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. וְתָם – מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. שֶׁל הֶקְדֵּשׁ, בֵּין תָּם וּבֵין מוּעָד – פָּטוּר. הַזַּק מֵאֶחָד שֶׁל יִשְׂרָאֵל – חַיָּב, וְשֶׁל הֶקְדֵּשׁ – פָּטוּר. שׁוֹר שֶׁל הֶקְדֵּשׁ – הַבְּעָלִים חַיָּבִין בְּאַחֲרָיוּתָן. הַבְּעָלִים נוֹטְלִין אֶת נִזְקוֹ, וְנוֹתְנִין אֶת נִזְקוֹ. שׁוֹר שֶׁחֲצִיוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְחֲצִיוֹ שֶׁל כְּנַעֲנִי, שֶׁהִזִּיק אֶת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, מוּעָד – מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. וְתָם – מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. וְשֶׁל כְּנַעֲנִי, בֵּין תָּם וּבֵין מוּעָד – מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. שׁוֹר שֶׁל כְּנַעֲנִי שֶׁהִזִּיק שׁוֹר שֶׁל אַחֵר, חֲבֵרוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁקִּבְּלוּ עֲלֵיהֶם לָדוּן בְּדִינֵי יִשְׂרָאֵל – מְשַׁלְּמִין נֶזֶק שָׁלֵם, שֶׁאֵין תָּם וּמוּעָד בְּנִזְקֵי הַכְּנַעֲנִי.

ד,ב שׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנָּגַח שׁוֹר שֶׁל כּוּתִי, וְשֶׁל כּוּתִי שֶׁנָּגַח שׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל, מוּעָד – מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם מִן הָעֲלִיָּה, וְתָם – מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: שׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנָּגַח שׁוֹר שֶׁל כְּנַעֲנִי – פָּטוּר. וְשֶׁל כְּנַעֲנִי שֶׁנָּגַח שׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל, בֵּין תָּם וּבֵין מוּעָד – מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם מִן הָעֲלִיָּה.

ד,ג יָפֶה כֹּחַ הֶדְיוֹט מִכֹּחַ גָּבוֹהַּ, וְכֹחַ גָּבוֹהַּ מִכֹּחַ הֶדְיוֹט. יָפֶה כֹּחַ הֶדְיוֹט: נִזְקִין לַהֶדְיוֹט, וְאֵין נִזְקִין לַגָּבוֹהַּ. רִבִּית וְאוֹנָאָה לַהֶדְיוֹט, וְאֵין רִבִּית וְאוֹנָאָה לַגָּבוֹהַּ. תִּשְׁלוּמֵי כֶפֶל וְתַשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה לַהֶדְיוֹט, וְאֵין תַּשְׁלוּמֵי כֶפֶל וְתַשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה לַגָּבוֹהַּ. נִשְׁבַּע לַהֶדְיוֹט – מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ, לַגָּבוֹהַּ – אֵין מְשַׁלֵּם אֶלָּא קֶרֶן. יָפֶה כֹּחַ גָּבוֹהַּ: מְעִילָה לַגָּבוֹהַּ, וְאֵין מְעִילָה לַהֶדְיוֹט. אֲמִירָתוֹ לַגָּבוֹהַּ – כְּמִסִּירָתוֹ לַהֶדְיוֹט. קֶרֶן וְחֹמֶשׁ לַגָּבוֹהַּ, וְאֵין קֶרֶן וְחֹמֶשׁ לַהֶדְיוֹט. הַקּוֹנֶה מִן הַגָּבוֹהַּ – בְּכֶסֶף. מִן הַהֶדְיוֹט – בְּכֶסֶף בִּשְׁטָר וּבַחֲזָקָה.

ד,ד שׁוֹר חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן שֶׁנָּגַח שׁוֹר שֶׁל פִּקֵּחַ – פָּטוּר. רַבִּי עֲקִיבָא וְרַבִּי יַעֲקֹב אוֹמְרִים: מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. שׁוֹר שֶׁנִּתְחָרְשׁוּ בְּעָלָיו אוֹ שֶׁנִּשְׁתַּטּוּ בְּעָלָיו, אוֹ שֶׁהָלְכוּ בְּעָלָיו לִמְדִינַת הַיָּם. יְהוּדָה בֶּן נַקּוֹסְיָא אוֹמֵר: סוּמְכוֹס אוֹמֵר: לְעוֹלָם הוּא בְּתַמּוּתוֹ, עַד שֶׁיַּעֲדוּהוּ בִּפְנֵי בְּעָלִים. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: מַעֲמִידִין עָלָיו אַפִּטְרוֹפִּין, הֶעִידוּהוּ בִּפְנֵי אַפִּטְרוֹפִּין, נִתְפַּקֵּחַ הַחֵרֵשׁ וְנִשְׁתַּפֶּה הַשּׁוֹטֶה, וְהִגְדִּיל הַקָּטָן, אוֹ שֶׁבָּאוּ בְּעָלָיו מִמְּדִינַת הַיָּם. יְהוּדָה בֶּן נַקּוֹסְיָא אוֹמֵר: סוּמְכוֹס אוֹמֵר: לְעוֹלָם הוּא בְּתַמּוּתוֹ רִאשׁוֹנָה, עַד שֶׁיַּעֲדוּהוּ בִּפְנֵי בְּעָלִים שְׁנִיָּה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: הֲרֵי הוּא בְּחֶזְקָתוֹ.

ד,ה זֶה הַכְּלָל: כָּל שֶׁהוּעַד בּוֹ, וְהוּעַד בְּדָבָר שֶׁהוּעַד בּוֹ, בְּשָׁעָה שֶׁהוּעַד עָלָיו – מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם מִן הָעֲלִיָּה. וְכָל שֶׁלֹּא הוּעַד בּוֹ, וְלֹא הוּעַד בִּבְעָלָיו, בְּדָבָר שֶׁלֹּא הוּעַד בּוֹ, בְּשָׁעָה שֶׁלֹּא הוּעַד עָלָיו – מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק מִגּוּפוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מוּעָד לַשַּׁבָּתוֹת וְאֵינוֹ מוּעָד לִימוֹת הַחוֹל. אֵימָתַי הוּא תָּם? עַד שֶׁיַּחֲזֹר בּוֹ שְׁלֹשָׁה יְמֵי שַׁבָּתוֹת, זֶה אַחַר זֶה.

ד,ו יֵשׁ כָּאן חַיָּב בַּכֹּפֶר וְחַיָּב בַּמִּיתָה, חַיָּב בַּמִּיתָה פָּטוּר מִן הַכֹּפֶר, חַיָּב בַּכֹּפֶר וּפָטוּר מִן הַמִּיתָה, פָּטוּר מִן הַכֹּפֶר וּפָטוּר מִן הַמִּיתָה. שׁוֹר מוּעָד שֶׁהֵמִית – חַיָּב בַּכֹּפֶר וְחַיָּב בַּמִּיתָה. שׁוֹר תָּם שֶׁהֵמִית, וְשׁוֹר חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן שֶׁהֵמִית, הֵמִית גֵּר וְעֶבֶד מְשֻׁחְרָר – חַיָּב בְּמִיתָה וּפָטוּר מִן הַכֹּפֶר; שׁוֹר שֶׁהָיָה מִתְחַכֵּךְ בַּכֹּתֶל, וְנָפַל עַל הָאָדָם, נִתְכַּוֵּן לַהֲרוֹג אֶת הַבְּהֵמָה. הָרַג אֶת הַבְּהֵמָה לִכְנַעֲנִי, וְהָרַג בֶּן יִשְׂרָאֵל, לִנְפָלִים וְהָרַג בֶּן קַיָּמָא – חַיָּב בַּכֹּפֶר וּפָטוּר מִן הַמִּיתָה. וּלְעִנְיַן הַנִּזְקִין: רַבִּי יְהוּדָה מְחַיֵּב, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כא, כח): "כִּי יִגַּח שׁוֹר" – עַד שֶׁיִּתְכַּוֵּן לִגַּח. וְאִם הָיָה תָּם – פָּטוּר מִן הַכֹּפֶר וּפָטוּר מִן הַמִּיתָה. הֵמִית כּוּתִי בֶּן שְׁמֹנֶה – פָּטוּר מִן הַכֹּפֶר וּפָטוּר מִן הַמִּיתָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שׁוֹר הַמִּדְבָּר, וְשׁוֹר הֶקְדֵּשׁ, וְשׁוֹר גֵּר שֶׁמֵּת וְאֵין לוֹ יוֹרְשִׁין – פָּטוּר, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כא, כט): "וְהוּעַד בִּבְעָלָיו וְלֹא יִשְׁמְרֶנּוּ" – אֵין בְּעָלִים לְאֵלּוּ.

יֶתֶר עַל כֵּן אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: הֵמִית כְּשֶׁהוּא שֶׁל הֶדְיוֹט, וְלֹא הִסְפִּיק לַעֲמֹד בַּדִּין עַד שֶׁהִקְדִּישוֹ בְּעָלָיו. הֵמִית כְּשֶׁהוּא שֶׁל גֵּר, וְלֹא הִסְפִּיק לַעֲמֹד בַּדִּין עַד שֶׁמֵּת הַגֵּר – פָּטוּר, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְלֹא יִשְׁמְרֶנּוּ בְּעָלָיו וְהֵמִית" – אֶת שֶׁשָּׁוּוֹת הַמִּיתָתוֹ לִשְׁעַת עֲמִידָתוֹ בְּבֵית דִּין – חַיָּב, אֶת שֶׁלֹּא שָׁוּוֹת הַמִּיתָתוֹ לִשְׁעַת עֲמִידָתוֹ בְּבֵית דִּין – פָּטוּר. כֵּיצַד הוּא מְשַׁלֵּם? שָׁמִין אֶת הַנִּזָּק כַּמָּה הוּא יָפֶה, לְפִי כָּךְ הוּא מְשַׁלֵּם; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמֵר: שָׁמִין אֶת הַבְּעָלִים, כַּמָּה הֵן יָפִים – לְפִי כָּךְ הֵן מְשַׁלְּמִין.

ד,ז כָּל שֶׁחַיָּב בְּבֶן חוֹרִין – חַיָּב בַּעֲבָדִים, בֵּין בְּכֹפֶר בֵּין בְּמִיתָה. וְכָל שֶׁפָּטוּר בְּבֶן חוֹרִין – פָּטוּר בַּעֲבָדִים, בֵּין בְּכֹפֶר בֵּין בְּמִיתָה. כָּל שֶׁפָּטוּר בְּבֶן חוֹרִין פָּטוּר בַּעֲבָדִים: הֵמִית עֶבֶד עִבְרִי – נוֹתֵן כָּל כֹּפֶר, וְעֶבֶד שֶׁל שְׁנֵי שֻׁתָּפִין – נוֹתֵן לִשְׁנֵיהֶם. חֶצְיוֹ עֶבֶד וְחֶצְיוֹ בֶּן חוֹרִין –נוֹתֵן לְפִי חֶשְׁבּוֹן, חֲצִי כֹּפֶר לַיּוֹרְשִׁין, וְחֶצְיוֹ שְׁלֹשִׁים סֶלַע לַבְּעָלִים.

ד,ח הַמֵּמִית עַל פִּי עֵד אֶחָד, וְהָרוֹבֵעַ וְהַנִּרְבָּע עַל פִּי עֵד אֶחָד – פָּסוּל לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ וּפָטוּר מִן הַמִּיתָה, וּמֻתָּר בַּהֲנָאָה. הַמֵּמִית עַל פִּי שְׁנַיִם, וְהָרוֹבֵעַ וְהַנִּרְבָּע עַל פִּי שְׁנַיִם – פָּסוּל לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ וְאָסוּר בַּהֲנָאָה וְחַיָּב בְּמִיתָה. הֵמִית בֵּין מִשֶּׁלּוֹ בֵּין מִשֶּׁל חֲבֵרוֹ, בֵּין לִפְנֵי הֶקְדֵּשׁוֹ וּבֵין לְאַחַר הֶקְדֵּשׁוֹ, בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד, בֵּין בְּאֹנֶס בֵּין בְּרָצוֹן – פָּסוּל לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ. רוֹבֵעַ וְנִרְבָּע, בֵּין מִשֶּׁלּוֹ וּבֵין מִשֶּׁל חֲבֵרוֹ, בֵּין לִפְנֵי הֶקְדֵּשׁוֹ בֵּין לְאַחַר הֶקְדֵּשׁוֹ, בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד – פָּסוּל לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ. בְּאֹנֶס – כָּשֵׁר. בְּרָצוֹן – פָּסוּל.

יֵשׁ בְּנוֹגֵחַ שֶׁאֵין בְּרוֹבֵעַ, וּבְרוֹבֵעַ שֶׁאֵין בְּנוֹגֵחַ: נוֹגֵחַ מְשַׁלֵּם אֶת הַכֹּפֶר לְאַחַר מִיתָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּרוֹבֵעַ. וְיֵשׁ בְּרוֹבֵעַ, שֶׁהָרוֹבֵעַ – עָשָׂה בּוֹ אֹנֶס כְּרָצוֹן, שֶׁאֵין מִתְכַּוֵּן כְּמִתְכַּוֵּן, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּנוֹגֵחַ.

וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל:

וַהֲוָה בְּיוֹמָא תְּמִינָאָה קְרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וְלִבְנוֹהִי וּלְסָבֵי יִשְׂרָאֵל:

וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי – שְׁמִינִי לַמִּלּוּאִים, הוּא רֹאשׁ חֹדֶשׁ נִיסָן; שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן בּוֹ בַּיּוֹם, וְנָטַל עֶשֶׂר עֲטָרוֹת הַשְּׁנוּיוֹת בְּסֵדֶר עוֹלָם. וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל – לְהַשְׁמִיעָם שֶׁעַל פִּי הַדִּבּוּר אַהֲרֹן נִכְנָס וּמְשַׁמֵּשׁ בִּכְהֻנָּה גְּדוֹלָה, וְלֹא יֹאמְרוּ מֵאֵלָיו נִכְנָס.

וַיֹּאמֶר אֶל־אַהֲרֹן קַח־לְךָ֨ עֵגֶל בֶּן־בָּקָר֜ לְחַטָּ֗את וְאַ֤יִל לְעֹלָה֙ תְּמִיمִ֔ם וְהַקְרֵ֖ב לִפְנֵ֑י יְ־הוָֽה׃

וַאֲמַר לְאַהֲרֹן סַב לָךְ עֵיגַל בַּר תּוֹרֵי לְחַטָּתָא וּדְכַר לַעֲלָתָא שַׁלְמִין וְקָרֵיב קֳדָם יְיָ׃

קַח לְךָ עֵגֶל – לְהוֹדִיעַ שֶׁכִּפֵּר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל יְדֵי עֵגֶל זֶה, עַל מַעֲשֵׂה הָעֵגֶל שֶׁעָשָׂה.

וְאֶל־בְּנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֗ל תְּדַבֵּ֤ר לֵאמֹר֙ קְח֣וּ שְׂעִיר־עִזִּ֔ים לְחַטָּ֖את וְעֵ֣גֶל וָכֶ֑בֶשׂ בְּנֵי־שָׁנָ֥ה תְמִימִ֖ם לְעֹלָֽה׃

וְעִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּמַלִּיל לְמֵימַר סַבוּ צְפִיר בַּר עִזִּין לְחַטָּתָא וְעֵיגַל וְאִמַּר בְּנֵי שְׁנָא שַׁלְמִין לַעֲלָתָא׃

וְשׁ֣וֹר וָאַ֗יִל לִשְׁלָמִים֙ לִזְבֹּ֣חַ לִפְנֵ֣י יְ־הוָ֔ה וּמִנְחָ֖ה בְּלוּלָ֑ה בַּשָּׁ֣מֶן כִּֽי־הַיּ֗וֹם יְ־הוָה֙ נִרְאָ֔ה אֲלֵיכֶֽם׃

וְתוֹר וּדְכַר לְנִכְסַת קוּדְשַׁיָּא לְדַבְחָא קֳדָם יְיָ וּמִנְחָתָא דְּפִילָא בִּמְשַׁח אֲרֵי יוֹמָא דֵין יִקְרָא דַיְיָ מִתְגְּלֵי לְכוֹן׃

כִּי הַיּוֹם ה' נִרְאָה אֲלֵיכֶם – לְהַשְׁרוֹת שְׁכִינָתוֹ בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם, לְכָךְ קָרְבָּנוֹת הַלָּלוּ בָּאִין חוֹבָה לְיוֹם זֶה.

וַיִּקְח֗וּ אֶת־אֲשֶׁ֤ר צִוָּה֙ מֹשֶׁ֔ה אֶל־פְּנֵ֖י אֹ֣הֶל מוֹעֵ֑ד וַיִּקְרְב֖וּ כָּל־הָעֵדָ֥ה וַיַּעֲמְד֖וּ לִפְנֵ֥י יְ־הוָֽה׃

וְיִקְרְבוּ יָת דְּפַקִּיד מֹשֶׁה לְקֳדָם מַשְׁכַּן זִמְנָא וּקְרִיבוּ כָּל כְּנִשְׁתָּא וְקָמוּ קֳדָם יְיָ׃

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה֙ זֶ֣ה הַדָּבָ֔ר אֲשֶׁר־צִוָּ֥ה יְ־הוָ֖ה תַּעֲשׂ֑וּ וֵיֵרָ֥א אֲלֵיכֶ֖ם כְּבוֹד֥ יְ־הוָֽה׃

וַאֲמַר מֹשֶׁה דֵּין פִּתְגָּמָא דְּפַקִּיד יְיָ תַּעְבְּדוּן וְיִתְגְּלֵי לְכוֹן יְקָרָא דַיְיָ׃

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן קְרַ֣ב אֶל־הַמִּזְבֵּ֗חַ וַעֲשֵׂ֤ה אֶת־חַטָּאתְךָ֙ וְאֶת־עֹלָתֶ֔ךָ וְכַפֵּ֥ר בַּעַדְךָ֖ וּבְעַ֣ד הָעָ֑ם וַעֲשֵׂ֗ה אֶת־קָרְבַּן֙ הָעָ֔ם וְכַפֵּ֥ר בַּעֲדָ֖ם כַּאֲשֶׁ֣ר צִוָּ֑ה יְ־הוָֽה׃

וַאֲמַר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן קְרַב לְמַדְבְּחָא וַעֲבֵיד יָת חַטָּתָךְ וְיָת עֲלָתָךְ וְכַפַּר עֲלָתָךְ וְעַל עַמָּא וַעֲבֵיד יָת קוּרְבַּן עַמָּא וְכַפַּר עֲלֵיהוֹן כְּמָא דְּפַקִּיד יְיָ׃

קְרַב אֶל הַמִּזְבֵּחַ – שֶׁהָיָה אַהֲרֹן בּוֹשׁ וְיָרֵא לָגֶשֶׁת. אָמַר לוֹ מֹשֶׁה: לָמָּה אַתָּה בּוֹשׁ? לְכָךְ נִבְחַרְתָּ. אֶת חַטָּאתְךָ – "עֵגֶל בֶּן בָּקָר". וְאֶת עֹלָתֶךָ – הָאַיִל. קָרְבַּן הָעָם – שְׂעִיר עִזִּים וְעֵגֶל וָכֶבֶשׂ. כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר "עֵגֶל", בֶּן שָׁנָה הוּא ; וּמִכָּאן אַתָּה לָמֵד.

וַיִּקְרַ֣ב אַהֲרֹ֗ן אֶל־הַמִּזְבֵּ֤חַ וַיִּשְׁחַט֙ אֶת־עֵ֣גֶל הַחַטָּ֔את אֲשֶׁר־לֹֽו׃

וּקְרִיב אַהֲרֹן לְמַדְבְּחָא וּנְכַס יָת עִגְלָא דְחַטָּתָא דִילֵיהּ׃

וַיַּקְרִ֖בוּ בְּנֵ֣י אַהֲרֹ֑ן אֶת־הַדָּ֣ם אֵלָ֗יו וַיִּטְבֹּ֤ל אֶצְבָּעוֹ֙ בַּדָּ֔ם וַיִּתֵּ֖ן עַל־קַרְנ֣וֹת הַמִּזְבֵּ֑חַ וְאֶת־הַדָּ֖ם יָצַ֥ק אֶל־יְס֖וֹד הַמִּזְבֵּֽחַ׃

וְקָרִיבוּ בְּנֵי אַהֲרֹן יָת דְּמָא לֵיהּ וּטְבַל אֶצְבְּעֵיהּ בִּדְמָא וִיהַב עַל קַרְנָת מַדְבְּחָא וְיָת דְּמָא אֲרִיק לִיסוֹדָא דְמַדְבְּחָא׃

וְאֶת־הַחֵלֶב֮ וְאֶת־הַכְּלָיֹת֒ וְאֶת־הַיֹּתֶ֣רֶת מִן־הַכָּבֵ֔ד מִן־הַחַטָּ֖את הִקְטִ֑יר הַמִּזְבֵּ֖חָה כַּאֲשֶׁ֥ר צִוָּ֖ה יְ־הוָ֥ה אֶת־מֹשֶֽׁה׃

וְיָת תַּרְבָּא וְיָת כּוֹלְיָתָא וְיָת חַצְרָא מִן כַּבְדָּא מִן חַטָּתָא אַסִּיק לְמַדְבְּחָא כְּמָא דְּפַקִּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה׃

וְאֶת־הַבָּשָׂ֣ר וְאֶת־הָע֗וֹר שָׂרַ֤ף בָּאֵשׁ֙ מִחוּץ֙ לַמַּחֲנֶֽה׃

וְיָת בִּשְׂרָא וְיָת מַשְׁכָּא אוֹקִיד בְּנוּרָא מִבָּרָא לְמַשְׁרִיתָא׃

וְאֶת הַבָּשָׂר וְאֶת הָעוֹר וְגוֹמֵר – לֹא מָצִינוּ חַטָּאת חִיצוֹנָה נִשְׂרֶפֶת, אֶלָּא זוֹ וְשֶׁל מִלּוּאִים ; וְכֻלָּן עַל פִּי הַדִּבּוּר.

וַיִּשְׁחַ֣ט אֶת־הָעֹלָ֗ה וַיַּמְצִ֤אוּ בְנֵי־אַהֲרֹן֙ אֵלָ֔יו אֶת־הַדָּ֖ם וַיִּזְרְקֵ֑הוּ עַל־הַמִּזְבֵּ֖חַ סָבִֽיב׃

וּנְכַס יָת עֲלָתָא וְאַמְטִיאוּ בְּנֵי אַהֲרֹן לֵיהּ יָת דְּמָא וְזַרְקֵיהּ עַל מַדְבְּחָא סְחוֹר סְחוֹר׃

וַיַּמְצִאוּ – לְשׁוֹן הוֹשָׁטָה וְהַזְמָנָה.

וְאֶת־הָעֹלָה הִמְצִיאוּ אֵלָיו לִנְתָחֶיהָ וְאֶת־הָרֹאשׁ וַיַּקְטֵר עַל־הַמִּזְבֵּחַ:	וְיָת עֲלָתָא אַמְטִיאוּ לֵיהּ לְאֶבְרַהָא וְיָת רֵישָׁא וְאַסֵּיק עַל מַדְבְּחָא:
וַיִּרְחַץ אֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת־הַכְּרָעָיִם וַיַּקְטֵר עַל־הָעֹלָה הַמִּזְבֵּחָה:	וְחַלִּיל יָת גַּוָּא וְיָת כְּרָעַיָּא וְאַסֵּיק עַל עֲלָתָא לְמַדְבְּחָא:
וַיַּקְרֵב אֵת קָרְבַּן הָעָם וַיִּקַּח אֶת־שְׂעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעָם וַיִּשְׁחָטֵהוּ וַיְחַטְּאֵהוּ כָּרִאשׁוֹן:	וְקָרֵיב יָת קוּרְבַּן עַמָּא וּנְסִיב יָת צְפִירָא דְחַטָּתָא דִלְעַמָּא וְנַכְסֵיהּ וְכַפַּר בִּדְמֵיהּ כְּקַדְמָאָה:
וַיַּקְרֵב אֶת־הָעֹלָה וַיַּעֲשֵׂהָ כַּמִּשְׁפָּט:	וְקָרֵיב יָת עֲלָתָא וְעַבְדַהּ כְּדַחְזֵי:
שני	
וַיַּקְרֵב אֶת־הַמִּנְחָה וַיְמַלֵּא כַפּוֹ מִמֶּנָּה וַיַּקְטֵר עַל־הַמִּזְבֵּחַ מִלְּבַד עֹלַת הַבֹּקֶר:	וְקָרֵיב יָת מִנְחָתָא וּמְלָא יְדֵיהּ מִנַּהּ וְאַסֵּיק עַל מַדְבְּחָא בָּר מֵעֲלַת צַפְרָא:
וַיְמַלֵּא כַפּוֹ – הִיא קְמִיצָה. מִלְּבַד עֹלַת הַבֹּקֶר – כָּל אֵלֶּה עָשָׂה אַחַר עוֹלַת הַתָּמִיד.	
וַיִּשְׁחַט אֶת־הַשּׁוֹר וְאֶת־הָאַיִל זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לָעָם וַיַּמְצִאוּ בְּנֵי אַהֲרֹן אֶת־הַדָּם אֵלָיו וַיִּזְרְקֵהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	וּנְכַס יָת תּוֹרָא וְיָת דִּכְרָא נִכְסַת קוּדְשַׁיָּא דִלְעַמָּא וְאַמְטִיאוּ בְּנֵי אַהֲרֹן יָת דְּמָא לֵיהּ וְזַרְקֵיהּ עַל מַדְבְּחָא סְחוֹר סְחוֹר:
וְאֶת־הַחֲלָבִים מִן־הַשּׁוֹר וּמִן־הָאַיִל הָאַלְיָה וְהַמְכַסֶּה וְהַכְּלָיֹת וְיֹתֶרֶת הַכָּבֵד:	וְיָת תַּרְבֵּיָא מִן תּוֹרָא וּמִן דִּכְרָא אַלְיָתָא וְחָפֵי גַּוָּא וְכוֹלְיָתָא וַחֲצַר כַּבְדָּא:
וְהַמְכַסֶּה – חֵלֶב הַמְּכַסֶּה אֶת הַקֶּרֶב.	
וַיְשִׂימוּ אֶת־הַחֲלָבִים עַל־הֶחָזוֹת וַיַּקְטֵר הַחֲלָבִים הַמִּזְבֵּחָה:	וְשַׁוִּיאוּ יָת תַּרְבֵּיָא עַל חֲדָוָתָא וְאַסֵּיק תַּרְבֵּיָא לְמַדְבְּחָא:
וַיָּשִׂימוּ אֶת הַחֲלָבִים עַל הֶחָזוֹת – לְאַחַר הַתְּנוּפָה, נְתָנָן כֹּהֵן הַמֵּנִיף לְכֹהֵן אַחֵר לְהַקְטִירָם, נִמְצְאוּ הָעֶלְיוֹנִים לְמַטָּה.	
וְאֵת הֶחָזוֹת וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין הֵנִיף אַהֲרֹן תְּנוּפָה לִפְנֵי יְ-הוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה:	וְיָת חֲדָוָתָא וְיָת שָׁקָא דְיַמִּינָא אֲרִים אַהֲרֹן אֲרָמָא קֳדָם יְיָ כְּמָא דְפַקִּיד מֹשֶׁה:
וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת־יָדָו אֶל־הָעָם וַיְבָרְכֵם וַיֵּרֶד מֵעֲשֹׂת הַחַטָּאת וְהָעֹלָה וְהַשְּׁלָמִים:	וַאֲרִים אַהֲרֹן יָת יְדוֹהִי לְעַמָּא וּבָרִיכִנּוּן וּנְחַת מִלְּמֶעֱבַד חַטָּתָא וַעֲלָתָא וְנִכְסַת קוּדְשַׁיָּא:
וַיְבָרְכֵם – בִּרְכַּת כֹּהֲנִים: "יְבָרֶכְךָ", "יָאֵר", "יִשָּׂא". וַיֵּרֶד – מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ.	
וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וַיֵּצְאוּ וַיְבָרְכוּ אֶת־הָעָם וַיֵּרָא כְבוֹד־יְ-הוָה אֶל־כָּל־הָעָם:	וְעָאל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן לְמַשְׁכַּן זִמְנָא וּנְפַקוּ וּבָרִיכוּ יָת עַמָּא וְאִתְגְּלִי יְקָרָא דַיְיָ לְכָל עַמָּא:
וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וגומר – לָמָּה נִכְנְסוּ? מָצָאתִי בְּפָרָשַׁת מִלּוּאִים, בַּבָּרַיְתָא הַנּוֹסֶפֶת עַל תּוֹרַת כֹּהֲנִים שֶׁלָּנוּ: לָמָּה נִכְנַס מֹשֶׁה עִם אַהֲרֹן? לְלַמְּדוֹ עַל מַעֲשֵׂה הַקְּטֹרֶת. אוֹ לֹא נִכְנַס אֶלָּא לְדָבָר אַחֵר? הֲרֵינִי דָּן: יְרִידָה וּבִיאָה טְעוּנוֹת בְּרָכָה; מַה יְרִידָה מֵעֵין עֲבוֹדָה, אַף בִּיאָה מֵעֵין עֲבוֹדָה. הָא לָמַדְתָּ, לָמָּה נִכְנַס מֹשֶׁה עִם אַהֲרֹן? לְלַמְּדוֹ עַל מַעֲשֵׂה הַקְּטֹרֶת. דָּבָר אַחֵר: כֵּיוָן שֶׁרָאָה אַהֲרֹן שֶׁקָּרְבוּ כָּל הַקָּרְבָּנוֹת וְנַעֲשׂוּ כָּל הַמַּעֲשִׂים, וְלֹא יָרְדָה שְׁכִינָה לְיִשְׂרָאֵל, הָיָה מִצְטַעֵר, וְאָמַר: יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁכָּעַס הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָלַי, וּבִשְׁבִילִי לֹא יָרְדָה שְׁכִינָה לְיִשְׂרָאֵל. אָמַר לוֹ לְמֹשֶׁה: מֹשֶׁה אָחִי, כָּךְ עָשִׂיתָ לִי, שֶׁנִּכְנַסְתִּי וְנִתְבַּיַּשְׁתִּי? מִיָּד נִכְנַס מֹשֶׁה עִמּוֹ, וּבִקְּשׁוּ רַחֲמִים וְיָרְדָה שְׁכִינָה לְיִשְׂרָאֵל. וַיֵּצְאוּ וַיְבָרְכוּ אֶת הָעָם – אָמְרוּ: "וְיִהִי נֹעַם אֲ-דֹנָי אֱ-לֹהֵינוּ עָלֵינוּ" יְהִי רָצוֹן שֶׁתִּשְׁרֶה שְׁכִינָה בְּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ. לְפִי שֶׁכָּל שִׁבְעַת יְמֵי הַמִּלּוּאִים, שֶׁהֶעֱמִידוּ מֹשֶׁה לַמִּשְׁכָּן וְשִׁמֵּשׁ בּוֹ, וּפֵרְקוֹ בְּכָל יוֹם, לֹא שָׁרְתָה בּוֹ שְׁכִינָה, וְהָיוּ יִשְׂרָאֵל נִכְלָמִים וְאוֹמְרִים לְמֹשֶׁה: מֹשֶׁה רַבֵּנוּ! כָּל הַטֹּרַח שֶׁטָּרַחְנוּ – שֶׁתִּשְׁרֶה שְׁכִינָה בֵּינֵינוּ וְנֵדַע שֶׁנִּתְכַּפֵּר לָנוּ עֲוֹן הָעֵגֶל. לְכָךְ אָמַר לָהֶם: "זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה ה' תַּעֲשׂוּ וְיֵרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד ה'" אַהֲרֹן אָחִי כְּדַאי וְחָשׁוּב מִמֶּנִּי, שֶׁעַל יְדֵי קָרְבְּנוֹתָיו וַעֲבוֹדָתוֹ תִּשְׁרֶה שְׁכִינָה בָּכֶם, וְתֵדְעוּ שֶׁהַמָּקוֹם בָּחַר בּוֹ.	

שלישי

וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְ-הוָה וַתֹּאכַל עַל־הַמִּזְבֵּחַ אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַחֲלָבִים וַיַּרְא כָּל־הָעָם וַיָּרֹנּוּ וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם:

וּנְפַקַת אִישָׁתָא מִן קֳדָם יְיָ וַאֲכַלַת עַל מַדְבְּחָא יָת עֲלָתָא וְיָת תַּרְבַּיָּא וַחֲזָא כָּל עַמָּא וְשַׁבַּחוּ וּנְפַלוּ עַל אַפֵּיהוֹן:

וַיָּרֹנּוּ – כְּתַרְגּוּמוֹ.

וַיִּקְחוּ בְנֵי־אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא אִישׁ מַחְתָּתוֹ וַיִּתְּנוּ בָהֵן אֵשׁ וַיָּשִׂימוּ עָלֶיהָ קְטֹרֶת וַיַּקְרִיבוּ לִפְנֵי יְ-הוָה אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם:

וּנְסִיבוּ בְנֵי אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא גְּבַר מַחְתִּיתֵיהּ וִיהַבוּ בְהוֹן אִישָׁתָא וְשַׁוִּיאוּ עֲלַהּ קְטֹרֶת בֻּסְמִין וְקָרִיבוּ קֳדָם יְיָ אִישָׁתָא נוּכְרִיתָא דְּלָא פַקִּיד יָתְהוֹן:

וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְ-הוָה וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמֻתוּ לִפְנֵי יְ-הוָה:

וּנְפַקַת אִישָׁתָא מִן קֳדָם יְיָ וַאֲכַלַת יָתְהוֹן וּמִיתוּ קֳדָם יְיָ:

וַתֵּצֵא אֵשׁ – רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: לֹא מֵתוּ בְּנֵי אַהֲרֹן אֶלָּא עַל יְדֵי שֶׁהוֹרוּ הֲלָכָה בִּפְנֵי מֹשֶׁה רַבָּן. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: שְׁתוּיֵי יַיִן נִכְנְסוּ לַמִּקְדָּשׁ;. מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ בֶּן בַּיִת וְכוּ', כִּדְאִיתָא בְּוַיִּקְרָא רַבָּה.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן הוּא אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְ-הוָה ׀ לֵאמֹר בִּקְרֹבַי אֶקָּדֵשׁ וְעַל־פְּנֵי כָל־הָעָם אֶכָּבֵד וַיִּדֹּם אַהֲרֹן:

וַאֲמַר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן הוּא דְּמַלִּיל יְיָ לְמֵימַר בְּקָרִיבַי אֶתְקַדַּשׁ וְעַל אַפֵּי כָּל עַמָּא אֶתְיַקַּר וּשְׁתִיק אַהֲרֹן:

הוּא אֲשֶׁר דִּבֶּר וְגוֹמֵר – הֵיכָן דִּבֵּר? "וְנֹעַדְתִּי שָׁמָּה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְנִקְדַּשׁ בִּכְבֹדִי", אַל תִּקְרֵי 'בִּכְבֹדִי' אֶלָּא 'בִּמְכֻבָּדַי'. אָמַר לוֹ מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן: אַהֲרֹן אָחִי! יוֹדֵעַ הָיִיתִי שֶׁיִּתְקַדֵּשׁ הַבַּיִת בִּמְיֻדָּעָיו שֶׁל מָקוֹם, וְהָיִיתִי סָבוּר: אוֹ בִּי אוֹ בְךָ; עַכְשָׁו רוֹאֶה אֲנִי שֶׁהֵם גְּדוֹלִים מִמֶּנִּי וּמִמְּךָ. וַיִּדֹּם אַהֲרֹן – קִבֵּל שָׂכָר עַל שְׁתִיקָתוֹ; וּמַה שָׂכָר קִבֵּל? שֶׁנִּתְיַחֵד עִמּוֹ הַדִּבּוּר, שֶׁנֶּאֱמְרָה לוֹ לְבַדּוֹ פָּרָשַׁת שְׁתוּיֵי יַיִן. בִּקְרֹבַי – בִּבְחִירַי. וְעַל פְּנֵי כָל הָעָם אֶכָּבֵד – כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה דִּין בַּצַּדִּיקִים, מִתְיָרֵא וּמִתְעַלֶּה וּמִתְקַלֵּס ; אִם כֵּן בָּאֵלּוּ, כָּל שֶׁכֵּן בָּרְשָׁעִים. וְכֵן הוּא אוֹמֵר: "נוֹרָא אֱ-לֹהִים מִמִּקְדָּשֶׁיךָ", אַל תִּקְרֵי 'מִמִּקְדָּשֶׁיךָ', אֶלָּא 'מִמְּקַדְּשֶׁיךָ'.

וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל־מִישָׁאֵל וְאֶל אֶלְצָפָן בְּנֵי עֻזִּיאֵל דֹּד אַהֲרֹן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם קְרֹבוּ שְׂאוּ אֶת־אֲחֵיכֶם מֵאֵת פְּנֵי־הַקֹּדֶשׁ אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה:

וּקְרָא מֹשֶׁה לְמִישָׁאֵל וּלְאֶלְצָפָן בְּנֵי עֻזִּיאֵל אַחֲבוּהִי דְּאַהֲרֹן וַאֲמַר לְהוֹן קְרוּבוּ טוּלוּ יָת אֲחֵיכוֹן מִן קֳדָם קוּדְשָׁא לְמִבַּרָא לְמַשְׁרִיתָא:

דֹּד אַהֲרֹן – עֻזִּיאֵל אֲחִי עַמְרָם הָיָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "וּבְנֵי קְהָת" וְגוֹמֵר. שְׂאוּ אֶת אֲחֵיכֶם וְגוֹמֵר – כְּאָדָם הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ: הַעֲבֵר אֶת הַמֵּת מִלִּפְנֵי הַכַּלָּה, שֶׁלֹּא לְעָרְבֵב אֶת הַשִּׂמְחָה.

וַיִּקְרְבוּ וַיִּשָּׂאֵם בְּכֻתָּנְתָּם אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה:

וּקְרִיבוּ וּנְטַלוּנִין בְּכִתּוּנֵיהוֹן לְמִבַּרָא לְמַשְׁרִיתָא כְּמָא דְּמַלִּיל מֹשֶׁה:

בְּכֻתָּנְתָּם – שֶׁל מֵתִים. מְלַמֵּד שֶׁלֹּא נִשְׂרְפוּ בִּגְדֵיהֶם, אֶלָּא נִשְׁמָתָם; כְּמִין שְׁנֵי חוּטִין שֶׁל אֵשׁ נִכְנְסוּ לְתוֹךְ חֲטָמֵיהֶם.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וּלְאֶלְעָזָר וּלְאִיתָמָר ׀ בָּנָיו רָאשֵׁיכֶם אַל־תִּפְרָעוּ ׀ וּבִגְדֵיכֶם לֹא־תִפְרֹמוּ וְלֹא תָמֻתוּ וְעַל כָּל־הָעֵדָה יִקְצֹף וַאֲחֵיכֶם כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכּוּ אֶת־הַשְּׂרֵפָה אֲשֶׁר שָׂרַף יְ-הוָה:

וַאֲמַר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְאֶלְעָזָר וּלְאִיתָמָר בְּנוֹהִי רֵישֵׁיכוֹן לָא תְרַבּוֹן פֵּירוּעַ וּלְבוּשֵׁיכוֹן לָא תְבַזְּעוּן וְלָא תְמוּתוּן וְעַל כָּל כְּנִשְׁתָּא יְהֵי רוּגְזָא וַאֲחֵיכוֹן כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכּוּן יָת יְקִידְתָּא דְּאוֹקִיד יְיָ:

אַל תִּפְרָעוּ – אַל תְּגַדְּלוּ שֵׂעָר; מִכָּאן שֶׁאָבֵל אָסוּר בְּתִסְפֹּרֶת, אֲבָל אַתֶּם – אַל תְּעַרְבְּבוּ שִׂמְחָתוֹ שֶׁל מָקוֹם. וְלֹא תָמֻתוּ – הָא אִם תַּעֲשׂוּ כֵּן, תָּמוּתוּ. וַאֲחֵיכֶם כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל – מִכָּאן שֶׁצָּרָתָן שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מֻטֶּלֶת עַל הַכֹּל לְהִתְאַבֵּל בָּהּ.

וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ פֶּן־תָּמֻתוּ כִּי־שֶׁמֶן מִשְׁחַת יְ-הוָה עֲלֵיכֶם וַיַּעֲשׂוּ כִּדְבַר מֹשֶׁה:

וּמִתְּרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא לָא תִּפְקוּן דִּלְמָא תְּמוּתוּן אֲרֵי מִשַׁח רְבוּתָא דַּיְיָ עֲלֵיכוֹן וַעֲבַדוּ כְּפִתְגָּמָא דְּמֹשֶׁה:

וַיְדַבֵּר יְ-הוָה אֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:

וּמַלִּיל יְיָ עִם אַהֲרֹן לְמֵימַר:

יַיִן וְשֵׁכָר אַל־תֵּשְׁתְּ | אַתָּה | וּבָנֶיךָ אִתָּךְ בְּבֹאֲכֶם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וְלֹא תָמֻתוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:

חֲמַר וּמְרַוִי לָא תִשְׁתֵּי אַתְּ וּבְנָךְ עִמָּךְ בְּמֵיעַלְכוֹן לְמַשְׁכַּן זִמְנָא וְלָא תְּמוּתוּן קְיָם עָלַם לְדָרֵיכוֹן:

יַיִן וְשֵׁכָר – יַיִן כְּדַרְכּוֹ שִׁכְרוּתוֹ. בְּבֹאֲכֶם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד – אֵין לִי אֶלָּא בְּבוֹאָם לַהֵיכָל; בְּגִשְׁתָּם לַמִּזְבֵּחַ מִנַּיִן? נֶאֱמַר כָּאן בִּיאַת אֹהֶל מוֹעֵד, וְנֶאֱמַר בְּקִדּוּשׁ יָדַיִם וְרַגְלַיִם בִּיאַת אֹהֶל מוֹעֵד : מַה לְּהַלָּן עֲשָׂה גִּישַׁת מִזְבֵּחַ כְּבִיאַת אֹהֶל מוֹעֵד, אַף כָּאן עָשָׂה גִּישַׁת מִזְבֵּחַ כְּבִיאַת אֹהֶל מוֹעֵד.

וּלְהַבְדִּיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין הַחֹל וּבֵין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר:

וּלְאַפְרָשָׁא בֵּין קוּדְשָׁא וּבֵין חוּלָּא וּבֵין מְסָאֲבָא וּבֵין דָּכְיָא:

וּלְהוֹרֹת אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל־הַחֻקִּים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְ-הוָה אֲלֵיהֶם בְּיַד־מֹשֶׁה:

וּלְאַלָּפָא יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יָת כָּל קְיָמַיָּא דְּמַלֵּיל יְיָ לְהוֹן בִּידָא דְּמֹשֶׁה:

וּלְהוֹרֹת – לִמֵּד שֶׁאָסוּר שִׁכּוֹר בְּהוֹרָאָה. יָכוֹל יְהֵא חַיָּב מִיתָה? תַּלְמוּד לוֹמַר: "אַתָּה וּבָנֶיךָ אִתָּךְ וְלֹא תָמֻתוּ" ; כֹּהֲנִים בַּעֲבוֹדָתָם בְּמִיתָה, וְאֵין חֲכָמִים בְּהוֹרָאָתָם בְּמִיתָה.

רביעי

פָּרָשַׁת אֲכִילַת קָרְבְּנוֹת הַיּוֹם

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל אֶלְעָזָר וְאֶל־אִיתָמָר בָּנָיו הַנּוֹתָרִים קְחוּ אֶת־הַמִּנְחָה הַנּוֹתֶרֶת מֵאִשֵּׁי יְ-הוָה וְאִכְלוּהָ מַצּוֹת אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ כִּי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא:

וּמַלֵּיל מֹשֶׁה עִם אַהֲרֹן וְעִם אֶלְעָזָר וְעִם אִיתָמָר בְּנוֹהִי דְּאִשְׁתְּאַרוּ סַבוּ יָת מִנְחָתָא דְּאִשְׁתְּאַרַת מִקּוּרְבָּנַיָּא דַּיְיָ וְאִכְלוּהָא פַּטִּיר בְּסִטַר מַדְבְּחָא אֲרֵי קֹדֶשׁ קוּדְשִׁין הִיא:

הַנּוֹתָרִים – מִן הַמִּיתָה; מְלַמֵּד שֶׁאַף עֲלֵיהֶם נִקְנְסָה מִיתָה עַל עֲוֹן הָעֵגֶל. הוּא שֶׁנֶּאֱמַר: "וּבְאַהֲרֹן הִתְאַנַּף ה' מְאֹד לְהַשְׁמִידוֹ", וְאֵין הַשְּׁמָדָה אֶלָּא כִּלּוּי בָּנִים, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַאַשְׁמִיד פִּרְיוֹ מִמַּעַל". וּתְפִלָּתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה בִּטְּלָה מֶחֱצָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "וָאֶתְפַּלֵּל גַּם בְּעַד אַהֲרֹן בָּעֵת הַהִוא". קְחוּ אֶת הַמִּנְחָה – אַף עַל פִּי שֶׁאַתֶּם אוֹנְנִין, וְקָדָשִׁים אֲסוּרִים לְאוֹנֵן. אֶת הַמִּנְחָה – זוֹ מִנְחַת שְׁמִינִי וּמִנְחַת נַחְשׁוֹן. וְאִכְלוּהָ מַצּוֹת – מַה תַּלְמוּד לוֹמַר? לְפִי שֶׁהִיא מִנְחַת צִבּוּר וּמִנְחַת שָׁעָה, וְאֵין כַּיּוֹצֵא בָהּ לְדוֹרוֹת, הֵצְרַךְ לְפָרֵשׁ בָּהּ דִּין שְׁאָר מִנָּחוֹת.

וַאֲכַלְתֶּם אֹתָהּ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ כִּי חָקְךָ וְחָק־בָּנֶיךָ הִוא מֵאִשֵּׁי יְ-הוָה כִּי־כֵן צִוִּיתִי:

וְתֵיכְלוּן יָתַהּ בַּאֲתַר קַדִּישׁ אֲרֵי חוּלָקָךְ וְחוּלָק בְּנָךְ הִיא מִקּוּרְבָּנַיָּא דַּיְיָ אֲרֵי כֵּן אִתְפַּקֵּדִית:

וְחָק בָּנֶיךָ – אֵין לַבָּנוֹת חֹק בַּקָּדָשִׁים. כִּי כֵן צִוִּיתִי – בַּאֲנִינוּת יֹאכְלוּהָ.

וְאֵת חֲזֵה הַתְּנוּפָה וְאֵת | שׁוֹק הַתְּרוּמָה תֹּאכְלוּ בְּמָקוֹם טָהוֹר אַתָּה וּבָנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ אִתָּךְ כִּי־חָקְךָ וְחָק־בָּנֶיךָ נִתְּנוּ מִזִּבְחֵי שַׁלְמֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

וְיָת חַזֵּה דַּאֲרֵמוּתָא וְיָת שָׁקָא דְּאַפְרָשׁוּתָא תֵּיכְלוּן בַּאֲתַר דְּכֵי אַתְּ וּבְנָךְ וּבְנָתָךְ עִמָּךְ אֲרֵי חוּלָקָךְ וְחוּלָק בְּנָךְ אִתְיְהִיבוּ מִנִּכְסַת קוּדְשַׁיָּא דִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל:

וְאֵת חֲזֵה הַתְּנוּפָה – שֶׁל שַׁלְמֵי צִבּוּר. תֹּאכְלוּ בְּמָקוֹם טָהוֹר – וְכִי אֶת הָרִאשׁוֹנִים אָכְלוּ בְּמָקוֹם טָמֵא? אֶלָּא הָרִאשׁוֹנִים, שֶׁהֵם קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, הֵזִקְקוּ אֲכִילָתָם בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ; אֲבָל אֵלּוּ אֵין צְרִיכִים תּוֹךְ הַקְּלָעִים, אֲבָל צְרִיכִים הֵם לֵאָכֵל תּוֹךְ מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא טָהוֹר מִלְּכָנֵס שָׁם מְצֹרָעִים. מִכָּאן שֶׁקָּדָשִׁים קַלִּים נֶאֱכָלִין בְּכָל הָעִיר. אַתָּה וּבָנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ – אַתָּה וּבָנֶיךָ בְּחֵלֶק, אֲבָל בְּנוֹתֶיךָ לֹא בְּחֵלֶק; אֶלָּא אִם תִּתְּנוּ לָהֶם מַתָּנוֹת, רַשָּׁאוֹת הֵן לֶאֱכוֹל בְּחֵזֶה וָשׁוֹק. אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא אַף הַבָּנוֹת בְּחֵלֶק? תַּלְמוּד לוֹמַר: "כִּי חָקְךָ וְחָק בָּנֶיךָ נִתְּנוּ"; חֹק לַבָּנִים וְאֵין חֹק לַבָּנוֹת.

שׁוֹק הַתְּרוּמָה וַחֲזֵה הַתְּנוּפָה עַל אִשֵּׁי הַחֲלָבִים יָבִיאוּ לְהָנִיף תְּנוּפָה לִפְנֵי יְ-הוָה וְהָיָה לְךָ וּלְבָנֶיךָ אִתְּךָ לְחָק־עוֹלָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְ-הוָה:

שָׁקָא דְּאַפְרָשׁוּתָא וְחַזֵּה דַּאֲרֵמוּתָא עַל קוּרְבָּנֵי תַּרְבֵּיָא יִתְּיתוּן לְאָרְמָא אֲרָמָא קֳדָם יְיָ וִיהֵי לָךְ וְלִבְנָךְ עִמָּךְ לְקְיָם עָלַם כְּמָא דְּפַקִּיד יְיָ:

שׁוֹק הַתְּרוּמָה וַחֲזֵה הַתְּנוּפָה – לְשׁוֹן "אֲשֶׁר הוּנַף וַאֲשֶׁר הוּרָם" : 'תְּנוּפָה' – מוֹלִיךְ וּמֵבִיא, 'תְּרוּמָה' – מַעֲלֶה וּמוֹרִיד. וְלָמָּה חִלְּקָן הַכָּתוּב, 'תְּרוּמָה' בַּשּׁוֹק וּ'תְנוּפָה' בֶּחָזֶה? לֹא יָדַעְנוּ; – שֶׁשְּׁנֵיהֶם בַּהֲרָמָה וַהֲנָפָה. עַל אִשֵּׁי הַחֲלָבִים – מִכָּאן שֶׁהַחֲלָבִים לְמַטָּה בִּשְׁעַת תְּנוּפָה. וְיֵשׁוּב הַמִּקְרָאוֹת שֶׁלֹּא יַכְחִישׁוּ זֶה אֶת זֶה, כְּבָר פֵּרַשְׁתִּי שְׁלָשְׁתָּן בְּ'צַו אֶת אַהֲרֹן'.

חמישי

וְאֵת | שְׂעִיר הַחַטָּאת דָּרֹשׁ דָּרַשׁ מֹשֶׁה וְהִנֵּה שֹׂרֵף נִיקְצַף עַל־אֶלְעָזָר וְעַל־אִיתָמָר בְּנֵי אַהֲרֹן הַנּוֹתָרִם לֵאמֹר:

וְיָת צְפִירָא דְּחַטָּתָא מִתְבָּע תַּבְעֵיהּ מֹשֶׁה וְהָא אִתּוֹקַד וּרְגֵיז עַל אֶלְעָזָר וְעַל אִיתָמָר בְּנֵי אַהֲרֹן דְּאִשְׁתְּאַרוּ לְמֵימַר:

שְׂעִיר הַחַטָּאת – שְׂעִיר מוּסְפֵי רֹאשׁ חֹדֶשׁ. וּשְׁלֹשָׁה שְׂעִירֵי חַטָּאוֹת קָרְבוּ בּוֹ בַּיּוֹם: " שְׂעִיר עִזִּים", וּשְׂעִיר נַחְשׁוֹן, וּשְׂעִיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ; וּמִכֻּלָּן לֹא נִשְׂרַף אֶלָּא זֶה. וְנֶחְלְקוּ בַּדָּבָר חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל: יֵשׁ אוֹמְרִים, מִפְּנֵי הַטֻּמְאָה שֶׁנִּגְעָה בּוֹ נִשְׂרַף; וְיֵשׁ אוֹמְרִים: מִפְּנֵי אֲנִינוּת נִשְׂרַף, לְפִי שֶׁהוּא קָדְשֵׁי דּוֹרוֹת; אֲבָל בְּקָדְשֵׁי שָׁעָה – סָמְכוּ עַל מֹשֶׁה, שֶׁאָמַר לָהֶם בַּמִּנְחָה: "וְאִכְלוּהָ מַצּוֹת". דָּרֹשׁ דָּרַשׁ – שְׁתֵּי דְּרִישׁוֹת: מִפְּנֵי מָה נִשְׂרַף זֶה? וּמִפְּנֵי מָה נֶאֱכְלוּ אֵלּוּ? כָּךְ הוּא בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים. עַל אֶלְעָזָר וְעַל אִיתָמָר – בִּשְׁבִיל כְּבוֹדוֹ שֶׁל אַהֲרֹן, הָפַךְ פָּנָיו כְּנֶגֶד הַבָּנִים וְכָעַס. לֵאמֹר – אָמַר לָהֶם, הֲשִׁיבוּנִי עַל דְּבָרַי.

מַדּוּעַ לֹא־אֲכַלְתֶּם אֶת־הַחַטָּאת בְּמְקוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא וְאֹתָהּ ו נָתַן לָכֶם לָשֵׂאת אֶת־עֲוֹן הָעֵדָה לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם לִפְנֵי יְ-הוָה:

מִדִּין לָא אֲכַלְתּוּן יָת חַטָּתָא בַּאֲתַר קַדִּישׁ אֲרֵי קֹדֶשׁ קוּדְשִׁין הִיא וְיָתַהּ יְהַב לְכוֹן לְסַלָּחָא עַל חוֹבֵי כְּנִשְׁתָּא לְכַפָּרָא עֲלֵיהוֹן קֳדָם יְיָ:

מַדּוּעַ לֹא אֲכַלְתֶּם אֶת הַחַטָּאת בְּמְקוֹם הַקֹּדֶשׁ – וְכִי חוּץ לַקֹּדֶשׁ אֲכָלוּהָ? וַהֲלֹא שְׂרָפוּהָ, וּמַהוּ אוֹמֵר בְּמְקוֹם הַקֹּדֶשׁ? אֶלָּא אָמַר לָהֶם: שֶׁמָּא חוּץ לַקְּלָעִים יָצְאָה וְנִפְסְלָה? כִּי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא – וְנִפְסָלִין בְּיוֹצֵא. וְהֵם אָמְרוּ לוֹ: לָאו. אָמַר לָהֶם: הוֹאִיל וּבְמְקוֹם הַקֹּדֶשׁ הָיְתָה, מַדּוּעַ לֹא אֲכַלְתֶּם אוֹתָהּ? וְאֹתָהּ נָתַן לָכֶם לָשֵׂאת וְגוֹמֵר – שֶׁהַכֹּהֲנִים אוֹכְלִים וּבְעָלִים מִתְכַּפְּרִים. לָשֵׂאת אֶת עֲוֹן הָעֵדָה – מִכָּאן לָמַדְנוּ שֶׁשְּׂעִיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ הָיָה, שֶׁהוּא מְכַפֵּר עַל עֲוֹן טֻמְאַת מִקְדָּשׁ וְקָדָשָׁיו ; שֶׁחַטַּאת שְׁמִינִי וְחַטַּאת נַחְשׁוֹן לֹא לְכַפָּרָה בָּאוּ.

הֵן לֹא־הוּבָא אֶת־דָּמָהּ אֶל־הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה אָכוֹל תֹּאכְלוּ אֹתָהּ בַּקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי:

הָא לָא אִתְּעַל מִדְּמַהּ לְבֵית קוּדְשָׁא גַּוְוֹאָה מֵיכָל תֵּיכְלוּן יָתַהּ בְּקוּדְשָׁא כְּמָא דְּפַקֵּידִית:

הֵן לֹא הוּבָא וְגוֹמֵר – שֶׁאִלּוּ הוּבָא, הָיָה לָכֶם לִשְׂרָפָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: "וְכָל חַטָּאת אֲשֶׁר יוּבָא מִדָּמָהּ" וְגוֹמֵר. אָכוֹל תֹּאכְלוּ אֹתָהּ – הָיָה לָכֶם לֶאֱכֹלָהּ אַף עַל פִּי שֶׁאַתֶּם אוֹנְנִים. כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי – לָכֶם בַּמִּנְחָה.

וַיְדַבֵּר אַהֲרֹן אֶל־מֹשֶׁה הֵן הַיּוֹם הִקְרִיבוּ אֶת־חַטָּאתָם וְאֶת־עֹלָתָם לִפְנֵי יְ-הוָה וַתִּקְרֶאנָה אֹתִי כָּאֵלֶּה וְאָכַלְתִּי חַטָּאת הַיּוֹם הַיִּיטַב בְּעֵינֵי יְ-הוָה:

וּמַלֵּיל אַהֲרֹן עִם מֹשֶׁה הָא יוֹמָא דֵּין קָרִיבוּ יָת חַטָּוָתְהוֹן וְיָת עֲלָוָתְהוֹן קֳדָם יְיָ וְעָרְעָא יָתִי עָקָן כְּאִלֵּין אִלּוּ פּוֹן אֲכַלִית חַטָּתָא יוֹמָא דֵּין הֲתָקִין קֳדָם יְיָ:

וַיְדַבֵּר אַהֲרֹן – אֵין לְשׁוֹן "דִּבּוּר" אֶלָּא לְשׁוֹן עֹז, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיְדַבֵּר הָעָם" וְגוֹמֵר. אֲפִשָּׁר מֹשֶׁה קָצַף עַל אֶלְעָזָר וְעַל אִיתָמָר, וְאַהֲרֹן מְדַבֵּר? הָא יָדַעְתָּ שֶׁלֹּא הָיְתָה אֶלָּא מִדֶּרֶךְ כָּבוֹד; אָמְרוּ: אֵינוֹ בְּדִין שֶׁיְּהֵא אָבִינוּ יוֹשֵׁב וְאָנוּ מְדַבְּרִים לְפָנָיו, וְאֵינוֹ בְּדִין שֶׁיְּהֵא תַּלְמִיד מֵשִׁיב אֶת רַבּוֹ. יָכוֹל מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הָיָה בְּאֶלְעָזָר לְהָשִׁיב? תַּלְמוּד לוֹמַר: "וַיֹּאמֶר אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶל אַנְשֵׁי הַצָּבָא" וְגוֹמֵר ; הֲרֵי כְּשֶׁרָצָה, דִּבֵּר לִפְנֵי מֹשֶׁה וְלִפְנֵי הַנְּשִׂיאִים. זוֹ מָצָאתִי בְּסִפְרֵי שֶׁל פָּנִים שֵׁנִי. הֵן הַיּוֹם הִקְרִיבוּ – מַהוּ אוֹמֵר? אֶלָּא אָמַר לָהֶם מֹשֶׁה: שֶׁמָּא זְרַקְתֶּם דָּמָהּ אוֹנְנִים? שֶׁאוֹנֵן שֶׁעָבַד, חִלֵּל. אָמַר לוֹ אַהֲרֹן: וְכִי הֵם הִקְרִיבוּ, שֶׁהֵם הֲדִיוֹטוֹת? אֲנִי הִקְרַבְתִּי, שֶׁאֲנִי כֹּהֵן גָּדוֹל וּמַקְרִיב אוֹנֵן. וַתִּקְרֶאנָה אֹתִי כָּאֵלֶּה – אֲפִלּוּ לֹא הָיוּ הַמֵּתִים בָּנַי, אֶלָּא שֶׁאָר קְרוֹבִים שֶׁאֲנִי חַיָּב לִהְיוֹת אוֹנֵן עֲלֵיהֶם כָּאֵלּוּ, כְּגוֹן כָּל הָאֲמוּרִים בְּפָרָשַׁת כֹּהֲנִים שֶׁהַכֹּהֵן מִטַּמֵּא לָהֶם. וְאָכַלְתִּי חַטָּאת – וְאִם אָכַלְתִּי, הַיִּיטַב וְגוֹמֵר? הַיּוֹם – אֲבָל אֲנִינוּת לַיְלָה מֻתָּר, שֶׁאֵין אוֹנֵן אֶלָּא יוֹם קְבוּרָה. הַיִּיטַב בְּעֵינֵי ה' – אִם שָׁמַעְתָּ בְּקָדְשֵׁי שָׁעָה, אֵין לְךָ לְהָקֵל בְּקָדְשֵׁי דוֹרוֹת.

וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּיטַב בְּעֵינָיו:

וּשְׁמַע מֹשֶׁה וּשְׁפַר בְּעֵינוֹהִי:

וַיִּיטַב בְּעֵינָיו – הוֹדָה, וְלֹא בוֹשׁ לוֹמַר: לֹא שָׁמַעְתִּי.

שישי — פָּרָשַׁת הַחַיָּה הַטְּהוֹרָה

וַיְדַבֵּר יְ-הוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר אֲלֵהֶם:

וּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן לְמֵימַר לְהוֹן:

אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן – לְמֹשֶׁה אָמַר שֶׁיֹּאמַר לְאַהֲרֹן. לֵאמֹר אֲלֵהֶם – אָמַר שֶׁיֹּאמַר לְאֶלְעָזָר וּלְאִיתָמָר. אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא לֵאמֹר לְיִשְׂרָאֵל? כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר: "דַּבֵּרוּ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", הֲרֵי דִּבּוּר אָמוּר לְיִשְׂרָאֵל; הָא מָה אֲנִי מְקַיֵּם "לֵאמֹר אֲלֵהֶם"? לְבָנָיו, לְאֶלְעָזָר וּלְאִיתָמָר.

דַּבְּרוּ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל־הָאָרֶץ:

מַלִּילוּ עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר דָּא חַיְתָא דְּתֵיכְלוּן מִכָּל בְּעִירָא דְּעַל אַרְעָא:

דַּבְּרוּ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל – אֶת כֻּלָּם הִשְׁוָה לִהְיוֹת שְׁלוּחִים בְּדִבּוּר זֶה, לְפִי שֶׁהֵשִׁוּו בִּדְמִימָה וְקִבְּלוּ עֲלֵיהֶם גְּזֵרַת הַמָּקוֹם מֵאַהֲבָה. זֹאת הַחַיָּה – לְשׁוֹן חַיִּים. לְפִי שֶׁיִּשְׂרָאֵל דְּבוּקִים בַּמָּקוֹם וּרְאוּיִין לִהְיוֹת חַיִּים, לְפִיכָךְ הִבְדִּילָם מִן הַטֻּמְאָה וְגָזַר עֲלֵיהֶם מִצְוֹת; וּלְאֻמּוֹת הָעוֹלָם לֹא אָמַר כְּלוּם. מָשָׁל לְרוֹפֵא שֶׁנִּכְנַס לְבַקֵּר אֶת הַחוֹלֶה וְכוּ', כִּדְאִיתָא בְּמִדְרַשׁ רַבִּי תַּנְחוּמָא. זֹאת הַחַיָּה – מְלַמֵּד שֶׁהָיָה מֹשֶׁה אוֹחֵז בַּחַיָּה וּמַרְאֶה אוֹתָהּ לְיִשְׂרָאֵל: זֹאת תֹּאכְלוּ וְזֹאת לֹא תֹּאכְלוּ. "אֶת זֶה תֹּאכְלוּ וְגוֹמֵר", אַף בְּשִׁרְצֵי הַמַּיִם אָחַז מִכָּל מִין וָמִין וְהֶרְאָה לָהֶם; וְכֵן בָּעוֹף: "וְאֶת אֵלֶּה תְּשַׁקְּצוּ מִן הָעוֹף" ; וְכֵן בַּשְּׁרָצִים: "וְזֶה לָכֶם הַטָּמֵא". זֹאת הַחַיָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה – מְלַמֵּד שֶׁהַבְּהֵמָה בִּכְלַל חַיָּה.

כֹּל | מַפְרֶסֶת פַּרְסָה וְשֹׁסַעַת שֶׁסַע פְּרֹסֶת מַעֲלַת גֵּרָה בַּבְּהֵמָה אֹתָהּ תֹּאכֵלוּ:

כֹּל דְּסִדִּיקָא פַּרְסְתַּהּ וּמַטְלְפָן טִלְפִּין פַּרְסָתַהּ מַסְקָא פִּשְׁרָא בִּבְעִירָא יָתַהּ תֵּיכְלוּן:

מַפְרֶסֶת – כְּתַרְגּוּמוֹ 'סְדִיקָא'. פַּרְסָה – פלנט"א בְּלַעַז. וְשֹׁסַעַת שֶׁסַע – שֶׁמְּבֻדֶּלֶת מִלְּמַעְלָה וּמִלְּמַטָּה בִּשְׁתֵּי צִפָּרְנִין, כְּתַרְגּוּמוֹ: "וּמַטְלְפָן טִלְפִּין"; שֶׁיֵּשׁ שֶׁפַּרְסוֹתָיו סְדוּקוֹת מִלְּמַעְלָה וְאֵינָן שְׁסוּעוֹת וּמֻבְדָּלוֹת לְגַמְרֵי, שֶׁמִּלְּמַטָּה מְחֻבָּרוֹת. מַעֲלַת גֵּרָה – מַעֲלָה וּמְקִיאָה הָאֹכֶל מִמֵּעֶיהָ, וּמַחֲזֶרֶת אוֹתוֹ לְתוֹךְ פִּיהָ, לְכָתְשׁוֹ וּלְטַחֲנוֹ הָדֵק. גֵּרָה – כָּךְ שְׁמוֹ, וְיִתָּכֵן לִהְיוֹת מִגְּזֵרַת "מַיִם הַנִּגָּרִים", שֶׁהוּא נִגְרָר אַחַר הַפֶּה. וְתַרְגּוּמוֹ 'פִּשְׁרָא', שֶׁעַל יְדֵי הַגֵּרָה הָאֹכֶל נִפְשָׁר וְנִמּוֹחַ. בַּבְּהֵמָה – תֵּבָה זוֹ יְתֵרָה הִיא, לְדָרְשָׁא, לְהַתִּיר אֶת הַשְּׁלִיל הַנִּמְצָא בִּמְעֵי אִמּוֹ. אֹתָהּ תֹּאכֵלוּ – וְלֹא בְּהֵמָה טְמֵאָה. וַהֲלֹא בְּאַזְהָרָה הִיא ? אֶלָּא לַעֲבֹר עָלֶיהָ בַּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה.

אַךְ אֶת־זֶה לֹא תֹאכְלוּ מֵעֹלֵי הַגֵּרָה וּמִמַּפְרִסֵי הַפַּרְסָה אֶת־הַגָּמָל כִּי־מַעֲלֵה גֵרָה הוּא וּפַרְסָה אֵינֶנּוּ מַפְרִיס טָמֵא הוּא לָכֶם:

בְּרַם יָת דֵּין לָא תֵּיכְלוּן מִמַּסְקֵי פִּשְׁרָא וּמִסְדִּיקֵי פַּרְסְתָּא יָת גַּמְלָא אֲרֵי מַסֵּיק פִּשְׁרָא הוּא וּפַרְסְתֵּיהּ לָא סְדִיקָא מְסָאַב הוּא לְכוֹן:

וְאֶת־הַשָּׁפָן כִּי־מַעֲלֵה גֵרָה הוּא וּפַרְסָה לֹא יַפְרִיס טָמֵא הוּא לָכֶם:

וְיָת טַבְזָא אֲרֵי מַסֵּיק פִּשְׁרָא הוּא וּפַרְסְתֵּיהּ לָא סְדִיקָא מְסָאַב הוּא לְכוֹן:

וְאֶת־הָאַרְנֶבֶת כִּי־מַעֲלַת גֵּרָה הוּא וּפַרְסָה לֹא הִפְרִיסָה טְמֵאָה הִוא לָכֶם:

וְיָת אַרְנְבָא אֲרֵי מַסְקָא פִּשְׁרָא הִיא וּפַרְסְתַּהּ לָא סְדִיקָא מְסָאֲבָא הִיא לְכוֹן:

וְאֶת־הַחֲזִיר כִּי־מַפְרִיס פַּרְסָה הוּא וְשֹׁסַע שֶׁסַע פַּרְסָה וְהוּא גֵרָה לֹא־יִגָּר טָמֵא הוּא לָכֶם:

וְיָת חֲזִירָא אֲרֵי סְדִיק פַּרְסְתָּא הוּא וּמַטְלְפָן טִלְפִּין פַּרְסְתֵּיהּ וְהוּא פִּשְׁרָא לָא פָּשַׁר מְסָאַב הוּא לְכוֹן:

מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכֵלוּ וּבְנִבְלָתָם לֹא תִגָּעוּ טְמֵאִים הֵם לָכֶם:

מִבִּשְׂרְהוֹן לָא תֵּיכְלוּן וּבִנְבִילַתְהוֹן לָא תִקְרְבוּן מְסָאֲבִין אִנּוּן לְכוֹן:

מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכֵלוּ – אֵין לִי אֶלָּא אֵלּוּ; שְׁאָר בְּהֵמָה טְמֵאָה, שֶׁאֵין לָהּ שׁוּם סִימָן טָהֳרָה, מִנַּיִן? אָמַרְתָּ קַל וָחֹמֶר: וּמָה אֵלּוּ, שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן קְצָת סִימָנֵי טָהֳרָה, אֲסוּרוֹת וְכוּ'. מִבְּשָׂרָם – עַל בְּשָׂרָם בְּאַזְהָרָה, וְלֹא עַל עֲצָמוֹת וְגִידִין וְקַרְנַיִם וּטְלָפַיִם. וּבְנִבְלָתָם לֹא תִגָּעוּ – יָכוֹל יְהוּ יִשְׂרָאֵל מֻזְהָרִים עַל מַגַּע נְבֵלָה? תַּלְמוּד לוֹמַר: "אֲמֹר אֶל הַכֹּהֲנִים" וְגוֹמֵר ; כֹּהֲנִים מֻזְהָרִין, וְאֵין יִשְׂרָאֵל מֻזְהָרִין. קַל וָחֹמֶר מַעַתָּה, וּמַה טֻמְאַת מֵת חֲמוּרָה – לֹא הִזְהִיר בָּהּ אֶלָּא כֹּהֲנִים, טֻמְאַת נְבֵלָה קַלָּה לֹא כָּל שֶׁכֵּן? וּמַה תַּלְמוּד לוֹמַר "לֹא תִגָּעוּ"? בָּרֶגֶל.

אֶת־זֶה תֹּאכְלוּ מִכֹּל אֲשֶׁר בַּמָּיִם כֹּל אֲשֶׁר־לוֹ סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת בַּמַּיִם בַּיַּמִּים וּבַנְּחָלִים אֹתָם תֹּאכֵלוּ:

יָת דֵּין תֵּיכְלוּן מִכֹּל דִּבְמַיָּא כֹּל דְּלֵיהּ צִיצִין וְקַלְפִין בְּמַיָּא בְּיַמְמַיָּא וּבְנַחְלַיָּא יָתְהוֹן תֵּיכְלוּן:

סְנַפִּיר – אֵלּוּ שֶׁשָּׁט בָּהֶם. קַשְׂקֶשֶׂת – אֵלּוּ קְלִפִּים הַקְּבוּעִים בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: "וְשִׁרְיוֹן קַשְׂקַשִּׂים הוּא לָבוּשׁ".

וְכֹל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת בַּיַּמִּים וּבַנְּחָלִים מִכֹּל שֶׁרֶץ הַמַּיִם וּמִכֹּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה אֲשֶׁר בַּמָּיִם שֶׁקֶץ הֵם לָכֶם:

וְכֹל דְּלֵית לֵיהּ צִיצִין וְקַלְפִין בְּיַמְמַיָּא וּבְנַחְלַיָּא מִכֹּל רְחִשָׁא דְּמַיָּא וּמִכֹּל נַפְשָׁא חַיְתָא דִּבְמַיָּא שִׁקְצָא אִנּוּן לְכוֹן:

שֶׁרֶץ – בְּכָל מָקוֹם מַשְׁמָעוֹ דָּבָר נָמוּךְ, שֶׁרוֹחֵשׁ וְנָד עַל הָאָרֶץ.

וְשֶׁקֶץ יִהְיוּ לָכֶם מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכֵלוּ וְאֶת־נִבְלָתָם תְּשַׁקֵּצוּ:

וְשִׁקְצָא יְהוֹן לְכוֹן מִבִּסְרְהוֹן לָא תֵּיכְלוּן וְיָת נְבִילַתְהוֹן תְּשַׁקְּצוּן:

וְשֶׁקֶץ יִהְיוּ – לֶאֱסֹר אֶת עֲרוּבֵיהֶן, אִם יֵשׁ בָּהֶם בְּנוֹתֵן טַעַם. מִבְּשָׂרָם – אֵינוֹ מֻזְהָר עַל הַסְּנַפִּירִים וְעַל הָעֲצָמוֹת. וְאֶת נִבְלָתָם תְּשַׁקֵּצוּ – לְרַבּוֹת יַבְחוּשִׁין שֶׁסִּנְּנָן. יַבְחוּשִׁין, מושקֵירונ"ש] בְּלַעַז.

כֹּל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת בַּמָּיִם שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם:

כֹּל דְּלֵית לֵיהּ צִיצִין וְקַלְפִין בְּמַיָּא שִׁקְצָא הוּא לְכוֹן:

כֹּל אֲשֶׁר אֵין לוֹ וְגוֹמֵר – מַה תַּלְמוּד לוֹמַר? שֶׁיָּכוֹל אֵין לִי שֶׁיְּהֵא מֻתָּר אֶלָּא הַמַּעֲלָה סִימָנִין שֶׁלּוֹ לַיַּבָּשָׁה; הִשִּׁירָן בַּמַּיִם מִנַּיִן? תַּלְמוּד לוֹמַר: "כֹּל אֲשֶׁר אֵין לוֹ סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת בַּמָּיִם"; הָא אִם הָיוּ לוֹ בַּמַּיִם, אַף עַל פִּי שֶׁהִשִּׁירָן בַּעֲלִיָּתוֹ, מֻתָּר.

וְאֶת־אֵלֶּה תְּשַׁקְּצוּ מִן־הָעוֹף לֹא יֵאָכְלוּ שֶׁקֶץ הֵם אֶת־הַנֶּשֶׁר וְאֶת־הַפֶּרֶס וְאֶת הָעָזְנִיָּה:	וְיָת אִלֵּין תְּשַׁקְּצוּן מִן עוֹפָא לָא יִתְאַכְּלוּן שִׁקְצָא אִנּוּן נִשְׁרָא וְעָר וְעָזְיָא:

לֹא יֵאָכְלוּ – לְחַיֵּב אֶת הַמַּאֲכִילָן לְקַטַּנִּים, שֶׁכָּךְ מַשְׁמָעוֹ: לֹא יְהוּ נֶאֱכָלִין עַל יָדְךָ. אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא לְאָסְרָן בַּהֲנָאָה? תַּלְמוּד לוֹמַר: "לֹא תֹאכְלוּ"; בַּאֲכִילָה אֲסוּרִין, בַּהֲנָאָה מֻתָּרִין. כָּל עוֹף שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ "לְמִינָהּ", "לְמִינוֹ", "לְמִינֵהוּ", יֵשׁ בְּאוֹתוֹ הַמִּין שֶׁאֵין דּוֹמִין זֶה לָזֶה לֹא בְּמַרְאֵיהֶם וְלֹא בִּשְׁמוֹתָם, וְכֻלָּן מִין אֶחָד.

וְאֶת־הַדָּאָה וְאֶת־הָאַיָּה לְמִינָהּ:	וְדַיְתָא וְטָרְפִיתָא לִזְנַהּ:
אֵת כָּל־עֹרֵב לְמִינוֹ:	יָת כָּל עוֹרְבָא לִזְנֵיהּ:
וְאֵת בַּת הַיַּעֲנָה וְאֶת־הַתַּחְמָס וְאֶת־הַשָּׁחַף וְאֶת־הַנֵּץ לְמִינֵהוּ:	וְיָת בַּת נַעֲמִיתָא וְצִיצָא וְצִפַּר שַׁחְפָּא וְנַצָּא לִזְנוֹהִי:

הַנֵּץ – אושטוי"ר].

וְאֶת־הַכּוֹס וְאֶת־הַשָּׁלָךְ וְאֶת־הַיַּנְשׁוּף:	וְקָדְיָא וְשָׁלִינוּנָא וְקִפּוּפָא:

שָׁלָךְ – פֵּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זֶה הַשּׁוֹלֶה דָּגִים מִן הַיָּם; וְזֶהוּ שֶׁתִּרְגֵּם אוֹנְקְלוֹס "וְשָׁלִינוּנָא". כּוֹס וַיַּנְשׁוּף – הֵם צואיטי"ש הַצּוֹעֲקִים בַּלַּיְלָה, וְיֵשׁ לָהֶם לְסָתוֹת כָּאָדָם; וְעוֹד אַחֵר דּוֹמֶה לוֹ, שֶׁקּוֹרִין יב"ן.

וְאֶת־הַתִּנְשֶׁמֶת וְאֶת־הַקָּאַת וְאֶת־הָרָחָם:	וּבָוְתָא וְקָתָא וִירַקְרֵיקָא:

תִּנְשֶׁמֶת – הִיא קלב"א שורי"ץ, וְדוֹמָה לְעַכְבָּר, וּפוֹרַחַת בַּלַּיְלָה; וְ'תִּנְשֶׁמֶת' הָאֲמוּרָה בַּשְּׁרָצִים הִיא דּוֹמָה לָהּ, וְאֵין לָהּ עֵינַיִם, וְקוֹרִין לָהּ טלפ"א.

וְאֵת הַחֲסִידָה הָאֲנָפָה לְמִינָהּ וְאֶת־הַדּוּכִיפַת וְאֶת־הָעֲטַלֵּף:	וְחָוָרִיתָא וְאַבּוֹ לִזְנַהּ וְנַגָּר טוּרָא וַעֲטַלִּיפָא:

הַחֲסִידָה – זוֹ דַּיָּה לְבָנָה, ציגוינ"א]; וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ 'חֲסִידָה'? שֶׁעוֹשָׂה חֲסִידוּת עִם חַבְרוֹתֶיהָ בְּמְזוֹנוֹת. הָאֲנָפָה – הִיא דַּיָּה רַגְזָנִית. וְנִרְאֶה לִי שֶׁהִיא שֶׁקּוֹרִין אוֹתָהּ הירו"ן]. הַדּוּכִיפַת – תַּרְנְגוֹל הַבָּר, וְכַרְבָּלְתּוֹ כְּפוּלָה, וּבְלַעַז הירופ"א]. וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ 'דּוּכִיפַת'? שֶׁהוֹדוֹ כָּפוּת, וְזוֹ הִיא כַּרְבָּלְתּוֹ. וְ'נַגָּר טוּרָא' נִקְרָא, עַל שֵׁם מַעֲשָׂיו, כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ בְּמַסֶּכֶת גִּטִּין בְּפֶרֶק 'מִי שֶׁאֲחָזוֹ'.

כָּל שֶׁרֶץ הָעוֹף הַהֹלֵךְ עַל־אַרְבַּע שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם:	כֹּל רִחְשָׁא דְּעוֹפָא דִּמְהַלֵּיךְ עַל אַרְבַּע שִׁקְצָא הוּא לְכוֹן:

שֶׁרֶץ הָעוֹף – הֵם הַדַּקִּים הַנִּמּוּכִים הָרוֹחֲשִׁין עַל הָאָרֶץ, כְּגוֹן זְבוּבִים וּצְרָעִין וַיַּתּוּשִׁין וַחֲגָבִים.

אַךְ אֶת־זֶה תֹּאכְלוּ מִכֹּל שֶׁרֶץ הָעוֹף הַהֹלֵךְ עַל־אַרְבַּע אֲשֶׁר־לוֹ כְרָעַיִם מִמַּעַל לְרַגְלָיו לְנַתֵּר בָּהֵן עַל־הָאָרֶץ:	בְּרַם יָת דֵּין תֵּיכְלוּן מִכֹּל רִחְשָׁא דְּעוֹפָא דִּמְהַלֵּיךְ עַל אַרְבַּע דְּלֵיהּ קַרְסוּלִין מֵעִלְּוֵי רַגְלוֹהִי לְקַפָּצָא בְּהוֹן עַל אַרְעָא:

עַל אַרְבַּע – עַל אַרְבַּע רַגְלַיִם. מִמַּעַל לְרַגְלָיו – סָמוּךְ לְצַוָּארוֹ יֵשׁ לוֹ כְּמִין שְׁתֵּי רַגְלַיִם לְבַד אַרְבַּע רַגְלָיו, וּכְשֶׁרוֹצֶה לָעוּף וְלִקָּפֵץ מִן הָאָרֶץ מִתְחַזֵּק בְּאוֹתָן שְׁתֵּי כְּרָעַיִם וּפוֹרֵחַ. וְיֵשׁ הַרְבֵּה, כְּאוֹתָן שֶׁקּוֹרִין לנגושט"א], אֲבָל אֵין אָנוּ בְּקִיאִין בָּהֶן, שֶׁאַרְבָּעָה סִימָנֵי טָהֳרָה נֶאֱמְרוּ בָּהֶם: אַרְבַּע רַגְלַיִם, וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם, וְקַרְסֻלַּיִן – אֵלּוּ כְּרָעַיִם הַכְּתוּבִים כַּאן, וּכְנָפָיו חוֹפִין אֶת רֻבּוֹ. וְכָל סִימָנִים הַלָּלוּ מְצוּיִים בְּאוֹתָן שֶׁבֵּינוֹתֵינוּ, אֲבָל יֵשׁ שֶׁרֹאשָׁן אָרֹךְ, וְיֵשׁ לָהֶם זָנָב, וְצָרִיךְ שֶׁיְּהֵא שְׁמוֹ חָגָב, וּבָזֶה אֵין אָנוּ יוֹדְעִים לְהַבְדִּיל בֵּינֵיהֶם.

אֶת־אֵלֶּה מֵהֶם תֹּאכֵלוּ אֶת־הָאַרְבֶּה לְמִינֹו וְאֶת־הַסָּלְעָם לְמִינֵהוּ וְאֶת־הַחַרְגֹּל לְמִינֹהוּ וְאֶת־הֶחָגָב לְמִינֵהוּ:	יָת אִלֵּין מִנְּהוֹן תֵּיכְלוּן יָת גּוֹבָא לִזְנֵיהּ וְיָת רָשׁוֹנָא לִזְנוֹהִי וְיָת חַרְגְּלָא לִזְנוֹהִי וְיָת חַגְבָּא לִזְנוֹהִי:
וְכֹל שֶׁרֶץ הָעוֹף אֲשֶׁר־לוֹ אַרְבַּע רַגְלַיִם שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם:	וְכֹל רִחְשָׁא דְּעוֹפָא דְּלֵיהּ אַרְבַּע רַגְלִין שִׁקְצָא הוּא לְכוֹן:

וְכֹל שֶׁרֶץ הָעוֹף וְגוֹמֵר – בָּא לְלַמֵּד שֶׁאִם יֵשׁ לוֹ חָמֵשׁ, טָהוֹר.

וּלְאֵלֶּה תִּטַּמְּאוּ כָּל־הַנֹּגֵעַ בְּנִבְלָתָם יִטְמָא עַד־הָעָרֶב:	וּלְאִלֵּין תִּסְתָּאֲבוּן כָּל דְּיִקְרַב בִּנְבִילַתְהוֹן יְהֵי מְסָאַב עַד רַמְשָׁא:

וּלְאַלָּה – הָעֲתִידִין לְהֵאָמֵר לְמַטָּה בָּעִנְיָן. תִּטַּמָּאוּ – כְּלוֹמַר, בִּנְגִיעָתָם יֵשׁ טֻמְאָה.

וְכָל־הַנֹּשֵׂא מִנִּבְלָתָם יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב:	וְכָל דְּיִטּוֹל מִנְּבִילַתְהוֹן יְצַבַּע לְבוּשׁוֹהִי וִיהֵי מְסָאַב עַד רַמְשָׁא:

וְכָל הַנֹּשֵׂא מִנִּבְלָתָם – כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמְרָה טֻמְאַת מַשָּׂא, חֲמוּרָה מִטֻּמְאַת מַגָּע, שֶׁהִיא טְעוּנָה כִּבּוּס בְּגָדִים.

לֶכָל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר הוּא מַפְרֶסֶת פַּרְסָה וְשֶׁסַע	אֵינֶנָּה שֹׁסַעַת וְגֵרָה אֵינֶנָּה מַעֲלָה טְמֵאִים הֵם לָכֶם כָּל־הַנֹּגֵעַ בָּהֶם יִטְמָא:	לְכָל בְּעִירָא דְּהִיא סְדִיקָא פַּרְסְתַּהּ וְטַלְפִין לָיְתַהָא מַטְלְפָא וּפִשְׁרָא לָיְתַהָא מַסְקָא מְסָאֲבִין אִנּוּן לְכוֹן כָּל דְּיִקְרַב בְּהוֹן יְהֵי מְסָאַב:

מַפְרֶסֶת פַּרְסָה וְשֶׁסַע אֵינֶנָּה שֹׁסַעַת – כְּגוֹן גָּמָל, שֶׁפַּרְסָתוֹ סְדוּקָה לְמַעְלָה, אֲבָל לְמַטָּה הִיא מְחֻבֶּרֶת. כָּאן לְמֻדְּךָ שֶׁנִּבְלַת בְּהֵמָה טְמֵאָה מְטַמְּאָה; וּבְעִנְיָן שֶׁבְּסוֹף הַפָּרָשָׁה פֵּרֵשׁ עַל בְּהֵמָה טְהוֹרָה.

וְכֹל הוֹלֵךְ עַל־כַּפָּיו בְּכָל־הַחַיָּה הַהֹלֶכֶת עַל־אַרְבַּע טְמֵאִים הֵם לָכֶם כָּל־הַנֹּגֵעַ בְּנִבְלָתָם יִטְמָא עַד־הָעָרֶב:	וְכָל דְּמְהַלֵּיךְ עַל יְדוֹהִי בְּכָל חַיְתָא דְּמְהַלְּכָא עַל אַרְבַּע מְסָאֲבִין אִנּוּן לְכוֹן כָּל דְּיִקְרַב בִּנְבִילַתְהוֹן יְהֵי מְסָאַב עַד רַמְשָׁא:

עַל כַּפָּיו – כְּגוֹן כֶּלֶב וְדֹב וְחָתוּל. טְמֵאִים הֵם לָכֶם – לְמַגָּע.

וְהַנֹּשֵׂא אֶת־נִבְלָתָם יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב טְמֵאִים הֵמָּה לָכֶם:	וּדְיִטּוֹל יָת נְבִילַתְהוֹן יְצַבַּע לְבוּשׁוֹהִי וִיהֵי מְסָאַב עַד רַמְשָׁא מְסָאֲבִין אִנּוּן לְכוֹן:

וְזֶה לָכֶם הַטָּמֵא בַּשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ עַל־הָאָרֶץ הַחֹלֶד וְהָעַכְבָּר וְהַצָּב לְמִינֵהוּ:	וְדֵין לְכוֹן דְּמְסָאַב בְּרִחְשָׁא דְּרָחֵישׁ עַל אַרְעָא חוּלְדָּא וְעַכְבְּרָא וְצַבָּא לִזְנוֹהִי:

וְזֶה לָכֶם הַטָּמֵא – כָּל טֻמְאוֹת הַלָּלוּ אֵינָן לְאִסּוּר אֲכִילָה, אֶלָּא לְטֻמְאָה מַמָּשׁ, לִהְיוֹת טָמֵא בְּמַגָּעָן; וְנֶאֱסָר לֶאֱכֹל תְּרוּמָה וְקָדָשִׁים וּלְהַכְנֵס בַּמִּקְדָּשׁ. הַחֹלֶד – מושטויל"א. וְהַצָּב – פרוי"ט] שֶׁדּוֹמֶה לִצְפַרְדֵּעַ.

וְהָאֲנָקָה וְהַכֹּחַ וְהַלְּטָאָה וְהַחֹמֶט וְהַתִּנְשֶׁמֶת:	וְיַלָּא וְכוֹחָא וְהַלְטְתָא וְחוּמְטָא וְאָשׁוּתָא:

אֲנָקָה – היריצו"ן. הַלְּטָאָה – לוישרד"א. חֹמֶט – לימצ"א. תִּנְשֶׁמֶת – טלפ"א.

אֵלֶּה הַטְּמֵאִים לָכֶם בְּכָל־הַשֶּׁרֶץ כָּל־הַנֹּגֵעַ בָּהֶם בְּמֹתָם יִטְמָא עַד־הָעָרֶב:	אִלֵּין דְּמְסָאֲבִין לְכוֹן בְּכָל רִחְשָׁא כָּל דְּיִקְרַב בְּהוֹן בְּמוֹתְהוֹן יְהֵי מְסָאַב עַד רַמְשָׁא:

וְכֹל אֲשֶׁר־יִפֹּל־עָלָיו מֵהֶם ׀ בְּמֹתָם יִטְמָא מִכָּל־כְּלִי־עֵץ אוֹ בֶגֶד אוֹ־עוֹר אוֹ שָׂק כָּל־כְּלִי אֲשֶׁר־יֵעָשֶׂה מְלָאכָה בָּהֶם בַּמַּיִם יוּבָא וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב וְטָהֵר:	וְכָל דְּיִפּוֹל עֲלוֹהִי מִנְּהוֹן בְּמוֹתְהוֹן יְהֵי מְסָאַב מִכָּל מָאן דְּאָע אוֹ לְבוּשׁ אוֹ מְשַׁךְ אוֹ שָׂק כָּל מָאן דְּיִתְעֲבֵיד עֲבִידָא בְּהוֹן בְּמַיָּא יִתְעַל וִיהֵי מְסָאַב עַד רַמְשָׁא וְיִדְכֵּי:

בַּמַּיִם יוּבָא – וְאַף לְאַחַר טְבִילָתוֹ – טָמֵא הוּא לִתְרוּמָה עַד הָעָרֶב, וְאַחַר כָּךְ וְטָהֵר בְּהַעֲרֵב הַשֶּׁמֶשׁ.

שביעי

וְכָל־כְּלִי־חֶרֶשׂ אֲשֶׁר־יִפֹּל מֵהֶם אֶל־תּוֹכוֹ כֹּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטְמָא וְאֹתוֹ תִשְׁבֹּרוּ:	וְכָל מָאן דַּחֲסַף דְּיִפּוֹל מִנְּהוֹן לְגַוֵּיהּ כֹּל דִּבְגַוֵּיהּ יִסְתָּאַב וְיָתֵיהּ תִּתְבְּרוּן:

אֶל תּוֹכוֹ – אֵין כְּלִי חֶרֶס מִטַּמֵּא אֶלָּא מֵאֲוִירוֹ. כֹּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטְמָא – הַכְּלִי חוֹזֵר וּמְטַמֵּא מַה שֶּׁבַּאֲוִירוֹ. וְאֹתוֹ תִשְׁבֹּרוּ – לִמֵּד שֶׁאֵין לוֹ טָהֳרָה בְּמִקְוֶה.

מִכָּל־הָאֹכֶל אֲשֶׁר יֵאָכֵל אֲשֶׁר יָבוֹא עָלָיו מַיִם יִטְמָא וְכָל־מַשְׁקֶה אֲשֶׁר יִשָּׁתֶה בְּכָל־כְּלֵי יִטְמָא:	מִכָּל מֵיכָל דְּמִתְאֲכִיל דְּיֵיעֲלוּן עֲלוֹהִי מַיָּא יְהֵי מְסָאַב וְכָל מַשְׁקְיָא דְּיִשְׁתְּתֵי בְּכָל מָאן יְהֵי מְסָאַב:

מִכָּל הָאֹכֶל אֲשֶׁר יֵאָכֵל – מוּסָב עַל מִקְרָא הָעֶלְיוֹן: "כֹּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטְמָא" מִכָּל הָאֹכֶל אֲשֶׁר יֵאָכֵל, אֲשֶׁר בָּאוּ עָלָיו מַיִם, וְהוּא בְּתוֹךְ כְּלִי חֶרֶס הַטָּמֵא, יִטְמָא. וְכֵן כָּל מַשְׁקֶה אֲשֶׁר יִשָּׁתֶה בְּכָל כְּלִי, וְהוּא בְּתוֹךְ כְּלִי חֶרֶס הַטָּמֵא, יִטְמָא. לָמַדְנוּ מִכָּאן דְּבָרִים הַרְבֵּה: לָמַדְנוּ שֶׁאֵין אֹכֶל מֻכְשָׁר וּמִתֻּקָּן לְקַבֵּל טֻמְאָה עַד שֶׁיָּבוֹאוּ עָלָיו מַיִם פַּעַם אַחַת, וּמִשֶּׁבָּאוּ עָלָיו מַיִם פַּעַם אַחַת – מְקַבֵּל טֻמְאָה לְעוֹלָם, וַאֲפִלּוּ נָגוּב. וְהַיַּיִן וְהַשֶּׁמֶן וְכָל

הַנִּקְרָא מַשְׁקֶה – מַכְשִׁיר זְרָעִים לְטֻמְאָה כַּמַּיִם, שֶׁכָּךְ יֵשׁ לִדְרֹשׁ הַמִּקְרָא: אֲשֶׁר יָבוֹא עָלָיו מַיִם אוֹ כָּל מַשְׁקֶה אֲשֶׁר יִשָּׁתֶה בְּכָל כְּלִי, יִטְמָא הָאֹכֶל. וְעוֹד לָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ מִכָּאן, שֶׁאֵין וְלַד הַטֻּמְאָה מְטַמֵּא כֵּלִים; שֶׁכָּךְ שָׁנִינוּ: 'יָכוֹל יְהוּ כָּל הַכֵּלִים מִטַּמְּאִין מֵאֲוִיר כְּלִי חֶרֶס? תַּלְמוּד לוֹמַר: כֹּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטְמָא מִכָּל הָאֹכֶל, אֹכֶל וּמַשְׁקֶה מִטַּמֵּא מֵאֲוִיר כְּלִי חֶרֶס, וְאֵין כָּל הַכֵּלִים מִטַּמְּאִין מֵאֲוִיר כְּלִי חֶרֶס'. לְפִי שֶׁהַשֶּׁרֶץ אַב הַטֻּמְאָה, וְהַכְּלִי שֶׁנִּטְמָא מִמֶּנּוּ – וְלַד הַטֻּמְאָה, לְפִיכָךְ אֵינוֹ חוֹזֵר וּמְטַמֵּא כֵּלִים שֶׁבְּתוֹכוֹ. וְלָמַדְנוּ עוֹד, שֶׁהַשֶּׁרֶץ שֶׁנָּפַל לַאֲוִיר תַּנּוּר וְהַפַּת בְּתוֹכוֹ, וְלֹא נָגַע הַשֶּׁרֶץ בַּפַּת – הַתַּנּוּר רִאשׁוֹן וְהַפַּת שְׁנִיָּה; וְלֹא נֹאמַר: רוֹאִין אֶת הַתַּנּוּר כְּאִלּוּ מָלֵא טֻמְאָה, וּתְהֵא הַפַּת תְּחִלָּה. שֶׁאִם אַתָּה אוֹמֵר כֵּן, לֹא נִתְמַעֲטוּ כָּל הַכֵּלִים מִלִּטַּמֵּא מֵאֲוִיר כְּלִי חֶרֶס, שֶׁהֲרֵי טֻמְאָה עַצְמָהּ נָגְעָה בָּהֶן מִגַּבָּן. וְלָמַדְנוּ עוֹד עַל בִּיאַת מַיִם, שֶׁאֵינָהּ מַכְשֶׁרֶת זְרָעִים אֶלָּא אִם כֵּן נָפְלוּ עֲלֵיהֶן מִשֶּׁנִּתְלַשּׁוּ ; שֶׁאִם אַתָּה אוֹמֵר: מְקַבְּלִין הֶכְשֵׁר בִּמְחֻבָּר – אֵין לְךָ שֶׁלֹּא בָּאוּ עָלָיו מַיִם, וּמַהוּ אוֹמֵר: אֲשֶׁר יָבוֹא עָלָיו מַיִם? וְלָמַדְנוּ עוֹד, שֶׁאֵין אֹכֶל מְטַמֵּא אֲחֵרִים אֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ בּוֹ כַּבֵּיצָה, שֶׁנֶּאֱמַר: אֲשֶׁר יֵאָכֵל, אֹכֶל הַנֶּאֱכָל בְּבֵת אַחַת; וְשִׁעֲרוּ חֲכָמִים: אֵין בֵּית הַבְּלִיעָה מַחֲזִיק יוֹתֵר מִבֵּיצַת תַּרְנְגֹלֶת.

וְכֹל אֲשֶׁר־יִפֹּל מִנִּבְלָתָם עָלָיו יִטְמָא תַּנּוּר וְכִירַיִם יֻתָּץ טְמֵאִים הֵם וּטְמֵאִים יִהְיוּ לָכֶם:

וְכֹל דְּיִפּוֹל מִנְּבִילַתְהוֹן עֲלוֹהִי יְהֵי מְסָאֵב תַּנּוּר וְכִירַיִם יִתְרְעוּן מְסָאֲבִין אִנּוּן וּמְסָאֲבִין יְהוֹן לְכוֹן:

תַּנּוּר וְכִירַיִם – כֵּלִים הַמִּטַּלְטְלִים הֵם; וְהֵם שֶׁל חֶרֶס, וְיֵשׁ לָהֶן תּוֹךְ, וְשׁוֹפֵת אֶת הַקְּדֵרָה עַל נֶקֶב הֶחָלָל; וּשְׁנֵיהֶם פִּיהֶם לְמַעְלָה. יֻתָּץ – שֶׁאֵין לִכְלֵי חֶרֶס טָהֳרָה בִּטְבִילָה. וּטְמֵאִים יִהְיוּ לָכֶם – שֶׁלֹּא תֹּאמַר: מְצַוֶּה אֲנִי לְנָתְצָם; תַּלְמוּד לוֹמַר: וּטְמֵאִים יִהְיוּ לָכֶם, אִם רָצָה לְקַיְּמָן בְּטֻמְאָתָן – רַשָּׁאי.

אַךְ מַעְיָן וּבוֹר מִקְוֵה־מַיִם יִהְיֶה טָהוֹר וְנֹגֵעַ בְּנִבְלָתָם יִטְמָא:

בְּרַם מַעְיָן וְגוּב בֵּית כְּנִישַׁת מַיָּא יְהֵי דְּכִי וּדְיִקְרַב בִּנְבִילַתְהוֹן יְהֵי מְסָאֵב:

אַךְ מַעְיָן וּבוֹר מִקְוֵה מַיִם – הַמְּחֻבָּרִים לַקַּרְקַע, אֵין מְקַבְּלִין טֻמְאָה. וְעוֹד יֵשׁ לְךָ לִלְמֹד, יִהְיֶה טָהוֹר הַטּוֹבֵל בָּהֶם מִטֻּמְאָתוֹ. וְנוֹגֵעַ בְּנִבְלָתָם יִטְמָא – אֲפִלּוּ הוּא בְּתוֹךְ מַעְיָן וּבוֹר וְנוֹגֵעַ בְּנִבְלָתָם – יִטְמָא. שֶׁלֹּא תֹּאמַר: קַל וָחֹמֶר; אִם מְטַהֵר אֶת הַטְּמֵאִים מִטֻּמְאָתָם, קַל וָחֹמֶר שֶׁיַּצִּיל אֶת הַטָּהוֹר מִלִּטַּמֵּא? לְכָךְ נֶאֱמַר: "וְנֹגֵעַ בְּנִבְלָתָם יִטְמָא".

וְכִי יִפֹּל מִנִּבְלָתָם עַל־כָּל־זֶרַע זָרוּעַ אֲשֶׁר יִזָּרֵעַ טָהוֹר הוּא:

וַאֲרֵי יִפּוֹל מִנְּבִילַתְהוֹן עַל כָּל בַּר זַרְע זִירוּעַ דְּיִזְדְּרַע דְּכִי הוּא:

זֶרַע זָרוּעַ – זְרִיעָה שֶׁל מִינֵי זֶרְעוֹנִין. זָרוּעַ – שֵׁם דָּבָר הוּא, כְּמוֹ: "וְיִתְּנוּ לָנוּ מִן הַזֵּרֹעִים". טָהוֹר הוּא – לִמְּדָךְ הַכָּתוּב, שֶׁלֹּא הֶכְשֵׁר וְנִתְקַן לִקָּרוֹת אֹכֶל לְקַבֵּל טֻמְאָה, עַד שֶׁיָּבוֹאוּ עָלָיו מַיִם.

וְכִי יֻתַּן־מַיִם עַל־זֶרַע וְנָפַל מִנִּבְלָתָם עָלָיו טָמֵא הוּא לָכֶם:

וַאֲרֵי יִתְיַהְבּוּן מַיָּא עַל בַּר זַרְעָא וְיִפּוֹל מִנְּבִילַתְהוֹן עֲלוֹהִי מְסָאֵב הוּא לְכוֹן:

וְכִי יֻתַּן מַיִם עַל זֶרַע – לְאַחַר שֶׁנִּתְלַשׁ ; שֶׁאִם תֹּאמַר: יֵשׁ הֶכְשֵׁר בִּמְחֻבָּר, אֵין לְךָ זֶרַע שֶׁלֹּא הֻכְשַׁר. מַיִם עַל זֶרַע – בֵּין מַיִם בֵּין שְׁאָר מַשְׁקִין, בֵּין הֵם עַל הַזֶּרַע, בֵּין הַזֶּרַע נָפַל לְתוֹכָן, הַכֹּל נִדְרָשׁ בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים. וְנָפַל מִנִּבְלָתָם עָלָיו – אַף מִשֶּׁנִּגַּב מִן הַמַּיִם, שֶׁלֹּא הִקְפִּידָה תּוֹרָה אֶלָּא לִהְיוֹת עָלָיו שֵׁם אֹכֶל; וּמִשֶּׁיָּרַד לוֹ הֶכְשֵׁר קַבָּלַת טֻמְאָה פַּעַם אַחַת, שׁוּב אֵינוֹ נֶעֱקָר הֵימֶנּוּ.

וְכִי יָמוּת מִן־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר־הִיא לָכֶם לְאָכְלָה הַנֹּגֵעַ בְּנִבְלָתָהּ יִטְמָא עַד־הָעָרֶב:

וַאֲרֵי יְמוּת מִן בְּעִירָא דְּהִיא לְכוֹן לְמֵיכַל דְּיִקְרַב בִּנְבִילַתַהּ יְהֵי מְסָאֵב עַד רַמְשָׁא:

בְּנִבְלָתָהּ – וְלֹא בַּעֲצָמוֹת וְגִידִים, וְלֹא בְּקַרְנַיִם וּטְלָפַיִם, וְלֹא בְּעוֹר.

וְהָאֹכֵל מִנִּבְלָתָהּ יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב וְהַנֹּשֵׂא אֶת־נִבְלָתָהּ יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד־הָעָרֶב:

וּדְיֵיכוֹל מִנְּבִילַתַהּ יְצַבַּע לְבוּשׁוֹהִי וִיהֵי מְסָאֵב עַד רַמְשָׁא וּדְיִטּוֹל יָת נְבִילַתַהּ יְצַבַּע לְבוּשׁוֹהִי וִיהֵי מְסָאֵב עַד רַמְשָׁא:

וְהַנֹּשֵׂא אֶת נִבְלָתָהּ – חֲמוּרָה טֻמְאַת מַשָּׂא מִטֻּמְאַת מַגָּע; שֶׁהַנּוֹשֵׂא מְטַמֵּא בְּגָדִים, וְהַנּוֹגֵעַ – אֵין בְּגָדָיו טְמֵאִין, שֶׁלֹּא נֶאֱמַר בּוֹ "יְכַבֵּס בְּגָדָיו". וְהָאֹכֵל מִנִּבְלָתָהּ – יָכוֹל תְּטַמְּאֶנּוּ אֲכִילָתוֹ? כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר בְּנִבְלַת עוֹף טָהוֹר: "נְבֵלָה וּטְרֵפָה לֹא יֹאכַל לְטָמְאָה בָהּ", אוֹתָהּ מְטַמְּאָה בְּגָדִים בַּאֲכִילָתָהּ, וְאֵין נִבְלַת בְּהֵמָה מְטַמְּאָה בְּגָדִים בַּאֲכִילָתָהּ בְּלֹא מַשָּׂא, כְּגוֹן אִם תְּחָבָהּ לוֹ חֲבֵרוֹ בְּבֵית הַבְּלִיעָה. אִם כֵּן, מַה תַּלְמוּד לוֹמַר הָאֹכֵל? לִתֵּן שִׁעוּר לַנּוֹשֵׂא וְלַנּוֹגֵעַ כְּדֵי אֲכִילָה, וְהוּא כַּזַּיִת. וְטָמֵא עַד הָעָרֶב – אַף עַל פִּי שֶׁטָּבַל, צָרִיךְ הַעֲרֵב שֶׁמֶשׁ.

וְכָל־הַשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ עַל־הָאָרֶץ שֶׁקֶץ הוּא לֹא יֵאָכֵל:

וְכָל רִחְשָׁא דְּרָחֵישׁ עַל אַרְעָא שִׁקְצָא הוּא לָא יִתְאֲכִיל:

הַשֹּׁרֵץ עַל הָאָרֶץ – לְהוֹצִיא אֶת הַיַּתּוּשִׁין שֶׁבַּכְּלִיסִין וְשֶׁבַּפּוֹלִין וְאֶת הַזִּיזִין שֶׁבַּעֲדָשִׁים, שֶׁהֲרֵי לֹא שָׁרְצוּ עַל הָאָרֶץ, אֶלָּא בְּתוֹךְ הָאֹכֶל; אֲבָל מִשֶּׁיָּצְאוּ לַאֲוִיר וְשָׁרְצוּ, הֲרֵי נֶאֱסְרוּ. לֹא יֵאָכֵל – לְחַיֵּב עַל הַמַּאֲכִיל כָּאוֹכֵל. וְאֵין קְרוּי שֶׁרֶץ אֶלָּא דָּבָר נָמוּךְ קָצָר רַגְלַיִם, שֶׁאֵינוֹ נִרְאֶה אֶלָּא כְּרוֹחֵשׁ וָנָד.

כֹּל הוֹלֵךְ עַל־גָּחוֹן וְכֹל | הוֹלֵךְ עַל־אַרְבַּע עַד כָּל־מַרְבֵּה רַגְלַיִם לְכָל־הַשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ עַל־הָאָרֶץ לֹא תֹאכְלוּם כִּי־שֶׁקֶץ הֵם:

כֹּל דְּמְהַלֵּיךְ עַל מְעוֹהִי וְכֹל דְּמְהַלֵּיךְ עַל אַרְבַּע עַד כָּל סַגְיוּת רַגְלִין בְּכָל רִחְשָׁא דְּרָחֵישׁ עַל אַרְעָא לָא תֵיכְלוּנוּנוּן אֲרֵי שִׁקְצָא אִנּוּן:

הוֹלֵךְ עַל גָּחוֹן – זֶה נָחָשׁ. וּלְשׁוֹן גָּחוֹן – שְׁחִיָּה, שֶׁהוֹלֵךְ שָׁח וְנוֹפֵל עַל מֵעָיו. וְכֹל הוֹלֵךְ – לְהָבִיא הַשַּׁלְשׁוּלִין, וְאֶת הַדּוֹמָה לַדּוֹמָה. הוֹלֵךְ עַל אַרְבַּע – זֶה עַקְרָב. כֹּל – לְהָבִיא אֶת הַחִפּוּשִׁית, אישקַרבו"ט בְּלַעַז, וְאֶת הַדּוֹמָה לַדּוֹמָה. מַרְבֵּה רַגְלַיִם – זֶה נַדָּל, שֶׁרֶץ שֶׁיֵּשׁ לוֹ רַגְלַיִם מֵרֹאשׁוֹ וְעַד זְנָבוֹ לְכָאן וּלְכָאן, וְקוֹרִין צִינְפִיי"ש.

אַל־תְּשַׁקְּצוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל־הַשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ וְלֹא תִטַּמְּאוּ בָּהֶם וְנִטְמֵתֶם בָּם:

לָא תְשַׁקְּצוּן יָת נַפְשָׁתְכוֹן בְּכָל רִחְשָׁא דְּרָחֵישׁ וְלָא תִסְתָּאֲבוּן בְּהוֹן וְתִסְתָּאֲבוּן פּוּן בְּהוֹן:

אַל תְּשַׁקְּצוּ – בַּאֲכִילָתָן; שֶׁהֲרֵי כְּתִיב: נַפְשֹׁתֵיכֶם, וְאֵין שִׁקּוּץ נֶפֶשׁ בְּמַגָּע. וְכֵן לֹא תִטַּמְּאוּ, בַּאֲכִילָתָן. וְנִטְמֵתֶם בָּם – אִם אַתֶּם מִטַּמְּאִין בָּהֶם בָּאָרֶץ, אַף אֲנִי מְטַמֵּא אֶתְכֶם בָּעוֹלָם הַבָּא וּבִישִׁיבַת מַעְלָה.

כִּי אֲנִי יְ-הוָה אֱ-לֹהֵיכֶם וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אָנִי וְלֹא תִטַּמְּאוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל־הַשֶּׁרֶץ הָרֹמֵשׂ עַל־הָאָרֶץ:

אֲרֵי אֲנָא יְיָ אֱלָהֲכוֹן וְתִתְקַדְּשׁוּן וּתְהוֹן קַדִּישִׁין אֲרֵי קַדִּישׁ אֲנָא וְלָא תְסָאֲבוּן יָת נַפְשָׁתְכוֹן בְּכָל רִחְשָׁא דְּרָחֵישׁ עַל אַרְעָא:

כִּי אֲנִי ה' אֱ-לֹהֵיכֶם – כְּשֵׁם שֶׁאֲנִי קָדוֹשׁ, שֶׁאֲנִי ה' אֱ-לֹהֵיכֶם, כָּךְ וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם, קַדְּשׁוּ אֶת עַצְמְכֶם לְמַטָּה. וְהִיִּיתֶם קְדֹשִׁים – לְפִי שֶׁאֲנִי אֲקַדֵּשׁ אֶתְכֶם לְמַעְלָה וּבָעוֹלָם הַבָּא. וְלֹא תִטַּמְּאוּ וְגוֹמֵר – לַעֲבֹר עֲלֵיהֶם בְּלָאוִין הַרְבֵּה, וְכָל לָאו – מַלְקוֹת. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ בַּגְּמָרָא: אָכַל פּוּטִיתָא – לוֹקֶה אַרְבַּע, נְמָלָה – לוֹקֶה חָמֵשׁ, צִרְעָה – לוֹקֶה שֵׁשׁ.

כִּי | אֲנִי יְ-הוָה הַמַּעֲלֶה אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיֹת לָכֶם לֵא-לֹהִים וְהִיִּיתֶם קְדֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אָנִי:

אֲרֵי אֲנָא יְיָ דְּאַסֵּיק יָתְכוֹן מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם לְמִהְוֵי לְכוֹן לֶאֱלָהּ וּתְהוֹן קַדִּישִׁין אֲרֵי קַדִּישׁ אֲנָא:

כִּי אֲנִי ה' הַמַּעֲלֶה אֶתְכֶם – עַל מְנַת שֶׁתְּקַבְּלוּ מִצְוֹתַי הֶעֱלִיתִי אֶתְכֶם.

זֹאת תּוֹרַת הַבְּהֵמָה וְהָעוֹף וְכֹל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הָרֹמֶשֶׂת בַּמָּיִם וּלְכָל־נֶפֶשׁ הַשֹּׁרֶצֶת עַל־הָאָרֶץ:

דָּא אוֹרָיְתָא דִּבְעִירָא וּדְעוֹפָא וּלְכֹל נַפְשָׁא חַיְתָא דְּרָחֶשָׁא בְּמַיָּא וּלְכָל נַפְשָׁא דְּרָחֶשָׁא עַל אַרְעָא:

לְהַבְדִּיל בֵּין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהֹר וּבֵין הַחַיָּה הַנֶּאֱכֶלֶת וּבֵין הַחַיָּה אֲשֶׁר לֹא תֵאָכֵל:

לְאַפְרָשָׁא בֵּין מְסָאֲבָא וּבֵין דָּכְיָא וּבֵין חַיְתָא דְּמִתְאַכְלָא וּבֵין חַיְתָא דְּלָא מִתְאַכְלָא:

לְהַבְדִּיל – לֹא בִּלְבַד הַשּׁוֹנָה, אֶלָּא שֶׁתְּהֵא יוֹדֵעַ וּמַכִּיר וּבָקִי בָּהֶן. בֵּין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהֹר – צָרִיךְ לוֹמַר בֵּין חֲמוֹר לְפָרָה? וַהֲלֹא כְּבָר מְפֹרָשִׁים הֵם! אֶלָּא בֵּין טְמֵאָה לְךָ לִטְהוֹרָה לְךָ, בֵּין נִשְׁחַט חֲצִיוֹ שֶׁל קָנֶה לְנִשְׁחַט רֻבּוֹ. וּבֵין הַחַיָּה הַנֶּאֱכֶלֶת – צָרִיךְ לוֹמַר בֵּין צְבִי לְעָרוֹד? וַהֲלֹא כְּבָר מְפֹרָשִׁים הֵם! אֶלָּא בֵּין שֶׁנּוֹלְדוּ בָּהּ סִימָנֵי טְרֵפָה כְּשֵׁרָה לְנוֹלְדוּ בָּהּ סִימָנֵי טְרֵפָה פְּסוּלָה.

יז וַיְהִי הַגּוֹרָל לְמַטֵּה מְנַשֶּׁה כִּי־הוּא בְכוֹר יוֹסֵף
לְמָכִיר בְּכוֹר מְנַשֶּׁה אֲבִי הַגִּלְעָד כִּי הוּא הָיָה אִישׁ
מִלְחָמָה וַיִּהִי־לוֹ הַגִּלְעָד וְהַבָּשָׁן׃ יַוְיִהִי לִבְנֵי מְנַשֶּׁה
הַנּוֹתָרִים לְמִשְׁפְּחֹתָם׃ לִבְנֵי אֲבִיעֶזֶר וְלִבְנֵי־חֵלֶק
וְלִבְנֵי אַשְׂרִיאֵל וְלִבְנֵי־שֶׁכֶם וְלִבְנֵי־חֵפֶר וְלִבְנֵי
שְׁמִידָע אֵלֶּה בְּנֵי מְנַשֶּׁה בֶן־יוֹסֵף הַזְּכָרִים
לְמִשְׁפְּחֹתָם׃ יבוְלִצְלָפְחָד בֶּן־חֵפֶר בֶּן־גִּלְעָד בֶּן־מָכִיר
בֶּן־מְנַשֶּׁה לֹא־הָיוּ לוֹ בָנִים כִּי אִם־בָּנוֹת וְאֵלֶּה שְׁמוֹת
בְּנֹתָיו מַחְלָה וְנֹעָה חָגְלָה מִלְכָּה וְתִרְצָה׃ יגוַתִּקְרַבְנָה
לִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְלִפְנֵי | יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן וְלִפְנֵי
הַנְּשִׂיאִים לֵאמֹר יְ–הוָה צִוָּה אֶת־מֹשֶׁה לָתֶת־לָנוּ
נַחֲלָה בְּתוֹךְ אַחֵינוּ וַיִּתֶּן לָהֶם אֶל־פִּי יְ–הוָה נַחֲלָה
בְּתוֹךְ אֲחֵי אֲבִיהֶן׃ יד וַיִּפְּלוּ חַבְלֵי־מְנַשֶּׁה עֲשָׂרָה לְבַד
מֵאֶרֶץ הַגִּלְעָד וְהַבָּשָׁן אֲשֶׁר מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן׃ כִּי בְנוֹת
מְנַשֶּׁה נָחֲלוּ נַחֲלָה בְּתוֹךְ בָּנָיו וְאֶרֶץ הַגִּלְעָד הָיְתָה
לִבְנֵי־מְנַשֶּׁה הַנּוֹתָרִים׃ טוַיְהִי גְבוּל־מְנַשֶּׁה מֵאָשֵׁר
הַמִּכְמְתָת אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי שְׁכֶם וְהָלַךְ הַגְּבוּל אֶ–ל־
הַיָּמִין אֶל־יֹשְׁבֵי עֵין תַּפּוּחַ׃ טְלְמַנַּשֶּׁה הָיְתָה אֶרֶץ
תַּפּוּחַ וְתַפּוּחַ אֶל־גְּבוּל מְנַשֶּׁה לִבְנֵי אֶפְרָיִם׃ טוַיָּרֶד
הַגְּבוּל נַחַל קָנָה נֶגְבָּה לַנַּחַל עָרִים הָאֵלֶּה לְאֶפְרַיִם
בְּתוֹךְ עָרֵי מְנַשֶּׁה וּגְבוּל מְנַשֶּׁה מִצָּפוֹן לַנַּחַל וַיְהִי
תֹצְאֹתָיו הַיָּמָּה׃ יחנֶגְבָּה לְאֶפְרַיִם וְצָפוֹנָה לְמְנַשֶּׁה וַיְהִי
הַיָּם גְּבוּלוֹ וּבְאָשֵׁר יִפְגְּעוּן מִצָּפוֹן וּבְיִשָּׂשכָר
מִמִּזְרָח׃ יטוַיְהִי לְמְנַשֶּׁה בְּיִשָּׂשכָר וּבְאָשֵׁר בֵּית־שְׁאָן
וּבְנוֹתֶיהָ וְיִבְלְעָם וּבְנוֹתֶיהָ וְאֶת־יֹשְׁבֵי דֹאר וּבְנוֹתֶיהָ
וְיֹשְׁבֵי עֵין־דֹּר וּבְנוֹתֶיהָ וְיֹשְׁבֵי תַעְנַךְ וּבְנוֹתֶיהָ וְיֹשְׁבֵי
מְגִדּוֹ וּבְנוֹתֶיהָ שְׁלֹשֶׁת הַנָּפֶת׃ כוְלֹא יָכְלוּ בְּנֵי מְנַשֶּׁה
לְהוֹרִישׁ אֶת־הָעָרִים הָאֵלֶּה וַיּוֹאֶל הַכְּנַעֲנִי לָשֶׁבֶת
בָּאָרֶץ הַזֹּאת׃ כאוַיְהִי כִּי חָזְקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתְּנוּ אֶת־
הַכְּנַעֲנִי לָמַס וְהוֹרֵשׁ לֹא הוֹרִישׁוּ׃ כבוַיְדַבְּרוּ בְּנֵי יוֹסֵף
אֶת־יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר מַדּוּעַ נָתַתָּה לִּי נַחֲלָה גּוֹרָל אֶחָד
וְחֶבֶל אֶחָד וַאֲנִי עַם־רָב עַד אֲשֶׁר־עַד־כֹּה בֵּרַכַנִי
יְ–הוָה׃ כגוַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יְהוֹשֻׁעַ אִם־עַם־רָב אַתָּה עֲלֵה
לְךָ הַיַּעְרָה וּבֵרַאתָ לְךָ שָׁם בְּאֶרֶץ הַפְּרִזִּי וְהָרְפָאִים
כִּי־אָץ לְךָ הַר־אֶפְרָיִם׃ כדוַיֹּאמְרוּ בְּנֵי יוֹסֵף לֹא־יִמָּצֵא
לָנוּ הָהָר וְרָכֶב בַּרְזֶל בְּכָל־הַכְּנַעֲנִי הַיֹּשֵׁב בָּאָרֶץ־
הָעֵמֶק לַאֲשֶׁר בְּבֵית־שְׁאָן וּבְנוֹתֶיהָ וְלַאֲשֶׁר בְּעֵמֶק
יִזְרְעֶאל׃ כהוַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־בֵּית יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם
וְלִמְנַשֶּׁה לֵאמֹר עַם־רָב אַתָּה וְכֹחַ גָּדוֹל לָךְ לֹא־יִהְיֶה
לְךָ גּוֹרָל אֶחָד׃ כוכִּי הַר יִהְיֶה־לָּךְ כִּי־יַעַר הוּא וּבֵרַאתוֹ
וְהָיָה לְךָ תֹצְאֹתָיו כִּי־תוֹרִישׁ אֶת־הַכְּנַעֲנִי כִּי רֶכֶב
בַּרְזֶל לוֹ כִּי חָזָק הוּא׃

יח וַיִּקָּהֲלוּ כָל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל שִׁלֹה וַיַּשְׁכִּינוּ שָׁם
אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְהָאָרֶץ נִכְבְּשָׁה לִפְנֵיהֶם׃ בוַיִּוָּתְרוּ
בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר לֹא־חָלְקוּ אֶת־נַחֲלָתָם שִׁבְעָה
שִׁבְטִים׃ גוַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַד־אָנָה
אַתֶּם מִתְרַפִּים לָבוֹא לָרֶשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַן
לָכֶם יְ–הוָה אֱ–לֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם׃ דהָבוּ לָכֶם שְׁלֹשָׁה
אֲנָשִׁים לַשֵּׁבֶט וְאֶשְׁלְחֵם וְיָקוּמוּ וְיִתְהַלְּכוּ בָאָרֶץ
וְיִכְתְּבוּ אוֹתָהּ לְפִי נַחֲלָתָם וְיָבֹאוּ אֵלָי׃ הוְחִתְּחַלְּקוּ
אֹתָהּ לְשִׁבְעָה חֲלָקִים יְהוּדָה יַעֲמֹד עַל־גְּבוּלוֹ מִנֶּגֶב
וּבֵית יוֹסֵף יַעַמְדוּ עַל־גְּבוּלָם מִצָּפוֹן׃ וואַתֶּם תִּכְתְּבוּ
אֶת־הָאָרֶץ שִׁבְעָה חֲלָקִים וַהֲבֵאתֶם אֵלַי הֵנָּה וְיָרִיתִי
לָכֶם גּוֹרָל פֹּה לִפְנֵי יְ–הוָה אֱ–לֹהֵינוּ׃ זכִּי אֵין־חֵלֶק
לַלְוִיִּם בְּקִרְבְּכֶם כִּי־כְהֻנַּת יְ–הוָה נַחֲלָתוֹ וְגָד וּרְאוּבֵן
וַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְּנַשֶּׁה לָקְחוּ נַחֲלָתָם מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן
מִזְּרָחָה אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם מֹשֶׁה עֶבֶד יְ–הוָה׃ חוַיָּקוּמוּ
הָאֲנָשִׁים וַיֵּלֶכוּ וַיְצַו יְהוֹשֻׁעַ אֶת־הַהֹלְכִים לִכְתֹּב אֶת־
הָאָרֶץ לֵאמֹר לְכוּ וְהִתְהַלְּכוּ בָאָרֶץ וְכִתְבוּ אוֹתָהּ
וְשׁוּבוּ אֵלַי פֹּה אַשְׁלִיךְ לָכֶם גּוֹרָל לִפְנֵי יְ–הוָה
בְּשִׁלֹה׃ טוַיֵּלְכוּ הָאֲנָשִׁים וַיַּעַבְרוּ בָאָרֶץ וַיִּכְתְּבוּהָ
לְעָרִים לְשִׁבְעָה חֲלָקִים עַל־סֵפֶר וַיָּבֹאוּ אֶל־יְהוֹשֻׁעַ אֶל־
הַמַּחֲנֶה שִׁלֹה׃ יוַיַּשְׁלֵךְ לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ גּוֹרָל בְּשִׁלֹה לִפְנֵי
יְ–הוָה וַיְחַלֵּק־שָׁם יְהוֹשֻׁעַ אֶת־הָאָרֶץ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל
כְּמַחְלְקֹתָם׃ יאוַיַּעַל גּוֹרָל מַטֵּה בְנֵי־בִנְיָמִן לְמִשְׁפְּחֹתָם
וַיֵּצֵא גְּבוּל גּוֹרָלָם בֵּין בְּנֵי יְהוּדָה וּבֵין בְּנֵי יוֹסֵף׃
יבוַיְהִי לָהֶם הַגְּבוּל לִכְפַת צָפוֹנָה מִן־הַיַּרְדֵּן וְעָלָה
הַגְּבוּל אֶל־כֶּתֶף יְרִיחוֹ מִצָּפוֹן וְעָלָה בָהָר יָמָּה וְהָיוּ
תֹצְאֹתָיו מִדְבָּרָה בֵּית אָוֶן׃ יגוְעָבַר מִשָּׁם הַגְּבוּל לוּזָה
אֶל־כֶּתֶף לוּזָה נֶגְבָּה הִיא בֵּית־אֵל וְיָרַד הַגְּבוּל
עַטְרוֹת אַדָּר עַל־הָהָר אֲשֶׁר מִנֶּגֶב לְבֵית־חֹרוֹן
תַּחְתּוֹן׃ יד וְתָאַר הַגְּבוּל וְנָסַב לִכְפַת־יָם נֶגְבָּה מִן־הָהָר
אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי בֵית־חֹרוֹן נֶגְבָּה וְהָיוּ תֹצְאֹתָיו אֶל־
קִרְיַת־בַּעַל הִיא קִרְיַת יְעָרִים עִיר בְּנֵי יְהוּדָה זֹאת
פְּאַת־יָם׃ טו וּפְאַת־נֶגְבָּה מִקְצֵה קִרְיַת יְעָרִים וְיָצָא

הַגְּבוּל יָמָּה וְיָצָא אֶל־מַעְיַן מֵי נֶפְתּוֹחַ׃ יוְיָרַד הַגְּבוּל
אֶל־קְצֵה הָהָר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי גֵּי בֶן־הִנֹּם אֲשֶׁר בְּעֵמֶק
רְפָאִים צָפוֹנָה וְיָרֹד גֵּי הִנֹּם אֶל־כֶּתֶף הַיְבוּסִי נֶגְבָּה
וְיָרַד עֵין רֹגֵל׃ יאוְתָאַר מִצָּפוֹן וְיָצָא עֵין שֶׁמֶשׁ וְיָצָא
אֶל־גְּלִילוֹת אֲשֶׁר־נֹכַח מַעֲלֵה אֻדֻמִּים וְיָרֹד אֶבֶן בֹּהַן
בֶּן־רְאוּבֵן׃ יבוְעָבַר אֶל־כֶּתֶף מוּל־הָעֲרָבָה צָפוֹנָה וְיָרַד
הָעֲרָבָתָה׃ יגוְעָבַר הַגְּבוּל אֶל־כֶּתֶף בֵּית־חָגְלָה צָפוֹנָה
וְהָיוּ | תֹצְאוֹת הַגְּבוּל אֶל־לְשׁוֹן יָם־הַמֶּלַח צָפוֹנָה אֶל־
קְצֵה הַיַּרְדֵּן נֶגְבָּה זֶה גְּבוּל נֶגֶב׃ ידוְהַיַּרְדֵּן יִגְבָּל־אֹתוֹ
לִפְאַת־קֶדְמָה זֹאת נַחֲלַת בְּנֵי בִנְיָמִן לִגְבֻלֹתֶיהָ סָבִיב
לְמִשְׁפְּחֹתָם׃ טוְהָיוּ הֶעָרִים לְמַטֵּה בְּנֵי בִנְיָמִן
לְמִשְׁפְּחוֹתֵיהֶם יְרִיחוֹ וּבֵית־חָגְלָה וְעֵמֶק קְצִיץ׃
כוּבֵית הָעֲרָבָה וּצְמָרַיִם וּבֵית־אֵל׃ כאוְהָעַוִּים וְהַפָּרָה
וְעָפְרָה׃ כבוּכְפַר הָעַמֹּנָה וְהָעֹפְנִי וְגֶבַע עָרִים שְׁתֵּים־
עֶשְׂרֵה וְחַצְרֵיהֶן׃ כגגִּבְעוֹן וְהָרָמָה וּבְאֵרוֹת׃ כדוְהַמִּצְפֵּה
וְהַכְּפִירָה וְהַמֹּצָה׃ כהוְרָקֶם וְיִרְפְּאֵל וְתַרְאֲלָה׃ כווְצֵלַע
הָאֶלֶף וְהַיְבוּסִי הִיא יְרוּשָׁלַם גִּבְעַת קִרְיַת עָרִים
אַרְבַּע־עֶשְׂרֵה וְחַצְרֵיהֶן זֹאת נַחֲלַת בְּנֵי־בִנְיָמִן
לְמִשְׁפְּחֹתָם׃

יט אוַיֵּצֵא הַגּוֹרָל הַשֵּׁנִי לְשִׁמְעוֹן לְמַטֵּה בְּנֵי־שִׁמְעוֹן
לְמִשְׁפְּחוֹתָם וַיְהִי נַחֲלָתָם בְּתוֹךְ נַחֲלַת בְּנֵי־יְהוּדָה׃
בוַיְהִי לָהֶם בְּנַחֲלָתָם בְּאֵר־שֶׁבַע וְשֶׁבַע וּמוֹלָדָה׃ גוְחַצַר
שׁוּעָל וּבָלָה וָעֶצֶם׃ דוְאֶלְתּוֹלַד וּבְתוּל וְחָרְמָה׃ הוְצִקְלַג
וּבֵית־הַמַּרְכָּבוֹת וַחֲצַר סוּסָה׃ וּבֵית לְבָאוֹת וְשָׁרוּחֶן
עָרִים שְׁלֹשׁ־עֶשְׂרֵה וְחַצְרֵיהֶן׃ זעַין רִמּוֹן וָעֶתֶר וָעָשָׁן
עָרִים אַרְבַּע וְחַצְרֵיהֶן׃ חוְכָל־הַחֲצֵרִים אֲשֶׁר סְבִיבוֹת
הָעָרִים הָאֵלֶּה עַד־בַּעֲלַת בְּאֵר רָאמַת נֶגֶב זֹאת נַחֲלַת
מַטֵּה בְּנֵי־שִׁמְעוֹן לְמִשְׁפְּחֹתָם׃ טמֵחֶלֶק בְּנֵי יְהוּדָה
נַחֲלַת בְּנֵי שִׁמְעוֹן כִּי־הָיָה חֶלֶק בְּנֵי־יְהוּדָה רַב מֵהֶם
וַיִּנְחֲלוּ בְנֵי־שִׁמְעוֹן בְּתוֹךְ נַחֲלָתָם׃ יוַיַּעַל הַגּוֹרָל
הַשְּׁלִישִׁי לִבְנֵי זְבוּלֻן לְמִשְׁפְּחֹתָם וַיְהִי גְּבוּל נַחֲלָתָם
עַד־שָׂרִיד׃ יאוְעָלָה גְבוּלָם יָמָּה וּמַרְעֲלָה וּפָגַע
בְּדַבֶּשֶׁת וּפָגַע אֶל־הַנַּחַל אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי יָקְנְעָם׃ יבוְשָׁב
מִשָּׁרִיד קֵדְמָה מִזְרַח הַשֶّמֶשׁ עַל־גְּבוּל כִּסְלֹת תָּבֹר
וְיָצָא אֶל־הַדַּבְּרַת וְעָלָה יָפִיעַ׃ יגוּמִשָּׁם עָבַר קֵדְמָה
מִזְרָחָה גִּתָּה חֵפֶר עִתָּה קָצִין וְיָצָא רִמּוֹן הַמְּתֹאַר
הַנֵּעָה׃ ידוְנָסַב אֹתוֹ הַגְּבוּל מִצָּפוֹן חַנָּתֹן וְהָיוּ תֹצְאֹתָיו
גֵּי יִפְתַּח־אֵל׃ טוְקַטָּת וְנַהֲלָל וְשִׁמְרוֹן וְיִדְאֲלָה וּבֵית
לֶחֶם עָרִים שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה וְחַצְרֵיהֶן׃ טזזֹאת נַחֲלַת בְּנֵי־
זְבוּלֻן לְמִשְׁפְּחֹתָם הָעָרִים הָאֵלֶּה וְחַצְרֵיהֶן׃ יזלְיִשָּׂשכָר
יָצָא הַגּוֹרָל הָרְבִיעִי לִבְנֵי יִשָּׂשכָר לְמִשְׁפְּחֹתָם׃ יחוַיְהִי
גְבוּלָם יִזְרְעֶאלָה וְהַכְּסוּלֹת וְשׁוּנֵם׃ יטוַחֲפָרַיִם וְשִׁיאוֹן
וַאֲנָחַרַת׃ כוְרַבִּית וְקִשְׁיוֹן וָאֶבֶץ׃ כאוְרֶמֶת וְעֵין־גַּנִּים
וְעֵין חַדָּה וּבֵית פָּצֵץ׃ כבוּפָגַע הַגְּבוּל בְּתָבוֹר
וְשַׁחֲצִימָה וּבֵית שֶׁמֶשׁ וְהָיוּ תֹצְאוֹת גְּבוּלָם הַיַּרְדֵּן
עָרִים שֵׁשׁ־עֶשְׂרֵה וְחַצְרֵיהֶן׃ כגזֹאת נַחֲלַת מַטֵּה בְּנֵי־
יִשָּׂשכָר לְמִשְׁפְּחֹתָם הָעָרִים וְחַצְרֵיהֶן׃ כדוַיֵּצֵא הַגּוֹרָל
הַחֲמִישִׁי לְמַטֵּה בְּנֵי־אָשֵׁר לְמִשְׁפְּחֹתָם׃ כהוַיְהִי גְבוּלָם
חֶלְקַת וַחֲלִי וָבֶטֶן וְאַכְשָׁף׃ כווְאַלַּמֶּלֶךְ וְעַמְעָד וּמִשְׁאָל
וּפָגַע בְּכַרְמֶל הַיָּמָּה וּבְשִׁיחֹר לִבְנָת׃ כזוְשָׁב מִזְּרַח
הַשֶّמֶשׁ בֵּית דָּגוֹן וּפָגַע בִּזְבֻלוּן וּבְגֵי יִפְתַּח־אֵל
צָפוֹנָה בֵּית הָעֵמֶק וּנְעִיאֵל וְיָצָא אֶל־כָּבוּל מִשְּׂמֹאל׃
כחוְעֶבְרֹן וּרְחֹב וְחַמּוֹן וְקָנָה עַד צִידוֹן רַבָּה׃ כטוְשָׁב
הַגְּבוּל הָרָמָה וְעַד־עִיר מִבְצַר־צֹר וְשָׁב הַגְּבוּל חֹסָה
וְהָיוּ תֹצְאֹתָיו הַיָּמָּה מֵחֶבֶל אַכְזִיבָה׃ לוְעַמָּה וַאֲפֵק
וּרְחֹב עָרִים עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם וְחַצְרֵיהֶן׃ לאזֹאת נַחֲלַת
מַטֵּה בְּנֵי־אָשֵׁר לְמִשְׁפְּחֹתָם הָעָרִים הָאֵלֶּה וְחַצְרֵיהֶן׃
לבלִבְנֵי נַפְתָּלִי יָצָא הַגּוֹרָל הַשִּׁשִּׁי לִבְנֵי נַפְתָּלִי
לְמִשְׁפְּחֹתָם׃ לגוַיְהִי גְבוּלָם מֵחֵלֶף מֵאֵלוֹן בְּצַעֲנַנִּים
וַאֲדָמִי הַנֶּקֶב וְיַבְנְאֵל עַד־לַקּוּם וַיְהִי תֹצְאֹתָיו הַיַּרְדֵּן׃
לדוְשָׁב הַגְּבוּל יָמָּה אַזְנוֹת תָּבוֹר וְיָצָא מִשָּׁם חוּקֹקָה
וּפָגַע בִּזְבֻלוּן מִנֶّגֶב וּבְאָשֵׁר פָּגַע מִיָּם וּבִיהוּדָה
הַיַּרְדֵּן מִזְרַח הַשֶّמֶשׁ׃ להוְעָרֵי מִבְצַר הַצִּדִּים צֵר וְחַמַּת
רַקַּת וְכִנֶּרֶת׃ לוואֲדָמָה וְהָרָמָה וְחָצוֹר׃ לזוְקֶדֶשׁ וְאֶדְרֶעִי
וְעֵין חָצוֹר׃ לחוְיִרְאוֹן וּמִגְדַּל־אֵל חֹרֶם וּבֵית־עֲנָת וּבֵית
שֶׁמֶשׁ עָרִים תְּשַׁע־עֶשְׂרֵה וְחַצְרֵיהֶן׃ לטזֹאת נַחֲלַת
מַטֵּה בְנֵי־נַפְתָּלִי לְמִשְׁפְּחֹתָם הָעָרִים וְחַצְרֵיהֶן׃
מלְמַטֵּה בְנֵי־דָן לְמִשְׁפְּחֹתָם יָצָא הַגּוֹרָל הַשְּׁבִיעִי׃
מאוַיְהִי גְבוּל נַחֲלָתָם צָרְעָה וְאֶשְׁתָּאוֹל וְעִיר שָׁמֶשׁ׃
מבוְשַׁעַלַבִּין וְאַיָּלוֹן וְיִתְלָה׃ מגוְאֵילוֹן וְתִמְנָתָה וְעֶקְרוֹן׃
מדוְאֶלְתֶּקֵה וְגִבְּתוֹן וּבַעֲלָת׃ מהוִיהוּד וּבְנֵי־בְרַק וְגַת־
רִמּוֹן׃ מוּמֵי הַיַّרְקוֹן וְהָרַקּוֹן עִם־הַגְּבוּל מוּל יָפוֹ׃
מזוַיֵּצֵא גְבוּל־בְּנֵי־דָן מֵהֶם וַיַּעֲלוּ בְנֵי־דָן וַיִּלָּחֲמוּ עִם־
לֶשֶׁם וַיִּלְכְּדוּ אוֹתָהּ| וַיַּכּוּ אוֹתָהּ לְפִי־חָרֶב וַיִּרְשׁוּ
אוֹתָהּ וַיֵּשְׁבוּ בָהּ וַיִּקְרְאוּ לְלֶשֶׁם דָּן כְּשֵׁם דָּן אֲבִיהֶם׃

מזאת נַחֲלַת מַטֵּה בְנֵי־דָן לְמִשְׁפְּחֹתָם הֶעָרִים הָאֵלֶּה
וְחַצְרֵיהֶן׃ מוַיְכַלּוּ לִנְחֹל־אֶת־הָאָרֶץ לִגְבוּלֹתֶיהָ וַיִּתְּנוּ
בְנֵי־יִשְׂרָאֵל נַחֲלָה לִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן בְּתוֹכָם׃ עַל־פִּי
יְ–הוָה נָתְנוּ לוֹ אֶת־הָעִיר אֲשֶׁר שָׁאָל אֶת־תִּמְנַת־
סֶרַח בְּהַר אֶפְרָיִם וַיִּבְנֶה אֶת־הָעִיר וַיֵּשֶׁב בָּהּ׃ מאֵלֶּה
הַנְּחָלֹת אֲשֶׁר נִחֲלוּ אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן
וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת לְמַטּוֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּגוֹרָל בְּשִׁלֹה
לִפְנֵי יְ–הוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַיְכַלּוּ מֵחַלֵּק אֶת־הָאָרֶץ׃

כ מוַיְדַבֵּר יְ–הוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר׃ מדַּבֵּר אֶל־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר תְּנוּ לָכֶם אֶת־עָרֵי הַמִּקְלָט אֲשֶׁר־
דִּבַּרְתִּי אֲלֵיכֶם בְּיַד־מֹשֶׁה׃ מלָנוּס שָׁמָּה רוֹצֵחַ מַכֵּה־
נֶפֶשׁ בִּשְׁגָגָה בִּבְלִי־דַעַת וְהָיוּ לָכֶם לְמִקְלָט מִגֹּאֵל
הַדָּם׃ מוְנָס אֶל־אַחַת | מֵהָעָרִים הָאֵלֶּה וְעָמַד פֶּתַח
שַׁעַר הָעִיר וְדִבֶּר בְּאָזְנֵי זִקְנֵי־הָעִיר הַהִיא אֶת־דְּבָרָיו
וְאָסְפוּ אֹתוֹ הָעִירָה אֵלֵיהֶם וְנָתְנוּ־לוֹ מָקוֹם וְיָשַׁב
עִמָּם׃ מוְכִי יִרְדֹּף גֹּאֵל הַדָּם אַחֲרָיו וְלֹא־יַסְגִּרוּ אֶת־
הָרֹצֵחַ בְּיָדוֹ כִּי בִּבְלִי־דַעַת הִכָּה אֶת־רֵעֵהוּ וְלֹא־שֹׂנֵא
הוּא לוֹ מִתְּמוֹל שִׁלְשׁוֹם׃ מוְיָשַׁב | בָּעִיר הַהִיא עַד־
עָמְדוֹ לִפְנֵי הָעֵדָה לַמִּשְׁפָּט עַד־מוֹת הַכֹּהֵן הַגָّדוֹל
אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הָהֵם אָז | יָשׁוּב הָרוֹצֵחַ וּבָא אֶל־
עִירוֹ וְאֶל־בֵּיתוֹ אֶל־הָעִיר אֲשֶׁר־נָס מִשָּׁם׃ מבַּיְּקְדֵּשׁוּ
אֶת־קֶדֶשׁ בַּגָּלִיל בְּהַר נַפְתָּלִי וְאֶת־שְׁכֶם בְּהַר אֶפְרָיִם
וְאֶת־קִרְיַת אַרְבַּע הִיא חֶבְרוֹן בְּהַר יְהוּדָה׃ מוּמֵעֵבֶר
לְיַרְדֵּן יְרִיחוֹ מִזְּרָחָה נָתְנוּ אֶת־בֶּצֶר בַּמִּדְבָּר בַּמִּישֹׁר
מִמַּטֵּה רְאוּבֵן וְאֶת־רָאמֹת בַּגִּלְעָד מִמַּטֵּה־גָד וְאֶת־
גּוֹלָן בַּבָּשָׁן מִמַּטֵּה מְנַשֶּׁה׃ מאֵלֶּה הָיוּ עָרֵי הַמּוֹעֲדָה
לְכָל | בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכָם לָנוּס שָׁמָּה כָּל־
מַכֵּה־נֶפֶשׁ בִּשְׁגָגָה וְלֹא יָמוּת בְּיַד גֹּאֵל הַדָּם עַד־עָמְדוֹ
לִפְנֵי הָעֵדָה׃

כא מוַיִּגְּשׁוּ רָאשֵׁי אָבוֹת הַלְוִיִּם אֶל־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְאֶל־
יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן וְאֶל־רָאשֵׁי אָבוֹת הַמַּטּוֹת לִבְנֵי
יִשְׂרָאֵל׃ מוַיְדַבְּרוּ אֲלֵיהֶם בְּשִׁלֹה בְּאֶרֶץ כְּנַעַן לֵאמֹר
יְ–הוָה צִוָּה בְיַד־מֹשֶׁה לָתֵת־לָנוּ עָרִים לָשֶׁבֶת
וּמִגְרְשֵׁיהֶן לִבְהֵמָתֵנוּ׃ מוַיִּתְּנוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לַלְוִיִּם
מִנַּחֲלָתָם אֶל־פִּי יְ–הוָה אֶת־הָעָרִים הָאֵלֶּה וְאֶת־
מִגְרְשֵׁיהֶן׃ מוַיֵּצֵא הַגּוֹרָל לְמִשְׁפְּחֹת הַקְּהָתִי וַיְהִי לִבְנֵי
אַהֲרֹן הַכֹּהֵן מִן־הַלְוִיִּם מִמַّטֵּה יְהוּדָה וּמִמַּטֵּה
הַשִּׁמְעֹנִי וּמִמַּטֵּה בִנְיָמִן בַּגּוֹרָל עָרִים שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה׃
מוְלִבְנֵי קְהָת הַנּוֹתָרִים מִמִּשְׁפְּחֹת מַטֵּה־אֶפְרָיִם
וּמִמַּטֵּה־דָן וּמֵחֲצִי מַטֵּה מְנַשֶּׁה בַּגּוֹרָל עָרִים עָשֶׂר׃
מוְלִבְנֵי גֵרְשׁוֹן מִמִּשְׁפְּחוֹת מַטֵּה־יִשָּׂשכָר וּמִמַּטֵּה־
אָשֵׁר וּמִמַּטֵּה נַפְתָּלִי וּמֵחֲצִי מַטֵּה מְנַשֶּׁה בַּבָּשָׁן
בַּגּוֹרָל עָרִים שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה׃ מלִבְנֵי מְרָרִי לְמִשְׁפְּחֹתָם
מִמַּטֵּה רְאוּבֵן וּמִמַּטֵּה־גָד וּמִמַּטֵּה זְבוּלֻן עָרִים שְׁתֵּים
עֶשְׂרֵה׃ מבוַיִּתְּנוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לַלְוִיִּם אֶת־הֶעָרִים הָאֵלֶּה
וְאֶת־מִגְרְשֵׁיהֶן כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְ–הוָה בְּיַד־מֹשֶׁה בַּגּוֹרָל׃
מגוַיִּתְּנוּ מִמַּטֵּה בְּנֵי יְהוּדָה וּמִמַּטֵּה בְּנֵי שִׁמְעוֹן אֵת
הֶעָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר־יִקְרָא אֶתְהֶן בְּשֵׁם׃ מדוַיְהִי לִבְנֵי
אַהֲרֹן מִמִּשְׁפְּחוֹת הַקְּהָתִי מִבְּנֵי לֵוִי כִּי לָהֶם הָיָה
הַגּוֹרָל רִאישֹׁנָה׃ מהוַיִּתְּנוּ לָהֶם אֶת־קִרְיַת אַרְבַּע אֲבִי
הָעֲנָק הִיא חֶבְרוֹן בְּהַר יְהוּדָה וְאֶת־מִגְרְשָׁהּ
סְבִיבֹתֶיהָ׃ מוְאֶת־שְׂדֵה הָעִיר וְאֶת־חֲצֵרֶיהָ נָתְנוּ לְכָלֵב
בֶּן־יְפֻנֶּה בַּאֲחֻזָּתוֹ׃ מוְלִבְנֵי | אַהֲרֹן הַכֹּהֵן נָתְנוּ אֶת־
עִיר מִקְלַט הָרֹצֵחַ אֶת־חֶבְרוֹן וְאֶת־מִגְרְשָׁהּ וְאֶת־
לִבְנָה וְאֶת־מִגְרְשָׁהּ׃ מוְאֶת־יַתִּיר וְאֶת־מִגְרְשָׁהּ וְאֶת־
אֶשְׁתְּמֹעַ וְאֶת־מִגְרְשָׁהּ׃ מוְאֶת־חִלֶן וְאֶת־מִגְרְשָׁהּ
וְאֶת־דְּבִר וְאֶת־מִגְרְשָׁהּ׃ מוְאֶת־עָיִן וְאֶת־מִגְרְשָׁהּ
וְאֶת־יֻטָּה וְאֶת־מִגְרְשָׁהּ אֶת־בֵּית שֶׁמֶשׁ וְאֶת־מִגְרְשָׁהּ
עָרִים תֵּשַׁע מֵאֵת שְׁנֵי הַשְּׁבָטִים הָאֵלֶּה׃ מוּמִמַּטֵּה
בִנְיָמִין אֶת־גִּבְעוֹן וְאֶת־מִגְרְשָׁהּ אֶת־גֶּבַע וְאֶת־
מִגְרְשָׁהּ׃ מאֶת־עֲנָתוֹת וְאֶת־מִגְרְשָׁהּ וְאֶת־עַלְמוֹן
וְאֶת־מִגְרְשָׁהּ עָרִים אַרְבַּע׃ מבכָּל־עָרֵי בְנֵי־אַהֲרֹן
הַכֹּהֲנִים שְׁלֹשׁ־עֶשְׂרֵה עָרִים וּמִגְרְשֵׁיהֶן׃ מוּלְמִשְׁפְּחוֹת
בְּנֵי־קְהָת הַלְוִיִּם הַנּוֹתָרִים מִבְּנֵי קְהָת וַיְהִי עָרֵי גּוֹרָלָם
מִמַּטֵּה אֶפְרָיִם׃ מהוַיִּתְּנוּ לָהֶם אֶת־עִיר מִקְלַט הָרֹצֵחַ
אֶת־שְׁכֶם וְאֶת־מִגְרְשָׁהּ בְּהַר אֶפְרָיִם וְאֶת־גֶּזֶר וְאֶת־
מִגְרְשָׁהּ׃ מוְאֶת־קִבְצַיִם וְאֶת־מִגְרְשָׁהּ וְאֶת־בֵּית חוֹרֹן
וְאֶת־מִגְרְשָׁהּ עָרִים אַרְבַּע׃ מוּמִמַּטֵּה־דָן אֶת־אֶלְתֶּקֵא
וְאֶת־מִגְרְשָׁהּ אֶת־גִּבְתּוֹן וְאֶת־מִגְרְשָׁהּ׃ מאֶת־אַיָּלוֹן
וְאֶת־מִגְרְשָׁהּ אֶת־גַּת־רִמּוֹן וְאֶת־מִגְרְשָׁהּ עָרִים
אַרְבַּע׃ מומֵחֲצִית מַטֵּה מְנַשֶּׁה אֶת־תַּעְנַךְ וְאֶת־
מִגְרְשָׁהּ וְאֶת־גַּת רִמּוֹן וְאֶת־מִגְרְשָׁהּ עָרִים שְׁתַּיִם׃
מבכָּל־עָרִים עֶשֶׂר וּמִגְרְשֵׁיהֶן לְמִשְׁפְּחוֹת בְּנֵי־קְהָת
הַנּוֹתָרִים׃ מגוְלִבְנֵי גֵרְשׁוֹן מִמִּשְׁפְּחֹת הַלְוִיִּם מֵחֲצִי
מַטֵּה מְנַשֶּׁה אֶת־עִיר מִקְלַט הָרֹצֵחַ אֶת־גּוֹלָן בַּבָּשָׁן

וְאֶת־מִגְרַשָּׁהּ וְאֶת־בְּעֶשְׁתֵּרָה וְאֶת־מִגְרָשָׁהּ עָרִים
שְׁתָּיִם׃ ״וּמִמַּטֵּה יִשָּׂשכָר אֶת־קִשְׁיוֹן וְאֶת־מִגְרָשָׁהּ
אֶת־דָּבְרַת וְאֶת־מִגְרָשָׁהּ׃ ״אֶת־יַרְמוּת וְאֶת־מִגְרָשָׁהּ
אֶת־עֵין גַּנִּים וְאֶת־מִגְרָשָׁהּ עָרִים אַרְבַּע׃ ״וּמִמַּטֵּה
אָשֵׁר אֶת־מִשְׁאָל וְאֶת־מִגְרָשָׁהּ אֶת־עַבְדּוֹן וְאֶת־
מִגְרָשָׁהּ׃ ״אֶת־חֶלְקָת וְאֶת־מִגְרָשָׁהּ וְאֶת־רְחֹב וְאֶת־
מִגְרָשָׁהּ עָרִים אַרְבַּע׃ ״וּמִמַּטֵּה נַפְתָּלִי אֶת־עִיר |
מִקְלָט הָרֹצֵחַ אֶת־קֶדֶשׁ בַּגָּלִיל וְאֶת־מִגְרָשָׁהּ וְאֶת־
חַמֹּת דֹּאר וְאֶת־מִגְרָשָׁהּ וְאֶת־קַרְתָּן וְאֶת־מִגְרָשָׁהּ
עָרִים שָׁלֹשׁ׃ ״כָּל־עָרֵי הַגֵּרְשֻׁנִּי לְמִשְׁפְּחֹתָם שְׁלֹשׁ־
עֶשְׂרֵה עִיר וּמִגְרְשֵׁיהֶן׃ ״וּלְמִשְׁפְּחוֹת בְּנֵי־מְרָרִי
הַלְוִיִּם הַנּוֹתָרִים מֵאֵת מַטֵּה זְבוּלֻן אֶת־יָקְנְעָם וְאֶת־
מִגְרָשָׁהּ אֶת־קַרְתָּהּ וְאֶת־מִגְרָשָׁהּ׃ ״אֶת־דִּמְנָה וְאֶת־
מִגְרָשָׁהּ אֶת־נַהֲלָל וְאֶת־מִגְרָשָׁהּ עָרִים אַרְבַּע׃
״וּמִמַּטֵּה־גָד אֶת־עִיר מִקְלָט הָרֹצֵחַ אֶת־רָמֹת בַּגִּלְעָד
וְאֶת־מִגְרָשָׁהּ וְאֶת־מַחֲנַיִם וְאֶת־מִגְרָשָׁהּ׃ ״אֶת־חֶשְׁבּוֹן
וְאֶת־מִגְרָשָׁהּ אֶת־יַעְזֵר וְאֶת־מִגְרָשָׁהּ כָּל־עָרִים
אַרְבַּע׃ ״כָּל־הֶעָרִים לִבְנֵי מְרָרִי לְמִשְׁפְּחֹתָם הַנּוֹתָרִים
מִמִּשְׁפְּחוֹת הַלְוִיִּם וַיְהִי גּוֹרָלָם עָרִים שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה׃
״כָּל עָרֵי הַלְוִיִּם בְּתוֹךְ אֲחֻזַּת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל עָרִים
אַרְבָּעִים וּשְׁמֹנֶה וּמִגְרְשֵׁיהֶן׃ ״תִּהְיֶינָה הָעָרִים הָאֵלֶּה
עִיר עִיר וּמִגְרְשֶׁיהָ סְבִיבֹתֶיהָ כֵּן לְכָל־הֶעָרִים הָאֵלֶּה׃
״וַיִּתֶּן יְ־הוָה לְיִשְׂרָאֵל אֶת־כָּ◌ל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
לָתֵת לַאֲבוֹתָם וַיִּרְשׁוּהָ וַיֵּשְׁבוּ בָהּ׃ ״וַיָּנַח יְ־הוָה לָהֶם
מִסָּבִיב כְּכֹל אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע לַאֲבוֹתָם וְלֹא־עָמַד אִישׁ
בִּפְנֵיהֶם מִכָּ◌ל־אֹיְבֵיהֶם אֵת כָּ◌ל־אֹיְבֵיהֶם נָתַן
יְ־הוָה בְּיָדָם׃ ״לֹא־נָפַל דָּבָר מִכֹּל הַדָּבָר הַטּוֹב אֲשֶׁר־
דִּבֶּר יְ־הוָה אֶל־בֵּית יִשְׂרָאֵל הַכֹּל בָּא׃

כב ״אָז יִקְרָא יְהוֹשֻׁעַ לָרְאוּבֵנִי וְלַגָּדִי וְלַחֲצִי מַטֵּה
מְנַשֶּׁה׃ ״וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם אַתֶּם שְׁמַרְתֶּם אֵת כָּל־אֲשֶׁר
צִוָּה אֶתְכֶם מֹשֶׁה עֶבֶד יְ־הוָה וַתִּשְׁמְעוּ בְקוֹלִי לְכֹל
אֲשֶׁר־צִוִּיתִי אֶתְכֶם׃ ״לֹא־עֲזַבְתֶּם אֶת־אֲחֵיכֶם זֶה יָמִים
רַבִּים עַד הַיּוֹם הַזֶּה וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־מִשְׁמֶרֶת מִצְוַת
יְ־הוָה אֱ־לֹהֵיכֶם׃ ״וְעַתָּה הֵנִיחַ יְ־הוָה אֱ־לֹהֵיכֶם
לַאֲחֵיכֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם וְעַתָּה פְּנוּ וּלְכוּ לָכֶם
לְאָהֳלֵיכֶם אֶל־אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם אֲשֶׁר | נָתַן לָכֶם מֹשֶׁה
עֶבֶד יְ־הוָה בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן׃ ״רַק | שִׁמְרוּ מְאֹד לַעֲשׂוֹת
אֶת־הַמִּצְוָה וְאֶת־הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה אֶתְכֶם מֹשֶׁה
עֶבֶד־יְ־הוָה לְאַהֲבָה אֶת־יְ־הוָה אֱ־לֹהֵיכֶם וְלָלֶכֶת
בְּכָל־דְּרָכָיו וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו וּלְדָבְקָה־בוֹ וּלְעָבְדוֹ
בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם׃ ״וַיְבָרְכֵם יְהוֹשֻׁעַ
וַיְשַׁלְּחֵם וַיֵּלְכוּ אֶל־אָהֳלֵיהֶם׃ ״וְלַחֲצִי | שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה
נָתַן מֹשֶׁה בַּבָּשָׁן וּלְחֶצְיוֹ נָתַן יְהוֹשֻׁעַ עִם־אֲחֵיהֶם
בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן יָמָּה וְגַם כִּי־שִׁלְּחָם יְהוֹשֻׁעַ אֶל־אָהֳלֵיהֶם
וַיְבָרְכֵם׃ ״וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לֵאמֹר בִּנְכָסִים רַבִּים שׁוּבוּ
אֶל־אָ◌הֳלֵיכֶם וּבְמִקְנֶה רַב־מְאֹד בְּכֶסֶף וּבְזָהָב
וּבְנְחֹשֶׁת וּבְבַרְזֶל וּבְשַׂלְמוֹת הַרְבֵּה מְאֹד חִלְקוּ שְׁלַל־
אֹיְבֵיכֶם עִם־אֲחֵיכֶם׃ ״וַיָּשֻׁבוּ וַיֵּלְכוּ בְּנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־
גָד וַחֲצִי | שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִשִּׁלֹה
אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ־כְּנָעַן לָלֶכֶת אֶל־אֶרֶץ הַגִّלְעָד אֶל־אֶרֶץ
אֲחֻזָּתָם אֲשֶׁר נֶאֱחֲזוּ־בָהּ עַל־פִּי יְ־הוָה בְּיַד־מֹשֶׁה׃
״וַיָּבֹאוּ אֶל־גְּלִילוֹת הַיַּרְדֵּן אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיִּבְנוּ
בְנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד וַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה שָׁם מִזְבֵּחַ
עַל־הַיַּרְדֵּן מִזְבֵּחַ גָּדוֹל לְמַרְאֶה׃ ״וַיִּשְׁמְעוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
לֵאמֹר הִנֵּה בָנוּ בְנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד וַחֲצִי שֵׁבֶט
הַמְנַשֶּׁה אֶת־הַמִּזְבֵּחַ אֶל־מוּל אֶרֶץ כְּנָעַן אֶל־גְּלִילוֹת
הַיַּרְדֵּן אֶל־עֵבֶר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ ״וַיִּשְׁמְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל
וַיִּקָּהֲלוּ כָּ◌ל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל שִׁלֹה לַעֲלוֹת עֲלֵיהֶם
לַצָּבָא׃ ״וַיִּשְׁלְחוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־בְּנֵי־רְאוּבֵן וְאֶל־
בְּנֵי־גָד וְאֶל־חֲצִי שֵׁבֶט־מְנַשֶּׁה אֶל־אֶרֶץ הַגִּלְעָד אֶת־
פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן׃ ״וַעֲשָׂרָה נְשִׂיאִים עִמּוֹ נָשִׂיא
אֶחָד נָשִׂיא אֶחָד לְבֵית אָב לְכֹל מַטּוֹת יִשְׂרָאֵל וְאִישׁ
רֹאשׁ בֵּית־אֲבוֹתָם הֵמָּה לְאַלְפֵי יִשְׂרָאֵל׃ ״וַיָּבֹאוּ אֶל־
בְּנֵי־רְאוּבֵן וְאֶל־בְּנֵי־גָד וְאֶל־חֲצִי שֵׁבֶט־מְנַשֶּׁה אֶל־
אֶרֶץ הַגִּלְעָד וַיְדַבְּרוּ אִתָּם לֵאמֹר׃ ״כֹּה אָמְרוּ כָּל |
עֲדַת יְ־הוָה מָה־הַמַּעַל הַזֶּה אֲשֶׁר מְעַלְתֶּם בֵּא־לֹהֵי
יִשְׂרָאֵל לָשׁוּב הַיּוֹם מֵאַחֲרֵי יְ־הוָה בִּבְנוֹתְכֶם לָכֶם
מִזְבֵּחַ לִמְרָדְכֶם הַיּוֹם בַּי־הוָה׃ ״הַמְעַט־לָנוּ אֶת־עֲוֹן
פְּעוֹר אֲשֶׁר לֹא־הִטַּהַרְנוּ מִמֶּנּוּ עַד הַיּוֹם הַזֶּה וַיְהִי
הַנֶּגֶף בַּעֲדַת יְ־הוָה׃ ״וְאַתֶּם תָּשֻׁבוּ הַיּוֹם מֵאַחֲרֵי
יְ־הוָה וְהָיָה אַתֶּם תִּמְרְדוּ הַיּוֹם בַּי־הוָה וּמָחָר אֶל־
כָּ◌ל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִקְצֹף׃ ״וְאַךְ אִם־טְמֵאָה אֶרֶץ
אֲחֻזַּתְכֶם עִבְרוּ לָכֶם אֶל־אֶרֶץ אֲחֻזַּת יְ־הוָה אֲשֶׁר
שָׁכַן־שָׁם מִשְׁכַּן יְ־הוָה וְהֵאָחֲזוּ בְּתוֹכֵנוּ וּבַי־הוָה
אַל־תִּמְרֹדוּ וְאֹתָנוּ אַל־תִּמְרֹדוּ בִּבְנֹתְכֶם לָכֶם מִזְבֵּחַ

מִבַּלְעֲדֵי מִזְבַּח יְ–הוָה אֱ–לֹהֵינוּ: הֲלוֹא | עָכָן בֶּן־זֶרַח
מָעַל מַעַל בַּחֵרֶם וְעַל־כָּ֝ל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל הָיָה קֶצֶף
וְהוּא אִישׁ אֶחָד לֹא גָוַע בַּעֲוֹנוֹ: ׃וַיַּעַנוּ בְנֵי־רְאוּבֵן
וּבְנֵי־גָד וַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה וַיְדַבְּרוּ אֶת־רָאשֵׁי אַלְפֵי
יִשְׂרָאֵל: ׃אֵ֤ל אֱ–לֹהִים יְ–הוָה אֵ֤ל אֱ–לֹהִים יְ–הוָה
הוּא יֹדֵ֑עַ וְיִשְׂרָאֵל הוּא יֵדָ֑ע אִם־בְּמֶ֤רֶד וְאִם־בְּמַ֨עַל
בַּי–הוָה אַל־תּוֹשִׁיעֵנוּ הַיּ֖וֹם הַזֶּֽה: ׃לִבְנוֹת לָנוּ מִזְבֵּחַ
לָשׁוּב מֵאַחֲרֵי יְ–הוָה וְאִם־לְהַעֲלוֹת עָלָיו עוֹלָה וּמִנְחָה
וְאִם־לַעֲשׂוֹת עָלָיו זִבְחֵי שְׁלָמִים יְ–הוָה הוּא יְבַקֵּשׁ:
׃וְאִם־לֹא מִדְּאָגָה מִדָּבָר עָשִׂינוּ אֶת־זֹאת לֵאמֹר מָחָר
יֹאמְרוּ בְנֵיכֶם לְבָנֵינוּ לֵאמֹר מַה־לָּכֶם וְלַי–הוָה
אֱ–לֹהֵי יִשְׂרָאֵל: ׃וּגְבוּל נָתַן־יְ–הוָה בֵּינֵנוּ וּבֵינֵיכֶם
בְּנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד אֶת־הַיַּרְדֵּן אֵין־לָכֶם חֵלֶק
בַּי–הוָה וְהִשְׁבִּיתוּ בְנֵיכֶם אֶת־בָּנֵינוּ לְבִלְתִּי יְרֹא
אֶת־יְ–הוָה: ׃וַנֹּאמֶר נַעֲשֶׂה־נָּא לָנוּ לִבְנוֹת אֶת־
הַמִּזְבֵּחַ לֹא לְעוֹלָה וְלֹא לְזֶבַח: ׃כִּי עֵד הוּא בֵּינֵינוּ
וּבֵינֵיכֶם וּבֵין דֹּרוֹתֵינוּ אַחֲרֵינוּ לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת
יְ–הוָה לְפָנָיו בְּעֹלוֹתֵינוּ וּבְזִבְחֵינוּ וּבְשַׁלְמֵינוּ וְלֹא־
יֹאמְרוּ בְנֵיכֶם מָחָר לְבָנֵינוּ אֵין־לָכֶם חֵלֶק בַּי–הוָה:
׃וַנֹּאמֶר וְהָיָה כִּי־יֹאמְרוּ אֵלֵינוּ וְאֶל־דֹּרֹתֵינוּ מָחָר
וְאָמַרְנוּ רְאוּ אֶת־תַּבְנִית מִזְבַּח יְ–הוָה אֲשֶׁר־עָשׂוּ
אֲבוֹתֵינוּ לֹא לְעוֹלָה וְלֹא לְזֶבַח כִּי־עֵד הוּא בֵּינֵינוּ
וּבֵינֵיכֶם: ׃חָלִילָה לָּנוּ מִמֶּנּוּ לִמְרֹד בַּי–הוָה וְלָשׁוּב
הַיּוֹם מֵאַחֲרֵי יְ–הוָה לִבְנוֹת מִזְבֵּחַ לְעֹלָה לִמִנְחָה
וּלְזֶבַח מִלְּבַד מִזְבַּח יְ–הוָה אֱ–לֹהֵינוּ אֲשֶׁר לִפְנֵי
מִשְׁכָּנוֹ: ׃וַיִּשְׁמַע פִּינְחָס הַכֹּהֵן וּנְשִׂיאֵי הָעֵדָה וְרָאשֵׁי
אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר אִתּוֹ אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבְּרוּ
בְּנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד וּבְנֵי מְנַשֶּׁה וַיִּיטַב בְּעֵינֵיהֶם:
׃וַיֹּאמֶר פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶל־בְּנֵי־רְאוּבֵן וְאֶל־
בְּנֵי־גָד וְאֶל־בְּנֵי מְנַשֶּׁה הַיּוֹם יָדַעְנוּ כִּי־בְתוֹכֵנוּ
יְ–הוָה אֲשֶׁר לֹא־מְעַלְתֶּם בַּי–הוָה הַמַּעַל הַזֶּה אָז
הִצַּלְתֶּם אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִיַּד יְ–הוָה: ׃וַיָּשֹׁב פִּינְחָס
בֶּן־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְהַנְּשִׂיאִים מֵאֵת בְּנֵי־רְאוּבֵן וּמֵאֵת
בְּנֵי־גָד מֵאֶרֶץ הַגִּלְעָד אֶל־אֶרֶץ כְּנָעַן אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וַיָּשִׁבוּ אוֹתָם דָּבָר: ׃וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וַיְבָרְכוּ אֱ–לֹהִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא אָמְרוּ לַעֲלוֹת
עֲלֵיהֶם לַצָּבָא לְשַׁחֵת אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר בְּנֵי־רְאוּבֵן
וּבְנֵי־גָד יֹשְׁבִים בָּהּ: ׃וַיִּקְרְאוּ בְנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד

לַמִּזְבֵּחַ כִּי עֵד הוּא בֵּינֹתֵינוּ כִּי יְ–הוָה הָאֱ–לֹהִים:

כג ׃וַיְהִי מִיָּמִים רַבִּים אַחֲרֵי אֲשֶׁר־הֵנִיחַ יְ–הוָה
לְיִשְׂרָאֵל מִכָּ֝ל־אֹיְבֵיהֶם מִסָּבִיב וִיהוֹשֻׁעַ זָקֵן בָּא
בַּיָּמִים: ׃וַיִּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ לְכָל־יִשְׂרָאֵל לִזְקֵנָיו וּלְרָאשָׁיו
וּלְשֹׁפְטָיו וּלְשֹׁטְרָיו וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֲנִי זָקַנְתִּי בָּאתִי
בַּיָּמִים: ׃וְאַתֶּם רְאִיתֶם אֵת כָּ֝ל־אֲשֶׁר עָשָׂה יְ–הוָה
אֱ–לֹהֵיכֶם לְכָל־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִפְּנֵיכֶם כִּי יְ–הוָה
אֱ–לֹהֵיכֶם הוּא הַנִּלְחָם לָכֶם: ׃רְאוּ הִפַּלְתִּי לָכֶם אֶת־
הַגּוֹיִם הַנִּשְׁאָרִים הָאֵלֶּה בְּנַחֲלָה לְשִׁבְטֵיכֶם מִן־הַיַּרְדֵּן
וְכָל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִכְרַתִּי וְהַיָּם הַגָּדוֹל מְבוֹא הַשָּׁמֶשׁ:
׃וַי–הוָה אֱ–לֹהֵיכֶם הוּא יֶהְדְּפֵם מִפְּנֵיכֶם וְהוֹרִישׁ
אֹתָם מִלִּפְנֵיכֶם וִירִשְׁתֶּם אֶת־אַרְצָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר
יְ–הוָה אֱ–לֹהֵיכֶם לָכֶם: ׃וַחֲזַקְתֶּם מְאֹד לִשְׁמֹר
וְלַעֲשׂוֹת אֵת כָּ֝ל־הַכָּתוּב בְּסֵפֶר תּוֹרַת מֹשֶׁה לְבִלְתִּי
סוּר־מִמֶּנּוּ יָמִין וּשְׂמֹאול: ׃לְבִלְתִּי־בֹא בַגּוֹיִם הָאֵלֶּה
הַנִּשְׁאָרִים הָאֵלֶּה אִתְּכֶם וּבְשֵׁם אֱ–לֹהֵיהֶם לֹא־תַזְכִּירוּ
וְלֹא תַשְׁבִּיעוּ וְלֹא תַעַבְדוּם וְלֹא תִשְׁתַּחֲוּ לָהֶם: ׃כִּי
אִם־בַּי–הוָה אֱ–לֹהֵיכֶם תִּדְבָּקוּ כַּאֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם עַד
הַיּוֹם הַזֶּה: ׃וַיּוֹרֶשׁ יְ–הוָה מִפְּנֵיכֶם גּוֹיִם גְּדֹלִים
וַעֲצוּמִים וְאַתֶּם לֹא־עָמַד אִישׁ בִּפְנֵיכֶם עַד הַיּוֹם הַזֶּה:
׃אִישׁ־אֶחָד מִכֶּם יִרְדֹּ֝ף אֶלֶף כִּי | יְ–הוָה אֱ–לֹהֵיכֶם
הוּא הַנִּלְחָם לָכֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם: ׃וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד
לְנַפְשֹׁתֵיכֶם לְאַהֲבָה אֶת־יְ–הוָה אֱ–לֹהֵיכֶם: ׃כִּי | אִם־
שׁוֹב תָּשׁוּבוּ וּדְבַקְתֶּם בְּיֶתֶר הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה הַנִּשְׁאָרִים
הָאֵלֶּה אִתְּכֶם וְהִתְחַתַּנְתֶּם בָּהֶם וּבָאתֶם בָּהֶם וְהֵם
בָּכֶם: ׃יָדוֹעַ תֵּדְעוּ כִּי לֹא יוֹסִיף יְ–הוָה אֱ–לֹהֵיכֶם
לְהוֹרִישׁ אֶת־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִלִּפְנֵיכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְפַח
וּלְמוֹקֵשׁ וּלְשֹׁטֵט בְּצִדֵּיכֶם וְלִצְנִנִים בְּעֵינֵיכֶם עַד־
אֲבָדְכֶם מֵעַל הָאֲדָמָה הַטּוֹבָה הַזֹּאת אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם
יְ–הוָה אֱ–לֹהֵיכֶם: ׃וְהִנֵּה אָנֹכִי הוֹלֵךְ הַיּוֹם בְּדֶרֶךְ
כָּ֝ל־הָאָרֶץ וִידַעְתֶּם בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם כִּי
לֹא־נָפַל דָּבָר אֶחָד מִכֹּל | הַדְּבָרִים הַטּוֹבִים אֲשֶׁר דִּבֶּר
יְ–הוָה אֱ–לֹהֵיכֶם עֲלֵיכֶם הַכֹּל בָּאוּ לָכֶם לֹא־נָפַל
מִמֶּנּוּ דָּבָר אֶחָד: ׃וְהָיָה כַּאֲשֶׁר־בָּא עֲלֵיכֶם כָּ֝ל־
הַדָּבָר הַטּוֹב אֲשֶׁר דִּבֶּר יְ–הוָה אֱ–לֹהֵיכֶם אֲלֵיכֶם כֵּן
יָבִיא יְ–הוָה עֲלֵיכֶם אֵת כָּ֝ל־הַדָּבָר הָרָע עַד־
הַשְׁמִידוֹ אוֹתְכֶם מֵעַל הָאֲדָמָה הַטּוֹבָה הַזֹּאת אֲשֶׁר

נָתַן לָכֶם יְ–הוָה אֱ–לֹהֵיכֶם׃ ׳בְּעִבְרְכֶם אֶת־בְּרִית
יְ–הוָה אֱ–לֹהֵיכֶם֙ אֲשֶׁר צִוָּה אֶתְכֶם֜ וַהֲלַכְתֶּם
וַעֲבַדְתֶּם אֱ–לֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם׃ וְחָרָה
אַף־יְ–הוָה בָּכֶם וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה
אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם׃

כד ׳וַיֶּאֱסֹף יְהוֹשֻׁעַ אֶת־כָּ֠ל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל שְׁכֶמָה
וַיִּקְרָא לְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וּלְרָאשָׁיו וּלְשֹׁפְטָיו וּלְשֹׁטְרָיו
וַיִּתְיַצְּבוּ לִפְנֵי הָאֱ–לֹהִים׃ ׳וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־כָּ֠ל־
הָעָם כֹּה־אָמַר יְ–הוָה֙ אֱ–לֹהֵי יִשְׂרָאֵל֜ בְּעֵבֶר הַנָּהָר
יָשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם תֶּרַח אֲבִי אַבְרָהָם וַאֲבִי
נָחוֹר וַיַּעַבְדוּ אֱ–לֹהִים אֲחֵרִים׃ ׳וָאֶקַּח אֶת־אֲבִיכֶם
אֶת־אַבְרָהָם מֵעֵבֶר הַנָּהָר וָאוֹלֵךְ אֹתוֹ בְּכָל־אֶרֶץ
כְּנָעַן וארב וָאַרְבֶּה אֶת־זַרְעוֹ וָאֶתֶּן־לוֹ אֶת־יִצְחָק׃
׳וָאֶתֵּן לְיִצְחָק אֶת־יַעֲקֹב וְאֶת־עֵשָׂו וָאֶתֵּן לְעֵשָׂו אֶת־
הַר שֵׂעִיר לָרֶשֶׁת אוֹתוֹ וְיַעֲקֹב וּבָנָיו יָרְדוּ מִצְרָיִם׃
׳וָאֶשְׁלַח אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן וָאֶנֹּף אֶת־מִצְרַיִם
כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי בְּקִרְבּוֹ וְאַחַר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם׃
׳וְאוֹצִיא אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם מִמִּצְרַיִם וַתָּבֹאוּ הַיָּמָּה
וַיִּרְדְּפוּ מִצְרַיִם אַחֲרֵי אֲבוֹתֵיכֶם בְּרֶכֶב וּבְפָרָשִׁים יַם־
סוּף׃ ׳וַיִּצְעֲקוּ אֶל־יְ–הוָה וַיָּשֶׂם מַאֲפֵל בֵּינֵיכֶם| וּבֵין
הַמִּצְרִים וַיָּבֵא עָלָיו אֶת־הַיָּם וַיְכַסֵּהוּ וַתִּרְאֶינָה
עֵינֵיכֶם אֵת אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי בְּמִצְרָיִם וַתֵּשְׁבוּ בַמִּדְבָּר
יָמִים רַבִּים׃ ׳וָאָבִיא אֶתְכֶם אֶל־אֶרֶץ הָאֱמֹרִי הַיּוֹשֵׁב
בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן וַיִּלָּחֲמוּ אִתְּכֶם וָאֶתֵּן אוֹתָם בְּיֶדְכֶם
וַתִּירְשׁוּ אֶת־אַרְצָם וָאַשְׁמִידֵם מִפְּנֵיכֶם׃ ׳וַיָּקָם בָּלָק
בֶּן־צִפּוֹר מֶלֶךְ מוֹאָב וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁלַח וַיִּקְרָא
לְבִלְעָם בֶּן־בְּעוֹר לְקַלֵּל אֶתְכֶם׃ ׳וְלֹא אָבִיתִי לִשְׁמֹעַ
לְבִלְעָם וַיְבָרֶךְ בָּרוֹךְ אֶתְכֶם וָאַצֵּל אֶתְכֶם מִיָּדוֹ׃
׳וַתַּעַבְרוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן וַתָּבֹאוּ אֶל־יְרִיחוֹ וַיִּלָּחֲמוּ בָכֶם
בַּעֲלֵי־יְרִיחוֹ הָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְהַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי
וְהַגִּרְגָּשִׁי הַחִוִּי וְהַיְבוּסִי וָאֶתֵּן אוֹתָם בְּיֶדְכֶם׃
׳וָאֶשְׁלַח לִפְנֵיכֶם אֶת־הַצִּרְעָה וַתְּגָרֶשׁ אוֹתָם מִפְּנֵיכֶם
שְׁנֵי מַלְכֵי הָאֱמֹרִי לֹא בְחַרְבְּךָ וְלֹא בְקַשְׁתֶּךָ׃ ׳וָאֶתֵּן
לָכֶם אֶרֶץ| אֲשֶׁר לֹא־יָגַעְתָּ בָּהּ וְעָרִים אֲשֶׁר לֹא־
בָנִיתָם וַתֵּשְׁבוּ בָּהֶם כְּרָמִים וְזֵיתִים אֲשֶׁר לֹא־
נְטַעְתֶּם אַתֶּם אֹכְלִים׃ ׳וְעַתָּה יְרָאוּ אֶת־יְ–הוָה וְעִבְדוּ
אֹתוֹ בְּתָמִים וּבֶאֱמֶת וְהָסִירוּ אֶת־אֱ–לֹהִים אֲשֶׁר
עָבְדוּ אֲבוֹתֵיכֶם בְּעֵבֶר הַנָּהָר וּבְמִצְרַיִם וְעִבְדוּ אֶת־
יְ–הוָה׃ ׳וְאִם רַע בְּעֵינֵיכֶם לַעֲבֹד אֶת־יְ–הוָה בַּחֲרוּ
לָכֶם הַיּוֹם֙ אֶת־מִי תַעֲבֹדוּן֜ אִם אֶת־אֱ–לֹהִים אֲשֶׁר־
עָבְדוּ אֲבוֹתֵיכֶם אֲשֶׁר בעבר מֵעֵבֶר הַנָּהָר וְאִם אֶת־
אֱ–לֹהֵי הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר אַתֶּם יֹשְׁבִים בְּאַרְצָם וְאָנֹכִי
וּבֵיתִי נַעֲבֹד אֶת־יְ–הוָה׃ ׳וַיַּעַן הָעָם וַיֹּאמֶר חָלִילָה
לָּנוּ מֵעֲזֹב אֶת־יְ–הוָה לַעֲבֹד אֱ–לֹהִים אֲחֵרִים׃ ׳כִּי
יְ–הוָה אֱ–לֹהֵינוּ הוּא֙ הַמַּעֲלֶה אֹתָנוּ וְאֶת־אֲבוֹתֵינוּ
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים וַאֲשֶׁר עָשָׂה לְעֵינֵינוּ
אֶת־הָאֹתוֹת הַגְּדֹלוֹת֙ הָאֵ֔לֶּה וַיִּשְׁמְרֵנוּ בְּכָל־הַדֶּרֶךְ
אֲשֶׁר הָלַכְנוּ בָהּ וּבְכֹל הָעַמִּים אֲשֶׁר עָבַרְנוּ בְּקִרְבָּם׃
׳וַיְגָרֶשׁ יְ–הוָה֙ אֶת־כָּ֠ל־הָעַמִּים וְאֶת־הָאֱמֹרִי יֹשֵׁב
הָאָרֶץ מִפָּנֵינוּ גַּם־אֲנַחְנוּ נַעֲבֹד אֶת־יְ–הוָה כִּי־הוּא
אֱ–לֹהֵינוּ׃ ׳וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הָעָם לֹא תוּכְלוּ לַעֲבֹד
אֶת־יְ–הוָה כִּי־אֱ–לֹהִים קְדֹשִׁים הֻוא אֵל־קַנּוֹא הוּא
לֹא־יִשָּׂא לְפִשְׁעֲכֶם וּלְחַטֹּאתֵיכֶם׃ ׳כִּי תַעֲזֹבוּ אֶת־
יְ–הוָה וַעֲבַדְתֶּם אֱ–לֹהֵי נֵכָר וְשָׁב וְהֵרַע לָכֶם וְכִלָּה
אֶתְכֶם אַחֲרֵי אֲשֶׁר־הֵיטִיב לָכֶם׃ ׳וַיֹּאמֶר הָעָם אֶל־
יְהוֹשֻׁעַ֙ לֹא כִּי אֶת־יְ–הוָה נַעֲבֹד׃ ׳וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־
הָעָם עֵדִים אַתֶּם בָּכֶם כִּי־אַתֶּם בְּחַרְתֶּם לָכֶם אֶת־
יְ–הוָה לַעֲבֹד אוֹתוֹ וַיֹּאמְרוּ עֵדִים׃ ׳וְעַתָּה הָסִירוּ אֶת־
אֱ–לֹהֵי הַנֵּכָר אֲשֶׁר בְּקִרְבְּכֶם וְהַטּוּ אֶת־לְבַבְכֶם אֶל־
יְ–הוָה אֱ–לֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ ׳וַיֹּאמְרוּ הָעָם אֶל־יְהוֹשֻׁעַ
אֶת־יְ–הוָה אֱ–לֹהֵינוּ נַעֲבֹד וּבְקוֹלוֹ נִשְׁמָע׃ ׳וַיִּכְרֹת
יְהוֹשֻׁעַ בְּרִית לָעָם בַּיּוֹם הַהוּא וַיָּשֶׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט
בִּשְׁכֶם׃ ׳וַיִּכְתֹּב יְהוֹשֻׁעַ אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵ֔לֶּה בְּסֵפֶר
תּוֹרַת אֱ–לֹהִים וַיִּקַּח אֶבֶן גְּדוֹלָה וַיְקִימֶהָ שָׁם תַּחַת
הָאֵלָה אֲשֶׁר בְּמִקְדַּשׁ יְ–הוָה׃ ׳וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־
כָּ֠ל־הָעָם הִנֵּה הָאֶבֶן הַזֹּאת תִּהְיֶה־בָּנוּ לְעֵדָה כִּי־הִיא
שָׁמְעָה אֵת כָּ֠ל־אִמְרֵי יְ–הוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר עִמָּנוּ
וְהָיְתָה בָכֶם לְעֵדָה פֶּן־תְּכַחֲשׁוּן בֵּא–לֹהֵיכֶם׃ ׳וַיְשַׁלַּח
יְהוֹשֻׁעַ אֶת־הָעָם אִישׁ לְנַחֲלָתוֹ׃ ׳וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה וַיָּמָת יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן עֶבֶד יְ–הוָה בֶּן־מֵאָה
וָעֶשֶׂר שָׁנִים׃ ׳וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בִּגְבוּל נַחֲלָתוֹ בְּתִמְנַת־
סֶרַח אֲשֶׁר בְּהַר־אֶפְרָיִם מִצְּפוֹן לְהַר־גָּעַשׁ׃ ׳וַיַּעֲבֹד
יִשְׂרָאֵל אֶת־יְ–הוָה כֹּל יְמֵי יְהוֹשֻׁעַ וְכֹל| יְמֵי הַזְּקֵנִים
אֲשֶׁר הֶאֱרִיכוּ יָמִים אַחֲרֵי יְהוֹשֻׁעַ וַאֲשֶׁר יָדְעוּ אֵת
כָּ֠ל־מַעֲשֵׂה יְ–הוָה אֲשֶׁר עָשָׂה לְיִשְׂרָאֵל׃ ׳וְאֶת־

עַצְמוֹת יוֹסֵף אֲשֶׁר־הֶעֱלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם קָבְרוּ
בִשְׁכֶם בְּחֶלְקַת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר קָנָה יַעֲקֹב מֵאֵת בְּנֵי־
חֲמוֹר אֲבִי־שְׁכֶם בְּמֵאָה קְשִׂיטָה וַיִּהְיוּ לִבְנֵי־יוֹסֵף

לְנַחֲלָה: {פ} וְאֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן מֵת וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בְּגִבְעַת
פִּינְחָס בְּנוֹ אֲשֶׁר נִתַּן־לוֹ בְּהַר אֶפְרָיִם:

סֵפֶר שׁוֹפְטִים

א {א} וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת יְהוֹשֻׁעַ וַיִּשְׁאֲלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
בַּי־הוָה לֵאמֹר מִי יַעֲלֶה־לָּנוּ אֶל־הַכְּנַעֲנִי בַּתְּחִלָּה
לְהִלָּחֶם בּוֹ: {ב} וַיֹּאמֶר יְ־הוָה יְהוּדָה יַעֲלֶה הִנֵּה נָתַתִּי
אֶת־הָאָרֶץ בְּיָדוֹ: {ג} וַיֹּאמֶר יְהוּדָה לְשִׁמְעוֹן אָחִיו עֲלֵה
אִתִּי בְגֹרָלִי וְנִלָּחֲמָה בַּכְּנַעֲנִי וְהָלַכְתִּי גַם־אֲנִי אִתְּךָ
בְּגוֹרָלֶךָ וַיֵּלֶךְ אִתּוֹ שִׁמְעוֹן: {ד} וַיַּעַל יְהוּדָה וַיִּתֵּן יְ־הוָה
אֶת־הַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרִזִּי בְּיָדָם וַיַּכּוּם בְּבֶזֶק עֲשֶׂרֶת
אֲלָפִים אִישׁ: {ה} וַיִּמְצְאוּ אֶת־אֲדֹנִי בֶזֶק בְּבֶזֶק וַיִּלָּחֲמוּ
בּוֹ וַיַּכּוּ אֶת־הַכְּנַעֲנִי וְאֶת־הַפְּרִזִּי: {ו} וַיָּנָס אֲדֹנִי בֶזֶק
וַיִּרְדְּפוּ אַחֲרָיו וַיֹּאחֲזוּ אוֹתוֹ וַיְקַצְּצוּ אֶת־בְּהֹנוֹת יָדָיו
וְרַגְלָיו: {ז} וַיֹּאמֶר אֲדֹנִי־בֶזֶק שִׁבְעִים מְלָכִים בְּהֹנוֹת
יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם מְקֻצָּצִים הָיוּ מְלַקְּטִים תַּחַת שֻׁלְחָנִי
כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי כֵּן שִׁלַּם־לִי אֱ־לֹהִים וַיְבִיאֻהוּ
יְרוּשָׁלִַם וַיָּמֹת שָׁם: {ח} וַיִּלָּחֲמוּ בְנֵי־יְהוּדָה בִּירוּשָׁלִַם
וַיִּלְכְּדוּ אוֹתָהּ וַיַּכּוּהָ לְפִי־חָרֶב וְאֶת־הָעִיר שִׁלְּחוּ
בָאֵשׁ: {ט} וְאַחַר יָרְדוּ בְּנֵי יְהוּדָה לְהִלָּחֵם בַּכְּנַעֲנִי יוֹשֵׁב
הָהָר וְהַנֶּגֶב וְהַשְּׁפֵלָה: {י} וַיֵּלֶךְ יְהוּדָה אֶל־הַכְּנַעֲנִי
הַיּוֹשֵׁב בְּחֶבְרוֹן וְשֵׁם־חֶבְרוֹן לְפָנִים קִרְיַת אַרְבַּע וַיַּכּוּ
אֶת־שֵׁשַׁי וְאֶת־אֲחִימַן וְאֶת־תַּלְמָי: {יא} וַיֵּלֶךְ מִשָּׁם אֶל־
יוֹשְׁבֵי דְּבִיר וְשֵׁם־דְּבִיר לְפָנִים קִרְיַת־סֵפֶר: {יב} וַיֹּאמֶר
כָּלֵב אֲשֶׁר־יַכֶּה אֶת־קִרְיַת־סֵפֶר וּלְכָדָהּ וְנָתַתִּי לּוֹ אֶת־
עַכְסָה בִתִּי לְאִשָּׁה: {יג} וַיִּלְכְּדָהּ עָתְנִיאֵל בֶּן־קְנַז אֲחִי
כָלֵב הַקָּטֹן מִמֶּנּוּ וַיִּתֶּן־לוֹ אֶת־עַכְסָה בִתּוֹ לְאִשָּׁה:
{יד} וַיְהִי בְּבוֹאָהּ וַתְּסִיתֵהוּ לִשְׁאָל מֵאֵת־אָבִיהָ הַשָּׂדֶה
וַתִּצְנַח מֵעַל הַחֲמוֹר וַיֹּאמֶר־לָהּ כָּלֵב מַה־לָּךְ:
{טו} וַתֹּאמֶר לוֹ הָבָה־לִּי בְרָכָה כִּי אֶרֶץ הַנֶּגֶב נְתַתָּנִי
וְנָתַתָּה לִי גֻּלַּת מָיִם וַיִּתֶּן־לָהּ כָּלֵב אֵת גֻּלַּת עִלִּית
וְאֵת גֻּלַּת תַּחְתִּית: {טז} וּבְנֵי קֵינִי חֹתֵן מֹשֶׁה עָלוּ מֵעִיר
הַתְּמָרִים אֶת־בְּנֵי יְהוּדָה מִדְבַּר יְהוּדָה אֲשֶׁר בַּנֶּגֶב
עֲרָד וַיֵּלֶךְ וַיֵּשֶׁב אֶת־הָעָם: {יז} וַיֵּלֶךְ יְהוּדָה אֶת־שִׁמְעוֹן
אָחִיו וַיַּכּוּ אֶת־הַכְּנַעֲנִי יוֹשֵׁב צְפָת וַיַּחֲרִימוּ אוֹתָהּ
וַיִּקְרָא אֶת־שֵׁם־הָעִיר חָרְמָה: {יח} וַיִּלְכֹּד יְהוּדָה אֶת־עַזָּה
וְאֶת־גְּבוּלָהּ וְאֶת־אַשְׁקְלוֹן וְאֶת־גְּבוּלָהּ וְאֶת־עֶקְרוֹן
וְאֶת־גְּבוּלָהּ: {יט} וַיְהִי יְ־הוָה אֶת־יְהוּדָה וַיֹּרֶשׁ אֶת־הָהָר

כִּי לֹא לְהוֹרִישׁ אֶת־יֹשְׁבֵי הָעֵמֶק כִּי־רֶכֶב בַּרְזֶל לָהֶם:
{כ} וַיִּתְּנוּ לְכָלֵב אֶת־חֶבְרוֹן כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה וַיּוֹרֶשׁ
מִשָּׁם אֶת־שְׁלֹשָׁה בְּנֵי הָעֲנָק: {כא} וְאֶת־הַיְבוּסִי יֹשֵׁב
יְרוּשָׁלִַם לֹא הוֹרִישׁוּ בְּנֵי בִנְיָמִן וַיֵּשֶׁב הַיְבוּסִי אֶת־
בְּנֵי בִנְיָמִן בִּירוּשָׁלִַם עַד הַיּוֹם הַזֶּה: {כב} וַיַּעֲלוּ בֵית־
יוֹסֵף גַּם־הֵם בֵּית־אֵל וַי־הוָה עִמָּם: {כג} וַיָּתִירוּ בֵית־
יוֹסֵף בְּבֵית־אֵל וְשֵׁם־הָעִיר לְפָנִים לוּז: {כד} וַיִּרְאוּ
הַשֹּׁמְרִים אִישׁ יוֹצֵא מִן־הָעִיר וַיֹּאמְרוּ לוֹ הַרְאֵנוּ נָא
אֶת־מְבוֹא הָעִיר וְעָשִׂינוּ עִמְּךָ חָסֶד: {כה} וַיַּרְאֵם אֶת־
מְבוֹא הָעִיר וַיַּכּוּ אֶת־הָעִיר לְפִי־חָרֶב וְאֶת־הָאִישׁ
וְאֶת־כָּל־מִשְׁפַּחְתּוֹ שִׁלְּחוּ: {כו} וַיֵּלֶךְ הָאִישׁ אֶרֶץ הַחִתִּיִּם
וַיִּבֶן עִיר וַיִּקְרָא שְׁמָהּ לוּז הִוא שְׁמָהּ עַד הַיּוֹם הַזֶּה:
{כז} וְלֹא־הוֹרִישׁ מְנַשֶּׁה אֶת־בֵּית־שְׁאָן וְאֶת־בְּנוֹתֶיהָ
וְאֶת־תַּעְנָךְ וְאֶת־בְּנוֹתֶיהָ וְאֶת־יוֹשְׁבֵי דוֹר וְאֶת־
בְּנוֹתֶיהָ וְאֶת־יוֹשְׁבֵי יִבְלְעָם וְאֶת־בְּנוֹתֶיהָ וְאֶת־יוֹשְׁבֵי
מְגִדּוֹ וְאֶת־בְּנוֹתֶיהָ וַיּוֹאֶל הַכְּנַעֲנִי לָשֶׁבֶת בָּאָרֶץ
הַזֹּאת: {כח} וַיְהִי כִּי־חָזַק יִשְׂרָאֵל וַיָּשֶׂם אֶת־הַכְּנַעֲנִי לָמַס
וְהוֹרֵישׁ לֹא הוֹרִישׁוֹ: {כט} וְאֶפְרַיִם לֹא הוֹרִישׁ אֶת־
הַכְּנַעֲנִי הַיּוֹשֵׁב בְּגֶזֶר וַיֵּשֶׁב הַכְּנַעֲנִי בְּקִרְבּוֹ בְּגֶזֶר:
{ל} זְבוּלֻן לֹא הוֹרִישׁ אֶת־יוֹשְׁבֵי קִטְרוֹן וְאֶת־יוֹשְׁבֵי
נַהֲלֹל וַיֵּשֶׁב הַכְּנַעֲנִי בְּקִרְבּוֹ וַיִּהְיוּ לָמַס: {לא} אָשֵׁר לֹא
הוֹרִישׁ אֶת־יֹשְׁבֵי עַכּוֹ וְאֶת־יוֹשְׁבֵי צִידוֹן וְאֶת־אַחְלָב
וְאֶת־אַכְזִיב וְאֶת־חֶלְבָּה וְאֶת־אֲפִיק וְאֶת־רְחֹב:
{לב} וַיֵּשֶׁב הָאֲשֵׁרִי בְּקֶרֶב הַכְּנַעֲנִי יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ כִּי לֹא
הוֹרִישׁוּ: {לג} נַפְתָּלִי לֹא־הוֹרִישׁ אֶת־יֹשְׁבֵי בֵית־שֶׁמֶשׁ
וְאֶת־יֹשְׁבֵי בֵית־עֲנָת וַיֵּשֶׁב בְּקֶרֶב הַכְּנַעֲנִי יֹשְׁבֵי
הָאָרֶץ וְיֹשְׁבֵי בֵית־שֶׁמֶשׁ וּבֵית עֲנָת הָיוּ לָהֶם לָמַס:
{לד} וַיִּלְחֲצוּ הָאֱמֹרִי אֶת־בְּנֵי־דָן הָהֳרָה כִּי־לֹא נְתָנוֹ
לָרֶדֶת לָעֵמֶק: {לה} וַיּוֹאֶל הָאֱמֹרִי לָשֶׁבֶת בְּהַר־חֶרֶס
בְּאַיָּלוֹן וּבְשַׁעַלְבִּים וַתִּכְבַּד יַד בֵּית־יוֹסֵף וַיִּהְיוּ לָמַס:
{לו} וּגְבוּל הָאֱמֹרִי מִמַּעֲלֵה עַקְרַבִּים מִהַּסֶּלַע וָמָעְלָה:

ב {א} וַיַּעַל מַלְאַךְ־יְ־הוָה מִן־הַגִּלְגָּל אֶל־הַבֹּכִים וַיֹּאמֶר
אַעֲלֶה אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם וָאָבִיא אֶתְכֶם אֶל־הָאָרֶץ

אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לַאֲבֹתֵיכֶם וָאֹמַר לֹא־אָפֵר בְּרִיתִי
אִתְּכֶם לְעוֹלָם: ׳וְאַתֶּם לֹא־תִכְרְתוּ בְרִית לְיוֹשְׁבֵי
הָאָרֶץ הַזֹּאת מִזְּבְחֹתֵיהֶם תִּתֹּצוּן וְלֹא־שְׁמַעְתֶּם
בְּקוֹלִי מַה־זֹּאת עָשִׂיתָם: ׳וְגַם אָמַרְתִּי לֹא־אֲגָרֵשׁ
אוֹתָם מִפְּנֵיכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְצִדִּים וֵא־לֹהֵיהֶם יִהְיוּ לָכֶם
לְמוֹקֵשׁ: ׳וַיְהִי כְּדַבֵּר מַלְאַךְ יְ־הוָה אֶת־הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה אֶל־כָּ֝֗ל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׂאוּ הָעָם אֶת־קוֹלָם
וַיִּבְכּוּ: ׳וַיִּקְרְאוּ שֵׁם־הַמָּקוֹם הַהוּא בֹּכִים וַיִּזְבְּחוּ־שָׁם
לַי־הוָה: ׳וַיְשַׁלַּח יְהוֹשֻׁעַ אֶת־הָעָם וַיֵּלְכוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
אִישׁ לְנַחֲלָתוֹ לָרֶשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ: ׳וַיַּעַבְדוּ הָעָם אֶת־
יְ־הוָה כֹּל יְמֵי יְהוֹשֻׁעַ וְכֹל | יְמֵי הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר
הֶאֱרִיכוּ יָמִים אַחֲרֵי יְהוֹשֻׁעַ אֲשֶׁר רָאוּ אֶת כָּ֝֗ל־
מַעֲשֵׂה יְ־הוָה הַגָּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה לְיִשְׂרָאֵל: ׳וַיָּמָת
יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן עֶבֶד יְ־הוָה בֶּן־מֵאָה וָעֶשֶׂר שָׁנִים:
׳וַיִּקְבְּרוּ אוֹתוֹ בִּגְבוּל נַחֲלָתוֹ בְּתִמְנַת־חֶרֶס בְּהַר
אֶפְרַיִם מִצְּפוֹן לְהַר־גָּעַשׁ: ׳וְגַם כָּ֝֗ל־הַדּוֹר הַהוּא
נֶאֱסַפוּ אֶל־אֲבוֹתָיו וַיָּקָם דּוֹר אַחֵר אַחֲרֵיהֶם אֲשֶׁר
לֹא־יָדְעוּ אֶת־יְ־הוָה וְגַם אֶת־הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר עָשָׂה
לְיִשְׂרָאֵל: ׳וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הָרַע בְּעֵינֵי יְ־הוָה
וַיַּעַבְדוּ אֶת־הַבְּעָלִים: ׳וַיַּעַזְבוּ אֶת־יְ־הוָה | אֱ־לֹהֵי
אֲבוֹתָם הַמּוֹצִיא אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיֵּלְכוּ
אַחֲרֵי | אֱ־לֹהִים אֲחֵרִים מֵאֱ־לֹהֵי הָעַמִּים אֲשֶׁר
סְבִיבוֹתֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחֲווּ לָהֶם וַיַּכְעִסוּ אֶת־יְ־הוָה:
׳וַיַּעַזְבוּ אֶת־יְ־הוָה וַיַּעַבְדוּ לַבַּעַל וְלָעַשְׁתָּרוֹת:
׳וַיִּחַר־אַף יְ־הוָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּתְּנֵם בְּיַד־שֹׁסִים וַיִּשְׁסוּ
אוֹתָם וַיִּמְכְּרֵם בְּיַד אֹיְבֵיהֶם מִסָּבִיב וְלֹא־יָכְלוּ עוֹד
לַעֲמֹד לִפְנֵי אֹיְבֵיהֶם: ׳בְּכֹל | אֲשֶׁר יָצְאוּ יַד־יְ־הוָה
הָיְתָה־בָּם לְרָעָה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְ־הוָה וְכַאֲשֶׁר נִשְׁבַּע
יְ־הוָה לָהֶם וַיֵּצֶר לָהֶם מְאֹד: ׳וַיָּקֶם יְ־הוָה שֹׁפְטִים
וַיּוֹשִׁיעُוּם מִיַּד שֹׁסֵיהֶם: ׳וְגַם אֶל־שֹׁפְטֵיהֶם לֹא שָׁמְעוּ
כִּי זָנוּ אַחֲרֵי אֱ־לֹהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲווּ לָהֶם סָרוּ
מַהֵר מִן־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הָלְכוּ אֲבוֹתָם לִשְׁמֹעַ מִצְוֹת־
יְ־הוָה לֹא־עָשׂוּ כֵּן: ׳וְכִי־הֵקִים יְ־הוָה לָהֶם שֹׁפְטִים
וְהָיָה יְ־הוָה עִם־הַשֹּׁפֵט וְהוֹשִׁיעָם מִיַּד אֹיְבֵיהֶם כֹּל
יְמֵי הַשּׁוֹפֵט כִּי־יִנָּחֵם יְ־הוָה מִנַּאֲקָתָם מִפְּנֵי לֹחֲצֵיהֶם
וְדֹחֲקֵיהֶם: ׳וְהָיָה | בְּמוֹת הַשּׁוֹפֵט יָשֻׁבוּ וְהִשְׁחִיתוּ
מֵאֲבוֹתָם לָלֶכֶת אַחֲרֵי אֱ־לֹהִים אֲחֵרִים לְעָבְדָם
וּלְהִשְׁתַּחֲוֹת לָהֶם לֹא הִפִּילוּ מִמַּעַלְלֵיהֶם וּמִדַּרְכָּם
הַקָּשָׁה: ׳וַיִּחַר־אַף יְ־הוָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר יַעַן אֲשֶׁר
עָבְרוּ הַגּוֹי הַזֶּה אֶת־בְּרִיתִי אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶת־אֲבוֹתָם
וְלֹא שָׁמְעוּ לְקוֹלִי: ׳גַּם־אֲנִי לֹא אוֹסִיף לְהוֹרִישׁ אִישׁ
מִפְּנֵיהֶם מִן־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־עָזַב יְהוֹשֻׁעַ וַיָּמֹת: ׳לְמַעַן
נַסּוֹת בָּם אֶת־יִשְׂרָאֵל הֲשֹׁמְרִים הֵם אֶת־דֶּרֶךְ יְ־הוָה
לָלֶכֶת בָּם כַּאֲשֶׁר שָׁמְרוּ אֲבוֹתָם אִם־לֹא: ׳וַיַּנַּח
יְ־הוָה אֶת־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה לְבִלְתִּי הוֹרִישָׁם מַהֵר וְלֹא
נְתָנָם בְּיַד־יְהוֹשֻׁעַ:

ג ׳וְאֵלֶּה הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִנִּיחַ יְ־הוָה לְנַסּוֹת בָּם אֶת־
יִשְׂרָאֵל אֵת כָּ֝֗ל־אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ אֵת כָּ֝֗ל־מִלְחֲמוֹת
כְּנָעַן: ׳רַק לְמַעַן דַּעַת דֹּרוֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְלַמֵּדָם
מִלְחָמָה רַק אֲשֶׁר־לְפָנִים לֹא יְדָעוּם: ׳חֲמֻשֶׁת | סַרְנֵי
פְלִשְׁתִּים וְכָל־הַכְּנַעֲנִי וְהַצִּידֹנִי וְהַחִוִּי יֹשֵׁב הַר
הַלְּבָנוֹן מֵהַר בַּעַל חֶרְמוֹן עַד לְבוֹא חֲמָת: ׳וַיִּהְיוּ
לְנַסּוֹת בָּם אֶת־יִשְׂרָאֵל לָדַעַת הֲיִשְׁמְעוּ אֶת־מִצְוֹ֝ת
יְ־הוָה אֲשֶׁר־צִוָּה אֶת־אֲבוֹתָם בְּיַד־מֹשֶׁה: ׳וּבְנֵי
יִשְׂרָאֵל יָשְׁבוּ בְּקֶרֶב הַכְּנַעֲנִי הַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי
וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי: ׳וַיִּקְחוּ אֶת־בְּנוֹתֵיהֶם לָהֶם לְנָשִׁים
וְאֶת־בְּנוֹתֵיהֶם נָתְנוּ לִבְנֵיהֶם וַיַּעַבְדוּ אֶת־אֱ־לֹהֵיהֶם:
׳וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הָרַע בְּעֵינֵי יְ־הוָה וַיִּשְׁכְּחוּ
אֶת־יְ־הוָה אֱ־לֹהֵיהֶם וַיַּעַבְדוּ אֶת־הַבְּעָלִים וְאֶת־
הָאֲשֵׁרוֹת: ׳וַיִּחַר־אַף יְ־הוָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּמְכְּרֵם בְּיַד
כּוּשַׁן רִשְׁעָתַיִם מֶלֶךְ אֲרָם נַהֲרַיִם וַיַּעַבְדוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
אֶת־כּוּשַׁן רִשְׁעָתָיִם שְׁמֹנֶה שָׁנִים: ׳וַיִּזְעֲקוּ בְנֵי־
יִשְׂרָאֵל אֶל־יְ־הוָה וַיָּקֶם יְ־הוָה מוֹשִׁיעַ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל
וַיּוֹשִׁיעֵם אֶת עָתְנִיאֵל בֶּן־קְנַז אֲחִי כָלֵב הַקָּטֹן מִמֶּנּוּ:
׳וַתְּהִי עָלָיו רוּחַ־יְ־הוָה וַיִּשְׁפֹּט אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיֵּצֵא
לַמִּלְחָמָה וַיִּתֵּן יְ־הוָה בְּיָדוֹ אֶת־כּוּשַׁן רִשְׁעָתָיִם מֶלֶךְ
אֲרָם וַתָּעֹז יָדוֹ עַל כּוּשַׁן רִשְׁעָתָיִם: ׳וַתִּשְׁקֹט הָאָרֶץ
אַרְבָּעִים שָׁנָה וַיָּמֹת עָתְנִיאֵל בֶּן־קְנַז: ׳וַיֹּסִפוּ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְ־הוָה וַיְחַזֵּק יְ־הוָה אֶת־
עֶגְלוֹן מֶלֶךְ־מוֹאָב עַל־יִשְׂרָאֵל עֲ֝֗ל כִּי־עָשׂוּ אֶת־הָרַע
בְּעֵינֵי יְ־הוָה: ׳וַיֶּאֱסֹף אֵלָיו אֶת־בְּנֵי עַמּוֹן וַעֲמָלֵק
וַיֵּלֶךְ וַיַּךְ אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיִּירְשׁוּ אֶת־עִיר הַתְּמָרִים:
׳וַיַּעַבְדוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־עֶגְלוֹן מֶלֶךְ־מוֹאָב שְׁמֹנֶה
עֶשְׂרֵה שָׁנָה: ׳וַיִּזְעֲקוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְ־הוָה וַיָּקֶם
יְ־הוָה לָהֶם מוֹשִׁיעַ אֶת־אֵהוּד בֶּן־גֵּרָא בֶּן־הַיְמִינִי

אִישׁ אֲשֶׁר יַד־יְמִינוֹ וַיִּשְׁלְחוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּיָדוֹ מִנְחָה
לְעֶגְלוֹן מֶלֶךְ מוֹאָב: {מ}וַיַּעַשׂ לוֹ אֵהוּד חֶרֶב וְלָהּ שְׁנֵי
פִיּוֹת גֹּמֶד אָרְכָּהּ וַיַּחְגֹּר אוֹתָהּ מִתַּחַת לְמַדָּיו עַל יֶרֶךְ
יְמִינוֹ: {יא}וַיַּקְרֵב אֶת־הַמִּנְחָה לְעֶגְלוֹן מֶלֶךְ מוֹאָב וְעֶגְלוֹן
אִישׁ בָּרִיא מְאֹד: {יב}וְיִהִי כַּאֲשֶׁר כִּלָּה לְהַקְרִיב אֶת־
הַמִּנְחָה וַיְשַׁלַּח אֶת־הָעָם נֹשְׂאֵי הַמִּנְחָה: {יג}וְהוּא שָׁב
מִן־הַפְּסִילִים אֲשֶׁר אֶת־הַגִּלְגָּל וַיֹּאמֶר דְּבַר־סֵתֶר לִי
אֵלֶיךָ הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הָס וַיֵּצְאוּ מֵעָלָיו כָּל־הָעֹמְדִים
עָלָיו: {יד}וְאֵהוּד | בָּא אֵלָיו וְהוּא־יֹשֵׁב בַּעֲלִיַּת הַמְּקֵרָה
אֲשֶׁר־לוֹ לְבַדּוֹ וַיֹּאמֶר אֵהוּד דְּבַר־אֱ–לֹהִים לִי אֵלֶיךָ
וַיָּקָם מֵעַל הַכִּסֵּא: {טו}וַיִּשְׁלַח אֵהוּד אֶת־יָד שְׂמֹאלוֹ וַיִּקַּח
אֶת־הַחֶרֶב מֵעַל יֶרֶךְ יְמִינוֹ וַיִּתְקָעֶהָ בְּבִטְנוֹ: {טז}וַיָּבֹא
גַּם־הַנִּצָּב אַחַר הַלַּהַב וַיִּסְגֹּר הַחֵלֶב בְּעַד הַלַּהַב כִּי
לֹא שָׁלַף הַחֶרֶב מִבִּטְנוֹ וַיֵּצֵא הַפַּרְשְׁדֹנָה: {יז}וַיֵּצֵא
אֵהוּד הַמִּסְדְּרוֹנָה וַיִּסְגֹּר דַּלְתוֹת הָעֲלִיָּה בַּעֲדוֹ וְנָעָל:
{יח}וְהוּא יָצָא וַעֲבָדָיו בָּאוּ וַיִּרְאוּ וְהִנֵּה דַּלְתוֹת הָעֲלִיָּה
נְעֻלּוֹת וַיֹּאמְרוּ אַךְ מֵסִיךְ הוּא אֶת־רַגְלָיו בַּחֲדַר
הַמְּקֵרָה: {יט}וַיָּחִילוּ עַד־בּוֹשׁ וְהִנֵּה אֵינֶנּוּ פֹתֵחַ דַּלְתוֹת
הָעֲלִיָּה וַיִּקְחוּ אֶת־הַמַּפְתֵּחַ וַיִּפְתָּחוּ וְהִנֵּה אֲדֹנֵיהֶם נֹפֵל
אַרְצָה מֵת: {כ}וְאֵהוּד נִמְלַט עַד הִתְמַהְמְהָם וְהוּא עָבַר
אֶת־הַפְּסִילִים וַיִּמָּלֵט הַשְּׂעִירָתָה: {כא}וַיְהִי בְּבוֹאוֹ וַיִּתְקַע
בַּשּׁוֹפָר בְּהַר אֶפְרָיִם וַיֵּרְדוּ עִמּוֹ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִן־הָהָר
וְהוּא לִפְנֵיהֶם: {כב}וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם רִדְפוּ אַחֲרַי כִּי־נָתַן
יְ–הוָה אֶת־אֹיְבֵיכֶם אֶת־מוֹאָב בְּיָדְכֶם וַיֵּרְדוּ אַחֲרָיו
וַיִּלְכְּדוּ אֶת־מַעְבְּרוֹת הַיַּרְדֵּן לְמוֹאָב וְלֹא־נָתְנוּ אִישׁ
לַעֲבֹר: {כג}וַיַּכּוּ אֶת־מוֹאָב בָּעֵת הַהִיא כַּעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים
אִישׁ כָּל־שָׁמֶן וְכָל־אִישׁ חָיִל וְלֹא נִמְלַט אִישׁ:
{כד}וַתִּכָּנַע מוֹאָב בַּיּוֹם הַהוּא תַּחַת יַד יִשְׂרָאֵל וַתִּשְׁקֹט
הָאָרֶץ שְׁמֹנִים שָׁנָה: {כה}וְאַחֲרָיו הָיָה שַׁמְגַּר בֶּן־עֲנָת
וַיַּךְ אֶת־פְּלִשְׁתִּים שֵׁשׁ־מֵאוֹת אִישׁ בְּמַלְמַד הַבָּקָר
וַיּוֹשַׁע גַּם־הוּא אֶת־יִשְׂרָאֵל:

ד {א}וַיֹּסִפוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְ–הוָה
וְאֵהוּד מֵת: {ב}וַיִּמְכְּרֵם יְ–הוָה בְּיַד יָבִין מֶלֶךְ־כְּנַעַן
אֲשֶׁר מָלַךְ בְּחָצוֹר וְשַׂר־צְבָאוֹ סִיסְרָא וְהוּא יוֹשֵׁב
בַּחֲרֹשֶׁת הַגּוֹיִם: {ג}וַיִּצְעֲקוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְ–הוָה כִּי
תְשַׁע מֵאוֹת רֶכֶב־בַּרְזֶל לוֹ וְהוּא לָחַץ אֶת־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל בְּחָזְקָה עֶשְׂרִים שָׁנָה: {ד}וּדְבוֹרָה אִשָּׁה נְבִיאָה
אֵשֶׁת לַפִּידוֹת הִיא שֹׁפְטָה אֶת־יִשְׂרָאֵל בָּעֵת הַהִיא:
{ה}וְהִיא יוֹשֶׁבֶת תַּחַת־תֹּמֶר דְּבוֹרָה בֵּין הָרָמָה וּבֵין
בֵּית־אֵל בְּהַר אֶפְרָיִם וַיַּעֲלוּ אֵלֶיהָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לַמִּשְׁפָּט: {ו}וַתִּשְׁלַח וַתִּקְרָא לְבָרָק בֶּן־אֲבִינֹעַם מִקֶּדֶשׁ
נַפְתָּלִי וַתֹּאמֶר אֵלָיו הֲלֹא צִוָּה | יְ–הוָה אֱ–לֹהֵי־
יִשְׂרָאֵל לֵךְ וּמָשַׁכְתָּ בְּהַר תָּבוֹר וְלָקַחְתָּ עִמְּךָ עֲשֶׂרֶת
אֲלָפִים אִישׁ מִבְּנֵי נַפְתָּלִי וּמִבְּנֵי זְבֻלוּן: {ז}וּמָשַׁכְתִּי
אֵלֶיךָ אֶל־נַחַל קִישׁוֹן אֶת־סִיסְרָא שַׂר־צְבָא יָבִין וְאֶת־
רִכְבּוֹ וְאֶת־הֲמוֹנוֹ וּנְתַתִּיהוּ בְיָדֶךָ: {ח}וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ בָּרָק
אִם־תֵּלְכִי עִמִּי וְהָלַכְתִּי וְאִם־לֹא תֵלְכִי עִמִּי לֹא אֵלֵךְ:
{ט}וַתֹּאמֶר הָלֹךְ אֵלֵךְ עִמָּךְ אֶפֶס כִּי לֹא תִהְיֶה תִּפְאַרְתְּךָ
עַל־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אַתָּה הוֹלֵךְ כִּי בְּיַד־אִשָּׁה יִמְכֹּר
יְ–הוָה אֶת־סִיסְרָא וַתָּקָם דְּבוֹרָה וַתֵּלֶךְ עִם־בָּרָק
קֶדְשָׁה: {י}וַיַּזְעֵק בָּרָק אֶת־זְבוּלֻן וְאֶת־נַפְתָּלִי קֶדְשָׁה
וַיַּעַל בְּרַגְלָיו עֲשֶׂרֶת אַלְפֵי אִישׁ וַתַּעַל עִמּוֹ דְּבוֹרָה:
{יא}וְחֶבֶר הַקֵּינִי נִפְרַד מִן־קַיִן מִבְּנֵי חֹבָב חֹתֵן מֹשֶׁה וַיֵּט
אָהֳלוֹ עַד־אֵילוֹן בצענים בְּצַעֲנַנִּים אֲשֶׁר אֶת־קֶדֶשׁ:
{יב}וַיַּגִּדוּ לְסִיסְרָא כִּי עָלָה בָרָק בֶּן־אֲבִינֹעַם הַר־תָּבוֹר:
{יג}וַיַּזְעֵק סִיסְרָא אֶת־כָּל־רִכְבּוֹ תְּשַׁע מֵאוֹת רֶכֶב
בַּרְזֶל וְאֶת־כָּל־הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ מֵחֲרֹשֶׁת הַגּוֹיִם אֶל־
נַחַל קִישׁוֹן: {יד}וַתֹּאמֶר דְּבֹרָה אֶל־בָּרָק קוּם כִּי זֶה הַיּוֹם
אֲשֶׁר נָתַן יְ–הוָה אֶת־סִיסְרָא בְּיָדֶךָ הֲלֹא יְ–הוָה יָצָא
לְפָנֶיךָ וַיֶּרֶד בָּרָק מֵהַר תָּבוֹר וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים אִישׁ
אַחֲרָיו: {טו}וַיְהָם יְ–הוָה אֶת־סִיסְרָא וְאֶת־כָּל־הָרֶכֶב
וְאֶת־כָּל־הַמַּחֲנֶה לְפִי־חָרֶב לִפְנֵי בָרָק וַיֵּרֶד סִיסְרָא
מֵעַל הַמֶּרְכָּבָה וַיָּנָס בְּרַגְלָיו: {טז}וּבָרָק רָדַף אַחֲרֵי הָרֶכֶב
וְאַחֲרֵי הַמַּחֲנֶה עַד חֲרֹשֶׁת הַגּוֹיִם וַיִּפֹּל כָּל־מַחֲנֵה
סִיסְרָא לְפִי־חָרֶב לֹא נִשְׁאַר עַד־אֶחָד: {יז}וְסִיסְרָא נָס
בְּרַגְלָיו אֶל־אֹהֶל יָעֵל אֵשֶׁת חֶבֶר הַקֵּינִי כִּי שָׁלוֹם בֵּין
יָבִין מֶלֶךְ־חָצוֹר וּבֵין בֵּית חֶבֶר הַקֵּינִי: {יח}וַתֵּצֵא יָעֵל
לִקְרַאת סִיסְרָא וַתֹּאמֶר אֵלָיו סוּרָה אֲדֹנִי סוּרָה אֵלַי
אַל־תִּירָא וַיָּסַר אֵלֶיהָ הָאֹהֱלָה וַתְּכַסֵּהוּ בַּשְּׂמִיכָה:
{יט}וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ הַשְׁקִינִי־נָא מְעַט־מַיִם כִּי צָמֵאתִי
וַתִּפְתַּח אֶת־נֹאוד הֶחָלָב וַתַּשְׁקֵהוּ וַתְּכַסֵּהוּ: {כ}וַיֹּאמֶר
אֵלֶיהָ עֲמֹד פֶּתַח הָאֹהֶל וְהָיָה אִם־אִישׁ יָבֹא וּשְׁאֵלֵךְ
וְאָמַר הֲיֵשׁ־פֹּה אִישׁ וְאָמַרְתְּ אָיִן: {כא}וַתִּקַּח יָעֵל אֵשֶׁת־
חֶבֶר אֶת־יְתַד הָאֹהֶל וַתָּשֶׂם אֶת־הַמַּקֶּבֶת בְּיָדָהּ
וַתָּבוֹא אֵלָיו בַּלָּאט וַתִּתְקַע אֶת־הַיָּתֵד בְּרַקָּתוֹ

וַתִּצְנַח בָּאָרֶץ וְהוּא־נִרְדָּם וָיָעֵף וַיָּמֹת׃ כבוְהִנֵּה בָרָק
רָדַף אֶת־סִיסְרָא וַתֵּצֵא יָעֵל לִקְרָאתוֹ וַתֹּאמֶר לוֹ לֶךְ
וְאַרְאֶךָּ אֶת־הָאִישׁ אֲשֶׁר־אַתָּה מְבַקֵּשׁ וַיָּבֹא אֵלֶיהָ
וְהִנֵּה סִיסְרָא נֹפֵל מֵת וְהַיָּתֵד בְּרַקָּתוֹ׃ כגוַיַּכְנַע
אֱ־לֹהִים בַּיּוֹם הַהוּא אֶת יָבִין מֶלֶךְ־כְּנָעַן לִפְנֵי בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל׃ כדוַתֵּלֶךְ יַד בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל הָלוֹךְ וְקָשָׁה עַל יָבִין
מֶלֶךְ־כְּנָעַן עַד אֲשֶׁר הִכְרִיתוּ אֵת יָבִין מֶלֶךְ־כְּנָעַן׃

ה אוַתָּשַׁר דְּבוֹרָה וּבָרָק בֶּן־אֲבִינֹעַם בַּיּוֹם הַהוּא
לֵאמֹר׃ בְּפָרַע פְּרָעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל בְּהִתְנַדֵּב עָם בָּרְכוּ
יְ־הוָה׃ שִׁמְעוּ מְלָכִים הַאֲזִינוּ רוֹזְנִים אָנֹכִי לַיְ־הוָה
אָנֹכִי אָשִׁירָה אֲזַמֵּר לַיְ־הוָה אֱ־לֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ יְ־הוָה
בְּצֵאתְךָ מִשֵּׂעִיר בְּצַעְדְּךָ מִשְּׂדֵה אֱדוֹם אֶרֶץ רָעָשָׁה
גַּם־שָׁמַיִם נָטָפוּ גַּם־עָבִים נָטְפוּ מָיִם׃ הָרִים נָזְלוּ מִפְּנֵי
יְ־הוָה זֶה סִינַי מִפְּנֵי יְ־הוָה אֱ־לֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ בִּימֵי
שַׁמְגַּר בֶּן־עֲנָת בִּימֵי יָעֵל חָדְלוּ אֳרְחוֹת וְהֹלְכֵי
נְתִיבוֹת יֵלְכוּ אֳרָחוֹת עֲקַלְקַלּוֹת׃ חָדְלוּ פְרָזוֹן
בְּיִשְׂרָאֵל חָדָלוּ עַד שֶׁקַּמְתִּי דְבוֹרָה שֶׁקַּמְתִּי אֵם
בְּיִשְׂרָאֵל׃ יִבְחַר אֱ־לֹהִים חֲדָשִׁים אָז לָחֶם שְׁעָרִים
מָגֵן אִם־יֵרָאֶה וָרֹמַח בְּאַרְבָּעִים אֶלֶף בְּיִשְׂרָאֵל׃ לִבִּי
לְחוֹקְקֵי יִשְׂרָאֵל הַמִּתְנַדְּבִים בָּעָם בָּרְכוּ יְ־הוָה׃ רֹכְבֵי
אֲתֹנוֹת צְחֹרוֹת יֹשְׁבֵי עַל־מִדְיָן וְהֹלְכֵי עַל־דֶּרֶךְ שִׂיחוּ׃
מִקּוֹל מְחַצְּצִים בֵּין מַשְׁאֲבִים שָׁם יִתְּנוּ צִדְקוֹת
יְ־הוָה צִדְקַת פְּרָזוֹנוֹ בְּיִשְׂרָאֵל אָז יָרְדוּ לַשְּׁעָרִים עַם־
יְ־הוָה׃ עוּרִי עוּרִי דְּבוֹרָה עוּרִי עוּרִי דַּבְּרִי־שִׁיר קוּם
בָּרָק וּשְׁבֵה שֶׁבְיְךָ בֶּן־אֲבִינֹעַם׃ אָז יָרַד שָׂרִיד
לְאַדִּירִים עַם יְ־הוָה יָרַד־לִי בַּגִּבּוֹרִים׃ מִנִּי אֶפְרַיִם
שָׁרְשָׁם בַּעֲמָלֵק אַחֲרֶיךָ בִנְיָמִין בַּעֲמָמֶיךָ מִנִּי מָכִיר
יָרְדוּ מְחֹקְקִים וּמִזְּבוּלֵן מֹשְׁכִים בְּשֵׁבֶט סֹפֵר׃ וְשָׂרַי
בְּיִשָּׂשכָר עִם־דְּבֹרָה וְיִשָּׂשכָר כֵּן בָּרָק בָּעֵמֶק שֻׁלַּח
בְּרַגְלָיו בְּפִלְגּוֹת רְאוּבֵן גְּדֹלִים חִקְּקֵי־לֵב׃ לָמָּה יָשַׁבְתָּ
בֵּין הַמִּשְׁפְּתַיִם לִשְׁמֹעַ שְׁרִקוֹת עֲדָרִים לִפְלַגּוֹת
רְאוּבֵן גְּדוֹלִים חִקְרֵי־לֵב׃ גִּלְעָד בְּעֵבֶר הַיַّרְדֵּן שָׁכֵן
וְדָן לָמָּה יָגוּר אֳנִיּוֹת אָשֵׁר יָשַׁב לְחוֹף יַמִּים וְעַל
מִפְרָצָיו יִשְׁכּוֹן׃ זְבֻלוּן עַם חֵרֵף נַפְשׁוֹ לָמוּת וְנַפְתָּלִי
עַל מְרוֹמֵי שָׂדֶה׃ בָּאוּ מְלָכִים נִלְחָמוּ אָז נִלְחֲמוּ מַלְכֵי
כְנַעַן בְּתַעְנַךְ עַל־מֵי מְגִדּוֹ בֶּצַע כֶּסֶף לֹא לָקָחוּ׃ מִן־
שָׁמַיִם נִלְחֲמוּ הַכּוֹכָבִים מִמְּסִלּוֹתָם נִלְחֲמוּ עִם־
סִיסְרָא׃ נַחַל קִישׁוֹן גָּרְפָם נַחַל קְדוּמִים נַחַל קִישׁוֹן
תִּדְרְכִי נַפְשִׁי עֹז׃ אָז הָלְמוּ עִקְּבֵי־סוּס מִדַּהֲרוֹת
דַּהֲרוֹת אַבִּירָיו׃ אֹרוּ מֵרוֹז אָמַר מַלְאַךְ יְ־הוָה אָרוֹ
אָרוֹר יֹשְׁבֶיהָ כִּי לֹא־בָאוּ לְעֶזְרַת יְ־הוָה לְעֶזְרַת
יְ־הוָה בַּגִּבּוֹרִים׃ תְּבֹרַךְ מִנָּשִׁים יָעֵל אֵשֶׁת חֶבֶר
הַקֵּינִי מִנָּשִׁים בָּאֹהֶל תְּבֹרָךְ׃ מַיִם שָׁאַל חָלָב נָתְנָה
בְּסֵפֶל אַדִּירִים הִקְרִיבָה חֶמְאָה׃ יָדָהּ לַיָּתֵד תִּשְׁלַחְנָה
וִימִינָהּ לְהַלְמוּת עֲמֵלִים וְהָלְמָה סִיסְרָא מָחֲקָה רֹאשׁוֹ
וּמָחֲצָה וְחָלְפָה רַקָּתוֹ׃ בֵּין רַגְלֶיהָ כָּרַע נָפַל שָׁכָב בֵּין
רַגְלֶיהָ כָּרַע נָפָל בַּאֲשֶׁר כָּרַע שָׁם נָפַל שָׁדוּד׃ בְּעַד
הַחַלּוֹן נִשְׁקָפָה וַתְּיַבֵּב אֵם סִיסְרָא בְּעַד הָאֶשְׁנָב
מַדּוּעַ בֹּשֵׁשׁ רִכְבּוֹ לָבוֹא מַדּוּעַ אֶחֱרוּ פַּעֲמֵי
מַרְכְּבוֹתָיו׃ חַכְמוֹת שָׂרוֹתֶיהָ תַּעֲנֶינָה אַף־הִיא
תָּשִׁיב אֲמָרֶיהָ לָּהּ׃ הֲלֹא יִמְצְאוּ יְחַלְּקוּ שָׁלָל רָחַם
רַחֲמָתַיִם לְרֹאשׁ גֶּבֶר שָׁלָל צְבָעִים לְסִיסְרָא שָׁלָל
צְבָעִים רִקְמָה צֶבַע רִקְמָתַיִם לְצַוָּארֵי שָׁלָל׃ כֵּן
יֹאבְדוּ כָל־אוֹיְבֶיךָ יְ־הוָה וְאֹהֲבָיו כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ
בִּגְבֻרָתוֹ וַתִּשְׁקֹט הָאָרֶץ אַרְבָּעִים שָׁנָה׃

ו אוַיַּעֲשׂוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל הָרַע בְּעֵינֵי יְ־הוָה וַיִּתְּנֵם
יְ־הוָה בְּיַד־מִדְיָן שֶׁבַע שָׁנִים׃ בוַתַּעַז יַד־מִדְיָן עַל־
יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי מִדְיָן עָשׂוּ לָהֶם| בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־
הַמְּנָהָרוֹת אֲשֶׁר בֶּהָרִים וְאֶת־הַמְּעָרוֹת וְאֶת־
הַמְּצָדוֹת׃ גוְהָיָה אִם־זָרַע יִשְׂרָאֵל וְעָלָה מִדְיָן וַעֲמָלֵק
וּבְנֵי־קֶדֶם וְעָלוּ עָלָיו׃ דוַיִּחֲנוּ עֲלֵיהֶם וַיַּשְׁחִיתוּ אֶת־
יְבוּל הָאָרֶץ עַד־בּוֹאֲךָ עַזָּה וְלֹא־יַשְׁאִירוּ מָחְיָה
בְּיִשְׂרָאֵל וְשֶׂה וָשׁוֹר וַחֲמוֹר׃ הכִּי הֵם וּמִקְנֵיהֶם יַעֲלוּ
וְאָהֳלֵיהֶם וּבָאוּ כְּדֵי־אַרְבֶּה לָרֹב וְלָהֶם וְלִגְמַלֵּיהֶם אֵין
מִסְפָּר וַיָּבֹאוּ בָאָרֶץ לְשַׁחֲתָהּ׃ וַיִּדַּל יִשְׂרָאֵל מְאֹד
מִפְּנֵי מִדְיָן וַיִּזְעֲקוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְ־הוָה׃ וַיְהִי כִּי־
זָעֲקוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְ־הוָה עַל אֹדוֹת מִדְיָן׃ הוַיִּשְׁלַח
יְ־הוָה אִישׁ נָבִיא אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר לָהֶם כֹּה־
אָמַר יְ־הוָה| אֱ־לֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָנֹכִי הֶעֱלִיתִי אֶתְכֶם
מִמִּצְרַיִם וָאוֹצִיא אֶתְכֶם מִבֵּית עֲבָדִים׃ וָאַצֵּל אֶתְכֶם
מִיַּד מִצְרַיִם וּמִיַּד כָּל־לֹחֲצֵיכֶם וָאֲגָרֵשׁ אוֹתָם
מִפְּנֵיכֶם וָאֶתְּנָה לָכֶם אֶת־אַרְצָם׃ וָאֹמַר לָכֶם אֲנִי
יְ־הוָה אֱ־לֹהֵיכֶם לֹא תִירְאוּ אֶת־אֱ־לֹהֵי הָאֱמֹרִי
אֲשֶׁר אַתֶּם יוֹשְׁבִים בְּאַרְצָם וְלֹא שְׁמַעְתֶּם בְּקוֹלִי׃

יא וַיָּבֹא מַלְאַךְ יְ–הוָה וַיֵּשֶׁב תַּחַת הָאֵלָה אֲשֶׁר בְּעָפְרָה
אֲשֶׁר לְיוֹאָשׁ אֲבִי הָעֶזְרִי וְגִדְעוֹן בְּנוֹ חֹבֵט חִטִּים
בַּגַּת לְהָנִיס מִפְּנֵי מִדְיָן: יב וַיֵּרָא אֵלָיו מַלְאַךְ יְ–הוָה
וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְ–הוָה עִמְּךָ גִּבּוֹר הַחָיִל: יג וַיֹּאמֶר אֵלָיו
גִּדְעוֹן בִּי אֲדֹנִי וְיֵשׁ יְ–הוָה עִמָּנוּ וְלָמָּה מְצָאַתְנוּ
כָּ◌ל־זֹאת וְאַיֵּה כָּ◌ל־נִפְלְאֹתָיו אֲשֶׁר סִפְּרוּ־לָנוּ
אֲבוֹתֵינוּ לֵאמֹר הֲלֹא מִמִּצְרַיִם הֶעֱלָנוּ יְ–הוָה וְעַתָּה
נְטָשָׁנוּ יְ–הוָה וַיִּתְּנֵנוּ בְּכַף־מִדְיָן: יד וַיִּפֶן אֵלָיו יְ–הוָה
וַיֹּאמֶר לֵךְ בְּכֹחֲךָ זֶה וְהוֹשַׁעְתָּ אֶת־יִשְׂרָאֵל מִכַּף מִדְיָן
הֲלֹא שְׁלַחְתִּיךָ: טו וַיֹּאמֶר אֵלָיו בִּי אָ–דֹנָי בַּמֶּה אוֹשִׁיעַ
אֶת־יִשְׂרָאֵל הִנֵּה אַלְפִּי הַדַּל בִּמְנַשֶּׁה וְאָנֹכִי הַצָּעִיר
בְּבֵית אָבִי: טז וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְ–הוָה כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ
וְהִכִּיתָ אֶת־מִדְיָן כְּאִישׁ אֶחָד: יז וַיֹּאמֶר אֵלָיו אִם־נָא
מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ וְעָשִׂיתָ לִּי אוֹת שָׁאַתָּה מְדַבֵּר
עִמִּי: יח אַל־נָא תָמֵשׁ מִזֶּה עַד־בֹּאִי אֵלֶיךָ וְהֹצֵאתִי אֶת־
מִנְחָתִי וְהִנַּחְתִּי לְפָנֶיךָ וַיֹּאמַר אָנֹכִי אֵשֵׁב עַד שׁוּבֶךָ:
יט וְגִדְעוֹן בָּא וַיַּעַשׂ גְּדִי־עִזִּים וְאֵיפַת־קֶמַח מַצּוֹת
הַבָּשָׂר שָׂם בַּסַּל וְהַמָּרָק שָׂם בַּפָּרוּר וַיּוֹצֵא אֵלָיו אֶל־
תַּחַת הָאֵלָה וַיַּגֵּשׁ: כ וַיֹּאמֶר אֵלָיו מַלְאַךְ הָאֱ–לֹהִים קַח
אֶת־הַבָּשָׂר וְאֶת־הַמַּצּוֹת וְהַנַּח אֶל־הַסֶּלַע הַזֶּה וְאֶת־
הַמָּרָק שְׁפֹךְ וַיַּעַשׂ כֵּן: כא וַיִּשְׁלַח מַלְאַךְ יְ–הוָה אֶת־
קְצֵה הַמִּשְׁעֶנֶת אֲשֶׁר בְּיָדוֹ וַיִּגַּע בַּבָּשָׂר וּבַמַּצּוֹת
וַתַּעַל הָאֵשׁ מִן־הַצּוּר וַתֹּאכַל אֶת־הַבָּשָׂר וְאֶת־
הַמַּצּוֹת וּמַלְאַךְ יְ–הוָה הָלַךְ מֵעֵינָיו: כב וַיַּרְא גִּדְעוֹן כִּי־
מַלְאַךְ יְ–הוָה הוּא וַיֹּאמֶר גִּדְעוֹן אַהֲהּ אָ–דֹנָי יֱ–הוִה
כִּי־עַל־כֵּן רָאִיתִי מַלְאַךְ יְ–הוָה פָּנִים אֶל־פָּנִים:
כג וַיֹּאמֶר לוֹ יְ–הוָה שָׁלוֹם לְךָ אַל־תִּירָא לֹא תָמוּת:
כד וַיִּבֶן שָׁם גִּדְעוֹן מִזְבֵּחַ לַ◌יְ–הוָה וַיִּקְרָא־לוֹ יְ–הוָה
שָׁלוֹם עַד הַיּוֹם הַזֶּה עוֹדֶנּוּ בְּעֹפְרַת אֲבִי הָעֶזְרִי: כה וַיְהִי
בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיֹּאמֶר לוֹ יְ–הוָה קַח אֶת־פַּר־הַשּׁוֹר
אֲשֶׁר לְאָבִיךָ וּפַר הַשֵּׁנִי שֶׁבַע שָׁנִים וְהָרַסְתָּ אֶת־
מִזְבַּח הַבַּעַל אֲשֶׁר לְאָבִיךָ וְאֶת־הָאֲשֵׁרָה אֲשֶׁר־עָלָיו
תִּכְרֹת: כו וּבָנִיתָ מִזְבֵּחַ לַ◌יְ–הוָה אֱ–לֹהֶיךָ עַל רֹאשׁ
הַמָּעוֹז הַזֶּה בַּמַּעֲרָכָה וְלָקַחְתָּ אֶת־הַפַּר הַשֵּׁנִי וְהַעֲלִיתָ
עוֹלָה בַּעֲצֵי הָאֲשֵׁרָה אֲשֶׁר תִּכְרֹת: כז וַיִּקַּח גִּדְעוֹן
עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים מֵעֲבָדָיו וַיַּעַשׂ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו
יְ–הוָה וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יָרֵא אֶת־בֵּית אָבִיו וְאֶת־אַנְשֵׁי
הָעִיר מֵעֲשׂוֹת יוֹמָם וַיַּעַשׂ לָיְלָה: כח וַיַּשְׁכִּימוּ אַנְשֵׁי
הָעִיר בַּבֹּקֶר וְהִנֵּה נֻתַּץ מִזְבַּח הַבַּעַל וְהָאֲשֵׁרָה אֲשֶׁר־
עָלָיו כְּרֻתָה וְאֵת הַפַּר הַשֵּׁנִי הָעֻלָּה עַל־הַמִּזְבֵּחַ הַבָּנוּי:
כט וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ מִי עָשָׂה הַדָּבָר הַזֶּה וַיִּדְרְשׁוּ
וַיְבַקְּשׁוּ וַיֹּאמְרוּ גִּדְעוֹן בֶּן־יוֹאָשׁ עָשָׂה הַדָּבָר הַזֶּה:
ל וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי הָעִיר אֶל־יוֹאָשׁ הוֹצֵא אֶת־בִּנְךָ וְיָמֹת
כִּי נָתַץ אֶת־מִזְבַּח הַבַּעַל וְכִי כָרַת הָאֲשֵׁרָה אֲשֶׁר־
עָלָיו: לא וַיֹּאמֶר יוֹאָשׁ לְכָל אֲשֶׁר־עָמְדוּ עָלָיו הַאַתֶּם |
תְּרִיבוּן לַבַּעַל אִם־אַתֶּם תּוֹשִׁיעוּן אוֹתוֹ אֲשֶׁר יָרִיב
לוֹ יוּמַת עַד־הַבֹּקֶר אִם־אֱ–לֹהִים הוּא יָרֹב לוֹ כִּי נָתַץ
אֶת־מִזְבְּחוֹ: לב וַיִּקְרָא־לוֹ בַיּוֹם־הַהוּא יְרֻבַּעַל לֵאמֹר
יָרֹב בּוֹ הַבַּעַל כִּי נָתַץ אֶת־מִזְבְּחוֹ: לג וְכָל־מִדְיָן וַעֲמָלֵק
וּבְנֵי־קֶדֶם נֶאֱסְפוּ יַחְדָּו וַיַּעַבְרוּ וַיַּחֲנוּ בְּעֵמֶק יִזְרְעֶאל:
לד וְרוּחַ יְ–הוָה לָבְשָׁה אֶת־גִּדְעוֹן וַיִּתְקַע בַּשּׁוֹפָר וַיִּזָּעֵק
אֲבִיעֶזֶר אַחֲרָיו: לה וּמַלְאָכִים שָׁלַח בְּכָל־מְנַשֶּׁה וַיִּזָּעֵק
גַּם־הוּא אַחֲרָיו וּמַלְאָכִים שָׁלַח בְּאָשֵׁר וּבִזְבֻלוּן
וּבְנַפְתָּלִי וַיַּעֲלוּ לִקְרָאתָם: לו וַיֹּאמֶר גִּדְעוֹן אֶל־
הָאֱ–לֹהִים אִם־יֶשְׁךָ מוֹשִׁיעַ בְּיָדִי אֶת־יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר
דִּבַּרְתָּ: לז הִנֵּה אָנֹכִי מַצִּיג אֶת־גֵּזַת הַצֶּמֶר בַּגֹּרֶן אִם
טַל יִהְיֶה עַל־הַגֵּזָּה לְבַדָּהּ וְעַל־כָּ◌ל־הָאָרֶץ חֹרֶב
וְיָדַעְתִּי כִּי־תוֹשִׁיעַ בְּיָדִי אֶת־יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ:
לח וַיְהִי־כֵן וַיַּשְׁכֵּם מִמָּ◌חֳרָת וַיָּז אֶת־הַגֵּזָּה וַיִּמְצֶה טַל
מִן־הַגֵּזָּה מְלוֹא הַסָּפֶל מָיִם: לט וַיֹּאמֶר גִּדְעוֹן אֶל־
הָאֱ–לֹהִים אַל־יִחַר אַפְּךָ בִּי וַאֲדַבְּרָה אַךְ הַפַּעַם אֲנַסֶּה
נָּא־רַק־הַפַּעַם בַּגֵּזָּה יִהְי־נָא חֹרֶב אֶל־הַגֵּזָּה לְבַדָּהּ וְעַל־
כָּ◌ל־הָאָרֶץ יְהִי־טָל: מ וַיַּעַשׂ אֱ–לֹהִים כֵּן בַּלַּיְלָה
הַהוּא וַיְהִי־חֹרֶב אֶל־הַגֵּזָּה לְבַדָּהּ וְעַל־כָּ◌ל־הָאָרֶץ הָיָה
טָל:

הִלְכוֹת נְזִירוּת פֶּרֶק ז

ז,א יֵשׁ טֻמְאוֹת מִן הַמֵּת שֶׁאֵין הַנָּזִיר מְגַלֵּחַ עֲלֵיהֶן, וְלֹא סוֹתֵר אֶת הַקּוֹדְמִין, וְאַף עַל פִּי שֶׁנִּטְמָא בָּהֶן טֻמְאַת שִׁבְעָה: לְפִי שֶׁלֹּא נֶאֱמַר בּוֹ וְכִי יִטַּמֵּא לְנֶפֶשׁ, אֶלָּא "וְכִי–יָמוּת מֵת עָלָיו" עַד שֶׁיִּטַּמֵּא בְּטֻמְאוֹת שֶׁהֵן מֵעַצְמוֹ שֶׁלַּמֵּת, וְאַחַר כָּךְ יָבִיא קָרְבְּנוֹת טֻמְאָה וִיגַלַּח תַּגְלֻחַת טֻמְאָה וְיִפְּלוּ כָּל הַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים.

ז,ב וְאֵלּוּ טֻמְאוֹת מִן הַמֵּת שֶׁהַנָּזִיר מְגַלֵּחַ עֲלֵיהֶן: עַל הַנֵּפֶל, וְאִפְּלוּ לֹא נִתְקַשְּׁרוּ אֵבָרָיו בְּגִידִין; וְעַל כַּזַּיִת מִבְּשַׂר הַמֵּת; וְעַל כַּזַּיִת נְצָל; וְעַל עֲצָמוֹת שֶׁהֵן רֹב מִנְיַן הָעֲצָמוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בָּהֶן רֹבַע הַקַּב, וְעַל עֲצָמוֹת שֶׁהֵן רֹב בִּנְיָנוֹ שֶׁלַּמֵּת, וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין בָּהֶן רֹבַע הַקַּב, וְעַל חֲצִי קַב עֲצָמוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בָּהֶן לֹא רֹב בִּנְיָנוֹ וְלֹא רֹב מִנְיָנוֹ וְכָל הָעֲצָמוֹת יִהְיוּ מִשֶּׁלְּמֵת אֶחָד, לֹא מִשְּׁנֵי מֵתִים; וְעַל הַשִּׁדְרָה הַבָּאָה מִמֵּת אֶחָד; וְעַל הַגֻּלְגֹּלֶת שֶׁלְּמֵת אֶחָד; וְעַל אֵבֶר מִן הַמֵּת הַבָּא מִמֵּת אֶחָד, וְעַל אֵבֶר מִן הַחַי מֵאָדָם אֶחָד שֶׁיֵּשׁ עֲלֵיהֶן בָּשָׂר הָרָאוּי לַעֲלוֹת בּוֹ אֲרוּכָה בַּחַי; וְעַל חֲצִי לוֹג דָּם הַבָּא מִמֵּת אֶחָד; וְעַל מְלוֹא חָפְנַיִם רְקַב הַמֵּת.

ז,ג אֵיזֶה הוּא נְצָל, זֶה בְּשַׂר הַמֵּת שֶׁנִּמּוֹחַ וְנַעֲשָׂה לֵחָה סְרוּחָה. וְאֵין רְקַב הַמֵּת מְטַמֵּא, עַד שֶׁיִּקָּבֵר עָרֹם בְּאָרוֹן שֶׁלְּשַׁיִשׁ וְיִהְיֶה כֻּלּוֹ שָׁלֵם: חָסֵר מִמֶּנּוּ אֵבֶר, אוֹ שֶׁנִּקְבַּר בִּכְסוּתוֹ, אוֹ בְּאָרוֹן שֶׁלְּעֵץ אוֹ שֶׁלְּמַתֶּכֶת אֵין לוֹ רָקָב. וְלֹא אָמְרוּ רָקָב אֶלָּא לְמֵת בִּלְבָד, לְהוֹצִיא הָרוּג שֶׁהֲרֵי חָסֵר דָּמוֹ.

ז,ד קָבְרוּ שְׁנֵי מֵתִים כְּאֶחָד, אוֹ שֶׁגָּזְזוּ שְׂעָרוֹ אוֹ צִפָּרְנָיו וּקְבָרוּם עִמּוֹ, אוֹ אִשָּׁה עֲבֻרָה שֶׁמֵּתָה וְנִקְבְּרָה וְעֻבְּרָהּ בְּמֵעֶיהָ אֵין הָרָקָב שֶׁלָּהֶם מְטַמֵּא; וְכֵן אִם טָחַן הַמֵּת עַד שֶׁנַּעֲשָׂה רָקָב, אֵינוֹ מְטַמֵּא עַד שֶׁיַּרְקִיב מֵאֵלָיו.

ז,ה טָחַן אֶת הַמֵּת, וְהִנִּיחַ עֲפָרוֹ עַד שֶׁהִרְקִיב כֻּלּוֹ, אוֹ שֶׁהִרְקִיב כְּשֶׁהוּא חַי, וּמֵת וְהִרְקִיב הַכֹּל הֲרֵי זֶה סָפֵק; וְאִם נִטַּמֵּא בְּרֹבַע עֲצָמוֹת הַבָּאוֹת מִשִּׁדְרָה, אוֹ מִן הַגֻּלְגֹּלֶת בְּאָהֳלָן הֲרֵי זֶה סְפֵק טָמֵא.

ז,ו כָּל אֵלּוּ הַשְּׁתַּיִם עֶשְׂרֵה טֻמְאוֹת שֶׁמְּנִינוּ אִם נָגַע נָזִיר בְּאַחַת מֵהֶן, אוֹ נְשָׂאָהּ, אוֹ הֶאֱהִיל הַנָּזִיר עָלֶיהָ, אוֹ הֶאֱהִילָה הַטֻּמְאָה עַל הַנָّזִיר, אוֹ הָיָה הַנָּזִיר וְאַחַת מִן הַטֻּמְאוֹת הָאֵלּוּ בְּאֹהֶל אֶחָד הֲרֵי זֶה מְגַלֵּחַ תַּגְלֻחַת טֻמְאָה, וּמֵבִיא קָרְבַּן טֻמְאָה, וְסוֹתֵר אֶת הַכֹּל: חוּץ מִן הָרָקָב, שֶׁאֵינוֹ מְטַמֵּא בַּמַּגָּע שֶׁאֵי אִפְשָׁר שֶׁיִּגַּע בְּכֻלּוֹ, שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ גּוּף אֶחָד; אֲבָל אִם נְשָׂאוֹ, אוֹ נִטַּמֵּא בְּאָהֳלוֹ מְגַלֵּחַ.

ז,ז וְכֵן נָזִיר שֶׁנָּגַע בְּעֶצֶם הַמֵּת, אֲפִלּוּ עֶצֶם כַּשְּׂעוֹרָה, אוֹ נְשָׂאוֹ הֲרֵי זֶה מְגַלֵּחַ עָלָיו, וּמֵבִיא קָרְבְּנוֹת טֻמְאָה, וְסוֹתֵר אֶת הַקּוֹדְמִין; וְאֵין עֶצֶם אֶחָד מְטַמֵּא בְּאֹהֶל.

ז,ח אֲבָל אִם נִטַּמֵּא בְּגוּשׁ אֶרֶץ הָעַמִּים אוֹ בְּשָׂדֶה שֶׁנֶּחְרַשׁ קֶבֶר בְּתוֹכָהּ שֶׁהֵן מְטַמְּאִין בַּמַּגָּע וּבַמַּשָּׂא, אוֹ שֶׁהֶאֱהִיל עָלָיו וְעַל אַחַת מִן הַשְּׁתַּיִם עֶשְׂרֵה הַשְּׁרִיגִים הַיּוֹצְאִים מִן הָאִילָנוֹת, אוֹ הַפְּרָעוֹת הַיּוֹצְאוֹת מִן הַגָּדֵר, אוֹ מִטָּה אוֹ גָּמָל וְכַיּוֹצֵא בּוֹ, אוֹ שֶׁנִּטַּמֵּא בְּאֹהֶל רֹבַע עֲצָמוֹת שֶׁאֵין בָּהֶן לֹא רֹב בִּנְיָן וְלֹא רֹב מִנְיָן, אוֹ שֶׁנִּטַּמֵּא בִּרְבִיעִית דָּם מִן הַמֵּת שֶׁהִיא מְטַמֵּא בַּמַּגָּע וּבַמַּשָּׂא וּבָאֹהֶל, אוֹ שֶׁנִּטַּמֵּא בַּגּוּלָל אוֹ בַּדֹּפֶק שֶׁהֵן מְטַמְּאִין בַּמַּגָּע וּבָאֹהֶל, אוֹ שֶׁנִּטַּמֵּא בְּאֵבֶר מִן הַחַי אוֹ בְּאֵבֶר מִן הַמֵּת שֶׁאֵין עֲלֵיהֶן בָּשָׂר כָּרָאוּי הֲרֵי זֶה אֵינוֹ סוֹתֵר.

ז,ט אַף עַל פִּי שֶׁבְּכָל אֵלּוּ הוּא טָמֵא טֻמְאַת שִׁבְעָה, וּמַזֶּה בַּשְּׁלִישִׁי וּשְׁבִיעִי אֵינוֹ מְגַלֵּחַ תַּגְלֻחַת טֻמְאָה, וְלֹא מֵבִיא קָרְבָּנוֹת, וְלֹא סוֹתֵר אֶת הַקּוֹדְמִין; אֲבָל כָּל יְמֵי הַטֻּמְאָה, אֵין עוֹלִין לוֹ מִן מִנְיַן יְמֵי נְזִירוּתוֹ.

ז,י נָגַע בְּאֹהֶל הַמֵּת, אוֹ בַּכֵּלִים הַנּוֹגְעִים בַּמֵּת אֵינוֹ מַזֶּה בַּשְּׁלִישִׁי וּשְׁבִיעִי. וְיֵרָאֶה לִי, שֶׁזֶּה דִּין הַמְיַחֵד בַּנָּזִיר; אֲבָל כָּל אָדָם שֶׁנִּטַּמֵּא בַּכֵּלִים טֻמְאַת שִׁבְעָה, יַזֶּה בַּשְּׁלִישִׁי וּשְׁבִיעִי כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּהִלְכוֹת טֻמְאַת מֵת. וְכֵן יֵרָאֶה לִי, שֶׁזֶּה שֶׁאֵינוֹ מַזֶּה בַּשְּׁלִישִׁי וּשְׁבִיעִי אִם נָגַע בַּכֵּלִים, כְּדֵי שֶׁיַּעֲלוּ לוֹ יְמֵי טֻמְאָתוֹ בַּכֵּלִים מִמִּנְיַן יְמֵי נְזִירוּתוֹ.

ז,יא נָזִיר שֶׁנִּצְטָרַע וְהֵחֵלַט כָּל יְמֵי חָלְטוֹ וְשִׁבְעַת יְמֵי סְפִרוֹ שֶׁסּוֹפֵר אַחַר שֶׁיִּטְהַר מִצָּרַעְתּוֹ בֵּין תַּגְלָחַת רִאשׁוֹנָה לַשְּׁנִיָּה, אֵין עוֹלִין לוֹ מִימֵי נְזִירוּתוֹ; אֲבָל יְמֵי הֶסְגֵּר, עוֹלִין לוֹ. וְכֵן אִם זָב בְּשָׂרוֹ, בֵּין אִישׁ בֵּין אִשָּׁה כָּל יְמֵי זִיבָתָן עוֹלִין לָהֶן, אַף עַל פִּי שֶׁהֵן טְמֵאִין. וְדָבָר זֶה, הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי הוּא.

ז,יב אֵין צָרִיךְ לוֹמַר, שֶׁאִם נִטְמָא הַנָּזִיר בִּשְׁאָר טֻמְאוֹת שֶׁיְּמֵי טֻמְאָתוֹ עוֹלִין לוֹ, וְאֵינוּ סוֹתֵר כְּלוּם; נִטְמָא בְּמֵת בְּתוֹךְ יְמֵי צָרַעְתּוֹ, סוֹתֵר אֶת כָּל הַקּוֹדְמִין שֶׁהֲרֵי בִּנְזִירוּתוֹ הוּא עוֹמֵד, וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא טָמֵא.

ז,יג הַנָּזִיר מֻתָּר בְּטֻמְאַת מֵת מִצְוָה, וּבְתַגְלָחַת מִצְוָה; וְאָסוּר בְּיֵין מִצְוָה, כְּיֵין הָרְשׁוּת. כֵּיצַד: מִי שֶׁנִּשְׁבַּע שֶׁיִּשְׁתֶּה הַיּוֹם יַיִן, שֶׁהֲרֵי מִצְוָה עָלָיו לִשְׁתּוֹת, וְאַחַר כָּךְ נָדַר בְּנָזִיר חָלָה נְזִירוּת עַל הַשְּׁבוּעָה, וְאָסוּר בַּיַּיִן; וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁהוּא אָסוּר בְּיֵין קִדּוּשׁ וְהַבְדָּלָה, שֶׁאֵינוּ אֶלָּא מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים.

ז,יד וְכֵיצַד הוּא מֻתָּר בְּטֻמְאַת מֵת מִצְוָה: הָיָה מְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ, וּפָגַע בְּמֵת שֶׁאֵין שָׁם מִי שֶׁיִּקְבְּרֶנּוּ הֲרֵי זֶה מִטַּמֵּא לוֹ, וְקוֹבְרוֹ. וּדְבָרִים אֵלּוּ, דִּבְרֵי קַבָּלָה הֵן.

ז,טו נָזִיר וְכוֹהֵן שֶׁפָּגְעוּ בְּמֵת מִצְוָה יִטַּמֵּא נָזִיר, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא סוֹתֵר יָמִים הָרִאשׁוֹנִים וּמֵבִיא קָרְבַּן טֻמְאָה; וְאַל יִטַּמֵּא כּוֹהֵן: שֶׁזֶּה, קְדֻשָּׁתוֹ קְדֻשַּׁת שָׁעָה וְאַפְלוּ הָיָה נָזִיר עוֹלָם; וְהַכּוֹהֵן, קְדֻשָּׁתוֹ קְדֻשַּׁת עוֹלָם.

ז,טז פָּגְעוּ בּוֹ שְׁנֵי נְזִירִים, אֶחָד נָזִיר שְׁלוֹשִׁים יוֹם, וְאֶחָד נָזִיר מֵאָה יוֹם יִטַּמֵּא נָזִיר שְׁלוֹשִׁים יוֹם. הָיָה אֶחָד נָזִיר עוֹלָם, וְהַשֵּׁנִי נָזִיר לִזְמָן קָצוּב יִטַּמֵּא הַנָּזִיר לִזְמָן קָצוּב: שֶׁנָּזִיר עוֹלָם, קְדֻשָּׁתוֹ חֲמוּרָה מִזֶּה.

ז,יז וְכֵיצַד הוּא מֻתָּר בְּתַגְלָחַת מִצְוָה: נָזִיר שֶׁנִּצְטָרַע וְנִרְפָּא מִצָּרַעְתּוֹ בְּתוֹךְ יְמֵי נְזִירוּת, הֲרֵי זֶה מְגַלֵּחַ כָּל שְׂעָרוֹ שֶׁהֲרֵי תַּגְלָחָתוֹ מִצְוַת עֲשֵׂה, שֶׁנֶּאֱמַר בַּמְּצֹרָע "וְגִלַּח אֶת–כָּל–שְׂעָרוֹ . . ." . וְכָל מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה אִם יָכוֹל אַתָּה לְקַיֵּם אֶת שְׁנֵיהֶם, מוּטָב; וְאִם לָאו, יָבוֹא עֲשֵׂה וְיִדְחֶה אֶת לֹא תַעֲשֶׂה.

ז,יח וַהֲלוֹא נָזִיר שֶׁגִּלַּח בִּימֵי נִזְרוֹ עוֹבֵר עַל לֹא תַעֲשֶׂה וַעֲשֵׂה, שֶׁנֶּאֱמַר "קָדֹשׁ יִהְיֶה גַּדֵּל פֶּרַע, שְׂעַר רֹאשׁוֹ" וּבְכָל מָקוֹם אֵין עֲשֵׂה דּוֹחֶה אֶת לֹא תַעֲשֶׂה וַעֲשֵׂה שֶׁכְּמוֹתוֹ; וְלָמָּה דּוֹחֶה עֲשֵׂה שֶׁלְּתַגְלָחַת הַנֶּגַע לִנְזִירוּתוֹ: מִפְּנֵי שֶׁכְּבָר נִטַּמֵּא הַנָּזִיר בַּצָּרַעַת, וִימֵי חָלְטוֹ אֵין עוֹלִין לוֹ, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ; וַהֲרֵי אֵינוּ קָדוֹשׁ בָּהֶן. וּבָטֵל הָעֲשֵׂה מֵאֵלָיו, וְלֹא נִשְׁאַר אֶלָּא לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁהוּא "תַּעַר לֹא–יַעֲבֹר עַל–רֹאשׁוֹ" ; וּלְפִיכָךְ בָּא עֲשֵׂה שֶׁלְּתַגְלָחַת הַצָּרַעַת, וְדָחָה אוֹתוֹ.

הִלְכוֹת נְזִירוּת פֶּרֶק ח

ח,א תַּגְלָחַת טַהֲרָה כֵּיצַד הִיא: כֶּשֶׁיִּגְמֹר הַנָּזִיר יְמֵי נִזְרוּתוֹ, מֵבִיא שָׁלוֹשׁ בְּהֵמוֹת, כֶּבֶשׂ לְעוֹלָה וְכִבְשָׂה לְחַטָּאת וְאַיִל לִשְׁלָמִים; הֵבִיא שִׁלְשָׁתָן וְלֹא פֵּרַשׁ הָרְאוּיָה לְחַטָּאת תִּקָּרֵב חַטָּאת, וְהָרְאוּיָה לִשְׁלָמִים שְׁלָמִים, וְהָרְאוּיָה לְעוֹלָה עוֹלָה.

ח,ב וּמֵבִיא עִם אֵיל הַשְּׁלָמִים, שִׁשָּׁה עֶשְׂרוֹנוֹת וּשְׁנֵי שְׁלִישֵׁי עֶשְׂרוֹן סֹלֶת אוֹפֶה מֵהֶן עֶשְׂרִים חַלָּה, עֶשֶׂר חַלּוֹת מַצּוֹת וַעֲשָׂרָה רְקִיקֵי מַצּוֹת; וּמוֹשֵׁחַ הָעֶשְׂרִים בְּרְבִיעִית שֶׁמֶן. וְשֵׁעוּר זֶה, הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי. וּמֵבִיא הָעֶשְׂרִים בִּכְלִי אֶחָד.

ח,ג וְשׁוֹחֵט הַחַטָּאת תְּחִלָּה, וְאַחַר כָּךְ הָעוֹלָה, וְאַחַר כָּךְ הַשְּׁלָמִים, וְאַחַר כָּךְ מְגַלֵּחַ; וְאִם גִּלַּח אַחַר שֶׁשָּׁחַט הַחַטָּאת אוֹ הָעוֹלָה, יָצָא. וּמְבַשֵּׁל אֶת הַשְּׁלָמִים, אוֹ שׁוֹלְקָן. וְלוֹקֵחַ מִן הָרִטָּב שֶׁלִּזְבְחֵי הַשְּׁלָמִים, וְנוֹתֵן עַל הַשַּׁעַר, וְאַחַר כָּךְ מַשְׁלִיכוֹ לָאֵשׁ תַּחַת דּוּד הַשְּׁלָמִים; וְאִם הִשְׁלִיכוֹ תַּחַת הַחַטָּאת, יָצָא.

ח,ד וְהֵיכָן מְגַלֵּחַ שְׂעָרוֹ: בַּעֲזָרַת הַנָּשִׁים, בִּלְשְׁכַּת הַנְּזִירִים שֶׁהָיְתָה שָׁם בְּקֶרֶן מִזְרָחִית דְּרוֹמִית; וְשָׁם מְבַשְּׁלִין שַׁלְמֵיהֶן, וּמַשְׁלִיכִין שְׂעָרָן לָאֵשׁ. וְאִם גִּלַּח בַּמְּדִינָה, יָצָא. וּבֵין שֶׁגִּלַּח בַּמְּדִינָה, בֵּין שֶׁגִּלַּח בַּמִּקְדָּשׁ הוּא מַשְׁלִיךְ שְׂעָרוֹ תַּחַת הַדּוּד; וְאֵינוּ מְגַלֵּחַ עַד שֶׁיִּהְיֶה פֶּתַח הָעַזָּרָה פָּתוּחַ, שֶׁנֶּאֱמַר "פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד" לֹא שֶׁיְּגַלֵּחַ כְּנֶגֶד הַפֶּתַח, שֶׁזֶּה בְּזִיּוֹן מִקְדָּשׁ הוּא.

ח,ה וְאַחַר כָּךְ נוֹטֵל הַכּוֹהֵן אֶת הַזְּרוֹעַ, בְּשֵׁלָה מִן הָאַיִל, וְחַלַּת מַצָּה אַחַת מִן הַסַּל, וְרָקִיק אֶחָד; וְנוֹתְנָן עַל כַּפֵּי הַנָּזִיר אוֹ הַנְּזִירָה, וּמְנִיפָן. וְאַחַר כָּךְ הֵתַּר הַנָּזִיר לִשְׁתּוֹת יַיִן, וּלְהִטַּמֵּא לַמֵּתִים.

ח,ו נָזִיר מְמֹרָט, אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַעְבִּיר תַּעַר; וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין לוֹ שֵׂעָר, אוֹ שֶׁאֵין לוֹ כַּפַּיִם הֲרֵי זֶה מַקְרִיב קָרְבְּנוֹתָיו, וְיִשְׁתֶּה וְיִטַּמֵּא. וְאִם הֵבִיא קָרְבְּנוֹתָיו, וְלֹא גִּלַּח רֹאשׁוֹ אֵין הַתַּגְלֹחֶת מְעַכֶּבֶת, אֶלָּא שׁוֹתֶה וּמִטַּמֵּא לָעֶרֶב: שֶׁמִּשֶּׁיִּזְרֹק עָלָיו אֶחָד מִן הַדָּמִים, הֵתַּר אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נָתַן עַל כַּפָּיו, וְלֹא הֵנִיף; שֶׁכָּל דְּבָרִים אֵלּוּ, לְמִצְוָה וְלֹא לְעַכֵּב. אַף עַל פִּי שֶׁאֵין הַתַּגְלֹחֶת מְעַכֶּבֶת עָלָיו, מִצְוָה לְגַלֵּחַ אַפִּלּוּ לְאַחַר זְמַן מְרֻבֶּה; וְנָזִיר שֶׁגִּלַּח שֶׁלֹּא בְּתַעַר, אוֹ שֶׁגִּלַּח וְשִׂיר שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת לֹא עָשָׂה כְּלוּם, וְלֹא קַיֵּם מִצְוַת גִּלּוּחַ, בֵּין נָזִיר טָהוֹר, בֵּין נָזִיר טָמֵא.

ח,ז גִּלַּח וְהִנִּיחַ שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת, וְצָמַח רֹאשׁוֹ כֻּלּוֹ, וְחָזַר וְגִלְּחוֹ כֻּלּוֹ עִם אוֹתָן שְׁתֵּי הַשְּׂעָרוֹת, אוֹ שֶׁגִּלַּח אַחַת וְנִשְׁאֲרָה אַחַת הֲרֵי זֶה קַיֵּם מִצְוַת גִּלּוּחַ; נָשְׁרָה אַחַת, וְגִלַּח אַחַת אֵין כָּאן מִצְוַת גִּלּוּחַ.

ח,ח גִּלַּח עַל הַשְּׁלָמִים, וְנִמְצָא פָּסוּל תַּגְלָחָתוֹ פְּסוּלָה, וּזְבָחָיו לֹא עָלוּ לוֹ; גִּלַּח עַל הַחַטָּאת, וְנִמְצֵאת שֶׁנִּשְׁחֲטָה שֶׁלֹּא לְשֵׁם חַטָּאת, וְאַחַר כָּךְ הֵבִיא הַשְּׁלָמִים וְהָעוֹלָה, וְקָרְבוּ כְּמִצְוָתָן תַּגְלָחָתוֹ פְּסוּלָה, וּזְבָחָיו לֹא עָלוּ לוֹ. גִּלַּח עַל הָעוֹלָה וְעַל הַשְּׁלָמִים, וְנִשְׁחֲטוּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָן, וְאַחַר כָּךְ הֵבִיא קָרְבָּנוֹת אֲחֵרוֹת לְהַקְרִיבָן לִשְׁמָן תַּגְלָחָתוֹ פְּסוּלָה, וּזְבָחָיו לֹא עָלוּ לוֹ. גִּלַּח עַל שְׁלָשְׁתָּן, וְנִמְצָא אֶחָד מֵהֶן כָּשֵׁר תַּגְלָחָתוֹ כְּשֵׁרָה, וְיָבִיא שְׁאָר הַזְּבָחִים וְיִקְרְבוּ כְּהִלְכָתָן.

ח,ט כָּל מָקוֹם שֶׁאָמַרְנוּ, תַּגְלָחָתוֹ פְּסוּלָה הֲרֵי הוּא כְּמִי שֶׁנִּתְגַּלַּח בְּתוֹךְ יְמֵי נְזִירוּתוֹ, שֶׁהוּא סוֹתֵר שְׁלוֹשִׁים יוֹם כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ; וְנִמְצָא מוֹנֶה שְׁלוֹשִׁים יוֹם אַחַר הַתַּגְלָחַת הַפְּסוּלָה, וּמֵבִיא קָרְבְּנוֹתָיו.

ח,י שַׁלְמֵי נָזִיר שֶׁשְּׁחָטָן שֶׁלֹּא כְּמִצְוָתָן כְּשֵׁרִים, וְאֵין עוֹלִין לַבְּעָלִים לְשֵׁם חוֹבָה; וְנֶאֱכָלִין לְיוֹם אֶחָד, וְאֵין טְעוּנִין לֶחֶם, וְלֹא מַתָּנוֹת, וְלֹא זְרוֹעַ.

ח,יא שָׁלוֹשׁ בְּהֵמוֹת הָאֵלּוּ, וְהַלֶּחֶם הַבָּא עִמָּהֶן הַכֹּל מִן הַחֵלִין, כִּשְׁאָר נִדְרֵי הֶקְדֵּשׁ, כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בִּמְקוֹמוֹ. הָאוֹמֵר הֲרֵינִי נָזִיר, עַל מְנָת שֶׁאֲגַלַּח מִמְּעוֹת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי הֲרֵי זֶה נָזִיר; וְאֵינוּ מֵבִיא קָרְבְּנוֹתָיו מִן הַמַּעֲשֵׂר, אֶלָּא מִן הַחֵלִין.

ח,יב הָאִישׁ שֶׁנָּדַר בְּנָזִיר יֵשׁ לוֹ לְהָבִיא קָרְבְּנוֹת אָבִיו לְעַצְמוֹ, וּמְגַלֵּחַ עֲלֵיהֶן; וְאֵין הָאִשָּׁה מְגַלַּחַת, עַל קָרְבְּנוֹת אָבִיהָ: וְדָבָר זֶה, הֲלָכָה מִפִּי הַקַּבָּלָה הוּא. כֵּיצַד: מִי שֶׁהָיָה אָבִיו נָזִיר, וְהִפְרִישׁ מָעוֹת לִקְנוֹת בָּהֶן קָרְבְּנוֹתָיו, וּמֵת וְהִנִּיחַ הַמָּעוֹת הַסְּתוּמִין, וְאָמַר אַחַר מוֹת אָבִיו, הֲרֵינִי נָזִיר עַל מְנָת שֶׁאָבִיא קָרְבְּנוֹתַי בְּמָעוֹת שֶׁהִפְרִישׁ אָבִי לְקָרְבְּנוֹתָיו הֲרֵי זֶה מֵבִיא מֵהֶן קָרְבְּנוֹתָיו.

ח,יג וְכֵן אִם הָיָה הוּא וְאָבִיו נְזִירִים, וְהִפְרִישׁ אָבִיו מָעוֹת סְתוּמִין, וּמֵת הָאָב, וְאָמַר הַבֵּן אַחַר מוֹתוֹ, הֲרֵינִי מְגַלֵּחַ עַל מְעוֹת אָבִי הֲרֵי זֶה מֵבִיא קָרְבְּנוֹתָיו מֵהֶן; אֲבָל אִם לֹא אָמַר, יִפְּלוּ הַמָּעוֹת לִנְדָבָה.

ח,יד מֵת הָאָב וְהִנִּיחַ בָּנִים רַבִּים חוֹלְקִין הַמָּעוֹת הַסְּתוּמִין, מִפְּנֵי שֶׁהִיא יְרֻשָּׁה לָהֶן; וְיֵשׁ לְכָל אֶחָד מֵהֶן, לְגַלֵּחַ עַל חֶלְקוֹ. וְהַבְּכוֹר, נוֹטֵל בָּהֶן פִּי שְׁנַיִם.

ח,טו בֵּין שֶׁהָיָה הָאָב נְזִיר עוֹלָם, וְהַבֵּן נְזִיר זְמַן קָצוּב, בֵּין שֶׁהָיָה הָאָב נְזִיר זְמַן קָצוּב, וְהַבֵּן נְזִיר עוֹלָם הֲרֵי זֶה מְגַלֵּחַ וּמֵבִיא קָרְבְּנוֹתָיו, מִמְּעוֹת נְזִירוּת אָבִיו.

ח,טז הִפְרִישׁ אָבִיו מָעוֹת לְהָבִיא בָּהֶן קָרְבְּנוֹת טֻמְאָה וּמֵת, אֵין הַבֵּן מֵבִיא בָּהֶן קָרְבַּן טַהֲרָה; וְכֵן אִם הִפְרִישָׁן הָאָב לְקָרְבַּן טַהֲרָה, אֵין הַבֵּן מְגַלֵּחַ עֲלֵיהֶן תַּגְלָחַת טֻמְאָה: שֶׁדְּבָרִים אֵלּוּ סָפֵק הֵן. וְאִם הֵבִיא, זְבָחָיו לֹא עָלוּ לוֹ.

ח,יז הָאוֹמֵר הֲרֵי עָלַי לְגַלֵּחַ נָזִיר חַיָּב לְהָבִיא קָרְבְּנוֹת תַּגְלָחַת טַהֲרָה, וּמַקְרִיבָן עַל יְדֵי אֵיזֶה נָזִיר שֶׁיִּרְצֶה. אָמַר הֲרֵי עָלַי חֲצִי קָרְבְּנוֹת נָזִיר, אוֹ אִם אָמַר הֲרֵי עָלַי לְגַלֵּחַ חֲצִי נָזִיר הֲרֵי זֶה מֵבִיא חֲצִי הַקָּרְבָּנוֹת לְאֵיזֶה נָזִיר שֶׁיִּרְצֶה, וְאוֹתוֹ נָזִיר מַשְׁלִים קָרְבְּנוֹתָיו מִשֶּׁלּוֹ; אֲבָל אִם אָמַר הֲרֵי עָלַי קָרְבְּנוֹת חֲצִי נָזִיר הֲרֵי זֶה מֵבִיא קָרְבְּנוֹת נָזִיר שָׁלֵם, שֶׁאֵין לָנוּ חֲצִי

נְזִירוּת.

ח,יח הָאוֹמֵר הֲרֵינִי נָזִיר, וְעָלַי לְגַלַּח נָזִיר, וְשָׁמַע חֲבֵרוֹ וְאָמַר, וַאֲנִי הֲרֵי חֲבֵרוֹ נָזִיר, וְאֵינוֹ חַיָּב לְגַלַּח נָזִיר אַחֵר: שֶׁהֲרֵי לֹא הִתְפִּיס עַצְמוֹ אֵלָּא בַּנְּזִירוּת. וְאִם אָמַר וַאֲנִי וְעָלַי לְגַלַּח נָזִיר, הֲרֵי זֶה חַיָּב. אִם הָיוּ פִּקְחִין, כָּל אֶחָד מֵהֶן מֵבִיא קָרְבָּנוֹת עַל יְדֵי חֲבֵרוֹ; וְאִם לֹא עָשׂוּ כֵּן, חַיָּבִים לְגַלַּח נְזִירִים אֲחֵרִים.

ח,יט הָאוֹמֵר הֲרֵי עָלַי לְגַלַּח חֲצִי נָזִיר, וְשָׁמַע חֲבֵרוֹ וְאָמַר, וַאֲנִי וְעָלַי לְגַלַּח חֲצִי נָזִיר זֶה מֵבִיא חֲצִי קָרְבְּנוֹתָיו שֶׁלְּזֶה, וְזֶה מֵבִיא חֲצִי קָרְבְּנוֹתָיו שֶׁלְּזֶה, וְכָל אֶחָד מֵהֶן מַשְׁלִים קָרְבְּנוֹתָיו, אִם הָיוּ פִּקְחִין; וְאִם לָאו, זֶה מֵבִיא חֲצִי קָרְבָּנוֹת לְאֵיזֶה נָזִיר שֶׁיִּרְצֶה, וְזֶה מֵבִיא חֲצִי קָרְבָּנוֹת לְאֵיזֶה נָזִיר שֶׁיִּרְצֶה.

הִלְכוֹת נְזִירוּת פֶּרֶק ט

ט,א הַמַּפְרִישׁ מָעוֹת שֶׁיַּקְרִיב מֵהֶן קָרְבְּנוֹת נְזִירִים, וְהִקְרִיב מֵהֶן וְהוֹתִירוּ יָבִיא בְּמוֹתָרָן קָרְבְּנוֹת נְזִירִים אֲחֵרִים: שֶׁמּוֹתַר נְזִירִים, לַנְּזִירִים. הִפְרִישׁ מָעוֹת סְתוּמִין לִנְזִירוּתוֹ, וְהוֹתִירוּ יִפְּלוּ הַמּוֹתָרִין לִנְדָבָה.

ט,ב הִפְרִישׁ מָעוֹת מְפֹרָשִׁין לִנְזִירוּתוֹ, וְהוֹתִירוּ מוֹתַר מְעוֹת הָעוֹלָה יָבוֹאוּ עוֹלָה, וּמוֹתַר הַחַטָּאת יֵלְכוּ לְיָם הַמֶּלַח. וּמוֹתַר דְּמֵי הַשְּׁלָמִים יָבוֹאוּ שְׁלָמִים; וְאֵין טְעוּנִין לֶחֶם, וְנֶאֱכָלִין לְיוֹם אֶחָד.

ט,ג הַמַּפְרִישׁ מָעוֹת לִנְזִירוּתוֹ, וּמֵת אִם הָיוּ סְתוּמִין, יִפְּלוּ לִנְדָבָה. הָיוּ מְפֹרָשִׁין דְּמֵי עוֹלָה עוֹלָה, דְּמֵי חַטָּאת יֵלְכוּ לְיָם הַמֶּלַח; דְּמֵי שְׁלָמִים יָבוֹאוּ שְׁלָמִים, וְנֶאֱכָלִין לְיוֹם אֶחָד וְאֵין טְעוּנִין לֶחֶם.

ט,ד כֵּיצַד הֵם הַמָּעוֹת הַסְּתוּמִין: כְּגוֹן שֶׁהִפְרִישׁ מָעוֹת לְהָבִיא מֵהֶן קָרְבְּנוֹתָיו, וְלֹא אָמַר כְּלוּם; אֲבָל אִם אָמַר אֵלּוּ לְחוֹבָתִי, הֲרֵי אֵלּוּ כִּמְפֹרָשִׁין; וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר, אִם אָמַר אֵלּוּ לְעוֹלָתִי וּלְחַטָּאתִי וְלִשְׁלָמַי, שֶׁהֵן כִּמְפֹרָשִׁין.

ט,ה הַמַּפְרִישׁ בְּהֵמָה בַּעֲלַת מוּם, הֲרֵי הִיא כְּמָעוֹת סְתוּמִין; וְכֵן הַמַּפְרִישׁ לָשׁוֹן שֶׁלְּכֶסֶף וְזָהָב, אוֹ כְּלֵי אַף עַל פִּי שֶׁאָמַר שֶׁזּוֹ לְעוֹלָתִי וּלְחַטָּאתִי וְלִשְׁלָמַי, הֲרֵי הוּא כְּמָעוֹת סְתוּמִין. הָאוֹמֵר אֵלּוּ לְחַטָּאתִי וְהַשְּׁאָר לִנְזִירוּתִי, וּמֵת, אוֹ שֶׁהָיְתָה אִשָּׁה, וְהֵפֵר לָהּ בַּעְלָהּ דְּמֵי חַטָּאת יֵלְכוּ לְיָם הַמֶּלַח, וְהַשְּׁאָר יָבִיא בְּחֻצָּיָן עוֹלָה וּבְחֻצָּיָן שְׁלָמִים. אָמַר אֵלּוּ לְעוֹלָתִי, וְהַשְּׁאָר לִנְזִירוּתִי דְּמֵי עוֹלָה יָבוֹאוּ עוֹלָה, וְהַשְּׁאָר יִפְּלוּ לִנְדָבָה.

ט,ו מִי שֶׁדַּמָּה שֶׁהוּא חַיָּב בִּנְזִירוּת, וְהִפְרִישׁ קָרְבְּנוֹתָיו, וְאַחַר כָּךְ שָׁאַל לְחָכָם, וְהוֹרָהוּ שֶׁאֵין זֶה נֶדֶר וְאֵינוֹ חַיָּב בִּנְזִירוּת מַה יַּעֲשֶׂה בַּקָּרְבָּנוֹת שֶׁהִפְרִישׁ: יֵצְאוּ וְיִרְעוּ בָּעֵדֶר שֶׁזֶּה הֶקְדֵּשׁ טְעוּת הוּא שֶׁאֵינוּ הֶקְדֵּשׁ, כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בִּמְקוֹמוֹ.

ט,ז הָאִשָּׁה שֶׁנִּדְּרָה בִּנָּזִיר, וְהִפְרִישָׁה קָרְבְּנוֹתֶיהָ, וְאַחַר כָּךְ הֵפֵר לָהּ בַּעְלָהּ אִם מִשֶּׁלּוֹ הָיְתָה הַבְּהֵמָה, תֵּצֵא וְתִרְעֶה בָּעֵדֶר: שֶׁאֵין אָדָם מַקְדִּישׁ דָּבָר שֶׁאֵינוּ שֶׁלּוֹ. וְאִם הָיוּ הַקָּרְבָּנוֹת מִשֶּׁלָּהּ וְאֵין לְבַעְלָהּ בָּהֶן כְּלוּם, כְּגוֹן שֶׁנִּתְּנוּ לָהּ מַתָּנָה עַל מְנָת שֶׁלֹּא יִהְיֶה לַבַּעַל בָּהֶן רְשׁוּת, אֶלָּא מַה שֶּׁתִּרְצֶה, תַּעֲשֶׂה בָּהֶן הַחַטָּאת תָּמוּת, וְהָעוֹלָה תִּקָּרֵב עוֹלָה; וְהַשְּׁלָמִים יִקָּרְבוּ שְׁלָמִים, וְנֶאֱכָלִין לְיוֹם אֶחָד וְאֵינָן טְעוּנִין לֶחֶם.

ט,ח הִפְרִישׁ מָעוֹת סְתוּמִין לְקָרְבְּנוֹתֶיהָ, יִפְּלוּ לִנְדָבָה. הָיוּ מְפֹרָשִׁין דְּמֵי חַטָּאת יֵלְכוּ לְיָם הַמֶּלַח, וּדְמֵי עוֹלָה יָבוֹאוּ עוֹלָה; וּדְמֵי שְׁלָמִים יָבוֹאוּ שְׁלָמִים, וְנֶאֱכָלִין לְיוֹם אֶחָד וְאֵינָן טְעוּנִין לֶחֶם.

ט,ט הָאִשָּׁה שֶׁנִּדְּרָה בִּנָּזִיר, וְנִטַּמֵּאת בְּתוֹךְ יְמֵי נְזִירוּת, וְאַחַר כָּךְ שָׁמַע בַּעְלָהּ, וְהֵפֵר לָהּ הֲרֵי זוֹ מֵבִיאָה קָרְבַּן טֻמְאָה.

ט,י הָאִישׁ שֶׁהִדִּיר אֶת בְּנוֹ בִּנָּזִיר, וְהִפְרִישׁ עָלָיו קָרְבְּנוֹתָיו, וְלֹא רָצָה הַבֵּן בִּנְזִירוּת זוֹ, וּמִחָה הוּא אוֹ קְרוֹבָיו, אוֹ שֶׁגִּלַּחוּהוּ קְרוֹבָיו הַחַטָּאת תָּמוּת, וְהָעוֹלָה תִּקָּרֵב עוֹלָה; וְהַשְּׁלָמִים יִקָּרְבוּ שְׁלָמִים, וְנֶאֱכָלִין לְיוֹם אֶחָד וְאֵין טְעוּנִין לֶחֶם.

ט,יא הִפְרִישׁ לוֹ מָעוֹת סְתוּמִין, הֲרֵי אֵלּוּ יִפְּלוּ לִנְדָבָה. הָיוּ מָעוֹת מְפֹרָשִׁין דְּמֵי חַטָּאת יֵלְכוּ לְיָם

הַמֻּלָּת, וּדְמֵי עוֹלָה יָבוֹאוּ עוֹלָה; דְּמֵי שְׁלָמִים יָבוֹאוּ שְׁלָמִים, וְאֵינָן טְעוּנִין לֶחֶם וְנֶאֱכָלִין לְיוֹם אֶחָד.

ט,יב הָאוֹמֵר הֲרֵינִי נָזִיר כְּשֶׁיִּהְיֶה לִי בֵּן, וְהִפְרִישׁ קָרְבָּן, וְהִפִּילָה אִשְׁתּוֹ, וְחָזְרָה וְיָלְדָה הֲרֵי זוֹ הַקָּרְבָּנוֹת סָפֵק, וַאֲסוּרִין בְּגִזָּה וַעֲבוֹדָה.

ט,יג שְׁנֵי נְזִירִים שֶׁנִּטַּמֵּא אֶחָד מֵהֶן, וְאֵין יָדוּעַ מִי הוּא כֵּיצַד מְבִיאִין קָרְבְּנוֹתֵיהֶן: מְבִיאִין קָרְבַּן טֻמְאָה, וְקָרְבַּן טַהֲרָה בִּמְלֹאת יְמֵי נְזִירוּתָם, וְאוֹמֵר אֶחָד מֵהֶן אִם אֲנִי הוּא הַטָּמֵא, קָרְבַּן טֻמְאָה שֶׁלִּי וְקָרְבַּן טַהֲרָה שֶׁלָּךְ, וְאִם אֲנִי הוּא הַטָּהוֹר, קָרְבַּן טַהֲרָה שֶׁלִּי וְקָרְבַּן טֻמְאָה שֶׁלָּךְ. וְסוֹפְרִין יְמֵי נְזִירוּת אַחֶרֶת גְּמוּרָה מֵאַחַר קָרְבָּנוֹת אֵלּוּ.

ט,יד וְחוֹזְרִין וּמְבִיאִין קָרְבַּן טַהֲרָה, וְאוֹמֵר אֶחָד מֵהֶן אִם אֲנִי הוּא שֶׁהָיִיתִי טָמֵא, קָרְבַּן טֻמְאָה שֶׁלִּי וְקָרְבַּן טַהֲרָה שֶׁלָּךְ וְזֶה קָרְבַּן טַהֲרָתִי, וְאִם אֲנִי הוּא הַטָּהוֹר, קָרְבַּן טַהֲרָה שֶׁלִּי וְקָרְבַּן טֻמְאָה שֶׁלָּךְ וְזֶה קָרְבַּן טַהֲרָתְךָ.

ט,טו נִמְצְאוּ שֶׁלֹּא הִפְסִידוּ בְּקָרְבְּנוֹתֵיהֶן כְּלוּם. מֵת אֶחָד מֵהֶן הֲרֵי זֶה מֵבִיא חַטַּאת הָעוֹף, וְעוֹלַת בְּהֵמָה, וְיֹאמַר אִם טָמֵא הָיִיתִי, הַחַטָּאת מֵחוֹבָתִי וְהָעוֹלָה נְדָבָה, וְאִם טָהוֹר הָיִיתִי, הָעוֹלָה מֵחוֹבָתִי וְחַטַּאת הָעוֹף סָפֵק; וְסוֹפֵר יְמֵי נְזִירוּת אַחֶרֶת, וּמֵבִיא קָרְבַּן טַהֲרָה וְאוֹמֵר, אִם טָמֵא הָיִיתִי, הָעוֹלָה הָרִאשׁוֹנָה נְדָבָה וְזוֹ חוֹבָה, וְאִם טָהוֹר הָיִיתִי, הָעוֹלָה הָרִאשׁוֹנָה חוֹבָה וְזוֹ נְדָבָה וְזֶה שְׁאָר קָרְבָּנִי. וְאֵין אֶחָד מִשְּׁנֵיהֶם מְגַלֵּחַ תִּגְלָחַת טֻמְאָה, אֶלָּא אִם כֵּן הָיוּ קְטַנִּים אוֹ נָשִׁים שֶׁאֵין אֵלּוּ מַקִּיפִין פְּאַת רֹאשָׁם מִסָּפֵק.

ט,טז כֵּיצַד יָוֵלֵד לָהֶם סָפֵק זֶה בְּטֻמְאָה: כְּגוֹן שֶׁהָיוּ שְׁנֵי הַנְּזִירִים עוֹמְדִין בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד, שֶׁסָּפֵק טֻמְאָה שָׁם טָמֵא, וְהָיָה אֶחָד מִבַּחוּץ רוֹאֶה אוֹתָן וְאוֹמֵר, רָאִיתִי אֶת אֶחָד מִכֶּם שֶׁנִּטַּמֵּא וְאֵינִי יוֹדֵעַ מִי הוּא. אֲבָל אִם הָיָה עַד זֶה עִמָּהֶן בֶּחָצֵר, הֲרֵי שְׁנֵיהֶן טְהוֹרִין כֵּיוָן שֶׁהֵן שְׁלוֹשָׁה, הֲרֵי הֵן רַבִּים, וְרַבִּים בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד, סְפֵקָן טָהוֹר: כִּסְפֵק טֻמְאָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁהוּא טָהוֹר, כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בִּמְקוֹמוֹ.

ט,יז בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשֶׁשָּׁתְקוּ הַנְּזִירִים שְׁנֵיהֶם, אוֹ נִסְתַּפֵּק לָהֶן הַדָּבָר. אֲבָל אִם אָמַר אֶחָד מֵהֶן אֲנִי לֹא נִטַּמֵּאתִי, אַפִּלּוּ שְׁנֵי עֵדִים מְעִידִין עָלָיו שֶׁנִּטַּמֵּא אֵינוּ מֵבִיא קָרְבָּן עַל פִּיהֶם: שֶׁזֶּה שֶׁאָמַר לֹא נִטַּמֵּאתִי, כְּאוֹמֵר אֵינִי חַיָּב בְּטֻמְאָה שֶׁכְּבָר נִשְׁאַלְתִּי עַל נְזִירוּתִי, וְנִמְצָא שֶׁאֵינוּ מַכְחִישׁ אֶת הָעֵדִים, וְאָדָם נֶאֱמָן עַל יְדֵי עַצְמוֹ. אֲבָל אִם שָׁתַק אוֹ נִסְתַּפֵּק לוֹ הֲרֵי זֶה מֵבִיא קָרְבָּן, אַפִּלּוּ עַל פִּי עֵד אֶחָד כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ.

ט,יח וְכֵן עַד שֶׁאָמַר לְאֶחָד, בְּפָנַי נָדַרְתָּ בִּנְזִירוּת אִם הִכְחִישׁוֹ, אֵינוּ חַיָּב כְּלוּם; וְאִם לֹא הִכְחִישׁוֹ, נוֹהֵג נְזִירוּת עַל פִּיו. אַפִּלּוּ אָמַר לִשְׁנַיִם, רָאִיתִי אֶחָד מִכֶּם שֶׁנָּזַר וְאֵינִי יוֹדֵעַ מִי הוּא הוֹאִיל וְאֵין מַכְחִישִׁין אוֹתוֹ, נוֹהֲגִין נְזִירוּת עַל פִּיו. נָהַג נְזִירוּת עַל פִּי עֵד, וְשָׁתָה יַיִן אוֹ נִטַּמֵּא, וְהִתְרוּ בּוֹ לוֹקֶה, אַף עַל פִּי שֶׁעִיקַּר הַנְּזִירוּת בְּעֵד אֶחָד.

ט,יט מֵת שֶׁהָיָה מֻשְׁכָּב לִרְחַב הַדֶּרֶךְ אַף עַל פִּי שֶׁאֵין שָׁם מָקוֹם לַעֲבֹר אֵלָּא עָלָיו אוֹ נוֹגֵעַ בְּצִדּוֹ, וְאַף עַל פִּי שֶׁהִיא טֻמְאָה יְדוּעָה, וְעָבַר מִשָּׁם נָזִיר הֲרֵי זֶה טָהוֹר, הוֹאִיל וּסְפֵק רְשׁוּת הָרַבִּים טָהוֹר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בִּמְהַלֵּךְ בְּרַגְלוֹ. אֲבָל אִם הָיָה רוֹכֵב, אוֹ טָעוּן מַשָּׂא הֲרֵי זֶה טָמֵא: שֶׁהַמְּהַלֵּךְ בְּרַגְלָיו, אִפְשָׁר שֶׁלֹּא יִגַּע וְשֶׁלֹּא יַאֲהִיל וְשֶׁלֹּא יָסִיט; אֲבָל טָעוּן אוֹ רוֹכֵב אֵי אִפְשָׁר שֶׁלֹּא יִגַּע אוֹ שֶׁלֹּא יַאֲהִיל אוֹ שֶׁלֹּא יָסִיט, שֶׁהֲרֵי הַמֵּת לִרְחַב הַדֶּרֶךְ.

הִלְכוֹת נְזִירוּת פֶּרֶק י

י,א אֵין אָדָם מְגַלֵּחַ תִּגְלָחַת אַחַת, וְעוֹלָה לוֹ לְנִזְרוֹ וּלְצָרַעְתּוֹ; וְתִגְלָחַת הַצָּרַעַת בִּזְמַן שֶׁהוּא סְפֵק מְצֹרָע, אֵינָהּ דּוֹחָה אֶת הַנְּזִירוּת.

י,ב לְפִיכָךְ מִי שֶׁנָּזַר שָׁנָה אַחַת, וְהָיָה בְּכָל הַשָּׁנָה הוּאַת סְפֵק מְצֹרָע וּסְפֵק טְמֵא מֵת, אוֹ שֶׁהָיָה בָּהּ סְפֵק מְצֹרָע וּבְסוֹף הַשָּׁנָה נִטְמָא בְּסָפֵק הֲרֵי זֶה מוֹנֶה שִׁבְעַת יָמִים, וּמִזֶּה בְּשְׁלִישִׁי וּשְׁבִיעִי, וְאֵינוּ מְגַלֵּחַ בַּשְּׁבִיעִי; וְאֵינוּ יָכוֹל לִשְׁתּוֹת בְּיַיִן וּלְהִטַּמֵּא לַמֵּת,

אֶלָּא לְאַחַר אַרְבַּע שָׁנִים, וְאוֹכֵל בַּקָּדָשִׁים, לְאַחַר שְׁתֵּי שָׁנִים: מִפְּנֵי שֶׁהוּא צָרִיךְ לְגַלַּח אַרְבַּע תַּגְלָחוֹת תַּגְלָחַת טַהֲרָה, וְתַגְלָחַת טֻמְאָה מִסָּפֵק; וּשְׁתֵּי תַּגְלָחוֹת שֶׁמְּגַלֵּחַ הַמִּצְרָע, שֶׁהֲרֵי הוּא סְפֵק מִצְרָע.

י,ג תַּגְלָחַת רִאשׁוֹנָה מְגַלֵּחַ אוֹתָהּ אַחַר שָׁנָה רִאשׁוֹנָה, וּמְגַלֵּחַ בָּהּ רֹאשׁוֹ וּזְקָנוֹ וְגַבּוֹת עֵינָיו, וּמִטַּהֵר בְּעֵץ אֶרֶז וְאֵזוֹב וְצִפֳּרִים כִּשְׁאָר מִצְרָעִין: אִם אֵינוֹ טְמֵא מֵת וְלֹא מִצְרָע, הֲרֵי הִיא תַּגְלָחַת טַהֲרָה שֶׁלְּנִזִּירוּתוֹ; וְאִם הוּא מִצְרָע וַדַּאי בְּשָׁנָה רִאשׁוֹנָה, הֲרֵי הִיא תַּגְלָחַת רִאשׁוֹנָה שֶׁלַּמִּצְרָע.

י,ד וְשׁוֹהֶה שָׁנָה אַחֶרֶת כְּמִנְיַן יְמֵי הַנִּזִּירוּת, וְאַחַר כָּךְ מְגַלֵּחַ תַּגְלָחַת שְׁנִיָּה שֶׁלַּמִּצְרָע שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְגַלַּח אַחַר שִׁבְעָה כִּשְׁאָר מִצְרָעִין, שֶׁמָּא אֵינוֹ מִצְרָע אֶלָּא טְמֵא מֵת וַדַּאי הָיָה; וְשָׁנָה שְׁנִיָּה זוֹ, הֲרֵי הוּא בָּהּ נָזִיר שֶׁאָסוּר לְגַלַּח. וּמֵאַחַר שֶׁגִּלַּח שְׁתֵּי תַּגְלָחוֹת אֵלּוּ, שֶׁלְּמָה טַהֲרַת הַצָּרַעַת וּמֵתֶר לֶאֱכֹל בַּקָּדָשִׁים.

י,ה וְשׁוֹהֶה שָׁנָה שְׁלִישִׁית, וְאַחַר כָּךְ מְגַלֵּחַ תַּגְלָחַת שְׁלִישִׁית שֶׁמָּא מִצְרָע וַדַּאי הָיָה בְּשָׁנָה רִאשׁוֹנָה וְלֹא הָיָה טְמֵא מֵת, וְשָׁנָה רִאשׁוֹנָה לֹא עָלְתָה לוֹ מִפְּנֵי שֶׁהִיא יְמֵי חָלְטוֹ, וְשָׁנָה שְׁנִיָּה לֹא עָלְתָה לוֹ, מִפְּנֵי שֶׁהִיא יְמֵי סָפְרוֹ שֶׁלַּמִּצְרָע שֶׁבֵּין תַּגְלָחַת רִאשׁוֹנָה וּשְׁנִיָּה; לְפִיכָךְ צָרִיךְ לִשְׁהוֹת שָׁנָה שְׁלִישִׁית בִּנְזִירוּתוֹ, וּמְגַלֵּחַ תַּגְלָחַת שְׁלִישִׁית לִנְזִירוּתוֹ וְהִיא תַּגְלָחַת טַהֲרָה.

י,ו אוֹ שֶׁמָּא טְמֵא מֵת וַדַּאי הָיָה וּמִצְרָע וַדַּאי, וְאֵין תַּגְלָחַת אַחַת עוֹלָה לִנְזִירוּתוֹ וּלְצָרַעְתּוֹ; וְנִמְצֵאת תַּגְלָחַת רִאשׁוֹנָה וּשְׁנִיָּה תַּגְלָחַת צָרַעַת, וְתַגְלָחַת שְׁלִישִׁית תַּגְלָחַת טֻמְאָה, וְאֵין אַחַת מִשָׁّלוֹשׁ הַשָּׁנִים עוֹלָה לוֹ, שֶׁהֲרֵי הַשְּׁלִישִׁית תַּגְלָחַת טֻמְאָה.

י,ז לְפִיכָךְ צָרִיךְ לִשְׁהוֹת שָׁנָה רְבִיעִית בִּנְזִירוּת, וּמְגַלֵּחַ תַּגְלָחַת רְבִיעִית. וּשְׁעָרוֹ בְּכָל תַּגְלָחַת סָפֵק, אָסוּר בַּהֲנָיָה מִסָּפֵק שֶׁשַּׁעַר נָזִיר שֶׁנִּצְטָרַע, מֵתֶר בַּהֲנָיָה.

י,ח וְכֵן אִם נָדַר עֶשֶׂר שָׁנִים נִזִּירוּת, וְהָיָה בָּהֶן סָפֵק מִצְרָע וְנֵלַד לוֹ סָפֵק טֻמְאָה בְּסוֹפָן הֲרֵי זֶה אֵינוֹ שׁוֹתֶה בַּיַּיִן עַד אַרְבָּעִים שָׁנָה; וּמְגַלֵּחַ אַרְבַּע תַּגְלָחוֹת, אַחַת בְּסוֹף כָּל עֶשֶׂר שָׁנִים תַּגְלָחַת רִאשׁוֹנָה לִסְפֵק יְמֵי צָרַעְתּוֹ, וּשְׁנִיָּה לִסְפֵק יְמֵי סָפְרוֹ שֶׁלַּמִּצְרָע, וּשְׁלִישִׁית לִסְפֵק טֻמְאָתוֹ, וּרְבִיעִית תַּגְלָחַת טַהֲרָה.

י,ט וְכֵיצַד מֵבִיא זֶה קָרְבְּנוֹתָיו אִם הָיָה עָשִׁיר, כּוֹתֵב נְכָסָיו לַאֲחֵרִים: שֶׁמִּצְרָע עָשִׁיר שֶׁהֵבִיא קָרְבַּן עָנִי, לֹא יָצָא. וְאַחַר כָּךְ מֵבִיא חַטַּאת הָעוֹף וְעוֹלַת בְּהֵמָה בְּתַגְלָחַת רִאשׁוֹנָה וּשְׁנִיָּה וּשְׁלִישִׁית וְכָל חַטַּאת עוֹף מֵהֶן, לֹא תֵאָכֵל מִפְּנֵי שֶׁהִיא סָפֵק; וּמֵבִיא בְּתַגְלָחַת רְבִיעִית, קָרְבַּן נָזִיר טָהוֹר, שֶׁהוּא שָׁלוֹשׁ בְּהֵמוֹת כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ.

י,י שָׁלוֹשׁ חַטַּאת הָעוֹף שֶׁמֵּבִיא בִּשְׁלוֹשׁ הַתַּגְלָחוֹת חַטָּאת רִאשׁוֹנָה, לִסְפֵק טֻמְאָתוֹ; שְׁנִיָּה לִסְפֵק צָרַעְתּוֹ, שֶׁאֵין הַמִּצְרָע מֵבִיא קָרְבָּנוֹ אֶלָּא לְאַחַר תַּגְלָחַת שְׁנִיָּה. וְכֵן חַטָּאת שְׁלִישִׁית לִסְפֵק טֻמְאָתוֹ, שֶׁאֵין תַּגְלָחַת אַחַת עוֹלָה לִנְזִרוֹ וּלְצָרַעְתּוֹ; וְשֶׁמָּא מִצְרָע וַדַּאי וְטָמֵא וַדַּאי הָיָה, שֶׁהַתַּגְלָחַת הָרִאשׁוֹנָה וְהַשְּׁנִיָּה לְצָרַעְתּוֹ כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ, וְתַגְלָחַת שְׁלִישִׁית תַּגְלָחַת טֻמְאָה, וּלְפִיכָךְ צָרִיךְ לְהָבִיא קָרְבַּן טֻמְאָה בַּשְּׁלִישִׁית.

י,יא שָׁלוֹשׁ עוֹלוֹת בְּהֵמָה שֶׁמֵּבִיא עִמָּהֶן עַל הָרִאשׁוֹנָה הוּא מַתְנֶה וְאוֹמֵר אִם טָהוֹר אֲנִי, זוֹ מֵחוֹבָתִי, וְאִם טָמֵא אֲנִי, הֲרֵי הִיא נְדָבָה; וְכֵן הוּא אוֹמֵר בַּשְּׁנִיָּה, וּבַשְּׁלִישִׁית.

י,יב וּמֵבִיא קָרְבַּן טַהֲרָה בְּתַגְלָחַת רְבִיעִית, וּמַתְנֶה וְאוֹמֵר: אִם טָמֵא הָיִיתִי עוֹלָה רִאשׁוֹנָה נְדָבָה, וְזוֹ חוֹבָה; וְאִם מֵחֻלָּט הָיִיתִי עוֹלָה רִאשׁוֹנָה חוֹבַת מִצְרָע, וְזוֹ חוֹבַת נְזִירוּת, וּשְׁתַּיִם הָאֶמְצָעִיּוֹת נְדָבָה.

י,יג וְאִם טָהוֹר מִטֻּמְאַת מֵת הָיִיתִי, וּמִצְרָע עוֹלָה הָרִאשׁוֹנָה חוֹבָה וְכֵן הַשְּׁנִיָּה, אַחַת לְחוֹבַת מִצְרָע וְאַחַת לְחוֹבַת נְזִירוּת, וּשְׁלִישִׁית וּרְבִיעִית נְדָבָה, וְהַשְּׁאָר קָרְבַּן טַהֲרָתִי.

י,יד וְאִם טְמֵא מֵת הָיִיתִי, וּמִצְרָע עוֹלָה רִאשׁוֹנָה חוֹבַת צָרַעַת, וּשְׁנִיָּה וּשְׁלִישִׁית נְדָבָה, וְזֶה קָרְבַּן תַּגְלָחַת טַהֲרָה. אֲבָל הָאָשָׁם וְהָעוֹלָה אֵינָן מְעַכְּבִין לֹא בְּתַגְלָחַת טֻמְאָה, וְלֹא בְּצָרַעַת.

י,טו נִמְצֵאתָ אוֹמֵר: אִם הוּא מִצְרָע וַדַּאי, וְלֹא נִטְמֵא

בְּמֵת הֲרֵי טָהַר בַּצִּפֳּרִין, וְחַטַּאת הָעוֹף הִיא חַטָּאתוֹ, וְלֹא תֵאָכֵל מִפְּנֵי שֶׁהִיא סָפֵק; וְעוֹלַת בְּהֵמָה שֶׁעִמָּהּ, מִקְרְבַּן תַּגְלָחַת טַהֲרָה, כְּדֵי שֶׁיִּגַּלַּח עַל בְּהֵמָה. וְאִם טְמֵא מֵת הוּא, הֲרֵי עוֹלַת בְּהֵמָה נְדָבָה.

י,טז וְאִם אֵינוּ מְצֹרָע, וּטְמֵא מֵת הוּא חַטַּאת הָעוֹף קָרְבַּן נָזִיר שֶׁנִּטַּמֵּא, וְעוֹלַת בְּהֵמָה נְדָבָה, וַהֲרֵי הֵבִיא קָרְבַּן טַהֲרָה בָּאַחֲרוֹנָה. וְאִם אֵינוּ טְמֵא מֵת, וְלֹא מְצֹרָע עוֹלַת בְּהֵמָה שֶׁהֵבִיא בְּתַגְלָחַת רִאשׁוֹנָה הִיא מֵחוֹבַת תַּגְלָחַת טַהֲרָה; וְחַטַּאת הָעוֹף בָּאָה עַל סָפֵק, וַהֲרֵי לֹא נֶאֱכֶלֶת.

י,יז בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים שֶׁהוּא מְגַלֵּחַ אַרְבַּע תַּגְלָחוֹת, בְּשֶׁהָיָה קָטָן אוֹ אִשָּׁה. אֲבָל הָאִישׁ אֵינוּ מְגַלֵּחַ מִסָּפֵק, לֹא תַּגְלָחַת טַמְאָה וְלֹא תַּגְלָחַת צָרַעַת שֶׁמָּא טָהוֹר הוּא, וְנִמְצָא מַקִּיף פְּאַת רֹאשׁוֹ שֶׁלֹּא בִּמְקוֹם מִצְוָה; לְפִיכָךְ אֵינוּ מְגַלֵּחַ אֶלָּא תַּגְלָחַת טַהֲרָה בִּלְבָד שֶׁאֵין אַרְבַּע תַּגְלָחוֹת אֵלּוּ לְעַכֵּב, אֶלָּא לְמִצְוָה.

י,יח נָזִיר שֶׁנִּצְטָרַע וַדַּאי וְנִטַּמֵּא בְּסָפֵק, כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה: אַחַר שֶׁיִּטְהַר מִצָּרַעְתּוֹ, מַזֶּה בַּשְּׁלִישִׁי וּשְׁבִיעִי, וּמְגַלֵּחַ תַּגְלָחַת טַמְאָה; וּמַתְחִיל לִמְנוֹת נְזִירוּתוֹ כֻּלָּהּ, שֶׁהֲרֵי נָפְלוּ הַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים בְּסָפֵק טַמְאָה שֶׁנִּטַּמֵּא; וּמֵבִיא קָרְבְּנוֹת טַהֲרָה, וְשׁוֹתֶה בְּיַיִן. וּמֵאַחַר שֶׁיָּבִיא קָרְבַּן צָרַעַת, אוֹכֵל בַּקָּדָשִׁים.

י,יט נִטַּמֵּא וַדַּאי וְהָיָה מְצֹרָע בְּסָפֵק, וְטָהַר מִסָּפֵק צָרַעְתּוֹ מוֹנֶה יְמֵי נְזִירוּת שְׁלֵמָה, וְאַחַר כָּךְ מְגַלֵּחַ תַּגְלָחַת הַנֶּגַע: שֶׁאֵין תַּגְלָחַת סָפֵק נִגְעוֹ דּוֹחָה נְזִירוּת. וְאַחַר כָּךְ מוֹנֶה שִׁבְעַת יָמִים שֶׁבֵּין תַּגְלָחַת מְצֹרָע הָרִאשׁוֹנָה לְתַגְלָחַת שְׁנִיָּה, וּמְגַלֵּחַ וּמֵבִיא קָרְבְּנוֹתָיו; וְאוֹכֵל בַּקָּדָשִׁים, אִם הִזָּה בַּשְּׁלִישִׁי וּשְׁבִיעִי. וְאַחַר כָּךְ מוֹנֶה שִׁבְעָה אֲחֵרוֹת לְטַמְאַת מֵת, וּמְגַלֵּחַ תַּגְלָחַת טַמְאָה; וְאַחַר כָּךְ מוֹנֶה נְזִירוּתוֹ, כֻּלָּהּ.

י,כ וְכֵן אִם הָיָה טָמֵא וּמְצֹרָע בַּוַּדַּאי לְאַחַר שֶׁיִּטְהַר מִצָּרַעְתּוֹ, מְגַלֵּחַ תַּגְלָחַת צָרַעַת הָרִאשׁוֹנָה, וּמַזֶּה בַּשְּׁלִישִׁי וּשְׁבִיעִי, וּמְגַלֵּחַ רֹאשׁוֹ וּזְקָנוֹ בַּשְּׁבִיעִי, וְהִיא תַּגְלָחַת שְׁנִיָּה שֶׁלַּצָּרַעַת; וּמֵבִיא קָרְבְּנוֹתָיו בַּשְּׁמִינִי, וְאוֹכֵל בַּקָּדָשִׁים. וְסוֹפֵר שִׁבְעָה, וּמְגַלֵּחַ תַּגְלָחַת טַמְאָה; וְאַחַר כָּךְ סוֹפֵר יְמֵי נְזִירוּת שְׁלֵמָה, וּמֵבִיא קָרְבַּן טַהֲרָה וְשׁוֹתֶה בַּיַּיִן. וְלָמָּה סוֹפֵר שִׁבְעָה, שֶׁאֵין שִׁבְעַת יְמֵי הַטַּמְאָה עוֹלִין בְּשִׁבְעַת יְמֵי הַסְּפִירָה שֶׁבֵּין תַּגְלָחַת וְתַגְלָחַת שֶׁלַּמְּצֹרָע.

י,כא הָאוֹמֵר הֲרֵינִי נָזִיר אִם אֶעֱשֶׂה כָּךְ וְכָךְ, אוֹ אִם לֹא אֶעֱשֶׂה, וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה הֲרֵי זֶה רָשָׁע, וּנְזִירוּת כְּזוֹ מִנִּדְרֵי רְשָׁעִים הִיא; אֲבָל הַנּוֹדֵר לַה׳ דֶּרֶךְ קְדֻשָּׁה הֲרֵי זֶה נָאֶה וּמְשֻׁבָּח, וַהֲרֵי נֶאֱמַר בּוֹ "נָזֵר אֱלֹהָיו, עַל–רֹאשׁוֹ . . . קָדֹשׁ הוּא, לַה׳" ; וּשְׁקָלוֹ הַכָּתוּב בְּנָבִיא, שֶׁנֶּאֱמַר "וָאָקִים מִבְּנֵיכֶם לִנְבִיאִים, וּמִבַּחוּרֵיכֶם לִנְזִרִים" .

הִלְכוֹת עֲרָכִים וַחֲרָמִים

יֵשׁ בְּכְלָלָן שֶׁבַע מִצְוֹת חָמֵשׁ מִצְוֹת עֲשֵׂה, וּשְׁתַּיִם מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה; וְזֶה הוּא פֵּרְטָן: לָדוּן בְּעֶרְכֵי אָדָם כַּאֲשֶׁר מְפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה, וְזֶה הוּא דִּין עֶרְכֵי אָדָם; דִּין עֶרְכֵי בְּהֵמָה; דִּין עֶרְכֵי בָּתִּים; דִּין עֶרְכֵי שָׂדוֹת; דִּין מַחֲרִים נִכְסָיו; שֶׁלֹּא יִמְכֹּר חֵרֶם; שֶׁלֹּא יִגְאַל חֵרֶם. וּבֵאוּר מִצְוֹת אֵלּוּ בִּפְרָקִים אֵלּוּ.

הִלְכוֹת עֲרָכִים וַחֲרָמִים פֶּרֶק א

א,א הָעֲרָכִים הֵם נֶדֶר מִכְּלַל נִדְרֵי הֶקְדֵּשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר "אִישׁ, כִּי יַפְלִא נֶדֶר בְּעֶרְכְּךָ נְפָשֹׁת, לַה׳" ; לְפִיכָךְ חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם "לֹא יַחֵל, דְּבָרוֹ" , וְ"לֹא תְאַחֵר" , וּמִשּׁוּם "כְּכָל–הַיֹּצֵא מִפִּיו, יַעֲשֶׂה" .

א,ב וּמִצְוַת עֲשֵׂה לָדוּן בְּדִינֵי עֲרָכִים, כַּאֲשֶׁר מְפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה; וְאֶחָד הָאוֹמֵר עֶרְכִּי עָלַי, אוֹ הָאוֹמֵר עֵרֶךְ זֶה עָלַי, אוֹ עֵרֶךְ פְּלוֹנִי עָלַי נוֹתֵן הָעֵרֶךְ, לְפִי שְׁנֵי הַנֶּעֱרָךְ, וְהוּא הַדָּבָר הַקָּצוּב שֶׁבַּתּוֹרָה, לֹא פָּחוּת וְלֹא יָתֵר.

א,ג וְכַמָּה הוּא הָעֵרֶךְ: אִם הָיָה הַנֶּעֱרָךְ בֶּן שְׁלוֹשִׁים יוֹם אוֹ פָּחוּת, אֵין לוֹ עֵרֶךְ; וְהָאוֹמֵר עָלַיו, עֵרֶךְ זֶה עָלַי הֲרֵי זֶה כְּאוֹמֵר עֵרֶךְ כְּלִי זֶה עָלַי, וְאֵינוּ חַיָּב כְּלוּם.

א,ד הָיָה מִבֶּן אֶחָד וּשְׁלוֹשִׁים יוֹם עַד בֶּן חָמֵשׁ שָׁנִים

גְּמוּרוֹת עֵרֶךְ הַזָּכָר חֲמִשָּׁה שְׁקָלִים, וְהַנְּקֵבָה שְׁלוֹשָׁה שְׁקָלִים.

א,ה מִשֶּׁיִּכָּנֵס בְּשִׁנַּת שֵׁשׁ יוֹם אֶחָד עַד שֶׁיַּשְׁלִים שְׁנַת עֶשְׂרִים עֵרֶךְ הַזָּכָר עֶשְׂרִים שְׁקָלִים, וְהַנְּקֵבָה עֲשֶׂרֶת שְׁקָלִים.

א,ו מִשֶּׁיִּכָּנֵס בְּשִׁנַּת אֶחָד וְעֶשְׂרִים יוֹם אֶחָד עַד שֶׁיַּשְׁלִים שְׁנַת שִׁשִּׁים עֵרֶךְ הַזָּכָר חֲמִשִּׁים שְׁקָלִים, וְהַנְּקֵבָה שְׁלוֹשִׁים שְׁקָלִים.

א,ז וּמִשֶּׁיִּכָּנֵס בְּשִׁנַּת אַחַת וְשִׁשִּׁים יוֹם אֶחָד עַד יוֹם מוֹתוֹ, אֲפִלּוּ חָיָה כַּמָּה שָׁנִים עֵרֶךְ הַזָּכָר חֲמִשָּׁה עָשָׂר שְׁקָלִים, וְהַנְּקֵבָה עֲשָׂרָה שְׁקָלִים.

א,ח כָּל הַשָּׁנִים הָאֵלּוּ, מֵעֵת לְעֵת מִיּוֹם הַלִּידָה. וְכָל הַשְּׁקָלִים בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ, וְהוּא מִשְׁקַל שְׁלוֹשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים שְׂעוֹרָה מִכֶּסֶף טָהוֹר; וּכְבָר הוֹסִיפוּ עָלָיו וְעָשׂוּ אוֹתוֹ סֶלַע, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בְּהִלְכוֹת שְׁקָלִים.

א,ט טֻמְטוֹם וְאַנְדְּרֹגִינוֹס אֵין לָהֶם עֵרֶךְ, שֶׁלֹּא קָצְבָה תּוֹרָה עֵרֶךְ אֶלָּא לְזָכָר וַדַּאי אוֹ לִנְקֵבָה וַדָּאִית; לְפִיכָךְ טֻמְטוֹם וְאַנְדְּרֹגִינוֹס שֶׁאָמַר, עֶרְכִּי עָלַי, אוֹ שֶׁהֶעֱרִיכוֹ אַחֵר אֵינוֹ חַיָּב כְּלוּם.

א,י הַגּוֹי נָעְרָךְ, אֲבָל אֵינוֹ מַעֲרִיךְ. כֵּיצַד: גּוֹי שֶׁאָמַר עֶרְכִּי עָלַי, אוֹ עֵרֶךְ יִשְׂרָאֵלִי זֶה עָלַי לֹא אָמַר כְּלוּם; וְיִשְׂרָאֵל שֶׁאָמַר עֵרֶךְ גּוֹי זֶה עָלַי, אוֹ עֵרֶךְ פְּלוֹנִי הַגּוֹי עָלַי נוֹתֵן לְפִי שְׁנֵי הַגּוֹי הַנֶּעְרָךְ. וְכֵן הַמַּעֲרִיךְ אֶת הַחֵרֵשׁ וְאֶת הַשּׁוֹטֶה חַיָּב, וְנוֹתֵן לְפִי שָׁנָיו.

א,יא הָעֶבֶד נֶעְרָךְ וְעוֹרֵךְ, כִּשְׁאָר יִשְׂרָאֵל; וְאִם יִפְּדֶה וְיִהְיֶה לוֹ, יִתֵּן עֵרֶךְ שֶׁנָּדַר.

א,יב אֶחָד הַמַּעֲרִיךְ אֶת הַיָּפֶה הַבְּרִיא, וְאֶחָד הַמַּעֲרִיךְ אֶת הַכָּאוּר הַחוֹלֶה, אֲפִלּוּ הָיָה הַנֶּעְרָךְ מֻכֶּה שְׁחִין אוֹ סוֹמֶה אוֹ גִּדֵּם וְיֵשׁ בּוֹ כָּל מוּם נוֹתֵן לְפִי שָׁנָיו, כְּמוֹ שֶׁקָּצוּב בַּתּוֹרָה.

א,יג הַדָּמִים, אֵינָן כְּעֲרָכִים. כֵּיצַד: הָאוֹמֵר דָּמַי עָלַי, אוֹ דְּמֵי זֶה עָלַי, אוֹ דְּמֵי פְּלוֹנִי עָלַי אֲפִלּוּ הָיָה אוֹתוֹ פְּלוֹנִי קָטָן בֶּן יוֹמוֹ, אוֹ טֻמְטוֹם אוֹ אַנְדְּרֹגִינוֹס, אוֹ גּוֹי נוֹתֵן מַה שֶׁהוּא שׁוֶוה דִּינָר אוֹ אֶלֶף, כְּאִלּוּ הוּא עֶבֶד נִמְכָּר בַּשּׁוּק. וְהָעֲרָכִים וְהַדָּמִים כֻּלָּן הַכֹּל, סְתָמָן לְבֶדֶק הַבַּיִת; וְיִפְּלוּ הַכֹּל לַלִּשְׁכָּה שֶׁהָיְתָה בַּמִּקְדָּשׁ, מוּכָנֶת לְקָדְשֵׁי בֶדֶק הַבַּיִת.

א,יד גּוֹי שֶׁאָמַר דָּמַי עָלַי, אוֹ דְּמֵי פְּלוֹנִי נוֹתֵן כְּפִי נִדְרוֹ; וְאֵינוֹ נוֹפֵל לַלִּשְׁכָּה, שֶׁאֵין מְקַבְּלִין מִן הַגּוֹיִים נְדָבָה אוֹ נֶדֶר לְחַזֵּק בֶּדֶק הַבַּיִת אוֹ בֶדֶק יְרוּשָׁלַיִם שֶׁנֶּאֱמַר "לֹא–לָכֶם וָלָנוּ, לִבְנוֹת בַּיִת" , וְנֶאֱמַר "וְלָכֶם, אֵין–חֵלֶק וּצְדָקָה וְזִכָּרוֹן בִּירוּשָׁלִָם" .

א,טו וּמַה יַּעֲשֶׂה בָּהֶן: יִבְדֹּק הַגּוֹי עַל דַּעַת מִי נָדַר אִם נָדַר עַל דַּעַת יִשְׂרָאֵל יוֹצִיאוּהוּ בֵּית דִּין בְּמַה שֶׁיִּרְאֶה לָהֶם, חוּץ מִבֶּדֶק הַבַּיִת וּבֶדֶק יְרוּשָׁלַיִם; וְאִם אָמַר לַשָּׁמַיִם נָדַרְתִּי, יִגָּנְזוּ.

א,טז הַגּוֹסֵס אֵין לוֹ לֹא עֵרֶךְ, וְלֹא דָּמִים: הוֹאִיל וְרֹב הַגּוֹסְסִין לְמִיתָה, הֲרֵי הוּא כְּמֵת. וְכֵן מִי שֶׁנִּגְמַר דִּינוֹ בְּבֵית דִּין שֶׁלְּיִשְׂרָאֵל לְהָרְגוֹ עַל עֲבֵרָה שֶׁעָבַר, וְהֶעֱרִיכוֹ אַחֵר, אוֹ שֶׁהֶעֱרִיךְ עַצְמוֹ, אוֹ שֶׁאָמַר דָּמַי עָלַי, אוֹ שֶׁאָמַר אַחֵר דְּמֵי זֶה עָלַי אֵינוֹ חַיָּב כְּלוּם: שֶׁזֶּה כְּמֵת הוּא, וְהַמֵּת אֵין לוֹ לֹא עֵרֶךְ וְלֹא דָּמִים; וְעַל זֶה נֶאֱמַר "כָּל–חֵרֶם, אֲשֶׁר יָחֳרַם מִן–הָאָדָם לֹא יִפָּדֶה" , כְּלוֹמַר אֵין לוֹ פִּדְיוֹן אֶלָּא הֲרֵי הוּא כְּמֵת.

א,יז זֶה הַיּוֹצֵא לַהֲרֵג שֶׁהֶעֱרִיךְ אֲחֵרִים, אוֹ נָדַר דְּמֵיהֶם, אוֹ הִזִּיק חַיָּב לְשַׁלֵּם, וְגוֹבִין הַכֹּל מִנְּכָסָיו.

א,יח כּוֹהֲנִים וּלְוִיִּים מַעֲרִיכִין וְנֶעְרָכִין, כִּשְׁאָר יִשְׂרָאֵל. וְקָטָן שֶׁהִגִּיעַ לְעוֹנַת נְדָרִים וְהֶעֱרִיךְ, אוֹ נָדַר דָּמִים חַיָּב לְשַׁלֵּם: שֶׁהֲרֵי נְדָרָיו קַיָּמִין, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בְּהִלְכוֹת נְדָרִים.

א,יט הָעֲרָכִים הַקְּצוּבִין לְפִי הַשָּׁנִים הֵן שְׁנֵי הַנֶּעְרָךְ, לֹא שְׁנֵי הַמַּעֲרִיךְ. כֵּיצַד: בֶּן עֶשְׂרִים שֶׁאָמַר לְבֶן שִׁשִּׁים, עֶרְכִּךְ עָלַי נוֹתֵן עֵרֶךְ בֶּן שִׁשִּׁים; וּבֶן שִׁשִּׁים שֶׁאָמַר לְבֶן עֶשְׂרִים, עֶרְכִּךְ עָלַי נוֹתֵן עֵרֶךְ בֶּן עֶשְׂרִים. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בְּזֶה.

א,כ וְצָרִיךְ בָּעֲרָכִים שֶׁיִּהְיֶה פִּיו וְלִבּוֹ שׁוֹוִין, כִּשְׁאָר הַנְּדָרִים; וְנִשְׁאָלִין עַל הָעֲרָכִים וְעַל הַדָּמִים, כְּדֶרֶךְ שֶׁנִּשְׁאָלִין עַל שְׁאָר נְדָרִים וְהֶקְדֵּשׁוֹת.

א,כא הָאוֹמֵר עֵרֶךְ אֵלּוּ כֻּלָּם עָלַי נוֹתֵן עֵרֶךְ כֻּלָּן, כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי שָׁנָיו. וְאִם הָיָה עָנִי, נוֹתֵן עַל יְדֵי כֻּלָּן עֵרֶךְ עָנִי; וְאִם הָיָה עָשִׁיר, נוֹתֵן עַל יְדֵי כֻּלָּן עֵרֶךְ עָשִׁיר.

א,כב הָאוֹמֵר עֶרְכִּי עָלַי, וְחָזַר וְאָמַר עֶרְכִּי עָלַי, וְכֵן כַּמָּה פְּעָמִים חַיָּב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. אָמַר שְׁנֵי עֲרָכַי עָלַי, נוֹתֵן שְׁנֵי עֲרָכִים; וְכֵן אִם אָמַר אַרְבָּעָה, אֲפִלּוּ אֶלֶף נוֹתֵן כְּמִנְיָן שֶׁנָּדַר. אָמַר הֲרֵי עָלַי עֶרְכְּךָ, וְלֹא פֵּרֵשׁ עֶרְכְּךָ מִי אֵלָּא עֶרְכְּךָ סְתָם נוֹתֵן פָּחוּת שֶׁבְּעֲרָכִים, שֶׁהוּא שְׁלוֹשָׁה שְׁקָלִים.

א,כג הָאוֹמֵר עֶרְכִּי עָלַי, וּמֵת קֹדֶם שֶׁיַּעֲמֹד בַּדִּין אֵין הַיּוֹרְשִׁין חַיָּבִין לִתֵּן, שֶׁנֶּאֱמַר "וְהֶעֱמִידוֹ לִפְנֵי הַכֹּהֵן, וְהֶעֱרִיךְ אֹתוֹ הַכֹּהֵן" ; עָמַד בַּדִּין וּמֵת, יִתְּנוּ הַיּוֹרְשִׁין. אֲבָל הָאוֹמֵר דָּמַי עָלַי אַף עַל פִּי שֶׁעָמַד בַּדִּין, וּמֵת קֹדֶם שֶׁיִּקְצְצוּ דָּמָיו וְיֹאמְרוּ הַדַּיָּנִין כַּמָּה יִשְׁוֶה אֵין הַיּוֹרְשִׁין חַיָּבִין לִתֵּן; וְאִם קָצְצוּ דָּמָיו, וְאַחַר כָּךְ מֵת יִתְּנוּ הַיּוֹרְשִׁין. וּמַה בֵּין הָעֲרָכִים לַדָּמִים שֶׁהָעֲרָכִים קְצוּבִין מִן הַתּוֹרָה, וְהַדָּמִים אֵינָן קְצוּבִין.

א,כד וְכֵן הָאוֹמֵר עֶרְכְּךָ פְּלוֹנִי עָלַי, וּמֵת הָעוֹרֵךְ וְהַנֶּעְרָךְ אַחַר שֶׁעָמַד הַנֶּעְרָךְ בַּדִּין חַיָּבִין הַיּוֹרְשִׁין לִתֵּן. מֵת הַנֶּעְרָךְ קֹדֶם שֶׁיַּעֲמֹד בַּדִּין אַף עַל פִּי שֶׁהַמַּעֲרִיךְ קַיָּם, הֲרֵי זֶה פָּטוּר: שְׁאֵין עֶרְכְּךָ לַמֵּת, וְהַנֶּעְרָךְ צָרִיךְ עֲמִידָה בַּדִּין. אָמַר דְּמֵי פְּלוֹנִי עָלַי, וְעָמַד בַּדִּין וּמֵת קֹדֶם שֶׁיִּקְצְצוּ דָּמָיו הֲרֵי זֶה פָּטוּר: שְׁאֵין דָּמִים לַמֵּתִים.

הִלְכוֹת עֲרָכִים וַחֲרָמִים פֶּרֶק ב

ב,א הָאוֹמֵר עֶרְכְּךָ יָדִי אוֹ רַגְלִי אוֹ עֵינִי עָלַי, אוֹ שֶׁאָמַר עֶרְכְּךָ יַד זֶה אוֹ עֵינָיו עָלַי לֹא אָמַר כְּלוּם. עֶרְכְּךָ לִבִּי אוֹ כְּבֵדִי עָלַי, אוֹ עֶרְכְּךָ לִבּוֹ אוֹ כְּבֵדוֹ שֶׁלְּפְלוֹנִי עָלַי נוֹתֵן עֶרְכְּךָ כֻּלּוֹ; וְכֵן כָּל אֵבֶר שֶׁאִם יִנָּטֵל מִן הַחַי, יָמוּת אִם אָמַר עֶרְכּוֹ עָלַי, נוֹתֵן עֶרְכְּךָ כֻּלּוֹ. אָמַר חֲצִי עֶרְכִּי עָלַי, נוֹתֵן חֲצִי עֶרְכּוֹ; עֶרְכְּךָ חֲצִיי עָלַי נוֹתֵן עֶרְכְּךָ כֻּלּוֹ, שֶׁאֵי אִפְשָׁר שֶׁיִּנָּטֵל חֲצִיוֹ וְיִחְיֶה.

ב,ב הָאוֹמֵר דְּמֵי יָדִי עָלַי, אוֹ דְּמֵי יַד פְּלוֹנִי עָלַי שָׁמִין אוֹתוֹ כַּמָּה הוּא שׁוֶוה בַּיָּד, וְכַמָּה הוּא שׁוֶוה בְּלֹא יָד; וְנוֹתֵן לַהֶקְדֵּשׁ. כֵּיצַד: אִם נִמְכָּר הוּא כֻּלּוֹ, יִשְׁוֶה חֲמִשִּׁים, וְאִם יִמָּכֵר חוּץ מִיָּדוֹ שֶׁתִּשָּׁאֵר יָדוֹ זוֹ לִבְעָלָיו וְלֹא יִהְיֶה לַלּוֹקֵחַ בָּהּ כְּלוּם, יִשְׁוֶה אַרְבָּעִים נִמְצָא זֶה יִתְחַיֵּב לְשַׁלֵּם לַהֶקְדֵּשׁ עֲשָׂרָה. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בְּזֶה.

ב,ג הָאוֹמֵר דְּמֵי רֹאשִׁי אוֹ כְּבֵדִי עָלַי, אוֹ דְּמֵי רֹאשׁוֹ אוֹ לִבּוֹ שֶׁלְּפְלוֹנִי עָלַי נוֹתֵן דְּמֵי כֻּלּוֹ. וְכֵן הָאוֹמֵר דְּמֵי חֲצִיי עָלַי, נוֹתֵן דְּמֵי כֻּלּוֹ; אֲבָל הָאוֹמֵר חֲצִי דָּמַי עָלַי, נוֹתֵן חֲצִי דָּמָיו.

ב,ד הָאוֹמֵר מִשְׁקָלִי עָלַי, אוֹ מִשְׁקַל פְּלוֹנִי נוֹתֵן מִשְׁקָלוֹ: אִם כֶּסֶף, כֶּסֶף, וְאִם זָהָב, זָהָב כְּמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ. אָמַר מִשְׁקַל יָדִי, אוֹ רַגְלִי עָלַי רוֹאִין כַּמָּה הִיא רְאוּיָה לִשְׁקֹל, וְנוֹתֵן מִמִּין שֶׁפֵּרֵשׁ. וְעַד הֵיכָן הִיא הַיָּד לְעִנְיָן זֶה, עַד הָאַצִּיל; וְהָרֶגֶל, עַד הָאַרְכֻּבָּה: לְפִי שֶׁבִּנְדָרִים, הוֹלְכִין אַחַר לְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם.

ב,ה הָאוֹמֵר קוֹמָתִי עָלַי, כֶּסֶף אוֹ זָהָב נוֹתֵן שַׁרְבִּיט שֶׁאֵינוּ נִכְפָּף מְלוֹא קוֹמָתוֹ, מִמִּין שֶׁפֵּרֵשׁ; אָמַר מְלוֹא קוֹמָתִי עָלַי נוֹתֵן אַפִּלּוּ שַׁרְבִּיט הַנִּכְפָּף, מִמִּין שֶׁפֵּרֵשׁ.

ב,ו הָאוֹמֵר מִשְׁקָלִי עָלַי, וְלֹא פֵּרֵשׁ מֵאֵיזֶה מִין אִם הָיָה עָשִׁיר בְּיוֹתֵר, וְנִתְכַּוֵּן לְמַתָּנָה מְרֻבָּה נוֹתֵן מִשְׁקָלוֹ זָהָב; וְהוּא הַדִּין בָּאוֹמֵר מִשְׁקַל יָדִי אוֹ רַגְלִי אוֹ קוֹמָתִי עָלַי, וְלֹא פֵּרֵשׁ מֵאֵיזֶה מִין נוֹתֵן זָהָב. וְאִם אֵינוּ מֻפְלָג בַּעֲשִׁירוּת נוֹתֵן מִשְׁקָלוֹ אוֹ מִשְׁקַל יָדוֹ מִדְּבָרִים שֶׁדַּרְכָּן לְהִשָּׁקֵל בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, אַפִּלּוּ פֵּרוֹת; וְכֵן נוֹתֵן שַׁרְבִּיט מְלוֹא קוֹמָתוֹ, אַפִּלּוּ שֶׁלְּעֵץ: הַכֹּל לְפִי מְמוֹנוֹ, וְדַעְתּוֹ.

ב,ז הָאוֹמֵר עָמְדִי עָלַי, יְשִׁיבָתִי עָלַי, אוֹ מְקוֹם יְשִׁיבָתִי עָלַי, רָחְבִּי עָלַי, עָבְיִי עָלַי, הֶקֵּפִי עָלַי כָּל אֵלּוּ סָפֵק, וּמֵבִיא לְפִי מְמוֹנוֹ: עַד שֶׁיֹּאמַר, לֹא כָּךְ נִתְכַּוַּנְתִּי. וְאִם מֵת, יִתְּנוּ הַיּוֹרְשִׁין פָּחוּת שֶׁבַּלְּשׁוֹנוֹת.

ב,ח הָאוֹמֵר הֲרֵי עָלַי מַטְבֵּעַ כֶּסֶף, לֹא יִפְחֹת מִדִּינַר כֶּסֶף; מַטְבֵּעַ נְחֹשֶׁת, לֹא יִפְחֹת מִמָּעָה כֶּסֶף. הֲרֵי עָלַי בַּרְזֶל, לֹא יִפְחֹת מֵאַמָּה עַל אַמָּה לְכָלָה עוֹרֵב שֶׁהָיָה בַּמִּקְדָּשׁ לְמַעְלָה בְּגַג הַהֵיכָל, כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בִּמְקוֹמוֹ.

ב,ט הָאוֹמֵר הֲרֵי עָלַי כֶּסֶף אוֹ זָהָב, וְלֹא הִזְכִּיר מַטְבֵּעַ יָבִיא לָשׁוֹן שֶׁלְּכֶסֶף אוֹ שֶׁלְּזָהָב: יִהְיֶה מִשְׁקָלָהּ כְּדֵי שֶׁיֹּאמַר, לֹא עַד כָּךְ נִתְכַּוַּנְתִּי. וְכֵן אִם פֵּרֵשׁ הַמִּשְׁקָל,

וְשָׁכַח כַּמָּה פֵּרַשׁ יָבִיא עַד שֶׁיֹּאמַר, לֹא עַד כָּךְ נִתְכַּוַּנְתִּי.

ב,י אֶחָד הָאוֹמֵר דָּמַי עָלַי, אוֹ דְּמֵי פְּלוֹנִי עָלַי, אוֹ הָאוֹמֵר הֲרֵי עָלַי מָנֶה, אוֹ חֲמִשִּׁים, אוֹ כֶּסֶף, אוֹ זָהָב הַכֹּל, הֵן הַנִּקְרָאִין חַיֵּבֵי דָמִים; וְהַדָּמִים וְהָעֲרָכִים לְבֶדֶק הַבַּיִת, כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ.

ב,יא שְׁתֵּי לְשָׁכוֹת הָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ אַחַת לִשְׁכַּת חֲשָׁיִים, וְאַחַת לִשְׁכַּת הַכֵּלִים: לִשְׁכַּת חֲשָׁיִים יִרְאֵי חֵטְא נוֹתְנִין לְתוֹכָהּ בְּחִשָּׁאי, וַעֲנִיִּים בְּנֵי טוֹבִים מִתְפַּרְנְסִין מִמֶּנָּה בְּחִשָּׁאי. לִשְׁכַּת הַכֵּלִים כָּל מִי שֶׁהִתְנַדֵּב כְּלִי זוֹרְקוֹ לְתוֹכָהּ, וְאַחַת לִשְׁלוֹשִׁים יוֹם הַגִּזְבָּרִין פּוֹתְחִין אוֹתָהּ: כָּל כְּלִי שֶׁנִּמְצָא בּוֹ צֹרֶךְ לְבֶדֶק הַבַּיִת, מַנִּיחִין אוֹתוֹ; וְהַשְּׁאָר נִמְכָּרִין, וּדְמֵיהֶן נוֹפְלִין לְלִשְׁכַּת בֶּדֶק הַבַּיִת.

ב,יב הַצְּרִכוּ לְקָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ, וְלֹא הִסְפִּיקָה לָהֶן תְּרוּמַת הַלִּשְׁכָּה מוֹצִיאִין אֶת הָרָאוּי לָהֶן מִקָּדְשֵׁי בֶדֶק הַבַּיִת; אֲבָל אִם הֵצְרְכוּ לְבֶדֶק הַבַּיִת, וְלֹא מָצְאוּ בְּלִשְׁכַּת בֶּדֶק הַבַּיִת דָּבָר הַמְסַפֵּק לָהֶן אֵין מוֹצִיאִין אֶת הָרָאוּי לָהֶן מִקָּדְשֵׁי הַמִּזְבֵּחַ.

הִלְכוֹת עֲרָכִים וַחֲרָמִים פֶּרֶק ג

ג,א הַמַּעֲרִיךְ אֶת הַפָּחוּת מִבֶּן עֶשְׂרִים, וְלֹא עָמַד בַּדִּין עַד שֶׁהָיָה יָתֵר עַל עֶשְׂרִים אֵינוּ נוֹתֵן אֶלָּא עֵרֶךְ פָּחוּת מִבֶּן עֶשְׂרִים: שְׁאֵין הָעֵרֶךְ אֶלָּא בִּזְמַן הָעֵרֶךְ, לֹא בִּזְמַן הַהַעְמָדָה בַּדִּין.

ג,ב כָּל הָעֲרָכִים הַקְּצוּבִין בַּתּוֹרָה הֵן שֶׁנּוֹתֵן הַמַּעֲרִיךְ, אִם הָיָה עָשִׁיר; אֲבָל אִם הָיָה עָנִי, וְאֵין יָדוֹ מַשֶּׂגֶת נוֹתֵן כָּל הַנִּמְצָא בְּיָדוֹ אַפִּלּוּ סֶלַע אֶחָד, וְנִפְטָר: שֶׁנֶּאֱמַר "וְאִם–מָךְ הוּא, מֵעֶרְכֶּךָ . . . עַל–פִּי, אֲשֶׁר תַּשִּׂיג יַד הַנֹּדֵר" .

ג,ג וּמִנַּיִן שֶׁהוּא נוֹתֵן אַפִּלּוּ סֶלַע אֶחָד, אִם אֵין לוֹ אֶלָּא סֶלַע: שֶׁנֶּאֱמַר "וְכָל–עֶרְכְּךָ יִהְיֶה, בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ" הַא לָמַדְתָּ שְׁאֵין בָּעֲרָכִים פָּחוּת מִסֶּלַע, וְלֹא יוֹתֵר עַל חֲמִשִּׁים.

ג,ד הֲרֵי שֶׁלֹּא נִמְצָא בְּיָדוֹ אַפִּלּוּ סֶלַע אֵין לוֹקְחִין מִמֶּנּוּ פָּחוּת מִסֶּלַע, אֶלָּא יִשָּׁאֵר הַכֹּל עָלָיו חוֹב; וְאִם מָצְאָה יָדוֹ, וְהֶעְשִׁיר יִתֵּן עֵרֶךְ שָׁלֵם הַקָּצוּב בַּתּוֹרָה.

ג,ה עָשִׁיר שֶׁהֶעֱרִיךְ וְהֶעְנִי, אוֹ שֶׁהֶעֱרִיךְ כְּשֶׁהוּא עָנִי וְהֶעְשִׁיר הֲרֵי זֶה חַיָּב בְּעֵרֶךְ עָשִׁיר; אֲבָל אִם הֶעֱרִיךְ כְּשֶׁהוּא עָנִי, וְהֶעְשִׁיר וְחָזַר וְהֶעְנִי נוֹתֵן עֵרֶךְ עָנִי.

ג,ו עָשִׁיר שֶׁאָמַר עֶרְכִּי עָלַי, אוֹ עֵרֶךְ פְּלוֹנִי עָלַי, וְשָׁמַע הֶעָנִי וְאָמַר, מַה שֶׁאָמַר זֶה עָלַי הֲרֵי הֶעָנִי חַיָּב בְּעֵרֶךְ עָשִׁיר, שֶׁהוּא עֵרֶךְ שָׁלֵם; אֲבָל עָנִי שֶׁהֶעֱרִיךְ אֶת הֶעָשִׁיר, וְאָמַר עֵרֶךְ זֶה עָלַי אֵינוּ חַיָּב אֶלָּא בְּעֵרֶךְ עָנִי, שֶׁהוּא כְּפִי אֲשֶׁר תַּשִּׂיג יָדוֹ.

ג,ז מַה בֵּין הַחַיָּב בְּעֵרֶךְ עָנִי, לְהַחַיָּב בְּעֵרֶךְ עָשִׁיר שֶׁהוּא הָעֵרֶךְ הַקָּצוּב כֻּלּוֹ: שֶׁהַחַיָּב בְּעֵרֶךְ עָנִי שֶׁלָּקְחוּ מִמֶּנּוּ כָּל מַה שֶׁיָּדוֹ מַשֶּׂגֶת אַפִּלּוּ סֶלַע אֶחָד, וְאַחַר כָּךְ הֶעְשִׁיר אֵינוּ חַיָּב לְשַׁלֵּם; וְאִם הָיָה חַיָּב בְּעֵרֶךְ עָשִׁיר יִשָּׁאֵר שְׁאָר הָעֵרֶךְ חוֹב עָלָיו, עַד שֶׁיַּעְשִׁיר וִישַׁלֵּם הָעֵרֶךְ שֶׁעָלָיו.

ג,ח הַמְפָרֵשׁ אֶת הָעֵרֶךְ וְאָמַר, עֶרְכִּי עָלַי חֲמִשִּׁים סְלָעִים, אוֹ עֵרֶךְ פְּלוֹנִית עָלַי שְׁלוֹשִׁים סְלָעִים אֵינוּ נִדּוֹן בְּהֶשֵּׂג יָד; אֶלָּא לוֹקְחִין כָּל הַנִּמְצָא בְּיָדוֹ, וְהַשְּׁאָר עָלָיו חוֹב עַד שֶׁיַּעְשִׁיר וְיִתֵּן.

ג,ט וְכֵן הָאוֹמֵר דָּמַי עָלַי, אוֹ דְּמֵי פְּלוֹנִי עָלַי אֵינוּ נִדּוֹן בְּהֶשֵּׂג יָד: שֶׁחַיָּבֵי דָמִים, הֲרֵי פֵּרְשׁוּ נִדְרָן; וַהֲרֵי הֵן כְּמִי שֶׁאָמַר מָנֶה עָלַי הֶקְדֵּשׁ, שֶׁהוּא חַיָּב לִתֵּן מָנֶה גָּמוּר.

ג,י הָאוֹמֵר הֲרֵי עָלַי עֵרֶךְ סְתָם, וְלֹא פֵּרַשׁ אֵינוּ כִּמְפָרֵשׁ שְׁלוֹשָׁה שְׁקָלִים, אֶלָּא נִדּוֹן בְּהֶשֵּׂג יָד כִּשְׁאָר הַמַּעֲרִיכִין.

ג,יא הָאוֹמֵר עֶרְכִּי עָלַי, וְחָזַר וְאָמַר עֶרְכִּי עָלַי, וְהָיוּ בְּיָדוֹ עֶשֶׂר סְלָעִים, וְנָתַן תֵּשַׁע לַשְּׁנִיָּה, וְסֶלַע לָרִאשׁוֹנָה יָצָא יְדֵי שְׁתֵּיהֶן, שֶׁהָעֲרָכִים לֹא כְּחוֹבוֹת הֵן: שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁכָּל מַה שֶׁבְּיָדוֹ מְשֻׁעְבָּד לָרִאשׁוֹנָה הֶקְדֵּשׁ מֵאַחַר, מַה שֶׁגָּבָה גָּבָה.

ג,יב אֲבָל אִם נָתַן תֵּשַׁע לָרִאשׁוֹנָה, וְאַחַת לַשְּׁנִיָּה: יְדֵי שְׁנִיָּה יָצָא שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁנְּתַן הַסֶּלַע, לֹא נִשְׁאַר בְּיָדוֹ

כְּלוּם; וַהֲרֵי אֵין יָדוֹ מַשֶּׂגֶת. וִידֵי הָרִאשׁוֹנָה לֹא יָצָא שֶׁהֲרֵי כָּל מַה שֶּׁבִּידוֹ מְשֻׁעְבָּד לָרִאשׁוֹנָה, וּכְשֶׁנָּתַן הַתֵּשַׁע נִשְׁאַר לוֹ סֶלַע וְלֹא נְתָנוֹ; וַהֲרֵי לֹא נָתַן כָּל מַה שֶּׁיָּדוֹ מַשֶּׂגֶת. לְפִיכָךְ יִשָּׁאֵר עָלָיו שְׁאָר עֵרֶךְ רִאשׁוֹן, עַד שֶׁיַּעְשִׁיר וִישַׁלֵּם.

ג,יג הָאוֹמֵר שְׁנֵי עֲרָכַי עָלַי, וְלֹא הָיָה בְּיָדוֹ אֶלָּא פָּחוּת מִכְּדֵי שְׁנֵי עֲרָכִים הֲרֵי הַדָּבָר סָפֵק: אִם נִתְפַּס לִשְׁנֵיהֶן, וְנוֹתֵן חֲצִי מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ לְעֵרֶךְ אֶחָד וְחֶצְיוֹ לָעֵרֶךְ הַשֵּׁנִי וִיפָּטֵר, אוֹ יִתֵּן עֵרֶךְ אֶחָד מֵהֶן שָׁלֵם אוֹ כָּל הַנִּמְצָא בְּיָדוֹ בְּאֶחָד מֵהֶן, וְיִשָּׁאֵר הָעֵרֶךְ הָאַחֵר עָלָיו חוֹב עַד שֶׁיִּתֵּן אוֹתוֹ בַּעֲנִיּוּת אוֹ בַּעֲשִׁירוּת כְּפִי הֶשֵּׂג יָדוֹ.

ג,יד הַמַּפְרִישׁ עֶרְכּוֹ אוֹ דָּמָיו, וְאָבְדוּ אוֹ נִגְנְבוּ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא אָמַר עָלַי חִיּוּב אַחֲרֵיוּתָן חַיָּב בְּאַחֲרֵיוּתָן, עַד שֶׁיַּגִּיעוּ לְיַד הַגִּזְבָּר: שֶׁנֶּאֱמַר "וְנָתַן אֶת–הָעֶרְכְּךָ בַּיּוֹם הַהוּא, קֹדֶשׁ לַה'" הֲרֵי הֵן חֲלִין אַף עַל פִּי שֶׁהִפְרִישָׁן, עַד שֶׁיַּגִּיעוּ לְיַד הַגִּזְבָּר.

ג,טו חַיָּבֵי עֲרָכִים וְדָמִים מְמַשְׁכְּנִין אוֹתָן, וְלוֹקְחִין מֵהֶן בְּעַל כָּרְחָן מַה שֶּׁנָּדְרוּ; וְאֵין חַיָּבִין לְהַחְזִיר לָהֶם הַמַּשְׁכּוֹן, בַּיּוֹם אוֹ בַּלַּיְלָה. וּמוֹכְרִין כָּל הַנִּמְצָא לָהֶם מִן הַקַּרְקָע, וּמִן הַמִּטַּלְטְלִין, מִכְּסוּת, וּכְלֵי תַּשְׁמִישׁ הַבַּיִת, וַעֲבָדִים, וּבְהֵמָה; וְנִפְרָעִין מִן הַכֹּל.

ג,טז וְאֵין מוֹכְרִין לֹא כְּסוּת אִשְׁתּוֹ, וְלֹא כְּסוּת בָּנָיו, וְלֹא בְּגָדִים שֶׁצִּבְעָן לִשְׁמָן, וְלֹא סַנְדָּלִים חֲדָשִׁים שֶׁלְּקָחָן לִשְׁמָן; וְכֵן הַמַּקְדִּישׁ כָּל נְכָסָיו, לֹא הִקְדִּישׁ אֶת אֵלּוּ.

ג,יז וְנוֹתְנִין לוֹ מִכָּל נְכָסָיו לְזֶה שֶׁיֵּשׁ עָלָיו עֲרָכִים אוֹ דָּמִים אוֹ שֶׁהִקְדִּישׁ מָנֶה לְבֶדֶק הַבַּיִת, וְאֵין לוֹ: נוֹתְנִין לוֹ תְּפִלִּין שֶׁלְּרֹאשׁ וְשֶׁלְּיָד, וְסַנְדָּלִין, וּמִטָּה לֵישֵׁב עָלֶיהָ, וּמִטָּה וּמַצָּע הָרְאוּיִין לוֹ לִישַׁן עֲלֵיהֶן; וְאִם הָיָה עָנִי, נוֹתְנִין לוֹ מִטָּה וּמַפָּץ לִישַׁן עָלָיו.

ג,יח וְנוֹתְנִין לוֹ מְזוֹן שְׁלוֹשִׁים יוֹם, וּכְסוּת שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ לוֹ לְבַדּוֹ; אֲבָל לֹא לְאִשְׁתּוֹ וּבָנָיו, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא חַיָּב בְּמְזוֹנוֹתֵיהֶן וּבִכְסוּתָן. וְאֵין נוֹתְנִין לוֹ אֶלָּא כְּסוּת הָרְאוּיָה לוֹ. הָיוּ עָלָיו כְּלֵי מֶשִׁי, וּבְגָדִים מְזֻהָבִין מַעְבִּירִין אוֹתָן מֵעָלָיו, וְנוֹתְנִין לוֹ כְּסוּת הָרְאוּיָה לְאִישׁ כְּמוֹתוֹ לְחֹל; אֲבָל לֹא לְשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים.

ג,יט וְאִם הָיָה אֻמָּן נוֹתְנִין לוֹ שְׁנֵי כְּלֵי אֻמָּנוּת, מִכָּל מִין וּמִין. כֵּיצַד: אִם הָיָה חָרָשׁ, נוֹתְנִין לוֹ שְׁנֵי מַעֲצָדִין וּשְׁתֵּי מְגֵרוֹת. הָיוּ לוֹ כֵּלִים מְרֻבִּין מִמִּין אֶחָד, וּמוּעָטִין מִמִּין שֵׁנִי אֵין מוֹכְרִין מִן הַמְּרֻבִּין, וְלוֹקְחִין לוֹ מִן הַמּוּעָט, אֶלָּא נוֹתְנִין לוֹ שְׁנֵי כֵּלִים מִן הַמְּרֻבִּין, וְכָל שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִן הַמּוּעָט.

ג,כ הָיָה חַמָּר אוֹ אִכָּר אֵין נוֹתְנִין לוֹ בְּהֶמְתּוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין לוֹ מְזוֹנוֹת אֶלָּא מִמֶּנָּה; הָיָה סַפָּן אֵין נוֹתְנִין לוֹ סְפִינָתוֹ, אֶלָּא יִמְכֹּר הַכֹּל.

ג,כא הָיָה בַּנְּכָסִים בְּהֵמָה וַעֲבָדִים וּמַרְגָּלִיּוֹת, וְאָמְרוּ הַתַּגָּרִים, אִם יִלָּקַח לְעֶבֶד זֶה כְּסוּת בִּשְׁלוֹשִׁים מַשְׁבִּיחַ הוּא מֵאָה, וּפָרָה זוֹ אִם תַּמְתִּינוּ בָּהּ לָאַטְלִיס מְשַׁבַּחַת עֲשָׂרָה, וּמַרְגָּלִית זוֹ אִם מַעֲלִין אוֹתָהּ לְמָקוֹם פְּלוֹנִי תִּשְׁוֶה מָמוֹן רַב וְכָאן אֵינָהּ שׁוֶוָה אֶלָּא מְעַט אֵין שׁוֹמְעִין לָהֶן.

ג,כב אֶלָּא כֵּיצַד עוֹשִׂין: מוֹכְרִין הַכֹּל בִּמְקוֹמוֹ וּבְשָׁעָתוֹ, כְּמַה שֶׁהוּא, שֶׁנֶּאֱמַר "וְנָתַן אֶת–הָעֶרְכְּךָ בַּיּוֹם הַהוּא, קֹדֶשׁ לַה'" , לְרַבּוֹת כָּל דָּבָר שֶׁלַּהֶקְדֵּשׁ שֶׁאֵין מְפַרְכְּסִין אוֹתוֹ, וְאֵין מַמְתִּינִין בּוֹ לַשּׁוּק, וְלֹא מוֹלִיכִין אוֹתוֹ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם. אֵין לַהֶקְדֵּשׁ, אֶלָּא מְקוֹמוֹ וְשָׁעָתוֹ.

ג,כג בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּמִטַּלְטְלִין וַעֲבָדִים; אֲבָל הַקַּרְקָעוֹת מַכְרִיזִין עֲלֵיהֶם שִׁשִּׁים יוֹם רְצוּפִין בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב, וְאַחַר כָּךְ מוֹכְרִין אוֹתָן.

דער רבי זאָגט (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סימן רס"א) אַז אַ איד דאַרף יעדן טאָג אָנהייבן פון נײַ. פון שבת הַחוֹדֶשׁ, קען אַ מענטש געמען אַ פּרישע הִתְחַדְּשׁוּת, זיך צו באַנײַען מאַקע אין דעם ענין, אַרײַנצונעמען קלאָר אין קאָפּ: "נישט קײן חילוק וואָס עס איז געווען נעכטן, נישט קײן חילוק וואָס עס וועט זײַן מאָרגן, איך וועל פּרובירן צו קוקן נאָר אויפ'ן הײַנטיגן טאָג, און זען וואָס איך קען אויפטון גוטע זאַכן".

דער פּסוק זאָגט: "הַחוֹדֶשׁ' הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ 'חֳדָשִׁים', רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם 'לְחָדְשֵׁי' הַשָּׁנָה", עס ווערט דרײַ מאָל דערמאַנט דער וואָרט "חֹדֶשׁ - נײַ". דרײַ מאָל איז אַ חֲזָקָה, יעצט איז די ריכטיגע צײַט זיך צו באַנײַען אינגאַנצן.

ווען מען לײַנט די פַּרָשַׁת הַחוֹדֶשׁ, איז די צײַט צו בעטן דעם אײבערשטן: "באַשעפער העלף מיר איך זאָל זוכה זײַן צו די מדה פון הִתְחַדְּשׁוּת, איך זאָל יעדן טאָג אָנהייבן פון נײַ, נישט איבערטראַכטן וואָס עס איז געווען ביז יעצט, און נישט מורא האָבן וואָס עס וועט זײַן ווײַטער, נאָר איך זאָל זיך שטענדיג קאָנצענטרירן נאָר אויף די יעצטיגן מינוט, וואָס איך קען יעצט טון גוטע זאַכן ברוחניות ובגשמיות, און אַזוי וועל איך זײַער מצליח זײַן".

דאָס איז באַמת די פַּרָשַׁת הַחוֹדֶשׁ, די מצוה פון קידוש הַחוֹדֶשׁ, דער אײבערשטער האָט געהײסן אַז די אידן זאָלן צײַלן די חֳדָשִׁים לויט די לבנה צו ווײַזן אַז אידן זענען אַזוי ווי די לְבָנָה, סוף חוֹדֶשׁ ווערט עס קלענער און קלענער, אָבער נאָכדעם ווערט עס באַנײַעט און ווערט צוריק גרויס, אַזוי גײַט דאָס לעבן פון אַ איד, מען פילט אַסאַך מאָל אַז מען פאַלט און פאַלט, מען ווערט קלענער און קלענער, אָבער נאָכדעם באַנײַעט מען זיך און מען ווערט צוריק גרויס. און אַזוי גײַט עס איבער נאָכאַמאָל און נאָכאַמאָל.

MAR - APR 2024 | Adar 2 • אדר ב | תשפ"ד - 5784

31	ראשון Sunday	כא 21	עלות השחר 5:28 נץ החמה 6:41 סו"ז קר"ש - מג"א 9:14 סו"ז קר"ש - גר"א 9:50 סו"ז תפלה - מג"א 10:29 סו"ז תפלה - גר"א 10:53 שקיעה 7:20 צה"כ לשיטת ר"ת 8:33 **בבלי:** בבא מציעא לב • **ירושלמי:** ערובין יז • **תוספתא:** סוטה יג **נ"ך:** יהושע יז-יח • **רמב"ם:** נזירות ז
1	שני Monday	כב 22	עלות השחר 5:26 נץ החמה 6:39 סו"ז קר"ש - מג"א 9:13 סו"ז קר"ש - גר"א 9:49 סו"ז תפלה - מג"א 10:28 סו"ז תפלה - גר"א 10:52 שקיעה 7:21 צה"כ לשיטת ר"ת 8:34 **בבלי:** בבא מציעא לג • **ירושלמי:** ערובין יח • **תוספתא:** סוטה יד **נ"ך:** יהושע יט-כ • **רמב"ם:** נזירות ח
2	שלישי Tuesday	כג 23	עלות השחר 5:24 נץ החמה 6:37 סו"ז קר"ש - מג"א 9:12 סו"ז קר"ש - גר"א 9:48 סו"ז תפלה - מג"א 10:27 סו"ז תפלה - גר"א 10:51 שקיעה 7:22 צה"כ לשיטת ר"ת 8:35 **בבלי:** בבא מציעא לד • **ירושלמי:** ערובין יט • **תוספתא:** סוטה טו **נ"ך:** יהושע כא-כב • **רמב"ם:** נזירות ט
3	רביעי Wednesday	כד 24	עלות השחר 5:23 נץ החמה 6:36 סו"ז קר"ש - מג"א 9:11 סו"ז קר"ש - גר"א 9:47 סו"ז תפלה - מג"א 10:27 סו"ז תפלה - גר"א 10:51 שקיעה 7:23 צה"כ לשיטת ר"ת 8:36 **בבלי:** בבא מציעא לה • **ירושלמי:** ערובין כ • **תוספתא:** בבא קמא א **נ"ך:** יהושע כג-כד • **רמב"ם:** נזירות י
4	חמישי Thursday	כה 25	עלות השחר 5:21 נץ החמה 6:34 סו"ז קר"ש - מג"א 9:10 סו"ז קר"ש - גר"א 9:46 סו"ז תפלה - מג"א 10:26 סו"ז תפלה - גר"א 10:50 שקיעה 7:24 צה"כ לשיטת ר"ת 8:37 **בבלי:** בבא מציעא לו • **ירושלמי:** ערובין כא • **תוספתא:** בבא קמא ב **נ"ך:** שופטים א-ב • **רמב"ם:** ערכים וחרמים א
5 Candle Lighting הדלקת הנרות **7:07**	ששי Friday	כו 26	עלות השחר 5:20 נץ החמה 6:33 סו"ז קר"ש - מג"א 9:09 סו"ז קר"ש - גר"א 9:45 סו"ז תפלה - מג"א 10:25 סו"ז תפלה - גר"א 10:49 שקיעה 7:25 צה"כ לשיטת ר"ת 8:38 **בבלי:** בבא מציעא לז • **ירושלמי:** ערובין כב • **תוספתא:** בבא קמא ג **נ"ך:** שופטים ג-ד • **רמב"ם:** ערכים וחרמים ב
6 Shabbos Ends זמן מוצש"ק **8:39**	הפטרה: כל העם שב"ק Shabbos	כז 27	**שמיני, החודש, מבה"ח** Shabbos Hachodesh עלות השחר 5:18 נץ החמה 6:31 סו"ז קר"ש - מג"א 9:08 סו"ז קר"ש - גר"א 9:44 סו"ז תפלה - מג"א 10:25 סו"ז תפלה - גר"א 10:49 שקיעה 7:26 צה"כ לשיטת ר"ת 8:39 **בבלי:** בבא מציעא לח • **ירושלמי:** ערובין כג • **תוספתא:** בבא קמא ד **נ"ך:** שופטים ה-ו • **רמב"ם:** ערכים וחרמים ג

מברכים חודש ניסן המולד: מאנטאג ביינאכט 57 מינוט און 7 חלקים נאך 10

די טעג פון חודש ניסן זענען טעג פון תשובה, אזוי ווי די טעג פון חודש תשרי.

(ליקוטי מוהר"ן חלק א' סימן מ"ט)